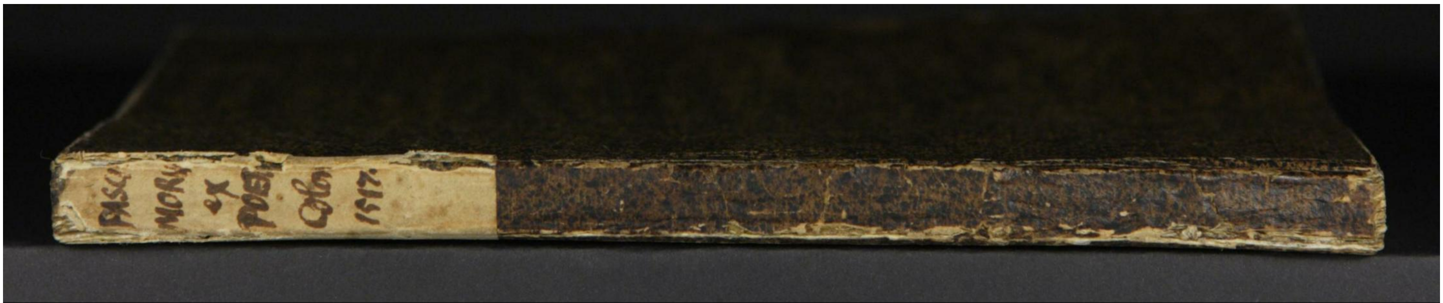
Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1185 4° [14,-475]

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1185 4° [14,-475]

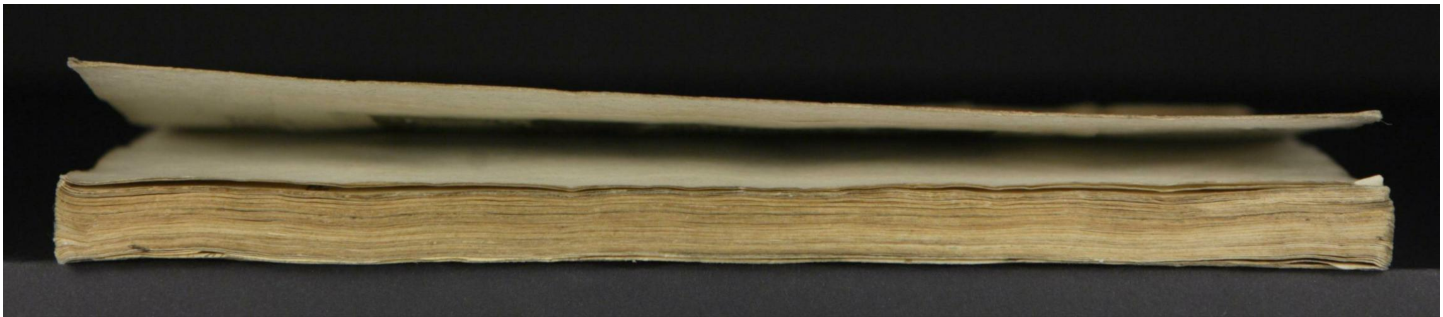
Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1185 4° [14,-475]

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1185 4° [14,-475]

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1185 4° [14,-475]

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1185 4° [14,-475]

PA Box

No 1185.

BIBLIOTHECA
REGIA
HAFNIENSIS

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1185 4° [14,-475]

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1185 4° [14,-475]

Dediceret til Woltero Rector i Roskilde Skole i Kong Christian den Andens Regiering

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1185 4° [14,-475]

Faſciculus morum ex approbatorũ poetarum auctoritatibus collectus; nouiter impreſſus & emendatus.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1185 4° [14,-475]

¶ Ioannes Meyger Vuoltero Eximio
artium profeſſori: Moderatoriqꝫ opti
mo iuuentutis Roſkildenſis. S. D.

QVanta clades: quẽtaqꝫ pnities Imperio Po. Ro. or
bis terrarum pricipis: acceſſerit iis uel maxime in
apto ẽ. qbus rerũ geſtarũ memoria: antiqtatiſqꝫ uene-
randæ ſollers cura cordi eſſe ſolet: atqꝫ hii nihil æque
ſubinde deplorãt. atqꝫ Mortaliũ ſocordiã inertiãqꝫ. qui
id ad nihilũ ꝓpe labi oſcitãtes ſiuerũt. Et tpis p̃terea iiu
riã. quo oia occidũt orta: auctaqꝫ ſeneſcũt. Verũ ſi exa-
ctius pẽſiculatiuſqꝫ æſtimare uolumꝰ: inueniemꝰ profe
cto multo maiorẽ calamitatẽ: orbẽ atqꝫ adeo mortaleis
omneis iuaſiſſe: qppe tãto ſæuiorẽ: quãto mortalibꝰ im
periis: imortalia igenia p̃ſtantiora ſunt. Adeo lr̃arũ ſtu
diorũqꝫ oĩe genꝰ qbus mortaliũ excolebant̃ ornaban
turqꝫ mẽtes: fœda uel extinxit: uel inuaſit barbaries: ita
neſcio q̃ mõſtra q̃qꝫ portẽta: & hoĩm: & noĩm ſacræ grã
matices adytũ inuaſere. Pro Seruio eñ Paup hẽricus.
Pro Diomede Floriſta. Pro Valerio Probo Grœciſta.
Pro Priſciano Alexãder Gallus ꝓqꝫ aliis eruditiſſimis
grãmaticis inſulſiſſimi barbari loca fere uniuerſa occu
pauere. Nec Grãmatica ſolum hoc malo fuit obnoxia:
verũ & iuriſprudẽtia & Theologia quoqꝫ: uſqꝫ adeo etiã
ut lõgo æuo nemo habitꝰ ſit: uel Iuriſcõſultus uel Theo
logus q nõ maximis ſpurciſſimiſqꝫ Barbariei ſordibus
fuerit iſectus plane atqꝫ imerſus. Nã qd de humaniori-
bus loquar lr̃is? q̃ nõ tm̃ neglecte fuerũt: verũ q̃ & in ex
ecrationẽ: & maledicta ceſſerit: ita ut cũ noiares: uel hy
ſtoriæ: uel Rhetorices: uel utcũqꝫ Poetices ſtudioſũ: ni
hil aliud uidebare dicere: q̃ Ethnicũ: q̃ hereticũ: q̃ Apo
ſtatã. ita undiqꝫ arcebat̃ iuuẽtus. ab his ſe; ſtudiis qbus
uel maxĩe priſci illi ucreqꝫ Theologi utputa Hieronymꝰ
Auguſtinus: Ambroſiꝰ: Cyprianus: Lactãtius ceteri flo
ruere. Quis talia fãdo! Myrmidonũ: Dolopũve aut du
ri miles Vliſſis Tẽperet a lachrymis? Quo magis hi iam
hoc æuo amãdi: laudãdi: extollẽdi ueniũt. q neqꝫ ſũpti-
bus; neqꝫ laboribus; ulla in pte pcunt, ut tandẽ uera ſtu

BIBLIOTHECA
REGIA
HAFNIENSIS

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1185 4° [14,-475]

dia:uere lr̄e in priſtinū redeant nitorē. Quorū in nume
ro tu es Vuoltere optime: q nō ſordibus iſtis fœtidiſſi-
mis: uerū politiſſimis lr̄is iuuentutē tuā conaris ībuere
Vel in iſta tua regione prim⁹: qđ nō parū gloriæ: nō pa
rū fœlicitatꝫ apud doctos bonoſq; oēs tibi apportabit:
accumulabitq;. Macte ergo uirtute eſto: eaq; uia gnaui
ter: nullis deterrit⁹ Barbarorū īcurſatiōib⁹: ꝑgreditor.
Magni eñ conat⁹ nō niſi magnis ꝑficiuntur laboribus.
Collocabit tandē uicta ſuꝑataq; īuidia optime hec gr̄a
apud Scotos tuos unde ort⁹. Apudq; Danos q̄bus tan
tæ rei es author & optimus & fœliciſſimus. Accipe ergo
hoc p̄ns amoris in te mei mun⁹. libellū inq̄ ceu cētonē
ex optimis p̄ſtātiſſimiſq; poetarū monimētis ſelectum:
ubi ſimul cū eruditiōe optimis morib⁹ iuuentutē tuam
optimā imbuere poſſis quē tibi īpenſius laudarē. Si nō
bona Merx ſua potius natura: q̄ p̄conis laudibus eſſet
uēdibilis. Bene Vale & me ama. Colo. Anno 1517 quar
to Idus Februarii.

¶ Malicias hominum reprehendit in genere.
vanū fini nō cōgruēs.

O Curas hominū: o quantū eſt in rebus inane — Perſius
Aſtutam uapido ſeruas ſub pectore uulpem
¶ Suꝑfluas hominū curas. inaneſq; cogitatiōes. ꝗ tute re
licta. omino repHēdere intēdit poeta. Cū ferētes p̄ ſe ſpēm boni viri itrin
ſecus pleni dolo ſunt. Vix eñ in ſtultis hoib⁹ iuſticie vel virtutis media
vncia reꝑitur. Semis mediū dr̄. Vapido ſub pectore. i. aſtuto a vapore
Qui eñ calidiore ſanguine ſunt. ingenio ⁊ aſtutia magis vigēt. Vulpi
vero aſtutia tribuitur. Itē O cū trib⁹ caſib⁹ iūgitur. ſcꝫ ntō. accō ⁊ vtō. vt
O fortunatos nimiū bona ſi ſua norint agricolas. Et o fortunati quoꝝ
iā menia ſurgūt. ntūs ⁊ vtūs eſt. ¶ Nota omnis humana vis in animo
⁊ corꝑe ſita ē. Animi imꝑio corꝑis ſeruitio magis vtimur. Alterū nobis
cū dijs. alterū cū beluis cōe ē. quo rectius eſſe videtur ingenij q̄ꝫ corꝑis vi
riū gloriā querere. Sꝫ multi mortales vitā agētes dediti vētri vitijs at-
q; ſummo indocti inculti vitā ſicut ꝑegrinātes trāſire q̄b⁹ ꝓfecto ꝯtra na
turā corpus voluptati. anima oneri ē. q̄rū vitā mortēq; iuxta eſtimo. q̄m
ꝓ labore deſidia. ꝓ ꝯtinētia ⁊ eq̄tate libido atq; ſuꝑbia. ꝓ pudore peccan
di audacia inuaſere vita ſimul imutatur cū morib⁹. deſinit eſſe remedij lo
cus. vbi que fuerūt vitia mores ſunt. patiētia deſidie. acrimonia crudeli-
tati aſſignatur. ſic euertūtur oīa. Itur in omne nefas ac iuuat eſſe nocētes. — Saluſti⁹
Rari quippe boni: numero uix ſunt totidem: quot — Iuuenalis

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1185 4° [14,-475]

Thebarum porte: uel diuitis hoſtia nili.

¶ Cure hoīm inanes ſunt. cũ pauci boni ⁊ vir totidē numero quot thebarũ porte ⁊ hoſtia nili fluuij egypti abũdantis ꝙ ſeptē hoſtijs abũdare cõſueuit. Et alludit ad ſeptē ſapiētes q̄s antiq̄tas venerata ē. Porte thebarũ in boetijs ſeptē fuerũt. Homerꝰ. Et thebana ſimul nr̄is cecidere ſub armis. Menia quis ſeptē fuerant porte. Hoies em̄ in paucioꝛibꝫ boni. in pluribꝫ vero mali. Sũt em̄ ſemꝑ plura deterioꝛ bonis. Non em̄ eſt hoſpes ab hoſpite tutus. nõ ſocer a genero. fratrũ q̄q꜒ gr̄a rara. bn̄ficia in ſcelꝰ ꝯuerſa ſunt. ⁊ ſanguini eoꝝ nõ parcitur ꝑ quibꝫ ſanguis fundendus eſt. Quis em̄ hoc ſeculo viuētium extremo die dicere audeat. Vixi ⁊ quē dederat curſum foꝛtuna rite peregi.

hoīm amatur criminis hoi ardens

Iuuenalis Quis nunc diligitur niſi conſcius & cui feruens

calet criminibꝫ mens

Eſtuat occultis animus ſemper꜒ tacendis.

¶ Diſſuaſio ē ad ꝯſcios. q2 dꝛ nulla libido adeo deuincat tuum aīm. vt amoꝛe multitudinis peccantiũ eoꝝ ſcelerũ ꝯſcius eſſe velis. ⁊ tibi ac deo reus ꝯſtitui. vñ Señ. Cogito mecũ quãtus ad ſpectaculũ luſoꝛiũ fiat cõcurſus. quãta ſit ꝯtra bonas artes ſollicitudo. q̄z imbecilli animo ſint. q̄rũ lacertos humeroſq꜒ miramur. Dicitis o ſtoici oēs ſtulti mali ſunt. ⁊ q̄ vnũ vitiũ hꝫ ⁊ oia. Qđ ſi ita ē nõne vndiq꜒ hũano generi ꝯuitiũ fit. Nõne pulchꝛa querela ē bn̄ficia perijſſe. ⁊ pauciſſimos eſſe ꝙ de bn̄ merentibꝫ nõ inuicē peſſime mercãtur cũ vera amicitia ſimilitudine moꝛũ inter ꝟtuoſos Ariſtotele teſte ſit. male tñ q̄d.ā amoꝛe libidinis peccãdi ſe diligũt. ⁊ ſimilitudine quadã mutue infectiõis moꝛe pecoꝝ infecti. ad vitia trahũtur. Opinione em̄ Empedoclis nil appetit aliud amoꝛe aut deſiderio naturali niſi ſimile. malus ſuo ſimili applaudēs malũ diligit ⁊ ſuũ ꝯtrariũ fugiens. virtuoſum odio hꝫ. cum ſibi maxime contrarius ſit.

.i. pſtrata a vitijs. bello ꝯſanguine madidas

Ouidius Victa iacet pietas: & uirgo cede madentes

celeſtium iuſticia

Vltima cœleſtum terras aſtrea reliquit.

¶ Pietas pudicitia ⁊ iuſticia ſoꝛoꝛes. et bello cũ vicijs habito madide ad colus. relictis terrenis vitijs ſubiectis aſcēderũt. Cui alludit illud Iuuenalis. Paulatim deinde ad ſupos aſtrea receſſit Hac comite atq꜒ due pariter fugere ſoꝛoꝛes. Sub his em̄ tribꝫ ceteꝛe ꝟtutes ꝯphendũtur cum actuũ humanoꝝ oīs ꝟtus ē regulatiua vel oꝛdine ad deũ. pietate. ſ. reſpiciēte deũ pudicitia ꝙ ad ſeipſum. ⁊ iuſticia quo ad ꝓximos. ⁊ reddendo vnicuiq꜒ qđ ſuũ eſt nemini ledendo. Aſtrea dꝛ iuſticia. q2 in aſtris ſiue in celo moꝛatur. vel aſtrea dꝛ filia aſtrei gigantis celũ aſcendere conãtis cõtra Iouis imperiũ que cum partem deoꝝ iuſtam defendendam tenuiſſet in celum tranſlata dea iuſticie habita eſt

.i. ſtatim velociter intrauit etatē ferreã

Ouidius Protinus erupit uene peioris in æuum

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1185 4° [14,-475]

crimen pudicitia
Omne nefas: fugere pudor uerumq; fideſq;
predictorum
In quorum ſubire locum fraudeſq; doliq;
violētia .i.auaricia
Inſidieq;: & uis: & amor ſceleratus habendi

Dictis ſororibꝰ cū veritate ꝛ fide expulſis: in earū locū fraudes: doli: inſidie: violētie inordinatꝰ amor hñdi ſubire. ꝛ nedū iſta: verūetiā omne pctm̄. q2 oia hoim negocia abſq; vllo diſcrimie vicioſa ſunt. Cui alludit illud Iuuenal. Om̄e aliud crimē mox ferrea ꝓtulit etas. Et illud periere mores pietas fides ꝛ redire cū perit neſcit pudor ꝑ ſcelera ſemꝑ ſceleribꝰ tutū eſt iter. plurima maiores nr̄i magna fecerūt q̄ nobis nulla ſunt. ſ. domi induſtria. foris iuſticia. animꝰ in ꝯſulēdo liber neq; delicto neq; libidini obnoxiꝰ. ꝓ his em̄ habemꝰ luxuriā ꝛ auaritiā publice egeſtatē. ꝑuatim opulētiā. inter bonos ꝛ malos nullū diſcrimē. omnia p̄mia ꝟtutis ambitio poſſidet. domi voluptati. foris tm̄ pecunie ſeruit ꝛ gratie. Salustiꝰ

Nona etas agitur: peioraq; ſecula ferri Iuuena,
Temporibus: quorum ſceleri non inuenit ipſa
Nomen: & a nullo poſuit natura metallo

In argētea etate ceperūt eſſe crimina. Iuxta illud. Om̄e aliud crimen mox ferrea ꝓtulit etas. viderūt ꝑus argētea ſecula mechos. ſ; nona etas agit̄ que ē peior etate ferrea. Secula a metallis noia ceperūt. Prima nāq; erat ſub ſaturno aurea abſq; vitijs. vñ Iuuenal. Credo pudicitiā ſaturno rege moratā In terr; viſamq; diu ꝛc̄. Scda ſub ioue argētea. de q̄ idē Multa pudicitie veteris veſtigia forſan Aut aliq̄ extiterāt ꝛ ſub ioue nō dū barbato: nō dū grecis iuuare parat; ꝑ caput alteriꝰ cū furē nemo timeret. paulatim deinde ꝛc̄. Tertia etas enea. Quarta etas ferrea: malicijs abūdans. hec ꝟo etas q̄ nūc agit̄ oim peior ē vt a nullo metallo nomē habere p̄t. Nona etas nō numerū ſecutus eſt noſtroꝝ de etatibꝰ q̄ q̄ttuor tm̄ eſſe dixerūt. ſ; grecoꝝ q̄ ad octauā ꝑueniūt heroicā ꝛ deoꝝ. ꝛ alias etates interponentes ad genera metalloꝝ referre nō placet. q. ſeptē ſunt. Nō em̄ diximus etatē electri aut ſtanni aut plumbi.

Nil erit ulterius quod noſtris moribus addat Iuuena,
Poſteritas: eadem cupient facientq; minores
Omne in precipiti uitium ſtetit

Adeo mala ē nr̄a etas ꝛ hoīes eā agētes vt maiora mala illis poſterior etas agere nō poſſit. q̄uis etiā cuperēt hoies. q2 om̄e vitiū humanū in vltimo gradu malicie ſtat. h̄ em̄ tꝑe patiētia deſidie: acrimonia crudelitati aſſignat̄. ꝛ ſic euertunt̄ oia. Itur in om̄e nefas iuuat eſſe nocētes. Nil niſi turpe iuuat cure ē ſua cuiq; voluptas. Nubula ſunt nr̄is tꝑa nr̄a malis Qua terra pat; fera regnat erynnis In facinꝰ iuraſſe putes. Itē facio. vſitata locutio ē. facio te certiorē ꝛ nunq̄; certū. facio tibi gratū. etiā dicimꝰ ꝛ facio rē diuinā. feci damnū. feci iacturā. feci naufragiū. q̄ſi paſſus ſu; dānū

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1185 4° [14,-475]

ſacturā vel naufragiū. vt Quintilianus. In portu naufragiū fecimus: ⁊
fregi nauē ꝓ nauis mea fracta ē. facio tibi copiā rerum mearum.

cōmittere malum exilio

Iuuena, Aude aliquid breuibus gyaris & carcere dignum

ſi vis cōmendari ab alijs friget

Si uis eſſe aliquid: probitas laudatur & alget

munera dantur inutilis ⁊ nō bonis.

Criminibus debent hortos pretoria menſas

Argentum uetus & ſtantem extra pocula caprum

¶ Qui velit eſſe alicuꝰ p̄cij ⁊ reputatiōis in mūdo audeat ꝑpetrare ſcele
ra indigna exilio ⁊ carcere. qꝛ ꝓbitas frigide laudatᷣ ab hoibꝫ ⁊ alget. ſꝫ fa
cineroſi multis donis ꝯmēdantᷣ ⁊ honorantᷣ. q̄ modus ꝯſulēdi ē acerrima
correctio. Vñ alibi. Proh ſuperi quantū mortalia pectora cece Noctꝭ ha
bēt. ipſo ſcelerum molimine quiſqꝫ creditᷣ eſſe pius laudēqꝫ a crimine ſu-
mit. Plura eñ ſunt q̄ licet grauia ſunt. tamē ex cōſuetudine ꝓ nihilo habē
tur. Itē nunc licet ⁊ fas eſt: ſed tu ſub p̄ncipe duro imparibuſqꝫ malis au
ſus es eſſe bonus. ¶ Item gyarus mycone ⁊ ſeriphus ſunt parue inſule
ex cycladibꝫ. ⁊ non ē niſi vna gyarus. ſed ꝓpter conſiles d̄t gyaris in plu-
rali numero. Et in ſingulari dicitᷣ hec gyarus. ⁊ in plurali he gyare. Et ē
inter iſtas tres ſterilior inſula. ⁊ eſt locus exilij grauiſſimi. Alget. i. ad ni-
hilum tēdit. Et neceſſarijs indiget ille ſcꝫ qui probꝫ eſt. Algere ꝓprie ē fri-
goris. licꝫ aliquādo transfertᷣ ad calores. Sicut igitur qui nimiū caler fri
giditate eget que ſibi neceſſaria ē. Ita etiam probꝫ victu: veſtitu: ⁊ neceſſa
rijs eget. Sed crimino ſi omēs poſſeſſiones diuitias ⁊ dignitates adipi-
ſcūtur q̄ hic intelliguntur ꝑ hortos ⁊ p̄toria. Eſt eñ p̄torium domus p̄to-
ris vel locus in quo coram p̄ſide cauſe agūtur. ⁊ hic ꝓ dignitate ponitur.
Argētum vetus. i. vaſa argentea diu ab antiquis recondita. vel vetus. i.
bene purgatum ⁊ nullo alio metallo corruptū. Pocula anaglipha ea erāt
excisa in aſperitatē: vt ſcribit Plinius ⁊ eſculpta vt inciſe animaliū effigi-
es eminerent. hinc ait ſtantem extra pocula caprum. Caper fuit quidam
romanus auarus qui pecunijs ſuis parcēdis nec comedere nec bibere au
debat. Cuius effigiem extra cyphos ⁊ pocula artifices: vt eius auaritiā
hominibꝫ denotarēt depingebāt. Aut caper ē quoddam animal quod pri
us vinū inueniſſe dicitᷣ. Caper etiam ē lapis p̄cioſus q̄ potū a veneficijs
preſeruat. quē romani in ſuis poculis ponebant ne veneficijs interirent.
Menſas marmoreas ſcꝫ ⁊ rotundas ex egypto delatas

i. ꝓducit.

Iuuena, Terra malos homines nunc educat atqꝫ puſillos

illos hoies.

Ergo deus quicunqꝫ aſpexit ridet & odit

¶ Cum natura iam malos hoies ⁊ ꝑuos ꝓducit ⁊ nutrit. eorum mores
deus aſpiciēs deridet eos ⁊ odit. Homerus eñ ait. Homines quotidie
naſci minores. quia Diomedes apud troyam cōtra eneā pugnans ſaxū
quantū duo homines noſtra etate nō tollerēt: grauiter in femore enee per-
cuſſit. vnde Iuuenalis. Nam genꝰ hoc viuo iam decreſcebat homero. Et

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1185 4° [14,-475]

ſecto Iliades ſcribit Aiacem multo maius ſaxū torſiſſe aduerſus Hecto-
rem. Aſpexit a ſpecio qđ nō eſt in vſu ꝯponitᷣ ex ad ⁊ eſt videre. Unde cō
poſita a ſpecio vſitata ſunt indifferēter deponētalia ꝑme ꝯiugationis. vel
actiua ⁊ tertie ꝯiugationis. vt ꝑ eodeꝫ dicimus aſpicior aris. vel aſpicio
cis. A ſpecio etiam venit ſpecto ſpecula ſpectaculum ſpecimē ſpeculū ſpe
cus ⁊ auſpicium ab auib9 aſpiciendis.

Longa mora eſt quantum noxe ſit ubiqꝫ repertum
Enumerare: fuit minor ipſa infamia uero

℃ Quis enumerādo om̄ia vitia multū tp̄is ꝯſumet. q2 plura vitia vero
cōtingūt qꝫ apud hoies fama hꝫ. Itē ꝑ noxa ſepe ponitᷣ peccatū culpa de
lictum. Sꝫ hoc intereſt inter peccatū ⁊ delictū qꝛ peccatū in cōmiſſione. de
lictū in omiſſione. Indifferēter tamē vtimur. loco noxe ſepe Uirgilius po
nit piaculum. vnde. Diſtulit in ſeram cōmiſſa piacula mortē. Infamia ē
mala fama. Inde infamis. i. male fame.

Viuitur ex rapto: non hoſpes ab hoſpite tutus — Ouid.
Non ſocer a genero. fratrum quoqꝫ gratia rara eſt
Imminet exitio uir coniugis: illa mariti

℃ Nulla ſecura quies cū om̄ib9 quacūqꝫ amicitia ꝯiūctis ſit violētia. vt
hoſpes nō ē tutus ab hoſpite ſicut lycaon ꝑmo metamorphoſeos. nec ſo-
cer a genero. ſicut Pōpeius a ceſare. nec frater a fratre ē tutus. vt atreus a
tieſte. nec vir ab vxore. vt agamēnon a clitemneſtra. omnia ergo malis mi
xta ſunt. ℃ Item viuitur imꝑſonale ē a verbo abſoluto. licꝫ aliquādo vi-
uo habꝫ accm̄ poſt ſe. vt viuo vitam. ſicut dicimus. obeo mortē. Iuuena-
lis. Bachanalia viuūt. i. viuēdo ſequūtur bachanalia. quādoqꝫ viuo acti
uū eſt hꝫ accm̄. ⁊ paſſiuū. vt iam quarta viuitᷣ etas. Inde cōuiuo cōuixi cō
uictum: ſimul viuere ⁊ comedere. Inde cōuictores. Sꝫ cōuiuator qui ad
conuiuiū inuitat. Et cōuiua q̄ inuitatᷣ. a cōuiuor cōuiuaris verbo deponē
tali deſcēdunt. Gener dicitᷣ qui ad augēdum genus adhibetᷣ. ſcꝫ maritus fi
lio. hoſpes. vt Priſciano placet. Inter omnia nomina cōmunia in es ter-
minata ſolum tria faciunt femininū in a terminata. vt hoſpes. ſoſpes. an-
tiſtes. hoſpita. ſoſpita. antiſtita. Et hoc nomē hoſpita accipitᷣ etiā adiecti-
ue. vt hoſpita terra. i. habitabilis. inhoſpita terra

Q̄uis ardua tarda punitio.
Vt ſit magna tamen certe lenta ira deorum eſt — Iuuenalis
malos
Si curant igitur cunctos punire nocentes
qđ tarde placabilis diua ptās
Quando ad me uenient. ſed & exorabile numen

℃ Alij errantes magis criminib9 credūt deos eſſe ⁊ iraſci. ſed ira deorum
lenta eſt ⁊ tarda punitio. vnde ⁊ pena depingitᷣ clauſa. q2 non ſtatim poſt
culpam ſequitᷣ. vn̄ Horatius. pede pena claudo. Etiam cum lenta ſit pla
cabilis ⁊ exorabilis etiā ē. ⁊ ideo itur in vitium ſine timore. deus tn̄ diui

us tolerat ⁊ grauius punit niſi conuertatur ad deum creatorē ſuum. Orare eſt ꝓcari. Exorare eſt impetrare. Inde exorabile ē impetrabile. placabile. Pro cura ſepe ponitur ſollicitudo. diligentia. vigilantia. ſedulitas. ſtudium. opa. Dicimus verū aut falſum nō laboro. i. non curo. nihil ad me id ē nō curo. Tullius. Cura vt valeas. A cura accurate venit. vt omnia accuratiſſime facit. i. diligētiſſima cura

forte inueniā veniam homines

Iuuenalis Fortaſſe experiar, ſolet his ignoſcere, multi

Committunt eadem diuerſo crimina fato

Iſti errātes more alioꝝ qb⁹ dij videnꝉ ignoſcere nō puniēdo: cū̄uis eādē crimina vel maiora faciūt putāt ſe expiri veniā ⁊ miſericordiā deoꝝ. ⁊ ideo itur in ſcel⁹ abſq; timore. Expiri capiꝉ cōiꝉ ꝓ ꝓbare. vñ Terē. Conſilio oia ꝑus expiri q̄ȝ armis ſapientē decet. Loco ignoſcere poſſum⁹ ponere ꝑcere. ꝯdonare. remittere. veniā dare. Terētius ait. Quāto tu⁹ animus eſt natu grandior: tāto ſis ignoſcētior. vñ Virgili⁹. Qui votis ꝑcibuſq; iubet expoſcere pacē. i. veniam. vñ Seneca. Alteri ſemꝑ ignoſce: tibi nū̄q; debet ille veniam facile cui venia opus ē. oēs veniā a deo egemus

demones .i. eſſe infernum

Iuuenalis Eſſe aliquos manes & ſubterranea regna

penas inferni

Et contum: & ſtygio & ranas in gurgite nigras

flumē inferni

Atq; una tranſire uadum tot milia cymba

Iuuenes qui bñ credunt: ſȝ magni nō credunt

Nec pueri credunt niſi qui nondum ere lauantur

Oēs q̇dē tā turpiter viuūt nō credunt eſſe penas inferni q̄ ſcelerata puniāt. vñ Cōtus ē ꝑtica vel nautariū q̄ in anteriori ꝑte nauis poſit⁹ ꝓfunditatē cūctaꝉ a cūctor. Styx ſtygis fluui⁹ infernalis ē vl' pal⁹ ſicut cocit⁹ ⁊ phlegeton. vt dr Eneid. 6. Nauta dr caron hñs cōtum q̄ aias vltra ſtygē ⁊ alios fluuios trāſmittit. cymba. i. nauicula. Timor eīm inferoꝝ ab omnib⁹ ſublatus ē vti nec pueri q̇dē niſi q̇ adhuc impuberes ſunt nō credant q̇ nōdū lauanꝉ ere. i. q̄ ſunt impuberes. Ab his q̄drans non exigiꝉ in thermis ⁊ balneis. Itē inter eſſe ⁊ fore drñtia ē. eſſe pñtis tꝑis ſ̄cationem hȝ. fore vero futurū. Idēq; ē fore qđ futurū eſſe. licȝ forē res ret. idē eſt q' eēm eſſes ⁊c̄. Vñ barbare loquunꝉ q̄ dicūt lecturū fore idē eſt amaturū futurū eſſe. q̄ duo futura latina lingua nō patiꝉ. Itaq; cū noīb⁹ iūgiꝉ fore nō cum ꝑticipijs. vt ſpero te amatorē fore. Nā cū dr: ſpero te amantē mei fore. nomen ē amantē ⁊ nō ꝑticipiū. Non eīm dicemus: ſpero te amantē me fore. vñ Cicero. Spero amicitiam noſtrā notam poſteritati fore.

ſupple eſſe iſta iuſtus

Iuuenalis Sed tu uera puta Curius quod ſentit & ambo

iuſti viri iuſtus vir ſentit anime illi⁹ iuſti

Scipiade quod Fabricius maneſq; Camilli

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1185 4° [14,-475]

¶ Tu q̇cūq̄ hō credas qđ sentit Curiꝰ Scipiade ⁊ Camillꝰ. hi em̄ vir
tute coluerūt ⁊ ꝑ dignitate imperij obierūt mortē qđ nequaq̄ fecissent ni
si post hanc vitā aliā expectassent. ⁊ regna infernalia esse credidissent. Cu
rius fuit q̇dam ꝯsul romanꝰ ab aratro ad ꝯsulatū raptus q̇ respōdit regi
Epiratoꝝ volenti sibi aurū dare. romani nolunt aurū. sꝫ volūt imperare
habentibꝫ aurū. Itē putare ꝓprie ē resecare que sup̱flua sunt. vnde dicimꝰ
putare vites. veteres dicebant argentum purū putum. i. purgatissimū. ⁊
ꝓpterea putare dicitur cogitare. qꝛ cogitando quasi resecamus que super
flua sunt. ⁊ quid melius sit mente concipimus
aīe que ꝯsumpte ī his locis si redire possint dicerēt q̇d faciēdū restaret.
Quid cremere legio: & cannis consumpta iuuentus
Tot bellorum anime quotiens hinc talis ad illos *Iuuenalis*
Vmbra uenit cuperent lustrari si qua darentur
Sulphura cum tedis: & si foret humida laurus.
¶ Tu q̇cūq̄ hō credas que aīe bellis ꝯsumpte circa Cremerā fluuiū. ⁊
cānas vicū crediderūt. q̄ties em̄ aīe illoꝝ redierūt ad illos bonos viros
cupiētes purgari a crimibꝫ ꝯmissis in vita si eis cōcessum fuisset. Purga
bātur antiq̄ si aliq̄ piaculo eēnt polluti sulphure aqua ⁊ igne. Ouidius.
Terq̄ senē q̄ flāma ter aqua ter sulphure lustrat. Et lauro auctore Pli
nio triūphātes coronabātur. qm̄ ea arbore purgarētur cedes in bello cō
misse. Ouidiꝰ ꝓ vo de lauro humida ad purgationē vda fit. h laurꝰ lauro
sparguntur ab vda. laurꝰ a laude dicta. hac em̄ cū laudibꝫ victoꝝ capita co
ronabātur apud āntiq̄s. ante laudea noīabatur. postea d e sublata ⁊ subro
gata redicta ē. laurꝰ sp̱ viridis ē ⁊ vulgo nūq̄ fulmiari creditur. lustrare ē
circuire vel illumiare. Inde dꝛ illustris. i. ꝑclarꝰ. nobilis. altꝰ qui valde illu
ad infernū q̇d ꝓsunt arma ⁊ diuitie. (stratur.
Illuc heu miseri traducimur arma quid ultra
Littora iuuerne promouimus & modo captas *Iuuenalis*
Orcades ac minima contentos nocte britannos.
¶ Cū oēs miseri pctis nr̄is traducimur ad infernū q̇d ꝓdest hr̄e potētꝭ
as ⁊ diuitias multasq̄ ꝓuintias subiectas. Iuuerna inter isulas oceani
britānici nūerātur. quā multi hiberniā falso putauerūt. de hac isula satis
multa torcadas. Orcas ꝓmōtoriū ē hibernie. ⁊ arcades sunt isule cuiusꝰ
dā. Thile vltima arcadū insula britānie sole trāseūte cācrū nullas hꝫ no
ctes. ⁊ mēse decēbris sole existente in capcorno totidē noctes hꝫ sine die. ⁊
hāc insulā intelligit minima ꝯtētos nocte britānos. Ali que sibi inuicē iū
cta orōnem ꝓuenustā reddūt. q̄rū alterū ē siue nō mō relatiuū etiā verūetī
am. sꝫ etiā vel loco etiā posita q̄q̄. vt hec res mihi nō solū grata ē. sꝫ etiā
iocūda. Antoniꝰ nō mō erat Ciceronis inimicus. verūetiā hostis patrie.
facile descēditur ad infernū.
Facilis descensus auerni.
qꝛ per noctē ⁊ diē omni hora fit descensus ad infernum. *Virgilius*
Noctes atq̄ dies patet atri ianua ditis.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1185 4° [14,-475]

ab inferno
Sed reuocare gradum ſuperaſq; euadere ad auras
qꝛ in inferno nulla eſt redemptio.
Hoc opus hic labor eſt: pauci quos equus amauit
nō poteſt ab inferno ſaluari niſi amoꝛe dei ⁊ virtute
Iupiter aut ardens euexit ad æthera uirtus.

Quia peccatꝫ ⁊ criminibꝫ traducimur ad inferos. quis purget ſe peni-tētia ne deſcēdat. qꝛ facilis ē deſcēſus ad inferos: cū ianua Plutonis pꝫ nocte ⁊ die. ſꝫ difficile ē ex inferꝫ reuocare gradū ⁊ redire ad ſupos. qꝛ pau-cis vel nullis hoc cōceſſum ē. cū pauci ſint excellētis ⁊ ardētis ꝟtutꝫ quos equus iupiter amauit. Laboꝛ diuerſis modis exꝑmitur. Unde The. O gera ꝓuinciā cepiſti durā. i. laboꝛem. res ē ardua magni culminis. magne molis. i. laboꝛioſa. Et Virgi. Nec me laboꝛ ille grauabit. Itē Cicero d' ſingulos dies: nō ſingulis diebꝫ. ⁊ indies ꝑcraſtinabit. i. de die in diē. quo tidie ⁊ indies ſingulas lr̄as breuioꝛes ad te ſcribo. Et Tulliꝰ ſepe vtitur pꝛima nocte. i. ꝑncipio noctis. Et Virg. Vere nouo gelidus canis cum mōtibꝫ humoꝛ liqtur. i. in ꝑncipio veris. Opus ntīn ⁊ accīn hꝫ. alijs caſi-bus caret. ⁊ iūgitur ablatiuo a parte poſt. Et ē opus actio ſtudiū vel intē-tio. Opus operis ē fructus vel finis opē aut res acta. vt egregium opus

summe deus — malos homines
Perſius Magne pater diuum ſæuos punire tyrannos
non alia ratione — peccandi
Haud alia ratione uelis cum dira libido
hominum — libidine peccandi
Mouerit ingenium feruenti tincta ueneno
mali vidēt ꝟtutem ⁊ decoꝛē eius illa ſe carere
Virtutem uideant intabeſcantq; relicta.

Rogat poeta vt nō alia pena pꝛauos afficiat ꝙ̄ vt ꝟtutꝫ fulgoꝛē cer-nētes illa ſe carere ſua culpa cognoſcāt. Nō em̄ ē maioꝛ pena rōne vtēti ꝙ̄ vt cognoſcat ſe malū ſubiectū criminibꝫ ⁊ carere ꝟtutibꝫ que inter actiōes humanas lucēt: ſicut lucifer inter cetera aſtra. vn̄ Tulliꝰ. Rerū expetēda-rū vnū genus ē qđ ſua vi nos allicit ad ſe nō emolimēto aliq̄ captās. ſꝫ ſua dignitate trahēs. vt ꝟtus que vocatur bonū honeſtū. Seneca. Rerū honeſtarū p̄ciū in ipſis ē. Idem idipſum honeſtum decoꝛumq; dicimꝰ qđ per ſe nobis placet: animoſq; omnium ſua natura commonet

Hora. Cautus enim metuit foueam lupus accipiterq;
Suſpectos laqueos ad opertum miluius hamum

Cautus lupꝰ metuit foueā: ⁊ accipiter laqueos: ⁊ miluiꝰ hamū dūmō iſta habeāt ſuſpecta. Caueo ꝟbū ⁊ ſi ſemꝑ ſepe ꝑcat ꝓuideo. vt cautū eſt le-ge poꝛnate tn̄ accō iunctū ꝑ vito vel fugio ponitur. vt ingenui turpes ca-uent moꝛes. Lupus greca deriuatione in linguā noſtrā trāſfoꝛmatur. lu-pos em̄ illi lycos dicunt. lycos aūt grece a moꝛſibꝫ appellatur. eo q' rabie rapacitatis quē inuenerit trucidat. Alij lupos aūt quaſi leopes q' quaſi

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1185 4° [14,-475]

leoni ita illi ſit virtus in pedibꝫ. vñ quicquid pede preſſerit non viuit. de quo aiūt ruſtici hominē vocē ꝑdere ſi eū prior lupus viderit. vñ Virgiliꝰ. Vox quoqꝫ meri iam fugit ipſa lupi meri ⁊c̄. Accipiter auis animo plus armata q̄ꝫ vngulis. hinc ab excipiēdo nomē cepit. Eſt eñ auis alijs auibꝫ rapiēdis auida: ideo vocata accipiter. i. raptor. Dicūtur aūt accipitres circa pullos ſuos eſſe impios. Nam cum viderint eos tentare volatus: nullas eis p̄bent eſcas. ſꝫ ꝟberant pēnis ⁊ a nido p̄cipitant. ⁊ a tenero cōpellūt ad p̄dam ne forte adulti pigreſcāt. Miluus mollis a viribꝫ ⁊ volatu quaſi mollis auis rapaciſſimꝰ tñ ⁊ ſemꝑ domeſticis auibꝫ inſidiatur .

Oderunt peccare boni uirtutis amore Hora.

Oderunt peccare mali formidine pene

℄ Boni amore ꝟtutis ⁊ ſi nō eēt pena peccati a ꝟtute nō recedūt. Sꝫ mali nō curātes ꝟtutē: deſiſtūt peccare formidine pene. ⁊ ideo non merentur. Nam q̄ voluptate quaſi mercede aliqua ad virtutē impellitur: nō ē ꝟtus ſed fallax quedam imitatio ⁊ ſimulatio virtutis. Nihil ē virtute amabilius q̄ꝫ qui adeptus fuerit vbicūqꝫ gentium erit a nobis diligetur

peccatores

Ah properant ſontes peccati abrumpere nodos Proſp

tꝫe huius vite eſt locus venie

Ante diem mortis dum locus eſt uenie

℄ Initiū ſalutis ē noticia peccati. Nam qui peccare ſe neſcit: corrigi non vult. Agere eñ penitētiam nil aliud eſt q̄ꝫ ꝓfiteri ⁊ affirmare ſe vlteriꝰ nō peccaturum. Somnū narrare vigilantis ē ſua peccata cōfiteri ſanitatis ē iudicium. Alteri ſemꝑ ignoſcito: tibi ipſi nunq̄ꝫ. Cuius vis hominis ē errare nullius autē niſi inſipientis in errato ꝑſeuerare. Peccatum geminat quē non pudet delicti. Sons ſontis nocēs venit a ſono ſonas. quia ſicut olle male ⁊ rimoſe audiūtur ꝑ ſonum. ita malus ꝑcipitur per verba.

peccati recedit ꝓ peccatis peccata effuſis

Culpa fugit cedunt lachrymis: delicta profuſis Gāfredꝰ

ꝓ peccatis

Et dulcem ueniam fletus generaſtis amari.

℄ Quantū potes teipm̄ argue. inq̄re in teipm̄ accuſatoris ꝑtibꝫ fungere nec factū defende tuū. mala cauſa ſilenda nil niſi ſollicite ſint tua verba p̄ces. Nec tua ſi fletu ſcindātur verba nocebit. Interdū lachryme pondera vocis hunc Simpliciter pateat vitiū fortaſſe puſillum ē. Qđ tegitur maius credimus eſſe nefas. Non intellecti nulla eſt curatio morbi

¶ In craſtinū bona non ſunt differenda.

quid prodeſt peccati plangere infirmitatꝭ

QVid iuuat in longum cauſas producere morbi Proſp

cum hodie poſſis ꝑ penitentiā ſaluari cur cras expectas

Cur dubium expectat cras hodierna ſalus

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1185 4° [14,-475]

cognoſcim⁹ ꝯtritis remiſſionē

Scimus correctis ueniam non noſſe negandam

hoim vltimus finis

Sed nulli noſtrum eſt ultima nota dies.

¶ Cū nulli noſtrū eſt vltima dies nota indilate penitendū eſt. Multos vitā deſerētes mors incerta ꝑuenit. Omnis itaqꝫ dies velut vltim⁹ ordinandus ē. Cū notū ſit contritis veniā non eſſe negandam penitētia hodierna ſalus non ē differēda in dubium craſtinum. Nullus vnqꝫ habuit deos adeo fauētes vt craſtinum ſibi polliceri poſſet

Cras te uicturum cras dicis poſtume ſemper

Marcialis Dic mihi cras iſtud poſtume quando uenit

Quam longe cras iſtud ubi eſt aut unde petendum?

Nunquid apud parthos armenioſqꝫ latet

Iam cras iſtud habet Priami uel Neſtoris annos

Cras iſtud quanti dic mihi poſſit emi.

¶ Partha ab Indie eſt ad Meſopotamiā gnāliter noiatur ꝓpter inuictam ꝟtutē parthoꝝ. ⁊ relique ꝓuintie ꝓxime in ei⁹ nomē trāſierūt. Sūt enī in ea Aracuſa Partha Aſſyria Media gilda. que regiones inuicē ſibi ꝯiuncte initiū ab Indo flumine ſumūt tigri claudūtur. Sūt tn̄ inter ſe finib⁹ ſuis diſtincti. Parthi aūt a ſcythia venientes. eā regionē occupauerūt. ⁊ ſuo noie noiauerūt. Armenia regio ꝑſide annectitur. ⁊ ſunt regiōes Aſie orietalis. Itē hec adiectiua tāti quāti ⁊ ꝯpoſita vt tantidē. quātiuis quāticūqꝫ. quātilibet. pluris ⁊ minoris. cū ſine ſubſtātiuo ſunt. ſꝑ ponuntur in gtō. ⁊ oia alia in abltō cū ꝟbis ꝑcij. Plaut⁹. quāti eā emit. vili. Ut ſi addatur ſubſtātiua ſtatim in abltm̄ ꝯuertūtur. vt quanto ꝑcio emiſtis.

Cras uiues hodie non uiues poſtume ſerum eſt

Marcialis Ille ſapit quiſquis poſtume uixit heri

Non eſt crede mihi ſapientis dicere uiuam.

¶ Itē oia ad craſtinū ducere capitur ꝓ differre quō Virg. dt. Diſtulit in ſerā ꝯmiſſa piacula mortē. ꝓ q̄ cūctari dicim⁹ ꝓcraſtinat. moras nectit in tp̄s reliquū trahit. Itē Craſtin⁹ a ū. nō mō diē ſequētē hodiernū ſignificat. ſ3 quēlibet aliū diē ſequentē. vn̄ Virgili⁹. Si vero ad ſolē rapidū lunaſqꝫ ſequētes Ordine reſpicies nunqꝫ te craſtina fallet hora.

dn̄ter cras ꝓmittas

Perſius Cras hoc fiet: idem cras fiet. quid? quaſi magnum

Nempe diem donas: ſed cum lux altera uenit

illud qd̄ heri dicebatur craſtinū alia dies futura

Iam cras heſternum conſumpſimus ecce aliud cras

ꝓduxerit modicū tp̄is. q2 nō erit niſi cras.

Egerit hos annos: & ſemper paulum erit ultra.

¶ Oſtēdit multos mortales diē ex die ꝓtrahēdo nunqꝫ ad doctrinā vir

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1185 4° [14,-475]

tutis alumnā ꝑuenire. Quid quaſi magnū nēpe diē donas. Interrogatiue cū quadā ꝯmiſeratiōe ꝑ parēthesim legendū ē. dr em̄ cur hūc diē incipiendū certū finē cognoſcere quaſi magnū ꝗd ſit tm̄ differs. Nēpe vero confirmatiuū aduerbiū ē. vt nēpe h̄ aſſidue. Iā cras heſternum. cras reſpectu diei exacti dr. Eſt em̄ ex aduerbio nomē factū. Iā plurimū accipit̄ ꝓ nūc. aliqn̄ etiā ꝓ tūc. vt Cicero ipſa ꝟba ꝯpone ⁊ quaſi coaugmēta iā neminē anteponas Catoni. Aliqn̄ ſcat ꝑterea. Cicero. Iā ꝗſputas ſingularē erga me beniuolētiā explicet. Iāiam de futuris tm̄ dr .i. mox. ⁊ licet regiat̄ cū ꝑſens. vt iāiamq; manu tenet ⁊ ꝑmit haſta ſoluit̄. tn̄ in futurū id ē tenebit. Aliqn̄ ꝑ indignationē dr. Virgil̄. Iāiam nec maxima iuno. Aliqn̄ ꝑ cōmiſerationē. Saluſtius. Iamiā animo meo chariſſime frater. Aliqn̄ ꝑ exhortationē. vt Liuiꝰ. Iāiam erigite animos tela ſumite ⁊c̄.

ſub ꝑtica currus

Nam q̄uis prope te q̄uis temone ſub uno — **Perſius**

rotantem — qꝛ nunq̄ attinges — curuationē rote

Vertentem ſeſe fruſtra ſectabere cantum

poſteriori

Cum rota poſterior curras: & in axe ſecundo

℄ Optima ſilitudo a curru trāſlata: q̄uis em̄ inqt te cras inchoaturum ſemꝑ dicas. nunq̄ tn̄ incipies. quēadmodū euenit in quadrigis in ꝗbꝫ ſecūdi axis rota licet ꝑori ſemꝑ inſtet. eā tn̄ nunq̄ ꝯſequit̄ ferrū q̄ rote extremitates vinciunt̄ cātus auctore Quintiliano in ꝑmo. Dicit̄ em̄ in axe ſecūdo: quadrige duos rotarū ordines cū habeāt: duplici q̄q; axe ꝟtuntur. Axis vero ſtipes teres ē circū quē rota ꝟſatur. Temo ꝑtica lōga currus qua in anteriori ꝑte iumēta currum trahētia iunguntur.

natura hoim ē mutabilis ⁊ mala — ſceleratoꝝ

Mobilis & uaria eſt ferme natura malorum — **Iuuenalis**

Cum ſcelus admittunt ſupereſt conſtantia. quid fas

Atq; nefas tandem incipiunt ſentire peractis

aliqn̄ em̄ redeūt ad mentē ⁊ memoriā ſiue penitētiam.

Criminibus.

℄ Natura hoim ſceleribꝫ inueterata ⁊ ꝯſuetudine peccādi ⁊ ꝯſtantiſſimi ſunt in ſcelere ꝑagendo poſt penitētiā acꝗſita occaſiōe peccāt iterū ꝯſtātiſſime. q̄uis pactis criminibꝫ ſentiūt ꝗd fas aut nefas. Itē intelligo. ſentio video. ꝑſpicio. ſepe idē valēt qꝺ ſcio. etiā Quintil̄. dicēre. ſcio. ſentio. non ignoro. nō me fugit. nō me ꝑterit. ꝗs neſcit nemini dubiū ē ex primo mutuari licere.

ad pctā in mores redacta

Tamen ad mores natura recurrit — **Iuuenalis**

malos — a malis

Damnatos fixe: & mutari neſcia. nam quis

Peccandi finem poſuit ſibi quando recepit:

Eiectum ſemel attrita de fronte ruborem.

℄ Quāuis hoīes ꝑacta penitētia ꝓ peccatꝭ ſciāt ſe male egiſſe. natura tñ

coꝝ pna ad malū. recurrit ad mores dānatos. ꝑſeuerās in peccatis muta ri neſcia. q̇s vnq̄ȝ cepit peccare. vt poſtea ſua ſpōte deſiſteret cum pudorē attrita fronte depoſuit. Itē morat⁹ q̇ moribꝫ bonis ē pditus. Morigeratus ꝑticipiū a morigeror. qđ ē morē gero. i. ꝯſequor. obedio. Iñ moriger⁹ obſequēs. obediēs. morē gerēs. Etiā morē gerere ꝑ eodē. A q̇ morigeror a ū. Sȝ moroſus a ū. a moror qđ difficile ꝑcat. Attrita fronte. i. ꝑfricata. Nā ꝑfricare frontem ē pudorē deponere. Plini⁹. Perfricui frontē ⁊ nihil ꝑferi. Et Martialis. Et ꝑfricuit frontem poſuitq̄ȝ pudorem

Perſius Nec tu cum obſtiteris ſemel inſtantiq̄ȝ negaris
cum q̇s in cōſuetudinē peccādi venerit. difficulter p̄t redire
Parere imperio: rumpi iam uincula dicas
Nam luctata canis nodum accipit aſt tamen illi
Cum fugit a collo trahitur pars longa catene

¶ Si q̇s ſemel atq̄ȝ iterū vitiis obſtiterit: nō ꝓpterea illū ab eis liberum eſſe putes. cū ab illis nō multū poſtea iterū illaqetur ſicut canis quemadmodū. nec canis ſi cathene nodū luctādo abrupẽrit. q̄ȝuis fugiat libertatē tn̄ non ē. qr magnā ꝑtē cathene a collo trahit. q̇ iterū paulopoſt capiatur Obſto ꝯponiť ab ob ⁊ ſto qđ ē ꝯtrauenio. impedio. vt illud mihi obſtat id ē impedit vel ꝯtrauenit. Et ꝯponiť cū in. vt inſto qđ aliqñ ꝑcat imminet. vt inſtat hyems. aliqñ vrget. vt inſtat Io. vt ſcribam. i. vrget. Canis nomē latinū ē. grece cynos dr̄. Nihil ſagacius canibꝫ. Nā ſua nomina recognoſcunt. dn̄os ſuos diligūt. ꝑ quoꝝ defenſione ⁊ rerum dn̄oꝝ ſe morti obiciūt. ⁊ corp⁹ dn̄oꝝ ſuoꝝ mortuū nō derelinquūt. ⁊ extra hoies eſſe nō poſſunt. hec Iſidorus. Nodus ꝓprie ē vinculū ꝯglutinatū. etiam ē denſa peditū multitudo. ſicut turma eq̄tum. Accipiť tn̄ nod⁹ ꝑ difficultate. que vix poſſit exſolui. vt Virg. Pri⁹ abantem oppoſitū interimit pugne nodū q̄ȝ moramq̄ȝ. i. difficultatem pugne ⁊ traditionem.

Egritudini occurrendum ē in principio.

Perſius Elleborum fruſtra cum iam cutis ægra tumebit
Poſcentes uideas: uenienti occurrite morbo

¶ Optima ſimilitudine vtiť. ſicuti em̄ morbo anteq̄ȝ vires adaugeat occurrendū ē. q̄m illi dū ingraueſcit fruſtra remediū adhibeť. Sic vitiis anteq̄ȝ illis occupemur repugnādum ē. Nam vbi in animis nr̄is penitus inſederint: difficillime dimoueneť. Elleboꝝ ſpēs medicaminis. ē herba circa elleborum fluuium plurimū gignitur. atq̄ȝ inde a grecis appellari. hoc romani alio nomine veratrū dicunt: ꝑ eo q̄ ſumptum. motam mētem in ſanitatem reducit. duo em̄ ſunt genera. album ⁊ nigrum

qui velit aliquē defendere in vitiis.

Iuuena. Defenſor culpe dicet mihi. fecimus & nos
nos fecim⁹ ſimilia iuuenes rn̄dēt ſit ita. ſȝ nō ꝑſeuerem⁹ in peccatis
Hæc iuuenes. eſto. deſiſti nempe. nec ultra
Fouiſti errorem, breue ſit quod turpiter audes

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1185 4° [14,-475]

crimina reſecanda ſunt in initio

Quædam cum prima reſecantur crimina barba

℄ Alloqtur defenſorē ſi forte vellet defendere errātes. qꝛ talia fecimus in
iuuētute. Rñdet. licꝫ talia faciūt plurimū tñ nō pſeuerēt: nec nos ꝯuerſi p
ſeueramꝰ. dū em̄ manemꝰ in vitijs: fouemus errorē. ſꝫ qñ ad vitia declina
ueris: nō diu pſeuerabis. qꝛ cū pmū barba deponit: debēt vitia reſecari ⁊
deponi. Eſto aduerbiū ꝯcedētis ē. Nēpe. qppe. vtpote. ꝓfecto. vtiqꝫ. nimi
rū. ſane. certe. ſilia ſunt. ſꝫ omniū maxime vſitatū ē nēpe. vt Horatiꝰ quan
dā ep̃lam inchoās. nēpe hoc q̄ſiſti. Et Perſius. nēpe h̄ aſſidue. Quintil.
Nēpe em̄ in h̄ plurimū laboris exhauſimꝰ. Itē drña ē inter qd ⁊ qđ ⁊ eo
rū ꝯpoſita. qꝛ qd ē ſubſtantiuū. ⁊ ideo vult adiūgi adiectiuo vel ſubſtanti
uo gti caſus. qđ ꝓ adiectiuū. ⁊ ideo dicēdū ē. mirabile qddā. ⁊ nō mirabi
le q̄ddā. ſꝫ q̈ddā nemꝰ vel ſcutū. Itē qd mali feci. nō qđ mali feci.

Tu modo ſic timeas: & quæ tibi lœta uidentur — Ouidi.

cum omnia in mutatione conſiſtunt.

Dum loqueris fieri triſtia poſſe puta

℄ Nō ſolū qđ ante oculos ſitū eſt ſufficit intueri. ſꝫ rerum exitꝰ prudētia
metit. Prudētia ē rerū bonarū ⁊ malarū ſciētia. Cuiꝰ ptes ſunt memoria.
intelligētia. ⁊ puidētia. Memoria ē p quā animus repetit ea q̄ fuerūt. In
telligentia p quā ꝓſpicit animus ea q̄ ſunt. Prouidētia p quā futurū ali
qd videtur anteqꝫ factum ē. Seneca. Tribꝫ tēporibꝫ animus tuus diſpē
ſetur. p̄ſentia ordina. futura puide. p̄terita recordare. Timeo ⁊ metuo cū
accm̄ habent: formidare ſ̄cant. vt diſcipulus timet p̄ceptorē. Qñ aūt dati
uū habent ſ̄cant vereri ne qd mali alicui accidat. vt timeo amico. ⁊ timeo
mihi abs te mortem. Sed dicere abſolute datiuo iuncto. metui pamphi
lo. Pauli vite timeo. hic magis ē poeticus vſus.

Occaſum ſapiens: ſtultus conſiderat ortum — Ouid.

Non ſemper ſacras reddunt oracula ſortes

℄ Hieronymus ꝯtra Ruffinū duoꝝ tēpoꝝ maximā habendā curā ma
ne ⁊ veſpe. i. eorum que acturi ſumus: ⁊ eoꝝ q̄ geſſimus maioris conſilij ē
puidere ne quid accidat. ſꝫ animi nō minoris fortiter ferre ſi euenerit. Me
lius eſt em̄ cauere q̄ꝫ pauere. Itē omnia cōpoſita a cado carent ſupinis p̄
ter occido qđ hꝫ occaſum. Item ſapiēs dictus ē a ſapore. quia ſicut guſtꝰ
aptus ē ad diſcretionē ſaporis ciboꝝ. ſic ſapiens ad diſcretionem rerum.
Cui cōtrarius ē inſipiens. qꝛ ſit ſine ſapore: nec alicuius diſcretionis: nec
ſenſus. ſtultus hebetior corde. Sicut quidam ait. Ego meipſum ſtultum
eſſe exiſtimo: fatuum eſſe non opinor: obtuſus qdem ſenſibꝫ: non tamen
nullus. ſtultus ē qui per ſtuporem non veretur.

Qui habet modeſtiam loquendi vitet ſilentia

Qui ſermone placet: nocitura ſilentia uitet — Ouidius

cantus regendus ē arte ⁊ modeſtia

Qui canit arte canat. qui bibit arte bibat

℄ Prudentia humani actus regendi ſunt. qꝛ non viribꝫ ñon velocitate

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1185 4° [14,-475]

corpís res magne gerũtur. ſ; ꝯſilio auctoritate ⁊ ſententia. Quelibet eñ
res agẽda ẽ certa arte: ⁊ modus agẽdus in omĩb; agibilib; ⁊ factibilib;

Ouidi. Principiis obſta: ſero medicina paratur
peccata
Cum mala per longas conualuere moras
Sed propera: nec te uenturas differ in horas
Qui non eſt hodie cras minus aptus erit.

¶ Cũ q̇s peccãdi errore incepit ſtatũ reuocabit ſe ne ꝑ lõgas moras vi-
tijs ſe aſſueſcat. Itẽ vale ꝑut ꝑtinet ad ſalutationẽ in receſſu defectiuũ eſt.
Valeo tñ vales valere valui in ꝓterito ꝑ͛ciũ importat. In ꝑmo ꝑ͛cato im-
portat ſignũ doloris. a q̃ tractũ eſt valitudo. qḋ infirmitatẽ importat. vñ
valitudinarius d͛r q̃ ſepe infirmat᷑ ⁊ funeri ꝓpinquus videat᷑. Valeo in al-
tero ꝑ͛cato ꝯponit᷑ cũ con ⁊ d͛r cõualeo. ¶ Differre ẽ ꝓtrahere. vt diſtulit
negociũ hoc. i. ꝓtraxit. Etiã eſt difforme eſſe. vt multũ differt ꝓb; ab impro-
bo. Itẽ maiores medico ⁊ medicor dixerũt: vt populo ⁊ populor. que v͛-
ba mõ tm̃ paſſiue declinatiõis ſunt. Medicor accm̃ regit. vt Virgil. Se-
mina vidi eqdẽ multos medicare ſerẽtes. ſ; medeor datiuũ. vt medeor illi
rei dicim᷒. medeor illã rẽ figuratũ ẽ. vt inq̇t publius. Iſta duo v͛ba matu-
rare ⁊ ꝓperare tanq̃ ꝯtraria ſegant᷑. vñ Virg. Frigidus agricolã ſi qñ cõ-
tinet imber Multe forẽt que mor de celo ꝓperãda ſereno Maturare dat᷑.
Nã in apparatu rei ruſtice cũ ſunt tẽpeſtates: ruſticis ociũ ẽ maturare ali-
q̇d qḋ ſereno tp̄e ꝓparare neceſſe ẽ. Maturare eñ ẽ qḋ neq; tardi᷒ neq;
citius fit. ſ; mediũ quoddã ⁊ ꝓpatum. vt ꝑmo Eneidos. Maturare fugã.
Nã ⁊ in frugib; ⁊ in pomis matura dicunt᷑: que neq; cruda neq; caduca
ſunt. Et cũ aliq̇d feſtinãter factum ẽ prematuꝛe factum dicimus

Recens vulnus facile ſanatur.

Ouid. Vidi ego quod primum fuerat ſanabile uulnus
ſi medicina differatur ad tẽpus fit putridũ ⁊ inſanabile
Dilatum longe damna tuliſſe more.

Perſiꝰ ꝓbat᷑ de vulnere. q; ſicut vuln᷒ ẽ leſio corpis. ita pctm̃ ẽ leſio aĩe.
omnia vẽdicanda ſunt tempori

Leta quidem letus cecini: cano triſtia triſtis
tempus gaudẽdi tẽpus triſtandi
Conueniens operi tempus utrunq; ſuum.

¶ Letus capit᷑ ꝭm materiã ſubiectam. Aliter eñ d͛r homo letus ⁊ bos.
homo iucũdus d͛r letus. bos pinguis d͛r letus. terra fertilis d͛r leta. hor-
reum frugib; plenum d͛r letum

¶ De mutatione tp̄is & fortune.

O In etate nr̃a optimi dies nob̄ ꝓ᷒ veniũt. deteriores poſterius

Virgi. Prima queq; dies miſeris mortalibus æui
transit morboſa ⁊ triſtis ſenectus.
Prima fugit; ſubeunt morbi, triſtiſq; ſenectus

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1185 4° [14,-475]

laborioſa ſenectus poſtq̃ ſeqtur mors omnia abſorbens.

Et labor. & dure rapit inclementia mortis.

¶ Poſtq̃ floridã iuuentutẽ in qua ẽ oĩm viriũ viuacitas: mentis leticia actionũ agilitas: ſeqtur ſenect⁹ plena malis: tendẽs ad mortẽ. Itẽ Eo cõponiẗ cũ ſub. vt ſubeo qd̕ ꝓcat ſuppono me alicui rei. vt ſubeo hãc ꝓuinciam. Interdũ ꝓcat in mentẽ venio. vt ſubijt chari genitoris imago. Senectus. ſenilis etas. Iuuẽtus frequẽtia iuuenũ: nõ ſolũ etas. Iuuẽta eſt dea iuuẽtutis. ſ; pro iuuẽtute ponitur: ſicut ſenecta pro ſenectute.

ꝓ fortuna dedit

Tu quamcunq; deus tibi fortunauerit horam — Hora.

et omĩ dono bono vel malo. ſit grat⁹ deo bona ꝑncipalr̃ aggrediaris.

Grata ſume manu: nec dulcia differ in annum

¶ Cũ hec vita plena malis vt erũnis ſubiecta ſit: paciẽti animo quecunq; mala a deo accipiẽda ſunt. Itẽ inter gratũ ⁊ iocundũ h̃ intereſt. Iocũ ꝓprie in reb⁹ iocũdis d̕r. gratũ in aduerſis. In iocũdis em̃ ẽ quedã grã delectationis. vt fontes. roſe. flores. iocũda ſunt. In grato etiã ꝯmodum. vt aſpectus meſſis gratus ẽ. Itẽ in manib⁹ ẽ: ⁊ in manu ẽ. vtrũq; capiẗ ꝓ eo qd̕ in poteſtate ẽ. ⁊ fili⁹ in patris. ⁊ ſeruus in dñi manu d̕r eſſe

tacitis animis ſeneſcimus ⁊ tẽdimus ad mortem

Labitur occulte fallitq; uolubilis ætas — Ouid.

velox ꝑteritis dieb⁹

Et celer admiſſis labitur annus equis

¶ Volubilis etas nr̃a occulte tranſiẽs decipit nos: cũ ſic oẽs ſeneſcim⁹: ⁊ tẽdimus ad mortẽ ignorãdo. Itẽ labi interdũ velociter moueri. vt labere nympha polo ⁊ labere pẽnis. Curſu em̃ lapſus celerior eſt.

Cum hora mortis nihil incertius ẽ: nil differẽdum eſt.

Non eſt crede mihi ſapientis: dicere uiuam — Marcialis

quia dubia faciẽdo bona

Sera nimis uita eſt craſtina. uiue hodie.

¶ Et ſi mori neceſſe eſt. hora tamen eius incerta

mortalia rapit ⁊ mouet ſecum tẽpus mobile

Cuncta trahit ſecum uertitq; uolubile tempus — Maximia.

conditio vite premit mortales miſeros.

O q̃ dura premit miſeros conditio uitæ

in hac vita feliciſſimus eſt q̃ quieto animo abſq; vitijs ducit vitam.

Felix qui meruit tranquillam ducere uitam

talis leto fine dies ſuos claudere poſſit

Et leto ſtabiles claudere fine dies

¶ Oia huius mũdi ſubiacẽt tp̃i ⁊ motui a q̃ mẽſurãẗ ⁊ moueнẗ: in quo cõſiſtit ꝯditio vite humane miſerrima. Itẽ a ꝟto venit ꝟſus vel ꝟſum ad uerbia loci. ⁊ ꝯſtruunẗ cũ accõ. vt ꝟſum vel ꝟſus ciuitatẽ. Sepe tñ cũ ablatiuo iungiẗ ꝟſum. vñ Plaut⁹. Sed dextro ꝟſum. Itẽ a ꝟſum ⁊ q̃ venit quorſum. i. q̃ ꝟſum. horſum. aliquorſum. iſtorſum. dextrorſum. ſeorſum.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1185 4° [14,-475]

cõpoſita ſunt huiuſmodi deorſum. Cõditio a ꝯdico naſcitur. ⁊ ē priſca lingua denũcio. nũc vero abuſiue dicimus cõditionē eſſe actionē vel mētis q̄litatem. vt h̄ ē homo mãſuete ꝯditionis. i. manſueti animi.
Cũ de tpe nihil habemꝰ niſi nũc pñs qꝺ inſtãtaneũ ē oia p̄terita nulla ſt.

Maximia, Iam nihil eſt totum quod uiximus; omnia ſecum
vltima hora
Tempus preteriens; horaqꝫ ſumma trahit

¶ Tempus p̄teritũ ⁊ futurũ ꝯtinuant̃ ꝑ inſtãs. nũc p̄teritũ deſinēs non eſt. futurũ aduenie͂s nõdum ē. ſic tp̄s omnia cõſumens parum eſt.
Originem ſuam tpalia mundana reqͥrunt.

Maximia, Ortus cuncta ſuos repetunt; matremqꝫ requirunt
omnia ex nihilo facta ſunt: ad nihil redeunt
Sic redit ad nihilum quod nihil ante fuit

¶ Cũ omnia corpalia ⁊ mundana ex nihilo creata ſunt: ⁊ vnumquodqꝫ naturalr̃ deſiderat ſuũ pͥncipiũ. naturalr̃ oia mũdana trãſeunt in nihil
anni fluunt ꝑ dies: ſicut aque fluunt ꝑ partes.

Ouid, Credite eunt anni more fluentis aque
preterfluit
Necque preteriit curſu reuocabitur unda
preterita eſt
Necque preteriit hora redire poteſt

¶ Sicut fluentes aque nõ redeunt: nec hora p̄terita redit. ſaltem eadem numero. Item ab annus venit anniculꝰ quod videt̃ eſſe diminutiuũ: ſed eſt adiectiuũ ſicut ridiculus. ꝓnaculus. dicimꝰ em̃ anniculus puer. anniculamulier. anniculũ animal. i. vnius anni. Item ab annus ꝺr adiectiue ꝑ cõpoſitionem quotannis. biennis. triennis. quadriennis. ⁊ ſolennis quaſi ſolum in annis.
longum tẽpus ptes ꝓ toto. dies ⁊ anni ſunt ptes tpis.

Ouid, Quid non longa dies! quid non conſumitis anni!
vnũquodqꝫ tu tempus tua
Vt captum teneas: captoqꝫ munera mitte

¶ Inqͥt Ariſtoteles om̃ia tabeſcũt ⁊ ſeneſcũt in tpe. omniũ obliuiſcimur ꝓpter tps. nihil aũt ꝓpter ipm̃ dedicimꝰ aut factũ ē: cũ tp̄s ē numerꝰ motus q̇ facit diſtare prius a poſteriori ē cauſa corruptionis rerum
validi boues deficiunt tempore
Deficiunt ualidi longœuo tempore tauri
pulcher equus fit tpe inutilis ⁊ turpis.
Et quondam pulcher fit modo turpis equus

Fracta diu ualidi compeſcitur ira leonis

¶ Declarat ꝙ tpe omnia veteraſcũt ⁊ ſeneſcũt exẽplariter in aiatꝫ. Item Taurus grecũ nomen ē ſicut ⁊ bos. Indicis tauris color fuluus eſt volucrũ ꝑnicitas. pilis in contrariũ verſis. caput circũflectunt flexibilitate qua volunt. tergi duritia omne telũ reſpuunt. imminẽte feritate. Itẽ equi exal-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1185 4° [14,-475]

tant cum vicerint. dolent cum victi fuerint. ſono tube ad p̄lium excitant.
q̇dam hoſtes in bello ſentiūt adeo vt aduerſarios morſu petāt. aliq̇ ꝓprij
os dn̄os recognoſcūt. aliq̇ p̄ter dn̄m nullū dorſo recipiūt. Interfectis vel
morientibꝫ dn̄is multi lachrymas effundūt. Solent em̄ ex equoꝝ meſti-
cia vel alacritate euentū futurū dimicaturi colligere. In generoſis equis
(vt aiūt veteres) quattuor expectant. forma. pulchritudo. meritū atqꝫ co-
lor. Forma vt ſit validū corpus ⁊ ſolidi roboris. ꝯueniēs altitudo. latꝰ lō-
gū. maximi ⁊ rotūdi clunes. pectꝰ late patēs. pes ſiccus. ⁊ cornu concauo
ſolidatꝰ. Pulchritudo. vt ſit exiguū caput. pelle ꝓpe oſſibꝫ adherente. au-
res breues ⁊ acute. oculi magni. nares patule. recta ceruix. coma denſa. ⁊
cauda. vngula ſoliditate. fixa rotūditas. Meritū vt ſit animo audax. pe-
dibꝫ alacer. tremētibꝫ mēbris. ex q̇ete facile excitet. ⁊ excitatꝰ nō facile reti-
neatur. Color aureꝰ. roſeus. mirteꝰ. giluus. glaucꝰ. ſcutulatꝰ. canꝰ. cādidus
albꝫ. guttatus. niger. varius color ex nigro ⁊ badeo diſtinctꝰ bonus. reli-
quus varius color vel cinereus deterrimꝰ. Itē Leonis vocabulū. ex gre-
ca origine influxū ē in latinū. grece em̄ leon vocat leena totū grecū eſt ſicut
dracena. Ut aūt leenā leo dicat vſurpatū eſt a poetꝭ. Cū genuerint catu-
lum. tribꝫ diebꝫ ⁊ tribꝫ noctibꝫ catulus dormire fert. tūc deinde patris fre-
mitum veluti tremefactus cubilis locus ſuſcitare dr̄ catulum dormientē.
Circa hominem leonum natura ē benigna: vt niſi leſi neq̇ant iraſci. ꝓſtra-
tis ꝑcunt. hominē non niſi magna fame interimunt.

oīm duriſſimū eſt ſaxum omniū mollius ē aqua.
Quid magis eſt durum ſaxo? quid mollius unda? Ouidius
tp̄e dura ſaxa cauantur molli aqua
Dura tamen molli ſaxa cauantur aqua
boues inconſueti ferre iuga tp̄e aſſueſcunt
Tempore difficiles ueniunt ad aratra iuuenci
Iuuenis equus frenoꝝ impatiens tp̄e admittit
Tempore lenta pati frena docentur equi

Idē declarat in inaiatis. Aqua em̄ dicta ē qꝫ ſupficies eiꝰ equalis ſit.
Duo aūt ſunt validiſſima vite humane elemēta. ignis ſcꝫ ⁊ aqua. vn̄ gra-
uiter damnant quibꝫ ignis ⁊ aqua interdicit. Item lapis eo q̇d ledat pe-
dem dictus ē mobilis ⁊ ſperſus. Saxa herent ⁊ a montibꝫ excidūtur. Iu-
uencus qꝫ hominem iuuat dicitur

vſu ⁊ tp̄e omnia conſumuntur.
Ferreus aſſiduo conſumitur anulus uſu Ouid.
conſumitur pars aratri
Interit aſſiduo uomer aduncus humo. Iuuena.

Itē Primꝰ ꝓmotheus fert circulū ferreū incluſo lapide digito circūde-
diſſe. q̄ ꝯſuetudine hoīes anulos habere ceperūt. Anuli aūt ꝑ deriuatōez
dicti ſunt a circulis ⁊ anis q̇ ſunt circa brachia ⁊ circū crura. vn̄ ⁊ ſigna ꝑ
deriuationē ſigilla. nā ſigna maiora ſunt: ſigilla vero quaſi minora ſigna.
Anulos ꝓ pmū hoīes geſtare ceperūt. q̄rto a pollice digito: eo qꝫ vena
que iā vſqꝫ ad cor ꝑtingat. quā ornandā aliquo inſigni putarunt. Itē vo-
mer ē dictus. qr humū eruat. vel a vomendo terram

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1185 4° [14,-475]

¶De mutatione rerum tempore.

conſumens res   inuidens relo.

Ouid, TEmpus edax rerum, tuq; inuidioſa uetuſtas

corruptis   determinato tpe   ſucceſſione tpis

Omnia deſtruitis, uiciatq; dentibus æui

ſucceſſiue

Paulatim lenta conſumitis omnia morte

¶ Vetuſtate tpis oīa tpalia ſucceſſu tpis cruciata tandē ad interitum ⁊ deſitionē tēdunt. vt ait Ambro. Tpa ſunt vices mutationū in qb⁹ ſol certa ſui curſus dimēſione: oēm orbē infuſa varietate diſtinguit. Itē dentes greci odontes vocāt. ⁊ inde latinū nomē trahere vident. hoꝝ pmi pciſores dicunt. q꞉ omne qđ accipit ipſi pmū incidūt. Sequētes canini vocantur. q̄rum duo in dextra maxilla ⁊ duo in ſiniſtra ſunt. Et ideo dicunt canini. q꞉ ad ſilitudinē caninoꝝ exiſtūt. ⁊ canis ipſis oſſa frāgit ſicut ⁊ hō. Et qđ nō pñt pores incidere illis tradūt vt ꝯfringāt. Vltimi ſꝫ molares qm̄ ꝯciſa a porib⁹ atq; cōfracta ſubigūt ⁊ moliūt atq; immiſſant. Dētiū aūt numerū diſcernit qualitas ſexus. vt in viris plures ſunt q̄ꝫ feminis. Itē mors dicta ⁊ quaſi amara vel a marte que eſt effector mortis

Virgi, Multa dies: uariuſq; labor mutabilis æui

Retulit in melius, multos alterna reuiſens

Luſit: & in ſolido rurſus fortuna locauit

¶ Dies ⁊ labor varij ⁊ mutabilitas tpis retulit multa in meli⁹ alternando vires ſuas que in mutatione rerū ꝯſiſtūt. Itē dies ē ſolis oriētis pſentia q̄uſq; ad occaſum pueniet. dies etiā appellari ſolēt ꝓprie a ſolis ortu donec rurſus oriat abuſiue pmo mō. Item ludere capit hic p illudere. ſimplex p ꝯpoſito. i. deridere. Et apud Terentium. Ludis me fortaſſis. Itē rurſus. i. iterū. vt Quintilian⁹ Si verū eſt poſt vetuſta ſecula ⁊ innumerabiles ānos reddi rurſus alijs corpib⁹ aīas. forſan in me renatus fit (aliqs

alta cadit ſtatus   malo vireſtabis

Dilige non alta: medium tu dilige ſemper

virtus huius mundi regitur fortuna

Rara quidem uirtus quam non fortuna gubernat

¶ Tutius ē ſtare in inferiori fortuna. q꞉ fortuna cadere poſſit ⁊ mutari. Itē amare pl⁹ ē q̄ꝫ diligere. vt Cicero. quē etſi āte hac dilexi: nūc amo. Et mutuo amare ē amātē redamare. vñ dr mutu⁹ amor. mutua beniuolētia.

nouū militē. adit⁹ alic⁹ rei agēde   pſpo

Iuuena, Me pauidum excipiet tyronem porta   ſecundo

bone conſtellationis

Sidere, plus etenim fati ualet hora benigni

illius dee   adultero ſuo

Quam ſi nos ueneris commendat epiſtola marti.

¶ Aditur⁹ rem arduā nouā pauet q̄ꝫ ſi ven⁹ marti adultero mādaſſet vt iuuaret. Itē tyron grece fortꝭ latine. Itē tyro nouus miles aut alicu⁹ rei

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1185 4° [14,-475]

agende nouus. Itē Cōmendo q̄uis ex ſil'itudine terminatiōis ꝯmēdo ⁊ emēdo ab eodē p̄mitiuo deſcēdere videant. ꝯmēdo tñ a mādo venit mutā do a in e. Et emēdo venit a mēda qđ ē macula. ⁊ ē maculā remouere. Itē venerē ex eo dicūt eſſe nūcupatā ꝙ ſine vi feīa eſſe ꝟgo non deſinat. Item Mars q̄ſi mares vorās. ideo deꝰ belli. qꝛ in bello pereūt mares ⁊ viri ꝑ q̄s bellū gerit. ⁊ effectoꝛ mortꝭ Nā a marte moꝛs dꝛ. Mars apđ latinos gradiuꝰ dꝛ: eo ꝙ in bello gradū inferāt q̄ pugnāt aut ꝙ in agro gradiātur.

dubijs ⁊ varijs mutabilis

Paſſibus ambiguis fortuna uolubilis errat — Ouidi.

Et manet in nullo certa tenaxq̄ꝫ loco.

¶ Fortuna plerūq̄ꝫ eos q̄s plurimis bñficijs oꝛnauit ad duriorē caſum reſeruat. Seneca. ludit ſuis fortuna muneribꝫ q̄ dedit aufert. que abſtulit reddit. nec vnq̄ꝫ tutius ē illā experiri q̄ꝫ cū locū iniurie non hꝫ. Itē imago dꝛ ab imitoꝛ q̄ſi imitago ſimulacroꝝ. Et imaginū exoꝛtus ē cū ex deſiderio moꝛtuoꝝ ꝯſtituerent effigies. vt haberēt aliqđ ex imaginū ꝯtēplatiōe ſolatiū. Simulacra a ſil'itudine nūcupata. vel ꝓ eo ꝙ ſunt ſiēa vel ſimulata atq̄ꝫ ꝯficta. Iudei dicūt ꝙ iſmael p̄mꝰ ſimulacrū ex luto fecerat. gentiles aūt p̄mū ꝓmotheū ſimulacrū feciſſe dicūt. apud grecos Cecrops.

fortuna

Precipitem mouet illa rotam motuſq̄ꝫ laborum — Galterꝰ

nō quieſcit a motu ꝯſiſtunt

Non quies claudit. nec ſiſtunt ocia motu

aliq̄s hoīes deꝑmit: alios eleuat. aliq̄s ad imū deiecit

Hos premit: hos releuat: hos deiicit: erigit illos

aſtringit ſuos hoīes variari in varios caſus

Cogit & in uarios homines deſcendere caſus

¶ Antiq̄ in tēplo fortune pingebāt eiꝰ imaginē cū duplici facie hñtēꝫ rotā ꝯtinue motā in q̄ oēs hoīes voluunt aſcēdendo deſcēdēdo. vt ꝭ metro Regno regnabo regnaui ſum ſine regno. In inferioꝛi pte rote ſine regno aſcēdēdo regnabo ⁊c. Itē ociū ē vacatio a laboꝛe. cuiꝰ ꝯriū ē negociū. Capitur ociū etiam ꝓ ſtudio lrarum. vt Cicero. q̄d dulcius ocio literato.

omnia eiꝰ oꝑa inſtabilia ſunt ⁊ in contraria mutabilia.

Nam grauata leuat: caſſat rata. federa rumpit — Dares

Infirmum firmat. fixum mouet. ardua frangit

aliquādo fauens ⁊ leta mō contraria

Nam modo leta manet. modo uultus ſumit acerbos — Ouid.

fortuna ſolum inconſtantia conſtans eſt

Et tantum conſtans in leuitate ſua eſt

¶ He ſunt ꝯditiones fortune ⁊ q̄ fortune ſubiectꝰ ſi iſtis ꝯditiōibꝫ regatur nō admirādū conq̄rat. qꝛ natura eiꝰ experiat. Neminem aduerſa fortuna cōminuit niſi quē ſecūda decepit. nemini eo fortuna ꝓuerit. vt non tātum illi minaret quantū ꝓmiſerit. Itē vultus dꝛ a volo qđ in ſupino habebat vultū. ⁊ ideo vultꝰ ad animū ⁊ volūtatē refert. Facies magꝭ ad coꝛpus. ⁊ ideo dicimꝰ lōga ⁊ alta facie nō vultu. a q̄ ꝯpoſitū ē ſupꝑficies non

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1185 4° [14,-475]

multū diſcrepans a ſuo ſimplici. vt facies maris. facies terre ſuꝑficies.

in omnib⁹ actib⁹ fortuitis homo ſequatur fortunam

Quicquid agas quicquid dicas quicquid patiaris

que fiunt a fortuna non poſſunt retrahi.

Non facis ut retrahas quod mea dextra trahit
Sic ego primatum uenerandaq́ ſceptra tenebo
Et pro uelle meo mel tibi felq́ dabo

¶ Caſib⁹ fortuitis non ē renitēdū his qui huius mundi cōuerſatiōi ſe ingerunt. natura vero aſſueſcit in cōtrarium. Nam ſi lapis milleſies ꝓijciatur ſurſum: nō aſſueſcit aſcēdere ſurſum. ſic ſtolidus eſt qui ſtudet fortune auferre mutabilitatē renitēdo que eſt eius natura. Itē agere reum ē accuſare. ꝑagere reum eſt commendare.

donat ſua munera: ⁊ aufert fortuna

Ouidi. Largitur quodcunq́ libet fortuna rapitq́

aliq̄s hō mō pauꝑ ē qui prius diues fuit: ⁊ ecōtra.

Irus & eſt ſubito qui modo Creſus erat.

¶ Itē ꝑ largiri Tullius ponit gratificari. Vn̄ dt. fortuna ſine inuidia nihil homini gratificat̄. i. largit̄. Itē ſunt q̄ benigniores eſſe volūt q̄ȝ ſubſtantia patit̄. i. largiores. Itē Cicero in alio loco. Alter locus cautionis ē ne benignitas ſit maior facultate. i. largitas.

cōſtellatio de paupere diues

Iuuena. Si fortuna uolet: fies de rhetore conſul
Si uolet hec eadem: fies de conſule rhetor

¶ Conſules fuerunt diuites: ⁊ rhetores pauꝑes. Item infeliciſſimū genus fortune eſt fuiſſe felicem. leniores fortuna dimiſit quos nūq̄ȝ reſpexit q̄ȝ quos deſeruit.

Gāfred⁹ Exemplo ſirenes habe docearis in illis

in bona fortuna caueto peiora

Sub meliore ſtatu ſemper peiora caueto
Nulla fides rerum ſequitur poſt mella uenenum
Et claudit nox atra diem nebulaq́ ſerenum

¶ Fortuna ludit cum ſuis munerib⁹. que dedit aufert ⁊ abſtracta reddit. Itē Syrenes mōſtra marina in ſuꝑiori ꝑte virgines. in inferiori vero piſces que dulciſſime cantant. Itē Syrenes dulcedine cantus homines alliciunt: quos allectos ſubmergunt. Itē fides fidē meam vadē conſtituo. verba ꝓmiſſionis ſunt. vel tibi do fidē. verba fiducie ſunt. habeo tibi fidē. id eſt credo. ſed habeas fidem verbis meis.

Gāfred⁹ Hoc unum preſcire potes q́ nulla poteſtas
Eſſe moroſa poteſt: quia res fortuna ſecundas
Imperat eſſe breues ſi uis exempla priores
Reſpice fortunas enarrat illa prioris

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1185 4° [14,-475]

Florida proſperitas minos ſubuertit athenas
Ilion atrides magne carthaginis arces
Scipio ſed enim breuis eſt diſtantia leti
Ominis & meſti. nox eſt uicina diei
Hec aliena docent: & te tua fata docebunt

¶ Nulla poteſtas ꝛ proſpitas mũdi moroſa dñabilis: qḋ multꝫ exẽplis p̄teritꝫ liquet. qꝛ florida poteſtas athenarũ ꝑ Mineon regẽ ſubuerſa ē. ꝛ troiana ꝑ agamẽnonẽ carthaginẽſis: ptãs ꝑ ſcipionẽ affricanũ. ſic ḡ breuis ē diſtãtia triſtꝫ hominis ꝛ leti. nox ē vicina diei. vt aliena exẽpla docẽt. ꝛ ita quẽlibet ꝓpria fata docebũt: cũ fortuna iſtarũ rerum dña impat res proſpas mũdi eſſe breues. Item grayus q̇dam grece indigena. ex cuius filia actis non actica terra vocata ē Hec inter macedoniã ꝛ achaiam media iacet: ꝛ ē vera grecia vbi fuit Athene ciuitas mater liberaliũ artium: q̄ nihil habuit grecia clarius atq̧ nobiliꝰ. Troia regio aſie. Ilion ciuitas troie. Troiam aũt ſuo nomine appellauit tros troianoꝝ rex Ganimedis pater Xeugis vbi erat Carthago magna. ipſa eſt ꝛ vera affrica a ſeptẽtrione mari ſiculo iuncta: ꝛ a meridie vſq̧ ad getuloꝝ regionẽ porrecta. Omen eſt q̇dam augurij ſpẽs. ꝛ dicit̃ quaſi oſmen. quia fit ore augurium. Unde iij. Regum. xx. cap̄. Acceperunt ꝓ omine ꝛ feſtinanter rapuerunt verbũ. ꝛ ſic omen ꝓprie loquẽdo conſiſtit circa verba

Nulla ſors longa eſt dolor atq̧ uoluptas Sene.
se ꝯſequũtur. ſed voluptas breuior dolore.
Inuicem cedunt breuior uoluptas
omnia ꝑmutantur breui hora
Ima permutat breuis hora ſummis.

¶ Nil ꝓprium dicas qḋ mutari poteſt. qꝛ fortuna poſcit quod erat ſuũ quod dare potuit. ꝛ qḋ fortuna nõ dedit: nõ rapiet. Item Imus a um. i. infimus. ſed baſſus nõ eſt latinum.

Res humanas ordine nullo Sene.
Fortuna regit. ſpargitq̧ manu
Munera ceca peiora fouens

¶ Fortuna regit res humanas nullo ordine dans munera ceca ſemꝑ nutriens peiora. Tullius. Fortuna ceca multos excecauit. nõ ꝙ ipſa ceca ſit. ſed eos cecos plerũq̧ efficit quos cõplexa eſt.

proſpis reb elatus eſt
Quiſquis ſecundis rebus exultat; Sene.
abundantia rerũ ſibi cõgruentia
Fluitq̧ luxu ſemper inſolita appetit
vltra vires ſuas nititur aliquid efficere.
Quod non poteſt uult poſſe qui nimium poteſt
inferiorem fortunam
Malam bone preferre fortunam licet

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1185 4° [14,-475]

magna quies ē in rebus paruis
Rebuſq; paruis alta preſtatur quies

¶ Qui nimis in bonis fortune eleuatus ē ignorās ſeipm̄ vltra vires ⁊ ꝯditōes ſuas inſolita appetit. ſ; aduerſitate deꝑſſus ꝗeſcit. q̄ licꝫ malam fortunā ꝑferre bone vt aīa ꝗeſcat. Itē ſecūdus: qꝛ ſec⁹ pedes: ⁊ ē tractus ſermo de ſequētib; ſeruis. vn̄ ſcd̄a fortuna dꝛ q̄ ſm nos ⁊ ꝓpe nos ē. Item res ſcd̄e. i. pſpe a ſequēdo dicte. Item ꝑferre. i. an̄ ferre. vt pudica ꝟgo prefert cōmodo pudorē. Et ſi inter ꝑ ⁊ ferre interponatᷣ me te aut ſe ſcat oſtēdere. vt ꝑ ſe fert magiſtro beniuolentiam. i. oſtendit.

Sene. Venit ad pigros cana ſenectus
Humiliq; loco: ſed certa ſedet
aduerſa
Sordida parue fortuna domus
Alte uirtus animoſa cadit.

¶ Qui nō ſunt dediti magnis: ſ; ꝑua fortuna cōtenti veniunt ad vltimā ſenectutē. Exonerauit te fortuna: ſi intelligꝭ in tutiori loco poſuit. Dānuꝫ putas. ſ; remediū eſt. clamas ꝙ opib; exspoliatus es tuo vitio iſta tibi iactura tā grauis ē. non tā moleſte ferres ſi tanq̄ ꝑditurus habuiſſes. Iteꝫ humilis quaſi humo accliuis. Itē animoſus eo ꝙ ſit animis ⁊ virib; plenus. Animatus quaſi animo auctus ⁊ fumatus.

Sene. Vincit ſanctos dira libido
Fraus ſublimi regnat in aula
Tutus in menſa capitur anguſtia cibus
Venenum in auro bibitur o quantum bonum
Obſtare nulli capere ſecuras dapes
Humi iacentem. ſcelera non intrant caſas.

¶ Libido dominādi vincit fortuna elatos magna noīa gerētes. in aulis magnoꝝ regnat fraus. Venenū in auro bibitᷣ. In ꝑua mēſa capitᷣ ſecur⁹ cib;. O q̄ magnū bonū eſt nulli nocere. ac iacēdo in terra caꝑe ſecuras dapes. Libido qꝛ libet libidinoſus. eo ꝙ facit qd̄ libet.

Tu ne cede malis ſed contra audentior ito
.i. bonis
Virgi. Credite conſiliis quando peiora timentur
mutationes
Eſt in uota locus ſors eſt ubi peſſima rerum
qm̄ in infima eſt aſcendet cum ſtare non poſſet
Sub pedibus timor eſt ſecuraq; ſumma malorum

¶ Dū mala adueniūt audenter recipe. qꝛ malis abeūtib; adueniūt bona Itē dicim⁹ Ineo grām. nō aūt dicim⁹. Ineo amorē vel beniuolētiā. ſicut ecōtrario dicim⁹ ꝯſilio beniuolentiā. non aūt ꝯſilio grām. tamē recōſiliari ⁊ in grām redire idem ſunt. quādo qui fuerūt ex amicis facti inimici. iterum in ꝑſtinam redeunt beniuolētiam. Itē Cicero. In gratiam cum vo-

luptate redeamus : Etiam conſiliamus nobis famam honoris.

Cur in penates rarius tenues ſubit — Sene.
Hec delicatas eligens peſtis domos
Cur ſancta paruis habitet in tectis uenus
Mediumq̧ ſanos uulgus affectus tenet
Et ſe coercet modico contra diuites
Regnoq̧ fulti plura ꝗ fas eſt petunt

¶ Peſtis libidinis nō intrat humiles domos : ſꝫ ſancta.i. moderata eſt in eis. qꝛ mediū vulgus coercet ſe modice. ſed diuites regno fulti plura petunt ꝙꝫ fas eſt. Itē penates gētiles dicebant oēs deos quos domi colebant: ⁊ ipſe domus vocantur penates: vt hic. Sancta venus moderata libido rerum vt ſufficiat victui.

Crede mihi miſeros prudentia prima relinquit — Ouid.
Et ſenſus cum re conſiliumq̧ fugit

¶ Miſeri ſunt ꝗ prudētia carēt cū nō habeāt intellectū neq̧ ꝯſiliū aut rerū peritiā. Itē prudēs feci. ſciēs feci. hoc ē qđ cum facerem ſciui me facere. aut cū ſciētia ⁊ doctrina feci. Inſciēs imprudēs atq̧ ignorans feci

Exitus acta probat: careat ſucceſſibus opto — Ouid.
Quiſquis ab euentu facta notanda putat

¶ Omnia ad certū finē ordinata ⁊ nō a caſu eueniūnt vt quidam putāt.

Vbi leta duris mixta in ambiguo iacent — Sene.
Incertus animus ſcire cum cupiat timet

¶ Cum aduerſa ⁊ proſꝑe iacēt in ambiguo. animus cum cupit ſcire bonum: timet malum. Itē cum in dubio eſt animus paulo momēto huc atq̧ illuc impellitur. Terētius.

paupibꝫ victis cōſtellationes
Seruis regna dabunt captiuis fata triumphos — Iuuena.
qui hꝫ iſtas cōſtellationes
Felix ille tamen curuo quoq̧ rarior albo
ille poeta fact⁹ et cōſule ⁊ ille diues factus
Ventidius quid enim quid tullius haud aliud ꝗ
incogniti.
Sidus & occulti micanda potentia fati

¶ Itē Sidus latine dicit᷑ aſtrū grece ⁊ ſ̄cat ſidus plures ſtellas ꝗ aliqđ ſignū cōponūt. vt gemini. corona. Interdū tamē ſidus ꝑ vnica ſtella reperitur. Itē Coruus ſiue corax nomen a ſono gutturis hꝫ qđ voce crocitat. fert᷑ hic auis ꝙ editis pullis eſcam plene non ꝓbeat priuſꝙꝫ in eis pennarum nigredine ſimilitudinē ꝓpriȷ coloris agnoſcat ⁊ tunc abūdantius nutrit. Fatum ē diſpoſitio q̄dam inherēs rebꝫ ſ̄m quā diuina ꝓuidētia ſuis quoq̧ nectit ordinibꝫ. ⁊ dicit᷑ a for faris. quia quicq̄d deus fatur fatum ē. diuerſa tamē ſignificat. Vn̄ Fatum mors fatum ſors cōſtellatio fatum. ⁊ qn̄q̧ ē tēporalis ſucceſſio ⁊ euētus rerum.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1185 4° [14,-475]

.i. dea fatalis q̄ nunq̄ fallit deputata
Perſius Parca tenax ueri ſeu nata fidelibus hora
illud ſignū ꝯcordē curſum vite
Diuidit in geminos concordia fata duorum
maliciā illiꝰ planete benigno nobis nos duo pariter
Saturnumqꝫ grauem noſtro ioue frangimus una

¶ Sic regunt fatis ꝙ homines vnius cōditionis ſtatus ⁊ fortune eiſdē fatis regunt. Itē Parcas dicunt: qꝛ minime ꝑcunt. quas tres eſſe voluerunt. ſcꝫ cloto. lacheſis. ⁊ atropos. Cloto vitā hominis ordit. Lacheſis vitam texit. ⁊ Atropos rumpit. Itē geminos caſtorē ⁊ pollucē maxima concordia inter ſe iunctos Iupiter parens celo intulit quos geminos poſteritas nominauit. horū ſtelle ſalutares ſunt in medio eſtiuo ſolſtitio iuxta Cancrum locate.

ꝯditiones exercitatio hoīm
Perſius Mille hominum ſpecies: & rerum diſcolor uſus
ꝓpriū vnicuiqꝫ deſiderio
Velle ſuum cuiqꝫ eſt: nec uoto uiuitur uno

¶ Itē Aulus Gelius ⁊ Macrobiꝰ dicūt mille eſſe ſingularis numeri. Cicero cōtra Antoniū dixit mille nummū expēſum ē. Auluꝰ gelius dr ꝙ h̄ nō vetuſtati aut figure cōcedit. ſꝫ recte dr vnū mille. duo milia. Vn̄ Tulliꝰ. Vndecim milia ſunt occiſi. ⁊ Virgiliꝰ. Ille e ꝯſilio cū multis milibꝫ ibāt Mille in plurali tn̄ ſepe reꝑitur. vt ꝑ mille foramina vocū. poſſumꝰ ergo dicere. mille homines ⁊ mille hominū. ſꝫ nō milia hoies. Mille cū eſt nomē ſubſtantiuū ſingularis ē numeri. cū vero adiectiuū pluralis: ꝑdicta declarans oſtēdit diuerſas hominū cōditiones ⁊ ſtudia.

mercimonijs aliqs italis in terra vbi ſol ē recēs
Perſius Mercibus hic italis mutat ſub ſole recenti
hn̄s rugas talis ſpēs pallidi
Rugoſum piper & pallentis grana cymini

¶ Itē Piperis arbor in India ⁊ in latere mōtis Caucaſi folijs ad iuniperi ſimilitudinē. cuius ſiluas ſerpētes cuſtodiunt: ⁊ ſerpētes igne fugantur. ⁊ illa ex flāma nigrū piper fit. qꝛ natura piperis alba ē. ⁊ fit rugoſum igne: qđ immaturū eſt piper longū nominat. ꝙ ē corruptum ab igne albū Item cyminū eſt quaternis aut quinis folijs multꝫ egritudinibꝫ magno vſui. ſed pallorem bibētibꝫ gignit.

aliqs plenꝰ .i. magis vult pingueſcere.
Perſius Hic ſatur irriguo mauult turgeſcere ſomno
aliqs ludꝰ taxillis
Hic campo indulget hunc alea decoquit ille
alius luxurioſus poſtq̄ nodoſa ⁊ arthetica.
In uenerem eſt putris. ſed cum lapidoſa chiragra
tanq̄ ramꝰ exſiccate arboris
Fregerit articulos ueteris ramalia fagi

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1185 4° [14,-475]

voluptuoſos vitam fetidam.
Tum craſſos tranſiſſe dies lucemq́ paluſtrem
in ſenectute cõſumptam in luxu
Et ſibi iam ſeri uitam ingemuere relictam

¶ Bene ſaturati pleniores ſomno tumeſcẽtib⁹ venis fiunt. irriguũ autẽ ſomnũ dixit. eo ꝙ mẽbra in riui morẽ campos ꝑterlabẽs irrigat vt feſſos ſopor irrigat artus. Virgili⁹ in bucolicis de ſilleno inflatum heſterno venas vt ſemꝑ hiacho. Itẽ nimia venus corpus debilitat ⁊ diſſoluit. Iter podagra pedũ. chiragra manuũ dolor ẽ. quã lapidoſam ꝓpter excreſcẽtes tumores dicit. Ita eñ qñq́ podagra diſtẽti ſunt vt infracti eſſe videant̃. Itẽ A die dr̃ ꝑdie quaſi ꝑcedẽte die. etiã habẽdo reſpectũ ad poſtſequẽs dicimus ꝑendie. i. ꝑempta vna die. i. poſteras

ſtudentẽ tꝑe nullo ꝓpter ſtudiũ pallidũ librũ
At te nocturnis iuuat impalleſcere chartis
inſtructor correctas a vitijs.
Cultor enim iuuenum purgatas inſeris aures

¶ Plures delectat literarum ſtudium.

¶ De ſegnitie ſtudiorum.

a vtilitate diſcipline ſtoice q̃rite
FRuge cleantea: petite hinc iuueneſq́ ſeneſq́ Perſius
in mẽte indiſcretus ꝑceptũ viuẽdi ſenib⁹
Finem animo certum: miſeriſq́ uiatica canis

¶ Itẽ Cleantea. i. philoſophica diſciplina Cleantes eñ phs plurimos in ſtoica ſecta compoſuit. Eſt eñ ſenectus ꝑmoleſta ⁊ miſera rudib⁹ ⁊ indoctis viris niſi philoſophie viatico tutiſſimo ſubleuetur

eſt aliquis finis quẽ intẽdis inſtituis vitam tuam.
Eſt aliquid quo tendis & in quo dirigis arcum
es incõſtãs ⁊ vag⁹ ſicut coru⁹ via mũda via imũda ⁊ dura ⁊ nõ plana.
An paſſim ſequeris coruos teſtaq́ lutoq́
es ſine cura tu⁹ te ſm̃ diſpoſitionẽ tꝑis.
Securus quo pes ferat atq́ ex tempore uiuis

¶ Poſuiſti ne aliquẽ finẽ ad quẽ ꝑgas an vero vagus ⁊ fluctuãs erras. Et in quo dirigis arcum ⁊ ſagittario tractum ẽ ſignum quo ſagittam dirigat in more coruoꝝ nullo certo meatu volantium ꝑ cenoſam ſtratã ⁊ viam duceris. Cenos autẽ ꝓ prauis ⁊ a virtute deuiantib⁹ poſuit.

lumẽ matutinum.
Nempe hoc aſſidue iam clarum mane feneſtras Perſius
clarũ mane rabioꝝ fiſſuras.
Intrat. & anguſtas extendit lumine rimas
Stertimus indomitum quod deſpumare falernum
Sufficiat quinta dum linea tangitur umbra

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1185 4° [14,-475]

¶ Rephendit desidiã. qdã pedagogus discipuli sui de ocio ꝛ somno more satyꝛico abꝛupto ꝓclamãs. Necpe h̄ assidue facis vt ad multã lucē doꝛmias. Indomitū falernū vel aq̄ dilutū vł tã vehemēs ꝙ vix domari posset. Itē ager aūt ē falern⁹ in Cãpania ē vino celeberrim⁹. Despumare. i. in stomacho decoq̄re qđ ab olla in q̄ carnes elixant̄ tractū ē. Itē antiq̄ ꝑ vmbrã gnomonis oꝛto sole hoꝛas in semicirculo spectabãt: in q̄ duodecim linee eq̄s diuise spacijs a gnomone discurrebãt. ꝑma ꝑo linea ab occidente sole oꝛto in ꝑmis obumbꝛabat̄. Deinde cetere sigillatim verū cū ad sextã lineã vmbꝛa venerat meridies erat. quinta linea iam ꝓpe mediū diē declarabat. hoꝛologium aūt in pꝛimis anaximenes inuenit

qꝛ tam diu doꝛmis tu piger — feruida illa cõstellatio

Persius En quid agis! siccas insana canicula messes

est meridies dum pastoꝛ ducit oues sub arboꝛē.

Iam dudum coquit: & patula pecus omne sub ulmo est

isti iuueni — ꝑgamenū tractis de mēbꝛis animatum.

Iam libet & positis bicolor membrana capillis

eius — cartule — pēna

Inq; manus charte: nodosaq; uenit arundo

¶ Itē supioꝛi castigatiōe coꝛrept⁹ nondū surgeret grauius instat cū pars magna diei pacta sit. En demonstrantis cum indignatione.

conq̄ritur iuuenis — spissum atramētum.

Persius Tunc queritur crassus calamo quod pendeat humor

nigrum incaustū — aqua infusa

Nigra quod infusa uanescat sepia lympha

diuersis ꝑtib; locis

Dilutas queritur geminetq; fistula guttas

¶ Itē Atramētū qđ crassum antea calamo depēdebat nūc aq̄ dilutū nimis fluere ꝯq̄ritur. apud veteres eñ ex atro sepiaruꝫ humoꝛe librarium atramētū fiebat. Itē sepia ē piscis q̄ ꝓ sanguine nigrū hꝫ humoꝛē ꝛ effundit vbi se senserit apphēdi. hic ponit̄ ꝓ atramēto scriptoꝛio

volumus sic excusare desidiam.

Persius O miser inq; dies ultra miser hiccine rerum

iuueni — palūboꝝ q̄ h̄ tenet.

Venimus! at cur non potius teneroq; palumbo

comedere ad modū pueroꝝ.

Et similis regum pueris papare minutum

sugere — rēnuas

Poscis! & iratus mamme lallare recusas.

¶ Itē summa arte exclamatiōe vtit̄. cū eñ cerneret eū indies deterioꝛem ex quo tã fatuã excusationē desidie sue afferat in hãc ꝑcationē doloꝛis pꝛorūpit. papare minutū. i. minutis ꝛ blãdiusculis ꝟbis patrē appellare. papas eñ pater ē: ꝛ cum vnico ꝑ scribit̄. lallare moꝛe infantiū explicit; q̄ irati matris mammam sugere renuunt: quod lallare dicitur

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1185 4° [14,-475]

non bene ſonat   olla fictilis   ꝓpter nouam terram

Reſpondet uiridi percuſſa fidelia limo   Perſius

humidum   nondum coctum.

Vdum & molle lutum es nunc nunc properãdus & acri

informãdus   ollam formando ꝑ rotam

Fingendus ſine fine rota. ſed rure paterno

ad mẽſuram ⁊ modũ inquantũ ad viuẽdum ſufficiat

Eſt tibi far modicum purum & ſine labe ſalinum

¶ Optima ſĩĩitudine. vaſis fracti a figulo vſus ẽ. Itẽ cũ tener ⁊ mollis es ⁊ in quãcunqꝫ ꝑtẽ faciliter flecti potes ſine fine nõ qꝛ exitus nullus futurus ſit. ſꝫ ſine intermiſſione tꝑis donec ad finẽ ꝑducaris: ſꝫ rure paterno ⁊ rñſioni quã facere poſſet occurrit ſibi ſtudijs inuigilandũ nõ eſſe. qm̃ diuitiarũ ſatis implet. Salinũ ꝓ vaſculo ſalis domeſtico poſuit. vñ Horatius. Splẽdet in menſa tenui ſalinum. Fidelia dꝛ fictile vas

expedite ꝓferre docuit   illud verbum aue

Quis expediuit pſitaco ſuum cheræ?   Perſius

Coruos quis olim concauum ſalutare

humana ṽba

Picaſqꝫ docuit noſtra uerba conari.

¶ Urgẽte neceſſitate multi ad lalare ꝯfugerũt. pſitacꝰ ṽo q̃dã ṽba q̃ accipit ita articulata voce ꝓnũciat vt ſibi peculiaria videant᷑. vñ Marcial᷑. Hoc didici ꝑ me dicere ceſar aue. Chere autem ſalue atqꝫ aue ſ᷑cat grece. Quis etiã docuit coruos ꝯcaua ac rauca int᷑ fauces voce ſalutẽ hoĩbꝫ dicere. vñ Marcial᷑. Corue ſalutator cur tu fallator haberiſ. Pſitacꝰ in indie littoribꝫ gignit᷑ colore viridi torq̃ puniceo grãdi ligua ceterĩ auibꝫ latiore

Magiſter artis ingeniiqꝫ largitor   Perſius

eſuriẽs ꝑ naturam.

Venter negatas artifex ſequi uoces

apparuit

Quod ſi doloſi ſpes refulſerit nummi

illas aues effectas poetas picas poetrie inſudantes

Coruos poetas & poetridas picas

cedere poſſet   dulcedinẽ poeticam

Cantare credas pegaſeium mellos

¶ Itẽ a poeta fiunt femina poetria ⁊ poetris. pice ṽo pieri filie auſe cũ muſis de cãtu ⁊ voce ꝯtẽdere a q̇bꝫ ſuꝑate in picas ꝯuerſe ſunt. Pegaſus fuiſſe fert᷑ equus alatꝰ ex cruore meduſe natꝰ. q̇ cũ ꝑſeum portaſſet in greciam: vngula ſua fōtẽ fecit in monte ꝑnaſo muſis ſacro. Mellos ſicut ſophos neutri gñis indeclinabiliter ponit᷑. Itẽ pice quaſi poetice. qꝛ verba q̃dam ꝑ artẽ humana voce ꝓferunt. Vñ. Pica loquax certa dominuꝫ te voce ſaluto. Si me non videas eſſe negabis auem

ṽba pedagogi redarguẽtis vſqꝫ ad hanc horã   cõiunctione.

Stertis adhuc; laxumqꝫ caput compage ſoluta   Perſius

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1185 4° [14,-475]

ex vino heri ſumpto
Oſcitat heſternum diſſutis undiq; malis
¶ Itẽ Apertũ ſomno caput ꝓpter cranei diuerſas ſuturas oſcitandum ſi euaporat qđ heri comediſti. Oſcitare aũt ẽ totũ os apire. qđ interdum ex citatis ſomno euenit. interdũ deſidia quadã fit. Vñ ⁊ oſſitatio ⁊ oſcedo deducit̃. Diſſutis vndiq; malis. hoc oſſitantibꝫ ꝓpter ſuturas malarũ accidit. male eñ Celſo auctore ſingulas tranſuerſas ſuturas habent.

Perſius
piger ⁊ inutilis luxurioſa gẽte nobilium
Hic aliquis de gente hircoſa centurionum
dicere poſſet.
Dicat quod ſatis eſt ſapio mihi: non ego curo
ille phus erũnis dediti illi ſapiẽtes
Eſſe quod archeſilas: erumnoſiq; ſolones
inclinato capite ſolones.
Obſtipo capite: & figentes lumine terram
cogitando
Murmura cum ſecum: & rabioſa ſilentia rodunt
protenſo trutinantes ꝑcatiões ꝟboꝝ
Atq; exporrecto trutinantur uerba labello
¶ Hic aliqs de gẽte hircoſa inculta ⁊ horrida. aut prorſus graue olenti ⁊ fetida. cuiuſmodi hirci ſunt. Archeſilas fuit qdam nobilis phs peripateticus. Solon fuit vnꝰ de ſeptẽ ſapientibꝫ grece: q leges dedit athenienſibus. ⁊ ponit̃ in plurali ſolones ꝓ omnibꝫ ſapiẽtibꝫ. Erũnoſi. i. plenꝰ erũnis ⁊ miſerijs. Itẽ. Obſtipi dicunt̃ qbꝫ colla rigẽt ⁊ in humũ capita inclinata ſunt. Itẽ Exporrecto labello. labia qñq; ꝯtrahimꝰ interdũ exporrigimus atq; extẽdimꝰ loquẽdo ꝟba ꝓpõderantes. quaſi dicat nõ volo eſſe ſicut iſti philoſophi qui vadunt ſemꝑ reſpiciendo terram.

illi medico
Perſius
Et quid opus cratero magnos promittere montes
ad miſerrimã deducti.
Diſciteq; o miſeri: & cauſas cognoſcite rerum
cuiꝰ ꝯditiõis ſumꝰ ad vitã ortã ſumꝰ geniti
Quid ſumus aut quidnam uicturi gignimur ordo
quis ſit nobis in mũdo finis q̃ꝫ fragilis ẽ natura noſtra
Quis datus: aut methe q̃ mollis flexus & unde.
¶ Itẽ Opus ẽ deſꝑata valitudine Cratero magna ꝓmia polliceri. Itẽ Craterus qdam inſignis medicꝰ Auguſti tꝑe floruit. de quo Horatiꝰ in ſermonibꝫ. cardiatus craterũ dixiſſe putato. magnos mõtes antiquũ verbum in eos qui nimis magna temere pollicẽtur. Mete. ꝑ metæ ſimilitudinẽ monet ne a virtute ad vitia delabamur. meta vero a metiẽdo: dicit̃ terminus ⁊ ſignum a quo curſus intẽditur

ſupple ſit habẽdus in vſu quid licitum ſit deſiderare.
Perſius
Quis modus argento: quid fas optare: quid aſper

quã vtilitatẽ hꝫ nũmus aſper ꝓ ſalute cõſanguineis
Vtile nummus habet patrie chariſqꝫ propinquis
donare qualẽ deus te iuſſit eſſe
Quantum elargiri deceat: quem te deus eſſe
⁊ q̃ꝫ partẽ habeas in humana cõuerſatione
Iuſſit. & humana qua parte locatus es in re
❡ Itẽ nũmi ſigno impꝛeſſi cõtractandi digitis aſpꝛi ſunt. Nũmus eñ nõ a natura: ſꝫ lege q̄ nomos dicit̃ eſt inductus. ⁊ veluti ſubſidiũ cõmutandarum rerum cõpoſitus. Humana qua parte ⁊c̃. q̄ in gradu rerum humanarum locatus ſis. ⁊ quã facultatẽ rerum obtinuas
aliq̄d ⁊ ꝑdica nõ cures q̃ꝫ diues alter ſit.
Diſce: neqꝫ inuideas ꝙ multa fidelia putet Perſius
diuite domo
In locuplete penu defenſis pinguibus umbris
.i. memoria
Et piper & perne marſi monumenta clientis
❡ Nec liuoꝛe afficiaris ꝙ aliquẽ ditioꝛẽ te cernas: qui penariũ multis rebus refertũ habeat. quas vmbꝛi marſiqꝫ cliẽtas ſibi donarunt. Vmbꝛia eſt vna italie regio ad alpes. Vñ vmbꝛi ſunt dicti illi homines. Itẽ marſi ſunt q̄dam populus italie. Monumẽta ⁊c̃. Inter ſepulchꝛũ. buſtum. ⁊ monumẽtũ. ⁊ tumulũ. intereſt. Sepulchꝛum eſt vbi coꝛpa ſepeliunt̃. Tumulus eſt qui oſſa tegit ꝑ eleuationẽ. Buſtum locus in q̄ moꝛtuoꝝ cineres ſunt. Monumẽtum qꝺ circa ſepulturã cõſtruitur in memoꝛiã ſepulti. quaſi mouens mẽtem ad memoꝛiã. ⁊ ſic tranſſertur etiam ad alia quõ libꝛi editi ⁊ litere dicuntur monumẽta.
turba ſupbia nobilium.
His populus ridet multumqꝫ thoroſa iuuentus
multiplicat curuante riſus cũ ſono.
Ingeminat tremulos naſo criſpante cachinnos
❡ Thoꝛoſa iuuentus .i. valens ⁊ robuſta. Thoꝛi eñ partes mẽbꝛoꝛum neruoſe calloſe in ſeꝑe modum collecte.
dij domeſtici paruo ſacrificio
O parui noſtriqꝫ lares quos thure minuto Iuuena.
modico celebꝛare
Aut farre & tenui ſoleo exornare corona
lucrum.
Quando ego figam aliquid quo ſit mihi tuta ſenectus
pauꝑtate ⁊ miſeria
A tegete & baculo.

❡ Lares ſunt penates .i. dij domeſtici. Qñqꝫ ponit̃ ꝓ domo. ⁊ ſic habet ſingulare. Horati⁹. Gaudentem ꝑuiſqꝫ ſodalibꝫ ⁊ lare certo. Qꝺ aũt vulgo d̃r. Lar caſa. lar ignis ⁊c̃. friuolum eſt. Nã neqꝫ ignẽ neqꝫ foꝛamẽ ſignificat. Teges ꝓpꝛie eſt vile tegmen lecti vel matta.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1185 4° [14,-475]

Iuuena. Nunc mihi quid ſuades poſt damnū temporis & ſpes
Deceptas: feſtinat enim decurrere uelox
Floſculus anguſte miſereq̄ʒ breuiſſima uite
particula côuiuamus coronas
Porcio dum bibimus dum ſerta unguenta puellas
latēter venit inopinata
Poſcimus: obrepit non intellecta ſenectus

¶ Cato dicebat militibꝫ ſuis: cogitate animis v̄ris ſi q̄d ꝑ laborē recte feceritꝭ. labor iſte recedet a vobis cito'. bn̄ficiū aūt a vobis dū viuitꝭ non recedet. ſʒ ſi q̄ ꝑ voluptatē nequit̄ feceritꝭ: voluptas cito abibit. neq̄ter factū apud vos ſꝑ manebit. Ociū induſtrie ſtudio maxime videt̄ ꝯriū. Itē ꝑſuadere ē ſuadēdo in opinionē ſiue in ſniam ſuā inducere. ſuadere eñ ꝛ diſſuadere in actu ē. ꝑſuadere in effectu ꝛ executiōe finis. Vn̄ male d̄r diſſuaſi hiillis ꝓ reuocaui eos ab opinione. deberet dici: ꝑſuaſi eis ne facerēt ſicut ecōtrario dicimꝰ: ꝑſuaſi eis vt facerēt. Suaſor d̄r q̄ aliq̄d ſuadet vel diſſuadet: etſi nihil ꝑſuadeat. Vnguētū ē p̄cioſus liquor ſiue ꝯfectio q̄ reges maxime vtunt̄ odoris ꝛ deliciarū cā. Nā p̄ eo q̄ chirurgi vtunt̄ ad curāda vulnera male ponit̄. h̄ eñ melꝰ appellat̄ malagma vl̄ emplaſtrū ꝛc̄.

ꝯſiliū ē adiutorio diuino ꝛ labore oīa ꝓcurare poterimus.
Alanꝰ Prouidit & tribuit deus: & labor omnia uobis
Proficit abſq̄ʒ deo nullus in orbe labor
cōgregat formica in eſtate q̄ꝺ cōmedit in hyeme
Exemplum prebet nobis formica laborum
conſuetum
Quando ſuo ſolitum portat in ore cibum

¶ Exercitatio ē ꝟtus anime qua q̄s molliciē ſiue rubiginē ocij faſtidiēs: aſſidue bonis honeſtiſq̄ʒ ſtudijs vel actibꝫ ſe occupet vt nullū tēpus vacuum p̄tereat. Catonis ſentētia. Vita humana vti ferrū ē. ſi exerceas conteritur. ſi nō exerceas rubigo cōſumit. Quid eñ dulcius ocio l̄rato. Seneca. Ocium ſine l̄ris mors ē hominis viui ſepultura

animoſi hoīes arte ꝛ ingenio regunt̄ ꝛ vrbes fortiſſime deſtruūtur.
Ars animos frangit: & firmas deſtruit urbes
omnia conſilio ꝛ arte reguntur.
Arte cadunt turres: arte leuatur onus

¶ Ars d̄r ab arete q̄ꝺ ē ꝟtꝰ. q̄ꝛ ſine ꝟtute nō diſcit̄. vel ab arceo q̄ꝺ ē repello. Nā q̄ diſcere vult: arcere dʒ a ſe oīa ip̄edimēta. vel q̄ꝛ ꝑ artes arcet̄ inopia. Animꝰ qn̄q̄ʒ ſ̄cat idē q̄ꝺ mēs vl̄ intellectꝰ ꝛ rō. Qn̄q̄ʒ ē idē q̄ꝺ voluntas. Quādoq̄ʒ ſ̄cat impetū mētis ꝛ iram. Horatiꝰ. Animū rege q̄ niſi paret imꝑat ꝛc̄. Ita etiam accipit̄ hic. Vn̄ animoſus .i. audax.

Perſius Scire tuum nihil eſt: niſi te ſcire hoc ſciat alter
rn̄det pulchrū eſſe p̄tereuntē digito demonſtrari.
At pulchrum eſt digito monſtrari & dicier hic eſt

¶ Figura locutionis vtit̄. quā regreſſionē Quintilianus appellat. fit au

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1185 4° [14,-475]

tē qn̄cꝫ in eodē ſenſu. qn̄cꝫ in diuerſo. cū eadē ꝟba ponūtur interdū etiā verboꝝ ſignificatione mutata. Dicier. pagoge figura ē: cum ad finem dictionis litera vel ſyllaba apponitur. dicier pro dici legitur
remunerationis
Speſ nulla ulterior didicit nam diues auarus Iuuena,
Tantum admirari tantum laudare diſertos
.i. pauonē
Vt pueri iunonis auem: ſed defluit etas

¶ Itē diſertū ⁊ deſertū h̄ intereſt. deſert⁹ derelict⁹. diſertus eloquēs. derelinqmus volūtarie. deſerim⁹ inuite. diſerti ē ſatis dicere q̄ oportet. ſed eloquētis ē ornate dicere. Ad oratores ſcribunt hec adiectiua. diſertiſſimus eloquētiſſim⁹. facūdiſſim⁹. politiſſimus. ornatiſſim⁹ ⁊c̄. Itē pauo eſt auis Iunonis ſicut aq̄la ē auis Iouis. hāc pueri admirant ⁊ laudāt. ſꝫ nihil ſibi dāt. ⁊ cepit nomē a ſono vocis cui⁹ caro ē tā dura vt putredinē vix ſentiat nec facile coquit. Vn̄ q̄dā. Miraris q̄ties gemmātes explicāt alas Sꝫ potes hūc ſeuo tradere coco. Itē puer a puritate vocat⁹. q꞉ purus ē. puer trib⁊ modis d꞉. natiuitate. vt puer nat⁹ ē nob. Eſaias. Scđo ꝑ etate. vt puer octēnis. decēnis. vn̄ ē illđ Iā puerile iugū tenera ceruice gerebat Tertio ꝑ obſeq̄o ⁊ fidei puritate. vn̄ dictū ad ꝓphetā Puer me⁹ es tu noli time (re.
q̄lis oportunitas   ſola occupatione ſtudij
Quis locus ingenio niſi cum ſe carmine ſolo Iuuenalis
vacare dn̄t ſtudētes ſolis   illoꝝ duoꝝ mōtium.
ſciētijs. alieni ab oīb⁊ negocijs
Vexant & dominis cirrhe niſeꝗ feruntur

Pectora noſtra duas non admittentia curas
magni ingenij   ſupellectili
Magne mentis opus nec de lodice paranda

¶ Quaſi dicat: non ē mirū ꝙ paupes nō ſunt bn̄ lr̄ati. q꞉ debēt eſſe ſolliciti de victu. Mōs ꝑnaſus hꝫ duo cacumina. q̄ꝝ vna dicebat cirrha cui⁹ dn̄s fuit bacch⁹. alterū d꞉ niſa cui⁹ dn̄s erat apollo. Bacchus ē de⁹ ſufficientie. Apollo ſapiētie. q̄ vult ꝗ̄ ſtudēdo ꝓficere. dꝫ cōiūgi iſtis duob⁊ dn̄is hoc ē habere ſufficiētiā ⁊ ſapiētiā. Itē ingenioſus dict⁹ ꝙ int⁹ vim habeat gignēdi quālibet artē. Ingeniū q̄ſi int⁹ genitū vel int⁹ natū. geniū natura (eſt vel deus nature.
ille diues
Non habet infelix numitor quod donat amico Iuuenalis
illi meretrici   non defecit numitori
Quintille quod donet habet nec defuit illi

Vnde emeret multa paſcendum carne leonem

¶ Diuites nō h̄n̄t qđ dent paupib⁊ ſtudētib⁊. ſꝫ meretricib⁊ ⁊ alijs inhoneſtis multa tribuūt. Itē Amicus ꝑ deriuationē q̄ſi animi cuſtos. ⁊ dict⁹ eſt ab amo. Amicus ē honeſta res. amator vero turpis ſicut ⁊ amica Nā amator idem ē qđ amaſius: ⁊ amica ē cōcubina. Caro d꞉ corpus mortuorū. Vn̄ carnifex. i. ſpiculator qui mortificat homines.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1185 4° [14,-475]

cum fuerit remuneratio   ſtudētibꝫ

Iuuenalis Tunc par ingenio precium tunc utile multis

et ſtudio pallidū eſſe   nō guſtare.

Pallere & uinum toto neſcire decembri

¶ Cōſueuerūt quōdam magnis ꝑmijs honorare ſtudētes: ⁊ qui liberi-
us ſtudijs vacarent abſtinuerūt a vino. Itē vinū ideo dictū ē ꝙ eiꝰ potus
ſanguine venas cito repleat. hoc alij ꝙ nos cura ſoluat lycum appellant.
Vñ Hieronymꝰ ait. Adoleſcētes ita vinū fugere debere vt venenum: ne
ꝑ etatis calore feruēti bibant ⁊ pereāt. Inde ē qḋ apud veteres romanos
femine nō vtebant vino niſi ſacroꝝ cauſa certis diebꝫ.

¶ De puerorum uitiis a parentibus habitis.

deſiderant homines ꝓcium

Iuuena. NOſſe uolunt omnes mercedem ſoluere nemo

ſi ꝓcium ſcholaſticū queris rñdent quid ſcit filius meus.

Mercedem appellas quid enim ſcio: culpa docentis

ꝙ filius ſtolidus ē refundit in caput mgr̄i

Scilicet arguitur ꝙ leua in parte mamille

nihil ingenij   ſtulto.

Nil ſalit arcadico iuueni.

¶ Naturali inſtinctu hoīes deſiderāt ſcire ſe ⁊ ſuos: ſꝫ ꝓmiū ꝓceptoribꝫ
ſoluere recuſant. Itē dicūt medici ꝙ in ſiniſtra pte hoīs ē q̄dā vena cordia-
lis in q̄ ſi fuerit calidꝰ ſanguis ingeniū ē velox. ⁊ frigidꝰ torpet ingenio. Et
ḋt arcadico. qꝛ in arcadia ſunt magni aſini. ⁊ ſic ſcholares hebetes. quos
nos vocaremꝰ aſinos: vocat Iuuenal' arcadicos. Scꝫ arguit. Itē ſcꝫ ſcri-
bitur cū c. qꝛ ꝯpoſitū fere ē et ſcire ⁊ lꝫ. ⁊ ſcat aliq̄n idē ꝙ certe. vt apḋ vgi-
liū. Scꝫ is ſupis labor ē ea cura quietos Sollicitat. aliq̄n ſcat id ē. ſiue h̄ ē.
vt ſi dicā. hō aīal ſcꝫ mortale h̄ ē hō. i. mortale eaſdē ſcatiōes hꝫ. videlicet
cōponit a videre ⁊ licꝫ. ¶ Nota. Mām̄e ſunt mulierū. mamille virorū.
Ubera ꝓ brutoꝝ. licꝫ q̄nqꜫ ꝯfundat hec dr̄ña. Itē māma ſcribit in me-
dio duplici m. ſꝫ mamilla ſimplici ergo illud ꝓducit ꝓmā. h̄ aūt corripit.

dent   animalbꝫ iocūdam   q̄ nō aggrauat

Iuuena. Dii maiorum umbris tenuem & ſine pondere terram

redolētes   illas herbas   in ſepulchro   eternā requiē

Spirantesqꜫ crocos & in urna perpetuum uer,

magiſtrum venerandi   patris

Qui preceptorem ſancti uoluere parentis

mgr̄i

Eſſe loco. metuens uirge iam grandis achilles

¶ Apud gētiles corpa mortuoꝝ ꝯburebant ⁊ cineres in vrna collecti ſe-
peliebant. In vrna ꝑpetuū ver. Nā int herbas odoratas ꝯdiebant more
pythagoricoꝝ folijs olee nigre ⁊ ppl'i ⁊ myrti. Itē Achilles fuit filiꝰ the-
tidis q̄ grādis etate in oībꝫ tñ obediuit mgr̄o ſuo quē timuit loco patris.
vñ Achillis pedagogus phenix fuit vel chiron in dicēdis atqꜫ faciendis

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1185 4° [14,-475]

ductoꝛ atqꝫ mgr̄. Itē Croc⁹ dictus ē ab opido cicilie qḋ dictū eſt coꝛicium quāq̄ꝫ ⁊ alibi naſcit̄. ſꝫ nō tātū neqꝫ tale ſicut in cicilia. Dicit̄ etiā crocū ſub gn̄e neutro. Iñ croce⁹ a ū. i. rutil⁹. Itē p̄ceptoꝛ a p̄cipio venit ⁊ ſepe ꝓ doctoꝛe vel mgr̄o ponit̄ vt h̄. etiā ponit̄ ꝓ eo cui mādare incūbit. Precipere. erudire. docere. inſtruere. imbuere. magnā vicinitatē hn̄t. Itē ſctūs a veteri ꝯſuetudine appellat⁹ ē: eo ꝙ hi q̇ purificari volebāt ſanguine hoſtie tin(gebātur.

paucum premium iudicijs
Rara tamen merces que cognitione tribuni — Iuuena,
indigeat parētes filioꝝ adducite ꝯſuetudines
Non egeat: ſed uos ſeuas imponite leges
doctoꝛi cōſtitutio vr̄a imponatur
Vt preceptori uerborum regula conſtet

Itē Quāuis mgr̄i ⁊ doctoꝛes paucas recipiūt remuneratiōes. tn̄ hoc paucū haberi nō p̄t ſine ſubſidio iuris. Magiſtris ⁊ parentib⁊ non reddit̄ equalens. Itē Tribuni dicti ſunt ꝙ plebi iura ⁊ opem tribuūt. Cōſtituti ſunt aūt rome a ſexto anno poſt reges exactos. dū plebs a ſenatu ⁊ ꝯſulibus p̄meret̄. tūc ipſa ſibi tribunos q̄ſi ꝓpꝛios iudices creauit: q̇ libertatē plebis tuerent̄ atqꝫ defenderēt. vn̄ etiam defenſoꝛes dicti ſunt

vitia o amice rep̄henſione magna
Plurima ſunt fuſcine & fama digna ſiniſtra — Iuuenalis
ſplēdidis impotētia iuuenum
Et nitidis maculam ac rugam figentia rebus
parētes
Que monſtrant ipſi pueris traduntqꝫ parentes

De pua liberoꝝ inſtitutōe ad fuſcinū ſcribit amicū. qꝛ patres filios ſuos male inſtruūt q̇ parētes male imitant̄ in vitijs. Imp̄imūt parētes nitidis ⁊ ſplēdidis ingenijs iuuenū rugas ⁊ maculas quas ꝑuecte etatꝭ retinent. Itē Macula. labes. ꝯtagiū. labecula. ꝯtaminatio. magnā vicinitatem habent. ſꝫ ꝯtaminatio in mente tm̄ ē. Alia in mente ⁊ coꝛpe.

ſi videat patrē luſoꝛem alea: ſequit̄ tandem iuuenis
Si damnoſa ſenem iuuat alea: ludit & heres — Iuuenalis
nobilis diues q̄ pater eadē inſtrumenta
Bullatus paruoqꝫ eadem mouet arma fritillo

Bullat⁹. i. nobilis. nobiles em̄ in ſignū nobilitatis q̄ſdā aureas bullas circa collū deferebāt. Vel bullatus. i. puerilis ⁊ puus. Nā iunioꝛes ⁊ pueri geſtabāt in veſte bullā. i. monile. Itē Fritillū ē depoſitoꝛiū illḋ in q̄ reponebāt taxillos ⁊ ludū. Vel ē tabula in qua diſcurrūt teſſere.

q̄ꝫ de patre ſe foꝛe frugalioꝛē ⁊ melioꝛē patre
Nec de ſe melius cuiqꝫ ſperare propinquo — Iuuena,
non patit̄ aliquis eruere
Concedit iuuenis qui radere tubera terre
aliquid bonū ⁊ delicatū eadem aqua
Boletum condire: & eodem iure natantes

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1185 4° [14,-475]

illas aues   in domo p̄ris   guloſo patre
Margere ficedulas didicit nebulone parente
guloſo patre ſene filio ſuo
Et cana monſtrante gula cum ſeptimus annus
ſeptēnio dētib⁹ nondū natis gulam patris ſciūt creſcēte
Tranſierit puero nondum omni dente renato.

¶ Nō ſolū corrūpunt filios in ludo alee. ſz etiam in guloſitate. Ficedula auis inť ganeata obſonia ab apicio iure ↄdiť ingēti patina dicta a ficub⁹ q̇b⁹ nutriť. Utinā liberoꝝ nr̄i tp̄is mores nō ip̄ſi ꝑderēt parētes infantiam ſtatim delicijs ſoluētes. Mollis illa educatio quā indulgētiā vocant neruos oēs mētis ⁊ corpis frāgit. Nōdū em̄ p̄ma ꝟba exp̄mit iā coccum intelligit iā cōchiliū poſcit an̄ palatū eoꝝ q̄ docēt. Itē ſeptim⁹ annus ⁊c̄. grauiorē aūt corruptionē in p̄mis annis inceptā q̄ firmiť adheret. Un̄ vt Plini⁹ ſcribit. homini ſeptimo mēſe naſcunť dētes: mutanť ⁊ renaſcunť in ſeptimo anno. Tubera ſunt q̄ſi poma terreſtria q̄ ſub terra maxime ſabuloſa inueniunť ⁊ aſſanť. Boleti tp̄e pluuie ex terra ſuccreſcūt lato capite a q̇b⁹ fungi parū differūt. Itē ficedula a ficis. vn̄ Martial̄. Cū me fic⁹ alat cū paſcar dulcib⁹ vuis. Cur potius nomē nō dedit vua mihi.

ſapiētes prudētes   poſt illud tēpus
Iuuenalis Barbatos licet admoneas mille inde magiſtros
iſte puer   delicate
Hinc totidem cupiet lauto cenare paratu
pingui   recedere   coq̇na patris
Semper & a magna non degenerare culina

¶ Cū puer iſte a parētib⁹ ita corrupt⁹ ⁊ vitijs imbut⁹ fuerit nō ꝓdeſt magiſtrū admonere. qꝛ q̄ a patre didicit nō dimittit. Barbatos em̄ honorū moꝝ ſtudioſos. vn̄ Perſi⁹. Barbatū credo mgr̄m dicere. Itē Culina dꝛ a coq̇na ꝑ deriuationē. vel vt vult Priſcian⁹ a coquus dꝛ hec coq̇na ⁊ culina ⁊ ꝓducit penultimā. vn̄ Cētū ↄuiue ſeq̇ť ſua quēqꝫ culina. Itē Lautus nomē adiectiū valet tātū ſicut ſe bn̄ ꝓcurās q̄ſi mūde ⁊ delicioſe ꝓcurās. vn̄ Gregori⁹. Lautiores cibos qn̄qꝫ ſine culpa ſumemus. Īn̄ dꝛ lauticea. e i. epularū magnificētia ⁊ cib⁹ delicioſus ⁊ delicati

ignarus   putas   incaſta   p̄cipue
Iuuena. Ruſticus expectes ut non ſit adultera large
illa   ꝓferre adulteros m̄ris
Filia que nunq̄ maternos dicere mechos
tam veloci curſu enumerare
Tam cito nec tanto poterit contexere curſu
trigeſies   anhelitum capet   ſue
Vt non tridecies reſpiret conſcia matri

¶ Ruſtic⁹ ⁊c̄. qꝛ parētes eoꝝ filijs turpiť viuūt. ergo filios turpiť inſtruunt. ſicut filia ſi matrē inceſtā videat ipſa quoqꝫ inceſta erit. Nā vt primū ex cunabulis excedat puer acri cura habēdus ē. Et ante oīa ne ſit vitioſus ſermo nutricib⁹ q̄s ſi fieri poſſet ſapiētes Chryſippus optauit. Has

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1185 4° [14,-475]

primũ audiet puer. Nã natura tenaciſſimi ſumus eoꝝ q̄ rudib9 annis pce pimus. Ut ſapoꝛ quo noua imbuas durat: nec lanarũ coloꝛes quib9 ſim plex ille candoꝛ mutatus ē elui poſſunt. hec Quintilianus

illa filia tabellas lr̄as ſuas.
Virgo fuit ceras nunc hac dictante puſillas Iuuena.
iſta ꝟgo replet ceras lr̄is adulteros mat̃ poꝛtare ↄciliatoꝛib9 ſtupri
Implet: & ad mechos dat eiſdem ferre cinedis

¶ Ipſa ꝟgo exẽplo materno iã didicit ſcribere ad adulteros. Cinedis. i. ſpadonib9 mollib9 natura mulieres ſpadonib9 ſeruis vtebant̃ ꝛ eunuchis Cinedi etiam dicunt̃ libidinoſi turpiter viuẽtes ꝛ cõtra naturam

hoc natura innatum ē
Sic natura iubet. uelocius & citius nos Iuuena.
cum natura humana ꝓna ſit ad malũ veloci9 imitant̃ mala
Corrumpunt uitiorum exempla domeſtica. magnis
illa exẽpla
Cum ſubeant animos auctoribus unus & alter

¶ Natura inq̄t ↄꝑatũ ē vt poti9 foꝛment̃ ad ſcelera ꝛ vitia q̄ȝ ad ꝟtutes magnis auctoꝛib9 vel q̄s nõ pudet cũ videant eoꝝ ſcelerũ eſſe auctoꝛes ꝛ viros magnos q̄s obſeruãt. naturale ē vt filij patres ſequant̃. Nã ꝛ grac coꝛũ eloq̄ntie multũ ↄtuliſſe accepim9 coꝛneliã matrẽ. hec Quintil. Itẽ re gula Seruij. Oĩa noĩa in toꝛ t̃minata q̄ a ꝟbis foꝛmant̃ nõ foꝛmãt de ſe feĩm in x: ſȝ ſunt cõia. vt a ſenat9 h̄ ꝛ hec ſenatoꝛ. ab auctoꝛitate h̄ ꝛ hec au ctoꝛ. a rhetoꝛica h̄ ꝛ hec rhetoꝛ. ſȝ q̄ deſcẽdũt a ꝟbis foꝛmãt de ſe feĩm in x.

mala exẽpla ſpernere pñt egregie indoles
Forſitan hec ſpernant iuuenes quibus arte benigna Iuuena.
melioꝛi terra mentẽ
Et meliore luto finxit precoꝛdia titan
iuuenes ſenioꝝ parẽtum exẽpla trahũt
Sed reliquos fugienda patrum ueſtigia ducunt
iuuenib9 longo tp̄e veſtigia
Et monſtrata diu ueterum trahit orbita culpe

¶ Poſſet aliq̄s dicere an nõ oẽs filij pr̃es ſuos imitantur. Rñdet̃ q̄ rari ſunt in q̄b9 fallit. Siq̄dẽ Leonides Alexãdri pedagog9 q̄buſdã eũ vitijs imbuit q̄ robuſtũ q̄q̄ȝ eũ maximũ regẽ ab illa inſtitutiõe puerili ſunt ꝓſe cuta. Quintil. Iuuenis vocat9 ē q̄ iuuare poſſe incipiat. Eſt eñ iuuenis in etatꝭ incremẽto ad auxiliũ poſitus. Itẽ lutũ q̄ſi lotũ ꝑ antiphraſim. q2 nõ ē mundũ. nã om̄e lotũ mũdũ ē. Itẽ p̄coꝛdia ſunt loca coꝛdi vicina q̄b9 ſenſib9 ꝑcipit̃ dicta p̄coꝛdia eo q̄ ibi ſit p̄ncipiũ coꝛdis. Coꝛ ãt a greca ap pellatiõe vocatũ ē q̄ꝺ illi cardiã dicũt: ſiue a cura. q2 in eo oĩs ſollicitudo ꝛ (cura manet

hmõi dãnoſa ↄſuetudine peccãdi
Abſtineas igitur damnis huiuſce etenim uel Iuuena.
quare abſtinẽdum ē.
Vna potens ratio eſt ne crimina noſtra ſequantur

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1185 4° [14,-475]

.i.capientes licentiam
Ex nobis geniti.
C Qm̄ p̄ris turpitudine filiꝰ corrūpit̄.ḡ ꝓpter filios ab hmōi vitijs abſtinēdū ē. Itē abſtinere ⁊ ꝯtinere dr̄n̄t. Nā ꝯtinere fit cū q̄dā labore ſcꝫ rati ⁊ obſiſtit ſenſui. Abſtinere aūt ſine aliq̄ labore: cū ſcꝫ rō dn̄at̄ ſenſui. Cōtinētia ē diſpoſitio ad ꝟtutes. ⁊ ē ꝑ quā cupiditas animi rōne ⁊ ꝯſilio gubernatur. Abſtinētia ē ꝟtus: ⁊ ē rōnis ad libidinū inordinatꝰ motus dn̄atio.

apti ad diſcendum.

Iuuena. Quoniam dociles imitandis

homines illū malum

Turpibus ac prauis omnes ſumus & catilinam

Quocunq̧ in populo inuenies quocunq̧ ſub axe

cato

Sed nec brutus erit bruti nec auunculus uſq̄

C Multi imitant̄ catilinā: ſꝫ pauci catonē illū ꝟtuoſuꝫ virū. nō eīm imitant̄ bonos ſicut fuit brutꝰ ⁊ cato. ſꝫ malos ſicut catilina. Itē ppl's ē humane multitudinis iurꝫ ꝯſenſu ⁊ ꝯcordi cōe rōne ſocietas. ppl's aūt eo diſtat a plebe q̧ ppl's vniuerſi ciues ſunt ꝯnūeratꝫ ſenioribꝫ ciuitatꝫ. plebs aūt reliquū vulgꝰ. Itē matrꝫ mee frat̄ mihi auūcul ē: ego illi ſororꝫ filius vel filia. Auūculi mei p̄r: mihi auūculꝰ magnus ē: ego illi ſororis filiꝰ vel filia. Auūculi mei auus mihi ꝓauūculus ē: ego illi filij nepos aut neptis. Auūculi mei ꝓauus mihi auūculus ē: ego illi neptis filius vel filia

nullū ꝟbū turpe domus.

Iuuena. Nil dictu fedum uiſuq̧ hec limina tangat

limina domus valde remote a domo meretrices

Intra que puer eſt procul hinc procul inde puelle

tota nocte vigilantis leccatoris

Lenonum: & cautus pernoctantis paraſiti

C Qm̄ filij exēplo domeſtico citius corrūpunt̄: caue igit̄ ne filius tuꝰ aliq̄d turpitudinis videat aut audiat. A nil ⁊ hilo ꝯponit̄ nihilū. hilū aūt vt Varro ait ſcat medullā fabe. Itē paraſitus q̄ſi in parapſide ſitus .i. leccator. Iñ dr̄ paro as ⁊ ſitꝰ us ui. vt parat ſitū ꝯponēs geſtus diuerſoꝝ alioꝝ rū ſuis geſtibꝫ. vel a para qd̄ ē iuxta ⁊ ſitus vēter. q2 ē ſemꝑ circa ventrem intētus. vel paraſitus quaſi paratus ad ſedendum. Item leno cōciliator ſtupri: eo q̧ mentes miſeroꝝ leniendo ſeducat.

vt coram eis nil turpe fiat

Iuuena. Maxima debetur puero reuerentia ſi quid

facis nō cōtemnas pueriles

Turpe paras nec tu pueri contempſeris annos

ne reminiſcat̄ dū adultꝰ fuerit. ꝓhibeat tuos

Sed peccaturo obſiſtat tibi filius infans

C Parētes nō ꝯtēnant ānos pueriles cū abſtinere debēt ne aliq̄ vitia corā eis ꝯtingāt. Itē Annus ē circuitꝰ ſolis ac reditꝰ ꝑ duodecim mēſes. An

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1185 4° [14,-475]

num q̄ſi annulū dici q̇dā putāt.i.circulū. Vn̄ anuli dicti ſunt diminutiue ꝑncipiū aūt anni. Alij a kalend̄ ianuarijs ↄputāt vt ppl's ro. alij ab equi noctio v̄no vt hebraici. alij a ſolſtitio vt greci. alij ab autūno vt egyptij.

reꝑheſionis fili⁹ tuus rancore

Nam ſi quid dignum cenſoris fecerit ira — Iuuena.

certe patri effigie corꝑali;

Quandoquidem & ſimilem tibi ſe non corpore tantum

facie ſimilis erit tibi moribꝫ

Nec uultu dederit morum quoqꝫ filius & cum

Omnia deterius tua per ueſtigia peccet

¶ Debes abſtinere a turpibꝫ ꝓpter filiū q̄ cū adult⁹ fuerit ſi q̄n̄qꝫ peccauerit nō poterꝭ libere corrigere cū in talibꝫ facto ſuo te habeat ꝑceptorē. Gaudēt parētes ſi q̇d licēti⁹ pueri dixerint v̄ba nō alexādrinis ꝑmittēda delicijs riſu ⁊ oſculo excipiūt: nec mirū eos docuerūt ex eis audierūt. pudenda dictu ſpectant̄. fit in eis ↄſuetudo: deinde natura. diſcunt hec miſeri an̄qꝫ ſciāt vitia eſſe. Jn̄ ſoluti ac fluētes nō accipiāt ex ſchol' mala iſta. ſꝫ in ſcholas afferūt adeo in tenerꝭ aſſiſtere multū ē. Quintil'. Jtē Cēſores apō romanos veteres erāt. ē em̄ cēſor nomē dignitatꝭ iudicial'. Cēſere em̄ iudicare ē. cēſores ſunt patrimonioꝝ iudices. a cēſu oris appellati. ſunt etiā iudices moꝝ. vt Cato cēſorius.

filiū tuum

Corripies nimirum & caſtigabis acerbo — Iuuena.

poſtqꝫ peccauit ſicut tu teſtamentū mutare parabis

Clamore aut poſt hec tabulas mutare parabis

ſumas fiduciam reꝑhendendi.

Vnde tibi frontem libertatemqꝫ parentis

qꝫ filius tuus.

Cum facias peiora ſenex

¶ He ſunt mine pr̄ne. nā p̄res ſolēt filijs minare delinq̄ntibꝫ ſe mutaturos teſtamēta ⁊ alios ſcꝑturos heredes. Tabula mēſa q̄ſi tenabula diminutiū. qꝛ teneat bolos carniū ⁊ alia. etiā ē latū lignū vel aſſer. ē etiā alea in q̄ ludit̄ teſſerꝭ. tabule in q̇bꝫ ſcribim⁹. Jn̄ inſtrumēta tabule dicunt̄. vt hic. Deip̄m caſtigo ⁊ corp⁹ meū in ſuitutē redigo ne forte cū alijs ꝑdicauerī reprobꝫ efficiar Paul⁹. Jtē Libertas in loq̄ndo accipit̄ in bonū cū q̇s nō timide q̄ð ſeruile ē: ſꝫ ingenue aut libere. vt liberū hoīem decꝫ loq̇t̄. q̄n̄ ꝓ hac libertate abutit̄ q̇s vſus ad temeritatꝭ ⁊ ꝓcacitatꝭ vitiū in malū licentia ē. vn̄ Quintil'. q̄ in alijs libertas ē: in alijs licētia vocat̄. ⁊ in factis eodē mō. vt libere fecit. egit digna libero hoīe. vn̄ Quintil'. Porro q̇ ↄfeſſuꝫ defendit nō abſolutiōeꝫ ſcelerū petit ſꝫ licētiā. ⁊ Terē. Deteriores oēs ſumus licētia. ē em̄ licētia impunita q̄dā facultas agendi q̇cquid velis.

in domo tua ab opere null⁹ hō ſeruoꝝ.

Heſpite uenturo ceſſabat nemo tuorum — Iuuena.

redde domū mundam

Verre pauimentum nitidas oſtende columnas

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1185 4° [14,-475]

alˀ filiˀ mūdet vaſa argētea

Hic lauet argentum. uaſa aſpera tergeat alter

ſollicitas qꝛ tuus

Iſtud non agitas ut ſanctam filius omni

mūdam ab omni inhoneſtate

Aſpiciat ſine labe domum uitioq̄ꝫ carentem

¶ Propter filiū debes a turpibꝫ abſtinere qͣbꝫ ꝓpᷣ extraneū hoſpitē abſti nes. eo em̄ vēturo oia remoues q̄ oculos eiˀ offendere pn̄t. Pauimētum a pauio qđ ē idē qđ ꝑcutere. Jn̄ pauimētū qͣbꝫ pedibꝫ ferit᷑. ⁊ dꝛ pauimen ꝓ pauimēto. Vn̄ gn̄ale ē ꝙ nomē deſinēs in en recipiēs hāc ſyllabā tum: fit nomē ꝓ eodē ſcato. vt iuuamē iuuamētū. teſtamē teſtamētū ⁊c. vide Lau rē. de h̄ noīe teſtamē. Jtē hoſtiū ꝯponit᷑ cū peto ⁊ dꝛ h̄ ⁊ hec hoſpes itis. q̄ recipit ⁊ q̄ recipit᷑ q̄ſi hoſtipes. i. hoſtiū petēs q̄ſi hoſtia pede inferat. Anti q̄tus em̄ hoſpites q̄ recipiebāt ⁊ q̄ recipiebant᷑ veniebāt ad hoſtiū ⁊ pone bāt pedē in eo ⁊ pactū firmabāt ꝙ vnˀ nō deciꝑet aliū ⁊ amicitie pactū fir (mabant.

erit

Iuuena. Gratum eſt ꝙ patrie ciuem populoq̄ꝫ dediſti

filius tuus vtilis

Si facis ut patrie ſit idoneus utilis agris

Vtilis & bellorum & rebus pacis agendis

Plurimū em̄ intererit quibus artibus & quibus hūc tu

Moribus inſtituas.

¶ Vtile valde ⁊ acceptū erit patri cui oīa vēdicare debemˀ ſi filiū inſtru ctū ⁊ idoneū rebꝫ agēdis reipublice ꝯgruētibꝫ dediſti. qđ fiet ſi bonis arti bus fuerit inſtructˀ cū multū infert qͣbꝫ artibꝫ filiˀ tuˀ fuerit inſtructˀ. Jtē Ciues dicti ſunt eo ꝙ in vnū coeūtes viuāt vt vita cōis ⁊ ornatioꝛ fiat ⁊ tutioꝛ. Papias ſꝰo đt Ciues vocati: qꝛ in vnū cetū coeūt ſocietatꝭ vincu lo adunati ad cuſtodiēdū legē. ⁊ dꝛ a cieo es. vel cio is. qꝛ ſciant᷑ ad ſimul habitandū. Jn̄ h̄ ⁊ hec ꝯciuis. q̄ moꝛant᷑ in eadē ciuitate ciues dicūtur

ſequunt᷑ vicia parētum

Iuuena. Sponte tamen iuuenes imitantur cetera. ſolam

contra naturā ꝓpꝛiam ꝯtinuare ipſi pueri

Inuiti quoq̄ꝫ auariciam exercere iubentur

hoīes iſtud auaritie boni

Fallit enim uitium ſpecie uirtutis & umbra

malū iſtud vitiū diſpōne qꝛ auari nō ſuꝑflue veſtiūtur

Cum ſit triſte habitu uultuq̄ꝫ & ueſte ſeuerum

¶ Facile iuuenes oīa vitia exēplo parētū imitant᷑ p̄ter auariciā ad quam parētes cogūt iuuenes inuitos ⁊ ſpem ꝟtutꝭ cū auari ſint triſtes ſeueri ha bitu ⁊ vultu ducunt᷑ ad auaritiā q̄ ſpe decipiunt᷑ cū ſit peſſimū vitiū. Jtē auidus dicˀ ab auendo. Auere em̄ cuꝑe. hinc ⁊ auarˀ dictus: eo ꝙ ſit aui dus auri ⁊ nunq̄ꝫ opibꝫ expleat᷑. ⁊ q̄ꝫto plus habuerit: tanto plus cupiet. ſemꝑ auarus eget. Saluſtius. ꝙ neq̄ꝫ auaricia copia neq̄ꝫ inopia minua

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1185 4° [14,-475]

tur. Auarus dr̄ triſtis tenax nūmi cupidior qđ teneat. Interdū ⁊ ꝑtinax.

sine dubio ab hoīb; parcus hō

Necdubie tanq̄ frugi laudatur auarus Iuuena,

cuſtodia ſuoꝝ bonoꝝ

Tanq̄ parcus homo & rerum tutela ſuarum

tutela ē magis certa

Certa. magis q̄ fortunas ſi ſeruet eaſdem

filiarū atlantis q̄ ſeruabat aureū vellus

Heſperidis ſerpens aut ponticus

Auar⁹ ab hoīb; ꝯmēdat̄ q2 res ſuas diligēter cuſtodit vti ſerpēs aureū vellus. Itē filie atlantis dicti ſunt heſperides in q̄rū hort⁹ poma ſunt aurea q̄ cuſtodiebat puigil draco. ⁊ pōticus ſerpēs ponit̄ h̄ p dracone cuſtodiente aureū vellus in colcos inſula q̄ ē pars ponti. Serpens aūt nomē accepit q2 occultis acceſſib; ſerpit nō aptis paſſib;. ſ3 ſquamarū minutiſſimis niſib; repit. Illa aūt que quattuor pedib; nitunt̄ ſicut lacerti ⁊ ſtelliones nō ſerpentes; ſed reptilia ſunt

auarū diuitē de q̄ loquor ⁊ excellentē alios dignū reuerentie.

Quo loquor egregium populus putat atq3 uerendum Iuuenalis

ꝓmerentem diuitie auaris

Artificem quippe his creſcunt patrimonia fabris

diuitie augmentant̄ ſiue ꝑ fas ſiue nefas

Et creſcunt quocunq3 modo maioraq3 fiunt

aſſiduo labore ſollicita cura

Incude aſſidua ſemper que ardente camino

Vereor ꝯſuetudine iūgit̄ accō. dicim⁹ eñ vereor illā rē. veterib; tñ teſte Marcello magis gtūs placet. vt nemo veret̄ tui. Locutio metaphorica. qm̄ auar⁹ ꝯpat̄ fabro ⁊ artifici. In fabricia parietū atq3 tectoꝝ greci inuētorē Dedalū aſſerūt. iſte eñ pm⁹ didiciſſe fabricā a minerua dr̄. fabros aūt ſiue artifices greci tecto nos vocāt. i. inſtructores. Faber a faciēdo ferrū impoſitū nomē h3. hinc deriuatū ē nomen ad alias artiū materias fabros vel fabricas dicere: ſ3 cū adiectione. vt faber lignarius. Fabroꝝ aūt fornacis gētiles vulcanū auctorē dicūt. ꝑ vulcanū ignē ſcantes ſine q̄ nullū genus fundi vel extendi p̄t. Caminus ē fornax. ⁊ ē grecū nomen deriuatum a caumate ⁊ calore. fornax eñ ab igne. phos grece ignis.

filios

Et pater ergo animi felicis credit auaros Iuuena,

deſiderant patres auari

Qui mirantur opes qui nulla exempla beati

patres

Pauperis eſſe putant iuuenes hortantur ut illam

maioꝝ cupidoꝝ auaroꝝ

Ire uiam pergant; & eidem incumbere ſecte.

Quia credūt auarū ſummū eſſe artificē. q̄ auar⁹ pater filios ſuos aua

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1185 4° [14,-475]

ros diligit ⁊ ad auariciā inſtigat. Btūs q̄ reb⁹ omnib⁹ ad vite vſum ordi-
natū ſpectantib⁹ abūdet. ideo locupletes beatos vocamus: vt hic. ⁊ pene
idem eſt felix accipiens pſperitatē. felices inq̄ omniū bonoꝝ compotes.
¶ Itē ſecta dr̄ a ſequendo. nā ſectas dicim⁹ habitus animarū ac inſtitu-
ta circa diſciplinā vel ꝓpoſitū quā tenēdo ſequunł. vt ſecta peripatetica ⁊
longe alia in religionis occultu opinantes q̄ ceteri.

auaricie initia elemētis filios

Iuuenalis Sunt quedam uiciorum elementa his protinus illos

minimas ptes auaricie ⁊ ab illis incipe.

Imbuit & cogit minimas ediſcere ſordes

poſtq̄ ſciūt iſta minora deſiderium

Mox acquirendi docet inſatiabile uotum

Sūt qdā hortāł filios ſuos ad auariciā more mgr̄i q̄ diſcip̄los ſuos pˀus
docz alphabetū. deīde maiora. ſicut p̄res filios ſuos qdā miora vicia pˀus
docet poſtea ꝓ maiora. Mox ilico ꝯfeſti ptin⁹ ſtati velocił ꝓperāł feſtine
repēte q̄ pmū curriculo e veſtigio extēplo rapti actutū ꝓpe diē ocyus ſubi-
to ⁊c. idē itē. Itē elemētū dr̄ ab hyle grece qd̄ dicūt eſſe rerū quādam pmā
materiā nullo prorſus mō formatā. ſꝫ oīm corpaliū formarū capacē ex q̄
viſibilia hec elementa ſunt ⁊ ei⁹ deriuatione vocabulū ſumpſerunt.

¶ De parcitate quā exercent in familiam

ſuoꝝ corpa iniqua menſura

Iuuena. SEruorum uentres modio caſtigat iniquo

pater auarus ipſe pater patił

Ipſe quoq̄ eſuriens neq̄ enim omnia ſuſtinet unq̄

corrupta ſeruū comedere

Muſcida cerulei panis conſumere fruſta

¶ Precepta auaricie inſtruit filiū ſuū. q2 ipſe pr̄ vētri ſuo nō indulget ex
auaricia etiā vētres ſuoꝝ caſtigat nō dādo eis cibū ſufficiētē. Antiq̄t⁹ em̄
ſerui recipiebāt cibū ad mēſurā ⁊ librā. Itē Modius ē mēſura librarū q̄-
draginta q̄ttuor: ⁊ ſectarioꝝ viginti duoꝝ cui⁹ numeri cauſa inde tracta ē.
q2 in pncipio de⁹ viginti duo opa fecit. diuerſe tn̄ gētes huic mēſure pōd⁹
adijciūt vel detrahūt. tn̄ apud hebreos ꝯſtitutiōe diuina tali rōne ſeruał.
Vn̄ modiol⁹ eſt q̄rta ps modij. Etiā ē ps rote. Itē ornamētū muliebre

heri dimiſſum fragmētum

Iuuena. Heſternum ſolitus medio ſeruare minutal

quo panis cito fit muſcidus

Septembri nec non differre in tempora cene

pui piſcis

Alterius concham eſtiui cum parte lacerti

ne fm̄ aliqd capiāt cū dimidia pte turpi

Signatam uel dimidio putri q̄ ſiluro

filiū ne caperenł cōſeruare clauſura

Filaq̄ ſectiui numerata includere porri

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1185 4° [14,-475]

comedere ſm̄ cibum

Inuitatus ad hec aliquis de ponte negabit

ℭ Minutal gen⁹ ꝯdimēti ē q̄ ex reb⁹ minutū ꝯſciſis fiebat. ſ. marino piſce olea vino porris capitatꝫ coriādris. Itē Cōche ſunt coclee maris. hac ex cauſa vocate. q2 deficiēte lūa cauāť euacuāť ꝛ incremento lune turgeſcunt. Cōche āt p̄me poſitiōis nomē coclee. nā ꝑ deriuatiōez q̄ſi cōcule. Cōcharū multa gn̄a ſunt. Lacert⁹ piſcꝭ ē dict⁹ a p̄ma vbi capiť. ꝛ ē tenuis menſe cib⁹ ꝛ paupis cū cōcha apponebať. Itē Silurus ē piſcis minut⁹. ꝛ dr a ſileo vt alibi fracta de merce ſiluros. Porri duo ſunt genera capitatū ꝛ ſectile. capitatū mai⁹. ſectile ꝑuū. q̄re infert. Ea q̄ diues auarus iubet cōſeruare adeo ſunt vilia vt etiā mendicus indignareť ea comedere

ad quid has penas. i. auare cōgregatas

Sed quo diuitias hec per tormenta coctas Iuuenalis

hoib⁹ manifeſtus inſania

Cum furor haud dubius cū ſit manifeſta phreneſis

diues quantū ad vſum.

Vt locuples moraris egenti uiuere fato

ℭ Inuehiť in ipſum auarū quaſi dicat tāta anxietate aggregas diuitias ꝛ non audes eis vti in vita. vt diues moraris quas diuitias congregauit ꝑ fas aut nefas egenti fato vita a celeſtib⁹ ordinata.

cū cōgregas pecuniam inflat⁹ eſt.

Interea pleno cum turget ſacculus ore

quāto auarus plus poſſidet tanto plura cupit

Creſcit amor nummi quantum ipſa pecunia creſcit Iuuena.

pecuniā eam iſte appetit⁹ creſcit.

Et minus hanc optat qui non habet ergo paratur

vnus loc⁹ ad viuendum

Altera uilla tibi cum rus non ſufficit unum

extendere placet agros q̄ꝫ tua

Et proferre libet fines maiorqꝫ uidetur

segetē vicini

Et melior uicina ſeges, mercaris & hanc et

mons

Arbuſta & denſa montem qui canet oliua

ℭ Amor pecunie creſcit cū pecunia. a nūmo ē p̄ma auaricie origo excogitata fenore. h paulatim exarſit rabie q̄dā nō iā auaricia: ſꝫ fames auri inſatiabilis vorago. inextinguibilis ſitis. Nūm⁹ dr a numerare. q2 numeranť nūmi. Uel a numa pōpilio q̄ eos p̄mo apd̄ romanos imaginib⁹ notauit. Uel dr q̄ſi nom⁹ a nomino. q2 noib⁹ p̄ncipū effigianť numi. ꝛ dꝫ ſcribi ꝑ vnū m. ℭ Min⁹ pecuniā deſiderat non h̄ns eā. atqꝫ eam h̄ns ampli⁹ cupit. habēs vnū agrū petēs alterū: conať fines ſuos augere. ꝛ cuꝫ in vicino agro videť auaro ſeges fertilior: conatur illuꝫ emere. ſimiliter ꝛ arbuſta ꝛ oliueta. Rus terra eſt. Inde truncare eſt herbas a terra euellere. ℭ Item

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1185 4° [14,-475]

Arbuſta ꝑdia ſunt a qͥb; arbores tm̄ ꝯſite ſꝫ. Olea arbor ē. oliua fructus arbor ꝝ. oleū ſucc⁹. oliuetū loc⁹ in q̈ multe arbores oliuarū creſcunt. Oliua tm̄ ꝓ olea ponit. Itē Uilla ē ruſtica dom⁹ in agro. Male capit vulgo.

ꝑdictoꝝ arbuſtoꝝ

Iuuenalis Quorum ſi precio dominus non uincitur ullo

nō vult vēdere

fameſcētia

Nocte boues macri laſſoqꝫ famelica collo

paupere ad deſtruendum

Armenta ad uirides huius mittuntur ariſtas

totū fructū terre

Nec prius inde domum q̄ tota noualia ſeuos

illis inſtrumentū factū

In uentres abeant ut credas falcibus actum.

¶ Si dn̄s nō vult vēdere cogit iniurijs vēdere ¶ Nox ē ſolis abſentia q̄ ꝺdiu ad occaſuꝫ rurſus ex ortu recurrit. noctē aūt credim⁹ dataꝫ ad q̇etem corꝑis nō ad alicui⁹ corꝑis officiū. Duob; modis nox in ſcꝑturis capitur aut tribulatio ꝑſecutōis. aut obſcuritas ceci cordis. Nox a nocēdo dicta eſt q̄ꝛ oculis noceat. Nocti ꝑtes q̇nqꝫ ſunt. crepuſculū. veſꝑtinū. ꝯticiniuꝫ. intēpeſtū. galliciniū. Crepuſculū ꝺr inter lucē ꝛ tenebras matutinū. ꝛ veſpertinū veſperꝝ oriēte ſtella. Cōticiniū qn̄ oia ſilēt Intēpeſtū qn̄ oia ſunt q̇eta. qn̄ gall⁹ canit galliciniū. Itē a nouo as ꝺr h̄ nouale is. ꝛ hec noualis in eodē ſenſu. ager q̇ ſingulis ānis renouat arādo. vel q̇ ꝑmū nouo ꝑſcinditur aratro. vel q̇ alternis annis vacat nouādarū viriū cauſa. vn̄ Uirgi. in bucol. Impius hec tā culta noualia miles habebit. ꝛ ſic in neutro gn̄e. Idē in geor. Alteri⁹ etiā tonſas ceſſare nouales. ꝛ ſic in feminino genere

paupes

Iuuena. Dicere uix poſſis q̄ multi talia plorant

illata paupib;

Et quot uenales iniuria fecerit agros

¶ Ulit ē enarrabile q̈t ſunt hmōi iniurie illate paupib; q̄ cogunt vēdere poſſeſſiōes ſuas. Flere lachrymis tm̄ hoim. vt ridere gemere pectore ꝛ in aiaꝫ ꝯuenit. vt gemit ſub pōdere ciba. plorare ē voce flebili dolorē apire. Iñ implorare ē plorando opē orare. plangere eſt ꝑcuſſione dolorem exꝑmere. lamentari ē voce querula cladem teſtari.

populi de diuite iniuriāte vulgat⁹ ſermo

Iuuena. Sed qui ſermones q̄ fede buccina fame

auar⁹ inquit

malam famam

Quid nocet hoc inquit tunicam mihi malo lupini

ꝑ totam villam

Quam ſi me toto laudet uicinia pago

parui agri pauca nutrimēta diuidentem

Exigui ruris pauciſſima farra ſecantem

¶ Qꝛ malo habere diuitias ꝛ detractiōes pati q̄ꝫ blādiri ꝛ eſſe pauper. ꝛ ponit h̄ lupinū trāſumptiue ꝓ mala fama q̄ quēlibet terret ſicut lupinum

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1185 4° [14,-475]

qđ eſt q̄ddā gen⁹ leguminis ſuo ſono lupos terret. Tunica veſtꝫ antiq̄ſſima appellata. qꝛ in motu incedētꝫ ſonū facit. ton⁹ ſonus ē ꝓmū fuere tunice pellicee qƀ poſt offenſaꝫ ꝛ eiectionē de paradiſo adā ꝛ eua induti fuerūt. Itē Buccina a bucca vel boo as. qꝛ ſonat. ꝛ đr q̄ſi vociua a voco ꝛ ē ꝓꝓe ſignū qđ ducit hoſtē. Virg. xi. Enei. Buccina cū muros varia cinxere corona. Olim pagani agreſtes ad oēm vſum buccina ad cōpita vocabatur ꝓꝑie igiť agreſtibꝫ h̄ ſignū fuit. Itē Vici caſtella ꝛ pagi hi ſunt qui nulla dignitate ciuitatis ornanť. ſꝫ vulgari hominū ꝯuētu incoluntť. ꝛ ꝓpter paruitatem ſui maioribꝫ ciuitatibꝫ attrahunť. Vicina eſt multitudo hominū in vno vico. Vicinitas eſt charitas inter vicinos

nec mirū   egritudinibꝫ

Scilicet & morbis & debilitate carebis — **Iuuenalis**

triſticias ꝛ incōueniētia   euades   longa etas

Et luctum & curam effugies & tempora uite

poſt has diuitias.

Longa tibi poſt hec fato meliore dabuntur

¶ Derides đt merito auari deſiderāt diuitias. qꝛ egritudines ꝛ debilitates ꝑ h̄ expellūt a corpe. Luct⁹ ē dolor q̄ exteri⁹ ꝓdiť vultu ipo atqꝫ aſpectu. ſepe eñ habit⁹ vult⁹ atqꝫ veſtis luctus ē. Iñ lugubris habit⁹ ꝛ veſtis. Itē Careo es. duo p̄terita ꝛ ſupina hꝫ. ſ. carui carit⁹ vel caſſus ſuꝫ. ſupina caſſum ꝛ caritū. a q̄ cariturus caſſus a ū. Carens caritus vel caſſus caſſurus. ꝛ eſt neutrū cū omnibꝫ ſuis ꝯpoſitis ſm Hugu. ꝛ corripit a.

nihil appetētes   paruis domūculis

Viuite contenti caſulis & collibus iſtis — **Iuuena.**

O pueri marſus dicebat & hernicus olim

ille ſenex   laborē nr̄o.

Veſtiuuſqꝫ ſenex panem queramus aratro

ſufficit nobis ad neceſſitatē   dij ruris

Qui ſatis eſt menſis laudant hoc numina ruris

¶ Quia nulla modernis ſufficiūt ad ꝯgregādū diuitias filios ſuos inſtituunt. ſꝫ antiq̄ paruo ꝯtenti erāt. filios ſuos ad frugalitatē inuitabāt. Marſi veſtiui hernici colēdis agris p̄ter ceteros olim intēti fuerūt. ex frugalitate igiť antiquoꝝ ꝛ honeſto diuitiarū ſtudio ſui tpis luxū vitupat. Itē Caſa parua domus. Virg. Atqꝫ humiles habitare caſas. Iñ caſula. parua caſa Itē a nuo is ere. đr numē dei poteſtas vel maieſtas. ꝛ ē nuere ꝯſentire. ꝓmittere vel nutū facere. ꝛ ꝯponiť ab annuo abnuo innuo renuo. qđ ē refutare. ꝛ nuo cū ꝯpoſitis neutrū preter annuo ꝓ cōcedere. at nuo renuo que actiua ſunt. Inde nutus us ui. i. voluntas cōſenſus geſtus vel ſignum

aliqđ malum   hominē   q̄ hō verecundať

Nil uetitum feciſſe uolet quem non pudet alto — **Iuuena.**

tpe frigido   hō remouet   ventos

Per glaciem perone tegi qui ſummouet euros

extranea

Pellibus inuerſis, peregrina ignotaqꝫ nobis

E illi

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1185 4° [14,-475]

cõtra hoies · cõtra deos purpura extranea ꝛ ignota

Ad ſcelus atq͛ nephas quecunq͛ eſt purpura ducit

¶ Itẽ Pero onis groſſuꝫ gen⁹ calciamẽti ẽ ex crudo corio factũ q̃ in bello vtebanť q̃les hñt cões ꝛ ruſtici q̃ laboribꝫ lucrũ q̃runt minime peccant. qꝛ in purpurꝫ ſcelera ꝯtingũt. ſcelera nõ intrãt caſas altis p̃ſepibꝫ habitant ad oia ſcelera parati. A gelu ꝛ aqua dꝛ glacies q̃ſi gelacies .i. gelata aqua Itẽ pegrin⁹ vocať qui in ſua ciuitate nõ eſt. vel q̃ ex noſtra ciuitate oriundus nõ eſt. Purpura apud latinos a puritate lucis vocať. apud grecos aũt porphira cũ aſpiratione dꝛ. apud nos ſine aſpiratione.

plures infectiones

Iuuena, Inde fere ſcelerum cauſe nec plura uenena

gladio crudeliter agit.

Miſcuit aut ferro graſſatur ſepius ullum

malicia auaricia

Humane mentis uitium q̃ ſeua cupido

¶ Ex cupiditate eñi oriũť cauſe oim ſcelerꝝ .ſ. homicidia. infectiões. Itẽ A gradior dꝛ graſſor ariꝫ. ẽ inuadere. ꝑpetrare. homicidiũ. latrocinari. p̃dari. impugnare. ꝛ ẽ ꝓpe crudel'r g̃di ꝛ cũ impetu g̃di ad crudel'r agendum. Iñ graſſor. p̃dator. latro. Vñ .ij. Regũ. Ceſſat indignatio q̃ graſſať in pp'lo.

non refrenabiles pecunie

Iuuenalis Indomiti cenſus nam diues qui fieri uult

Et cito uult fieri. ſed que reuerentia legum

Quis metus aut pudor eſt unq̃ properantis auari

¶ Nõ ſolũ interficiũt hoies vt ditenť. ſꝫ etiã leges nõ vereñť. A cẽſeo es. dꝛ cenſus us .i. pecunia facultas deſcripta publice. vt extimata etiã poniť ꝓ bonis ꝛ pecunijs general'r. Itẽ Metuo timeo accñ hñt ꝛ ſ̃cant formidare. qñ aũt datiuũ ſ̃cãt vereri. ne q̃d mali alicui accidat. vt timere te ẽ formidare te ne quid mali a te tanq͛ꝫ inimico mihi cõtingat. vt timeo hoſtes. timeo naufragiũ. Timere tibi eſt metuere ne quid tibi tanq͛ꝫ amico aliunde mali contingat. vt timeo patri. amico. fratri.

ne tam cito ad crimen incitatur.

Iuuenalis Parcendum eſt teneris nondum impleuere medullas

iniq̃tates poſtq͛ꝫ fuerit adultus

Nature mala nequitie cum pectore barbam

poſtq͛ꝫ erit accinct⁹ gladio

Ceperit: & longi mucronem admittere cultri

¶ Parcendũ eſt dũmodo adhuc nulla imbuti ſunt malicia. qꝛ malis imbuti dum adulti fuerint ad om̃ia vicia ꝓni ſunt. Mucro nõ tm̃ gladij eſt: ſed cuiuſlibet teli acumen. dictus a longitudine. nam macron greci longuꝫ dicunt. Inde machera gladius longus.

filius ꝓ lucro filius erit piurus.

Iuuena, Falſus erit teſtis uendet periuria ſumma

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1185 4° [14,-475]

p̄ua pecunia illi⁹ dee iurādo altare imaginis
Exigua. cereris tangens aramq; pedemq;
¶ Int̄ falſus nomē ⁊ p̄ticipiū h̄ intereſt. falſus nomē q̄ verū negat. falſus p̄ticipiū q̄ decept⁹. vt falſus ſuz. decept⁹ ſuz. q̄ negat qḋ verū ē. falſus eſt q̄ fingit qḋ verū nō ē mēdax. Cereꝛ. Nā illud habebāt ſctiſſimū iuſiurādū vbi caſtis tm̄ ⁊ puris hoib; loc⁹ erat. Cererē deā frugū a creandis frugib; dictam appellātes eam nominib; plurib; opem vaſtam tellurem
ad faciendū magnū ſcelus mala.
Nullus enim magni ſceleris labor. hec ego nunq̄ — Iuuena.
o pater in futuro filio meo
Mandaui dices olim nec talia ſuaſi
filij tui initium
Mentis cauſa male tamen & origo penes te.
¶ Qn̄ hec mala audies a filio facta dices: hec nō docui: ego nec mandaui. Origo tn̄ ⁊ occaſio penes te ē. Mandare eſt p̄cipere vel cōmittere. Mādo cum om̄ib; ſuis ꝯpoſitis eſt actiuū. ⁊ aliqn̄ mutat a in e. vt cōmendo. aliqn̄ retinet. vt remando.
Nam quiſquis magni cenſus percepit amorem
p̄ua admonitione
Et leuo monitu pueros producit auaros
p̄ dolos ⁊ deceptiones augmentari
Et qui per fraudes patrimonia conduplicari
Dat libertatem: & totas effundit habenas
a curſu curſum quieſcere
Curriculo quem ſi reuoces ſubſiſtere neſcit.
¶ Qū p̄r dedit filio ſuo p̄ncipia auaricie ⁊ liberas habenas nō p̄t ad libitū eū reuocare. Habenas. metaphorica ē ab aurigis. q: habenis laxatis curr⁹ neſcit obſiſtere. ſic q̄ puer ad auariciā inſtruit ad vitiū ꝯpellit. Habene ab habēdo dicte q: his eq̄s habeam⁹ h̄ ē teneam⁹. vn̄ ⁊ eq̄ abiles dicti. Curriculū qn̄q; p̄cat currū. qn̄q; curſum. qn̄q; ſpacium in q̄ curritur.
terminis nō obſeruatis
Et te contempto rapitur metiſq; relictis — Iuuena.
opinatur peccare
Nemo ſatis credit tantum delinquere quantum
concedunt iuuenes
Permittas adeo indulgent ſibi latius ipſi
¶ Cū iuuenis ſit auaricie dedit⁹ nō p̄t ſibi dari t̄min⁹ cū ſit ſibi ꝯcedens. Metis. Nō ē mirū q: metā p̄terijt. q: ois hō min⁹ putat ſe peccare q̄; ſit ſibi ꝯceſſuz. Itē ab algeo ⁊ in d̄r indulgeo a mutata in u ⁊ d interpoſita. ⁊ hz plura p̄cata. Uno mō ē idē qḋ gratiꝫ ꝯcedere. vt papa indulſit mihi hāc poteſtatē. Secūdo mō idem ē qḋ dimittere vel remittere. vt indulge mihi peccata. Tertio eſt ꝓpriam voluntatē facere. Unde olim conueniebāt vt faceres quod tu velles. necnon ego poſſum indulgere mihi. id eſt volun-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1185 4° [14,-475]

tatē meā adimplere. Quarto ē idē q̄d operā dare. vt indulgere gule tu noli: q2 vētr5 amica ē. ⁊ iſta ē ꝓpa acceptio cū q̄ Virg. ⁊ alij plurimū vtūtur.

qn̄ declaras filio tuo illud eſſe ſtultum ſuo

Iuuena. Cum dicis iuueni ſtultum qui donat amico

inopiam ſubleuet ꝯpatiaꝛ vicini ſui

Qui paupertatem leuet attolletq̄ propinqui

tu pater filium tuum.

Et ſpoliare doces & circumſcribere & omni

diuitiarum

Crimine diuitias acquirere quarum amor in te eſt

¶ Cū parētes declarāt filijs q̄ auare ſunt oīa retinenda: nec amico aut ꝓpinq̄s ſuccurrēdū: docēt filios ſuos om̄i vitio acq̄rere diuitias iniq̄. Circūſcribere ē decip̄e ꝯcludere remouere ebonis. Dono tibi mun⁹. ⁊ do te munere. plurimū p̄mij gr̄e aut beniuolētie ⁊c. vt Cice. Sylla cū gallos ⁊ hiſpanos ciuitate donaſſet videlȝ in p̄miū. Itē crimē nō mō ꝓ delicto ſȝ etiā ꝓ ipa criminatōe. Cicero in philippic5 hereditatē mihi negaſti obueniſſe vt em̄ h̄ tuū verꝫ crimē eēt. flagitiū ꝓp̄e in libidine q̄ſi flagris dignū crimē. Et etiā in his q̄ ꝑ negligētiā ꝯmittunꝛ. vt Tulli⁹ in bruto tm̄ ne fuiſſe obliuionē in ſcp̄to p̄ſertim vt ne legēs q̄dā ſenſerit q̄ȝtum flagitij admiſiſſet.

clementia.

Iuuena. Ergo ignem cuius ſcintillas ipſe dediſti

Flagrantem & late rapientem cuncta uidebis

Nec tibi parcetur miſero. trepidumq̄ magiſtrum

In caueam magno fremitu leo tollet alumnus

¶ Quia p̄mordia auaricie tu docuiſti: ĝ videbis ignem cui⁹ ſcintillas tu dediſti. Vn̄ mgr̄ leonis ſecuri⁹ q̄ȝ ceteri ad eū accedit neq̄ ſibi cauet. ab eo tm̄ q̄n̄q̄ deuoꝛaꝛ. ſic auar⁹ fili⁹ patrē q̄n̄q̄ rapiet. Martial. Leſerat ingrato leo pfid⁹ ore mgr̄m. Itē Scintilla a ſcindo d̄r. eo q̄ ꝓſilit ab igne. ⁊ eſt ſcintilla dū ardet. fauilla cū extincta eſt. Virgil. Et nigrā lauere fauillaȝ. Vn̄ ſcintillula. ſcintilloſus. ⁊ ſcintillare fulgere: ſcintillas emittere.

¶ De proprietatibus puerorum

ſciens bene loqui

Hora. REddere qui uoces iam ſcit puer & pede certo

ſaltādo ſignū imp̄mat. cupit ꝯſilib; ſimul ludere iracūdiā

Signat humum geſtit paribus colludere. & iram

cito iraſciꝛ ⁊ cito deponit irā pacificaꝛ ꝑuo tp̄e.

Colligit ac ponit temere & mutatur in horas

¶ Sicut ridenda eſt in ſene puerilitas ſi obſtupenda in puero optimoꝝ morū conſtantia. Ingenia pueroꝝ nimia emendationis ſeueritate deficiunt. Nam ⁊ deſperant ⁊ dolent ac nouiſſime oderūt ⁊ q̄ maxime nocet cū omnia timent nihil conantur. Quintilianus.

¶ Proprietates iuuenum.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1185 4° [14,-475]

ſine barba mgr̄o ſublato
Imberbis iuuenis tandem cuſtode remoto Hora.
eq̄tare venatione herba viridi
Gaudet equis canibuſꝙ & aprici gramine campi
mollis durus
Cereus in uicium flecti. monitoribus aſper
tarde faciēs ꝓmiſſionem
Vtilium tardus prouiſor. prodigus eris

¶ Prima etas. Infantia ē pueri naſcētꝭ ⁊ porrigit̄ ad ſeptē ānos. Scd̄a etas pueritia .i. pura necdū ad generādū adulta q̄ porrigit̄ vſꝙ .xxviij. annos. Quarta. Iuuētꝰ firmiſſima oīm etatū finiēs in q̄nq̄geſimo āno. Quīta etas ſeniorꝫ .i. ḡuitas q̄ ē inclinatio a iuuētute in ſenectutē nōdū ſenectꝰ ⁊ t̄minat̄ ſeptuageſimo āno. Sexta etas q̄ nullo annorꝫ termino finitur.

iuuenes
Dum uires animiꝙ ſinunt tolerate labores Ouid.
etas ſenectutis
Iam ueniet tacito curua ſenecta pede
recordantes tp̄is futuri
Venture memores iam nunc eſtote ſenecte
Sic nullum uobis tempus abibit iners

¶ Iuuenili viciū ē regere nō poſſe ip̄etū plurimū laudis Iuuenes moribꝫ ſuis applicāt. q̄ties de negociorꝫ meritꝭ ābigētes ad peritorꝫ ꝯſilia recurrūt. Sene. Prima adoleſcētꝭ cōmēdatio ꝓficiſcit̄ a modeſtia cū pietate in parētes in ſuos bn̄uolētia. deīde etiā facile in optimā ptē declinare cognoſcit̄ ſi ad ſapiētes ⁊ claros viros ⁊ bn̄ ꝯſulētes reipublice ꝯtulerit ⁊ cū eis aſſiduꝰ ſit. Tulliꝰ. Adoleſcētē ꝓbo in q̄ ē aliq̄d ſile. Libidinoſa em̄ ⁊ intēperās adoleſcētia effetū corpꝰ tradit ſenectuti. Itē tp̄e iuuētutis dū vires adſunt laboribꝫ ad ꝟtutē ducētibꝫ inſiſtēdū ē. q2 ſenectꝰ tacite aduenit effeta laboribꝫ q̄ ſꝫ memoria tenēda ē. Ad exp̄mēdū memoriam diuerſi diuerſis clauſulis vtunt̄. Sene. Quid ꝓdeſt ſi multa didicerꝭ ſi illa nō haberes ad manū .i. memoriā. Etiā cuiꝰ mihi nomē nō ſuppetit .i. nō venit in memoriā allegādū. Dicimꝰ ſuppetit ꝟgilianū illud .i. in memoriā venit. Itē mēte tenet q̄ didicit. Itē nō me fugit. memoria teneo. Vir. manat alta mēte repoſitū iudiciū Paridis. Itē. iners ſine arte ⁊ ob h̄ ne opis q̄dē vllius.

¶ Proprietates uiri

ſup̄bus res dilectas dimittere velox
SVblimis cupidus & amata relinquere pernix Hora.
mutatis diſpōnibꝫ iuuētutis virilis viro cōueniens.
Conuerſis ſtudiis etas animuſꝙ uirilis
diuitias ad honorē acquirendum
Querit opes & amicicias inſeruit honori
feciſſe timet
Commiſiſſe cauet quod mox mutare laboret.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1185 4° [14,-475]

¶ Peruiꝛ tractū ē a ꝑnitēdo. ē ꝛ ſn conatib9 ꝑſeuerādis. Alij ꝑnicē velocē intelligūt pedib9. nā ꝑniciтas ē pedū. vt ꝑnicib9 ignea plātis. Sicut celeritas penarū eſt. vt Celo celeri fuga ſub ſidere lapſo. Virilis etas cedit rōni ꝛ ꝓ voluptate vtilia ꝛ honorifica q̄rit. Ergo ābitioni ꝛ honorib9 inſeruit leuitatē iuuenilē excludit. qꝛ corporee voluptates breui ſatietatem afferūt. Voluptates ſm Platonē nihil poſt ſe niſi penitētiam relinquūt.

¶ Proprietas ſenum

Hora.

mala
Multa ſenem circumueniunt incommoda: vel ꝙ
opes paup pce viuit nō audet vti
Querit & inuentis miſer abſtinet ac timet uti
exponendo ſenex diſtribuit
Vel ꝙ res omnes timide gelideꝗ miniſtrat

¶ Luxuria cū omi etate turpis ſit. ſenib9 maxime fediſſima ē. Tul. Monſtro ſilis eſt auaricia ſenilis. Qd eni ſtultius eſt via deficiente viaticum augere. Seneca. Et idem adoleſcens luxurioſus peccat: ſenex inſanit. Quid eni turpius eſt q̄ ſenex viuere incipiens
tard9 ad ſoluēdū diu ſperat viuere. ſine ad te cupidus
Dilator. ſpe longus. iners auiduſꝗ futuri
cōquerēs paupꝛtatē laudet ſe de tpe pterito.
Difficilis querulus, laudator temporis acti
exiſtēte correctoꝛ iuuenum
Se puero. caſtigator cenſorve minorum.

¶ Quidā aūt viuere incipiūt cū deſinendū ē. qdam ante deſierūt q̄ incipiant. Numera annos tuos ꝛ pudebit eadē velle q̄ voluiſti puer hoc denicꝗ tibi circa diem mortis ꝑſta moriant ante vicia. hec Seneca. Teren. Quā iniqui ſunt patres in omes adoleſcentes iudices q̄ equū eſſe cēſent eos iam q̄ a puero naſci ſenes: neꝗ illarū affines eſſe rerū quas fert adoleſcentia. nunc q̄ eſt non que olim fuit cōſiderantes. Difficilis homo dicitur cui difficulter inſeruitur vt ei placeat.

Hora.

efferunt
Multa ferunt anni uenientes commoda ſenem
Multa recedentes adiment ne forte ſeniles
attribuantur
Mandentur iuueni partes pueroꝗ uiriles
in ꝓprietatib9 cuiuſlibet etatis inſiſtam.
Semper in adiunctis euoꝗ morabimur aptis

¶ Anni veniētes ferūt multa cōmoda. ꝛ anni recedētes remouent ſecum multa cōmoda. Anni dicunt venire vſꝗ quadrageſimū: ꝛ vlterius dicūtur recedere. Nā duo ſunt qb9 minuunt corpis vires. ſcꝫ morb9 ꝛ ſenectus Subeūt morbi triſtiſꝗ ſenect9. q̄ tn̄ multa ſecū aufert bona ꝛ mala. Turpe tn̄ eſt ſenem viuere vt iuuenis. Quelibet eni etas hꝫ ſuas ꝓprias cōditiones: qb9 mutatis vicio vita danda ꝛ repꝛhendenda eſt. Euum ab eum

greco quod eſt ſeculum vel etas. vt hoc factum eſt euo noſtro

senex

Vidi ego qui miſeros iuuenum damnaſſet amores — Ouid.

Poſt ueneris uinclis ſubdere colla ſenem

Et ſibi blanditias tremula componere uoce

Nequitia eſt que te non ſinit eſſe ſenem

¶ Aliqñ ſenes reprehendentes mores iuuenũ inſeruiũt amori ⁊ voluptatib9 more iuuenũ vt vox remordeat ipſos. Venerem dicunt inde dictã ꝙ ſine vi femina eſſe virgo nõ deſinat. Nequã dicit qui neqt facere bonũ. ⁊ is ꝓprie eſt luxurioſus. Nequitia ergo luxurioſa eſt.

¶ De nobilitate.

nobilitatis iactãdo oſtẽdere

QVis fructus generis tabula iactare capaci — Iuuenal.

maiores ſuos q̄ fuerũt mgri eqtum.

Famoſos equitum cum dictatore magiſtros

vulgarib9

Si coram lepidis male uiuitur?

¶ Reprehendit illos q̄ dicũt ſe eſſe nobiles: q2 habuerũt nobiles ꝓgenitores: ⁊ tñ morib9 ſunt ignobiles. Itẽ Lepidis. i. ꝓclaris viris ḡlis fuit lepidus q̄ Varrone auctore tante indolis fuit: vt ei ex ſenatuſcõſulto poſita ſit ſtatua bullata cũ ꝓtexta: qm̃ puer ꝓgreſſus in aciẽ hoſtẽ interimiſſet. Dictator erat ſummus magiſtrat9 cuius dicto parebant oẽs. Eius magiſtratus durabat tm̃ ſex menſes. nec creabat niſi in arduis reb9.

imagines facte cera

Tota licet ueteres exornent undiqꝫ cere

domos nobilium nobilitas tm̃ ↄſiſtit in ꝩtutib9.

Atria: nobilitas eſt ſola atqꝫ unica uirtus. — Iuuenal.

¶ Nobilitas cauſat a ꝩtute. ⁊ ita imagines auoꝝ aliquẽ nobilẽ nõ faciũt: licꝫ q̄s habeat eos. ſꝫ nobilitate parẽtũ q̄s dꝫ approbari bonis moribus ⁊ ꝩtutib9: neqꝫ nomẽ ꝓgenitoꝝ ſuoꝝ morib9 offuſcare. Tulli9. Satius ẽ me meis reb9 geſtis florere q̄ꝫ alioꝝ opinione niti: ⁊ ita viuere vt ſim poſteꝝ meis nobilitatꝭ initiũ ⁊ ꝩtutis exẽplũ. ego meis maiorib9 virtute pluxi. vt ſi ꝓus noti nõ fuerint: a me accipiant initiũ memorie. Atrium eſt locus vacuus inter portam ⁊ edes diuitũ. ab Adria ciuitate thuſcoꝝ.

.i. q̄ natus es ſed generoſis parentib9.

O qui nominibus cum ſis generoſus auorum — Ouid.

Exuperas morum nobilitate genus

¶ Seneca. Qui genus laudat ſuum: aliena laudat rapta.

Paulus uel coſſus uel druſus moribus eſto

Hos ante effigies maiorum pone tuorum — Iuuenal.

exiſtente

Precedant ipſas illi te conſule uirgas

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1185 4° [14,-475]

¶ Iſti fuerunt nobiliſſimi hoies ⁊ boni. Coſſus eñ Laertē Colūniū interfecit manu ſua ducē hoſtiū. Jñ ſpolia opima in capitoliū reportauit altera poſt romulū. Itē ꝯſules a ꝯſulēdo dicti. Nā cū romani regū ſupbam dñationē: ferre nō valerēt ꝑ annua imperia binos ꝯſules elegerūt. Itē cōſulem p̄cedebāt. xij. lictores portantes quiſqꝫ ſecurim ⁊ faſcem virgarum

prestare bonos mores

Iuuena. Prima mihi debes animi bona: ſanctus haberi

obſeruator

Iuſticieqꝫ tenax factis dictiſqꝫ mereris.

¶ Itē Quintilian⁹ inclinatiuas ꝯiunctiōes noiat tres ſcʒ qꝫ ve ne quas encleticas vocauit. qꝛ ꝑ ſe inclinant accentū p̄cedentis ſyllabe. ⁊ dꝛ encliſis ab en qđ eſt in ⁊ cliſis clinatio quaſi inclinatio

licet ſis de getulia.

Iuuena. Agnoſco procerem ſalue getulice ſeu tu

fili⁹ ſylle tyranni

Syllanus. & quocunqꝫ alio de ſanguine rarus

letanti

Ciuis & egregius patrie contingis ouanti.

¶ Quicūqꝫ ſis ſi habeas bonos mores ſalutabo te vt nobilē. Nā vt ſcribit tacit⁹ Syllan⁹ ſup nobilitatē iulie familie octau⁹ qꝫ int auos noiabatur. Et alibi. ſyllanus inqt eximia nobilitate. Itē Ouare eſt letari. ⁊ dicit ab oue ⁊ nō ab ouo. Getulia eſt regio affrice. Jñ getul⁹ aliquis de getulia Getulicus aūt dꝛ qui getulos bello ſuperauit. vt Marius. Itē proceres ſunt pn̄cipes ciuitatis quaſi ꝓcedes qꝛ ante omnes honore ꝓcedant. Raro autem reperitur in ſingulari numero.

in ludum tuū egypti

Iuuena. Exclamare libet populus quod clamat oſiri

Inuento. quis enim generoſum dixerit hunc qui

ſuis maioribꝫ in natiuitate

Indignus genere & preclaro nomine tantum

Inſignis?

¶ Itē Oſiris fuit rex egypti quē Iſis vxor ei⁹ diu q̄ſiuit. ⁊ tandē inuētū ſalutauit. Vñ ppl's egyptius q ei⁹ feſta colit ſimulat ſe eū q̄rere. ⁊ tandeʒ q̄ſi inuentū ſalutat q̄dā greco vocabulo qđ ſonat latine q̄ſi veneramur te ⁊ talis ſalutatio dicet tibi ſi bñ morat⁹ fueris. Apta eñ ſilitudo ē. Nā cum inciderit in bonū ciuē ait ſe ita letari vt ſacerdos cū oſi idē inuenerit. Iteʒ clar⁹ p̄clar⁹ ſplēdid⁹ luculētus ⁊ ſilia improp̄e ⁊ ꝑ metaphorā dicunt pro eo q tanqꝫ fulgore q̄dā glie reſplēdet. vt p̄clar⁹ poeta. ſplēdid⁹ eques celeber ⁊ magni nois.

troianoꝝ qui fuerunt nobiles

Iuuena. Dic mihi teucrorum proles animalia muta

quis decet animalia generoſa niſi fortia

Quis generoſa putet niſi fortia? nempe uolucrem

Sic laudamus equum facili cui plurima palma

Feruet & exultat rauco uictoria circo

¶ Oſtēdit ꝑ ſili͂ ꝙ generoſus nō eſt ꝗ nobilitatē animi nō hꝫ ducens exē plū ab animalibꝫ brutis: ꝗ niſi fortia fuerint generoſa nō dicunt. Itē auctores ſepe ponūt feruere ꝑ frequētare. vt Virgiliꝰ. iiij. geor. de apibꝫ feruet opus. Et frigere ꝑ ceſſare. vt Terētius nimirū hoīes frigent. i. ceſſant Itē victoria dr̄ eo ꝙ vi ⁊ ꝟtute adipiſcat. ⁊ ideo ē iuris gentiū: vim vi repellere licet. Nā turpis ē dolo ꝗſita victoria. Itē circus ē magnū ⁊ rotundū ſpaciū in ꝗ ſpectacula ⁊ ludi fiūt. Jn̄ dicunt ludi circēſes. i. ꝗ fiūt in circo maximo: ꝗ ⁊ Romani ⁊ magni dicti ſꝫ Liuiꝰ auctor. A circo fit circulꝰ

laudemus bona fac
Ergo ut miremur te non tua primum aliquid da   Iuuenalis

maiorum
Quod poſſum titulis incidere preter honores

parentibꝫ tuis.
Quos illis damus & dedimus quibus omnia debes

¶ Proprijs ꝟtutibꝫ dꝫ ꝗs laudari. Oīa debes ex ꝗbꝫ totꝰ pēdes. ⁊ nihil habes ex te laudādū ꝑ genitoribꝫ nō reddit equalēs cū eis oia debemus. Sed te cenſeri laude tuoꝝ Pontice noluerim. ſic vt nihil future.

Laudis agas. miſerum eſt aliorum incumbere fame   Iuuena.

ruinoſa fundamenta remotis
Ne collapſa ruant ſubductis tecta columnis

vitis arbores
Stratus humi palmes uiduas deſiderat ulmos

¶ Proprijs ꝟtutibꝫ laudē merearꝭ. qr maioribꝫ mortuis cadit eoꝝ laus vt ꝑ ſile declarat ſicut ſubductꝭ colūnis edificia cadūt. ⁊ vitꝭ ruit arboribꝫ ꝗbꝫ ſuſtinet ſublatꝭ. Vlmꝰ ē arbor alta ſꝫ ſterilꝭ de ꝗ fiūt pali ſuſtinētes vi(tem

fidelis patrie mediator
Eſto bonus miles tutor bonus arbiter idem   Iuuena.

incorruptibilis dubie vocaberis.
Integer. ambigue ſi quando citabere teſtis

ille vir
Incerteq; rei. phaleris licet impet ut ſis

teſtis adducto phaleris.
Falſus. & admoto dictet periuria tauro.

¶ Ille ꝗ alteriꝰ fame incūbit ea labēte labit. ꝗ vt ꝓpa ꝟtute ſuſtēterꝭ eſto bonꝰ miles ⁊c̄. Itē Phalerꝭ ſeuiſſimꝰ tyrānꝰ ꝗ in cicilia ꝑmꝰ tyrānidē exercuit. Huic perillꝰ faber athenīēſis fecit eneū taurū in ꝗ cruciaret homines igne ſubmiſſo. Quo genere mortꝭ etiā btūs Euſtachiꝰ martyr interijt

vitam tuā honeſtati
Summum crede nefas animam preferre pudori   Iuuena.

Et propter uitam uiuendi perdere cauſas

Dignus morte perit cenet licet oſtrea centum

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1185 4° [14,-475]

illius vnguentarij vaſe vnguenti.

Gaurana & coſmi toto mergatur aheno

¶ Si nō honeſte vixeris dign⁹ es morte. p ſcelera ꝗs dignus eſt morte ꝛ cauſas viuendi ꝑdidit. Item gaurana .i. bayana .i. gauro monte proximo bays vbi optima ſunt oſtrea que ſunt q̄dam conchilia delicata.

aliqua.

Iuuenalis Expectata diu tandem prouincia cum te

tēperamentū

Rectorem accipiet pone ire frena modumqꝫ

cupiditati.

Pone & auaricie miſerere inopum ſociorum

¶ In auaros p̄fectos ꝓuinciarū inuehiť admonēs eos q̄les debeant eſſe Itē p ira poniť excādeſcentia. Vñ Cicero in tuſculanis dˀt excandeſcētiā vel exardentiā oēm iram cito naſcentē ꝛ modico durantem. Item frena dicta ſunt eo ꝙ equos fremere cogunt: vel ꝙ hoc equi frendent ꝛ dētibꝫ imp̄mant. Vñ nefrendes dicti lactentes porculi. qꝛ nondum cōminuunt dentibꝫ. Inde faba freſa que molita eſt aut fracta.

membra p̄ncipū ſenatus.

Iuuena, Oſſa uides regum uacuis exhauſta medullis

qꝛ virtutem ſenatus

Reſpice quid moneant leges quid curia mandat

expectant

Premia quanta bonos maneant.

¶ Tu vides reges ipos ſpoliatos ꝛ exhauſtos vſqꝫ ad medullas ꝑ vectigali ꝓuinciarū. Itē reges a regēdo vocati. ꝛ regnū a regibꝫ. Regum vniuerſe natiōes ſuis q̄qꝫ habere tꝑibꝫ. vt Aſſyrij. Medi. Perſi. Greci ꝛc. q̄rū ſors tēpoꝝ ita volutauit vt alterū ab altero ſolueref. Recte faciēdo nomē regis teneť. Vñ vetus ꝓuerbiū. Rex eris ſi recte facias. ſi nō recte facias rex nō eris ſed tyrann⁹. Itē oſſa ſunt corpis fundamēta. In his em̄ poſitio ois roboris ſubſiſtit. Oſſa aūt ab uſta ſunt dicta ꝓpter cremarenť ab antiq̄s. Siue vt alij dicūt ab ore: eo ꝙ ibi pateāt. Nā vbiqꝫ cute viſceribꝫ tecta celanť. Itē curia dˀ ab eo ꝙ cura ibi ꝑ ſenatū de cūctis adminiſtreť.

Iuuena. Nunc ſociis iuga pauca boum grex paruus equarum

Et pater armenti capto eripietur agello

¶ Tāta tñ exactio ꝛ rapina fit hodierno tꝑe vt pauca iā rapi poſſint cuꝫ oia ſint ſublata. dn̄s ſcꝫ cū rebꝫ. Itē armēta magnoꝝ aīaliū ſunt. qꝛ ſīt apta armis. Alij ꝑ armēta tm̄ boues intelligūt ab arando q̄ſi aramēta. Verūtamen armenta equoꝝ ꝛ boum ſunt. grex ouium ꝛ caprarum.

Iuuena. Curandum in primis ne magna iniuria fiat

Fortibus & miſeris. tollas licet omne quod uſq̄ eſt

Auri atqꝫ argenti: ſcutum gladiumqꝫ relinques

Et iaculum & galeam: ſpoliatis arma ſuperſunt

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1185 4° [14,-475]

¶ Curādū ē in ꝓmis cū fortes ſunt paupes ne aliquā eis facias iniuriā. Nullū em̄ vitiū deteri⁹ ē auaricia p̄ſertim in ꝓncipib⁊ ⁊ rēpublicā gubernātib⁊. nō ſolū em̄ turpe ē: ſʒ etiā ſceleratū atq̧ nefariū. Itē Gladi⁹ dictus eo ꝙ gulā diuidat. Itē ſcutū d̄r eo ꝙ ex ſe excutiat teloꝝ ict⁹. ⁊ ē ſcutū eq̄tū. clipeus peditū. Itē aurū ab aura dictū .i. ſplēdore ꝙ pcuſſo aere pl⁹ fulgeat. vn̄ Virg. Diſcolor inde auri p ramos refulſit. h̄ ē ſplēdor auri. Itē argētū nō lōge a greca appellatiōe diſtat. h̄ aūt illi argirū vocant. ſʒ mirūmodū illud cū candidū ſit corpi impſſum lineas nigras reddit

manifeſtius

Omne animi uicium tanto conſpectius in ſe — Iuuenalis

quanto quis maior eſt: tanto plus peccat

Crimen habet. quanto maior qui peccat habetur

magis erit

Quanto quis maior tanto placabilis ire
Et faciles motus mens generoſa capit
Vindictam differ donec pertranſeat ira

¶ Omne crimē tāto a pluribꝫ videt̄ ⁊ accuſat̄: quāto ē nobilior q̄ peccat. Stultū eſt vt cū quis alijs impare velit: ſibyp̄ſi impai e nō poſſit. Quo plura poſſis: plura patiēter feras. violenta imperia nemo diu continuit. moderata durāt. hec Seneca. Illa demū tuta eſt potentia q̄ viribus ſuis modum impoſuit. in maxima fortuna minima licentia erit.

ad plutonē deū inferni interfectione ⁊ plaga

Ad generum cereris ſine cede ac uulnere pauci — Iuuena.

ſine effuſione ſanguinis

Deſcendunt reges & ſicca morte tyranni

libido releganda ē maxime a regibꝫ ⁊ magnis.

Non bene conueniunt nec in una ſede morantur — Ouid.

grauitas decet reges.

Maieſtas & amor; ſceptri grauitate relicta

ſic magnates debent timere minores

Parua necat morſu ſpacioſum uipera taurum — Ouid.
A cane non magno ſepe tenetur aper

¶ Itē vipera dicta ē eo ꝙ vi pariat. Nā cū vēter ei⁹ ad partū intumuerit catuli nō expectātes nature ſolutionē. ſʒ corroſis lateribꝫ vi erūpūt cum matris interitu. Itē dū excelſus ſteti nunq̄ʒ pauere deſtiti. In pua menſa tutus cibꝫ capitur. Itē Canis nomē latinū grece Cynos d̄r. licet eū q̄daʒ a canore latratus appellatum putant. vnde ⁊ canere

Malo pater tibi ſit Therſites dummodo tu ſis — Iuuena.

ſicut fuerunt arma achillis.

Eacide ſimilis. uulcaniaq̧ arma capeſſas
Quam te Therſite ſimilem producat Achilles

¶ Meli⁹ eſt habere ignobilē patrē bonoꝝ moꝝ ꝙ̄ ecōtra. Itē Therſites

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1185 4° [14,-475]

adeo fuit difformis ꝙ de eo ſcribit Homer⁹. q̃ nõ difformior alter veniret ad troiã quẽ Achilles pugno interemit Itẽ vulcan⁹ deus ignis ⁊ faber iouis q̃ fecit enea arma. ⁊ dƷ quaſi volitãs ꝙ ꝑ aerẽ volet ignis, claud⁹ autẽ dƷ qꝛ ꝑ naturã nunq̃ȝ ignis rectus. ideo eũ in fabroꝝ fornace auctorem dicunt. qꝛ ſine igne nullum metalli genus fundi extendiqȝ poteſt.

q̃ꝛuis de genere tuo te iactes.

Iuuenalis Et tamen ut longe repetas longeqȝ reuoluas

genus ⁊ originem

Nomen: ab infami gentem deducis aſylo

Maiorum primus quiſquis fuit ille tuorum

fur vel latro.

Aut paſtor fuit, aut illud quod dicere nolo

Aſylũ nõ locum ſ̄cat quẽcũqȝ. ſȝ templũ ſolũ cui ius datũ erat ne quis inde euelli poſſet vllo crimine. ⁊ ſic dƷ domus cõfugij. romulus aũt aſylũ ad imitationẽ grecoꝝ inſtituit: Romani nobiles dicuntur. tñ ab origine ignobiles. qꝛ aut a romulo paſtore duxerunt genus. aut a ſceleratiſſimis hominibꝫ qui ad aſylum romuli confugerant.

De indoctis rempublicam regentibus.

rempublicam phm

Perſius REm populi tractas: barbatum hoc crede magiſtrũ

Dicere ingenium & rerum prudentia uelox

Ante pilos uenit dicenda tacendaqȝ calles

Ambitioſum adoleſcentẽ rep̄hẽdit q̃ cũ libidinoſus ⁊ mollis eſſet rem publicã ante maturos annos gubernare ſtuduit. Itẽ barbati ꝓ ſtudioſis viris ⁊ ph̄is capiunt̄. Cũ irriſione legendũ eſt. Profecto velox eſſet ſi tibi iuueni ineſſet prudentia que longo tp̄is interuallo vſu ⁊ experientia rerũ agendarũ gignit̄. Nemo eligit iuuenes duces: qm̄ non cõſtat eos eſſe prudentes. Prudentia eñ cum barba creſcit

vulg⁹ cõe ira

Perſius Ergo ubi commota feruet plebecula bile

Fert animus calide feciſſe ſilentia turbe

ſilentio facto loqueris.

Maieſtate manus, quid deinde loquere? quirites

ꝓpter qđ vos cõmonemini dicis tu

Hoc puto non iuſtum eſt: illud male: rectius illud

Qñ populũ ꝯmotũ atqȝ iratũ inſpicies orõne tua ſedare cupies ⁊ manu ſignificam⁹ pp̄lo vt ſileat. Itẽ q̃rites ꝓ romanis poſunt. Itẽ bilis eſt amaricatio fellis. Itẽ ferueo ẽ calefieri vel eſtuare. a q̃ ferbeo in eodẽ ſenſu mutãdo v in b. Vñ deferbeo. i. ſeorſuȝ a feruore recedere vel ceſſare. Terẽ. Sperabã iã deferbuiſſe adoleſcẽtiã. i. infrigidatã eſſe Vñ illud. Differ in tp̄s donec deferbeat ira. i. ceſſet

trutinare

Perſius Scis etenim iuſtum gemina ſuſpendere lance

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1185 4° [14,-475]

cũ cognoſcis rectũ diſcernere a curuo.
Ancipitis libre rectum diſcernis ubi inter
Curua ſubit uel cum fallit pede regula varo.
¶ A trutina trãſlatio ẽ cũ aliqd pꝑedit factũ. Neſcis eni recto ab incerto dinoſcere. qđ a fabris ꝛ architectis aſſumptũ eſt. Itẽ Varus a um. curuꝰ eſt. ꝛ dr a vare x teis. vena quedam q̃ leſa vel rupta fit homo curuus
He tibi erunt artes paciſq; imponere mores Virgi.
Parcere ſubiectis & debellare ſuperbos
¶ Reges rempublicã oẽs leges ad pacẽ dꝫ ordinare. qꝛ ſicut dt Saluſtius. Cõcordia pue res creſcũt. diſcordia maxime dilabunt. Quare ſuſcipienda ſunt bella vt ſine iniuria in pace viuat. Itaq; paci que nihil habitura ſit inſidiarũ ſemp ꝯſulendum eſt. belluꝫ ita ſuſcipiat vt nihil aliud niſi pax queſita videatur. Tullius de officijs libro primo.
optimũ opus ꝟtutis eſt pax
Pax plenum uirtutis opus pax ſumma laboris Prudẽ.
finis belli dubius eſt
Pax belli exacti precium eſt preciumq; pericli
miſeri ſunt q̃ caſtra ſequunt. qm̃ nulla inter illos eſt fides:
Nulla fides pietaſq; uiris qui caſtra ſequuntur Lucanꝰ
oia ſunt illis venalia ꝛ oia licẽt fieri pecunijs
Venaleſq; manus. ibi fas ubi maxima merces
¶ Itẽ Caſtrũ eſt locꝰ murꝭ munitꝰ inſtar opidi vel vrbis. Caſtra in plurali nũero ſunt loca in qbꝫ milites tẽtoria fixerunt. Itẽ vrbs vt Varro ait dicta ẽ ab vrbo: vrbũ aũt inqt appellari curuaturã aratri: eo q aratro deſignatus ẽ locꝰ in q̃ roma ꝯdita ẽ q̃ pmo vrbs dicta ẽ. opidũ oĩs vrbs pter roma. In dubiũ trahũt multi an opidũ debeat ſcribi ſimplex p vel duplex. Et vult Gaſperinꝰ q opidũ op ponere cadere pt. ꝛ ſic geminat p. Cũ ab ops opis deſcẽdit qſi opẽ dãs ſcribi dꝫ p ſimplex p. Vſus tñ vincit: qꝛ qſi ſꝑ p duplex p ſcribit. De ſilibꝫ aũt dubia multa ſunt. Cũ ſint q̃ ſcribũt oportet p duplex p cũ ꝯponit ab ob ꝛ portet. ꝛ ita p regulã Priſciani duplicaret p. Sꝫ vult Gaſperinus q ꝯponit ab opis ꝛ portet abiecta ſyllaba pis fit oportet p ſimplex p. Dicit tñ idẽ q opportunꝰ ſcribi dꝫ per duplex p: cũ eodẽ mõ deriuat. ſꝫ interponit p neceſſitatis cauſa: cum apđ poetas pma eius nominis pducat. Tñ in hac ortographia vt fere in oĩbꝫ alijs vſus valet. vt facilius maledicta pbes q̃ vſitata ſunt: q̃ꝫ benedicta tuearis ſi ꝯſuetudo talia nõ recipit. qꝛ ſtutiꝰ clamat Moribꝫ viuimꝰ pteritis. ſed ꝟbis loquamur pſentibꝫ in vſu apud doctos repertis.
ſine vulnere
Integer eſt melior nitidis gladiator in armis Ouid.
multi
Quam cui tela ſuo ſanguine tincta rubent
¶ Melius ẽ viuere pace integra pelle q̃ꝫ magnis vulneribꝫ dubiã defendere mortẽ. Itẽ arma gñalr oim rerũ inſtrumẽta ſunt. ꝛ vbi reponunt armaria dicunt. Itẽ arma ꝛ tela oim generũ: ſꝫ arma ſunt qbꝫ ipſi tuent. tela

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1185 4° [14,-475]

qua emittimus. Arma aūt ꝓprie dicta ſunt eo ꝙ armos tegunt. Nā arma ab armis dicunt̄ .i. humeris. vt latos hinc haſta per armos

Ouidi. Hoſtis adeſt dextra leuaqꝫ aperte timendus
Vicinoqꝫ metu terret utrunqꝫ latus

¶ Omi tpe ⁊ loco cauendū ē ab hoſte. In bello em̄ nunqꝫ qes: nunqꝫ ſecuritas exiſtit. Pax ꝓo ſecuritas maloꝝ. vñ Tulli⁹. Turpiſſima pax optimo bello ꝓferenda ē admittēs oīa exitia ⁊ extrema mala admittit

Ouid. Quis furor eſt atram bellis arceſſere mortem
omni tpe — mors
Imminet & tacito clam uenit illa pede

¶ Magna demētia ē bell' accelerare mortē. qꝛ ꝑ ſe ſecreto venit. Itē bellū ꝓus dictū ē duellū eo ꝙ ſint due ꝑtes dimicātium. poſtea detracta lr̄a d ⁊ mutata u in b dictū ē bellū. Alij ꝑ ātiphraſim q̄ſi mime bellū: h ē pulchꝛū. Vñ bella horrida bella. Bellū ē totum: diſcordia ⁊ tp̄s; pugna ⁊ ꝑluium vnus conflictus dicitur.

¶ De comeſatione ſiue luxuria ferculorum

ille diues — ſplēdide
Iuuena. Atticus eximie ſi cenat lautus habetur
ille pauper — riſu cū ſono
Si rutilus demens. quid enim maiore cachinno
Excipitur uulgi q̄ pauper Apitius?

¶ Excādeſcit i gulā coꝝ q mēſas lauti⁹ parāt q̄ꝫ diuitiaꝝ mod⁹ ferat. Rutil⁹ apiti⁹ cū eēt ditiſſim⁹ oīe ꝑrimoniū ſplēdide viuēdo diſſipauit ⁊ egeſtate perijt. Apiti⁹ em̄ ꝑ oīi guloſo h accipit̄. ⁊ ē ſenſus nihil magis derider q̄ꝫ guloſus fact⁹ pauꝑ vt erat rutil⁹. Itē eximi⁹ q̄ſi valde eminēs. Itē Cachinn⁹ a cachinnor ari, p q̄ veteres dixerūt cachino ē ridere cū ſono apꝑto ore. ⁊ dr̄ fruſtrat⁹ voto. cachin⁹ tal' riſus.
guloſos — vbiqꝫ

Iuuena. Multos porro uides quos ſepe illuſus ad ipſum
Creditor introitum ſolet expectare macelli
in ſola delectatione
Et quibus in ſolo uiuendi cauſa palato eſt

¶ Quia adeo ſunt guloſi ꝙ alibi nō expectant̄. qꝛ ꝓpt h ſolū viuūt vt diuerſis fruant̄ delicijs. Itē Porro aūt. vt vero idē vident̄ importare. ſꝫ qdā in locādo differētie hn̄t. Porro in ꝓncipio clauſule poni hꝫ. nō aūt ꝓo vel autē. Itē cauſa a cado venit. qꝛ a caſu euenit. Origo em̄ negocij ⁊ diſſenſionis dū ꝓponit̄ cauſa ē. dū diſcutit̄ iudiciū. dū finitur iuſticia eſt
delicatius — pauperrimus
Iuuena. Egregius cenat meliuſqꝫ miſerrimus horum
imminente pauꝑtate
Et cito caſurus iam perlucente ruina.

¶ Pauꝑ delicijs intendit: ⁊ quo magis intēdit eo magis eſt miſer. ⁊ debet cōuerti cōſtructio. Et hunc ꝓſum adducit Priſcianus ꝓbans ꝙ egre

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1185 4° [14,-475]

gius eſt cõparatiui gradus ꝑ alium cõparatiuũ ſcȝ melius. Nam ꝓprie eſt poſitiuus non habẽs cõparatiuũ niſi circũlocutum.

cibos delectabiles   iſti ꝑdicti

Interea guſtus elementa per omnia querunt   Iuuena.

diligentius

Nunq̃ anime preciis obſtantibus. interius ſi

Attendas: magis illa iuuant que pluris emuntur

℄ Dũ ſic delicati tendũt ad paupꝑtatẽ: q̃runt oĩa delectamẽta vt piſces ꝑ aquã. volatilia ꝑ aerẽ. ꝑ terrã venatiões. nec curãt de ꝑcio. q2 q̃ carius vẽdunt magis delectant. Itẽ guſtus a gutture dictus. Itẽ iuuat inuenit ꝑ ſonaliter ꝑ auxiliari. vt Conradus iuuat me. aliqñ impſonaliter pro delectari. vt nõ oẽs arbuſta iuuant. nil niſi turpe iuuat.

pecuniam

Ergo haud difficile eſt perituram arceſſere ſummam   Iuuena.

in pignore datis   ſuoꝝ ſenioꝝ   ſtatua argẽtea

Lancibus oppoſitis uel matris imagine fracta

pro magna ſumma

Et quadringentis nummis condire guloſum

luſores

Fictile ſic ueniunt ad miſcellanea ludi

℄ Oĩa ſtudiũ eoꝝ in gula ẽ bñ infert ⁊ notat hoiem guloſum q̃ ꝑtem ſtatue materne vẽdiderat vt cibos emeret delicatos. Itẽ miſcelli ludi erant q̃s in gallina edidit Tatus ꝑnceps. Vñ miſcellanea ꝑmia q̃ in miſcellis ludis dabanꝭ. Vñ ſenſus ludi veniũt ad miſcellanea. i. ludi gladiatoꝝ. ab his aperiunꝭ ad ꝑmia ludoꝝ accipienda vt inde viuant.

differẽtia ẽ   an diues ꝯuiua vel paupꝫ   illo tꝑe

Refert ergo quis hec eadem paret. in rutilo nam   Iuuenalis

illo diuite

Luxuria eſt. in uentidio laudabile nomen

Sumit & a cenſu famam trahit.

℄ Oĩa diues ſi ſplẽdide cenauerit nomen gl'oſum ꝯſeqꝭ. Paupꝫ ꝓ ſum mã infamiã. Vẽtidius fuit ꝯſul romanꝰ: licet ꝑmo paupꝫ. Rutilus aũt fuit quidã plebeius ex infima ſorte euectus ad ſummos magiſtratus

ꝓuidenda   ſtatus

Noſcenda eſt menſura ſui ſpectandaq; rebus   Iuuena.

In ſummis minimiſq; etiam cum piſcis emetur

illum magnũ piſcem

Nec mullum cupias cum ſit tibi gobio tantum.

℄ Itẽ Mullus eſt piſcis barbatus dictus a colore ꝑcioſus valde. Iteȝ Gobio ꝑcium ꝑ gobione piſceq̃ ⁊ ſcribit Theophraſtus in regione ponti ceptus ex glacie non oſtendit motũ niſi calore patue in venetas mẽſas recipitur: licet exiguo precio.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1185 4° [14,-475]

pecunia

Iuuena. Quis enim deficiente crumena
Et creſcente gula manet exitus? ere paterno
Atq; rebus merſis in uentrem fenoris atq;
Argenti grauis & pecorum agrorumq; capacem.

¶ Tulliꝰ. Impedit ↄſiliū voluptas. rōnis inimica. ac mētis oculos perſtringit. nec hʒ vllū cū ꝟtute ↄmertiū. Nulla ē capitalior peſtis q̄ᷓ voluptas corpis: hinc patrie ꝓditiōes. hinc rerū publicarū euerſiones. Nullū em̄ ſcelus: nullū facinus eſt ad qđ ſuſcipiendū nō libido voluptatis impellit. Platonē quoq; Tullius aſſerit dixiſſe eſcam maloꝝ eſſe voluptatem. q2 ſcʒ ea capiunt̄ homines ſicut piſces hamo. Om̄ia animalia effigie humana carentia pecora ſunt. piſces aues apes: pecora dici poſſunt.

tam voracibꝰ

Iuuena. Talibus a dominis poſt cuncta nouiſſimus exit

ꝑuato annulo ille luxurioſus

Annulus. & digito mendicat pullio nudo

¶ Nobiles romani ānulos habebāt in q̄ patris eoꝝ imago ſcripta erat ⁊ nomē: qđ erat nobilitatꝭ indiciū. ⁊ ſummū erat obprobriū ſi nobilis annulo careret. Itē mēdicꝰ dictꝰ q2 minꝰ hʒ vñ vitā degat. ſiue q2 mos erat apud antiq̄s os claudere egenum: ⁊ manū extendere: quaſi manu dico

Iuuena. Moris erat quondam feſtis ſeruare diebus

diem natiuitatis

Et natalitium cognatis ponere lardum

¶ Lauta cena maioribꝰ nr̄is luxuria videbat̄. q2 moris erat ſuare feſtis diebꝰ lardū natalitiū. Itē h̄ ⁊ hec natal' ⁊ h̄ le. vel natalitius añ ↄditionē ſanguinis ſcāt ⁊ familie. ⁊ ↄuertunt̄ in ſubſtātia. vt gnōſi natales. Natalis etiā dies natalitiꝰ ē. Itē cognati dicti: q2 ſunt ꝓpinq̄tate cognatiōis cōiūcti q̄ poſt agnatos habent̄. q2 ꝑ ſexū femineū natali iura cogti ſt̄. Agnati ꝟo q̄ accedūt dū deſinūt filij ꝓ natis ⁊ veniūt ꝑ virilis ſexus ꝑſonas.

ornamētū domus

Iuuena. Tales ergo ſibi qualis domus atq; ſupellex

artificioſa facta grecoꝝ.

Tum rudis & graias mirari neſcius artes.

¶ Quondā hoīes viuebāt meſſetenꝰ ꝓpria ignorantes artes cibos parādi a grecis inuentas. Item domus a greca appellatione vocata. Naʒ domata greci tecta vocant. Eſt aūt domus vnius familie habitatio. Itē graius idem eſt q2 grecus. Inde graiugena ꝓ eodem.

Iuuena. Nullus iam paraſitus erit. ſed quis ferat iſtas

exceſſus gule

Luxurie ſordes. quanta eſt gula que ſibi totos
Ponit aptos animal propter conuiuia uatum.

¶ Antiq̄ ſolebāt habere mimos ſuos q̄ corā ipſis de diſco ſeruiebāt. ſed nr̄i gule ſeruiētes eos nō habebāt. Et dicunt̄ paraſiti q̄ſi parātes ſitū. i. cī

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1185 4° [14,-475]

bum.ſolebãt eñ hoïes ad riſuz cõmouere ⁊ leticiã. Illoꝝ eñ officiũ erat vnicuiqꝫ de cibo ex diſco diſtribuere: ⁊ etiã de potu. Itẽ aper nõ dꝫ comedi ꝑuatim. ſed in nuptijs ⁊ regalibꝫ ꝯuiuijs. Vñ Cornutus. Cũ reliqua aïalia multas vtilitates hñt: aper ad nihil aliud valet niſi in ꝯuiuijs

uitius gule guloſe exuis

Pena tamen preſens cum tu deponis amictus — Iuuenalis

ꝓpter indigeſtum cibum.

Turgidus & crudum pauonem ad balnea portas.

Hinc ſubite mortes atqꝫ inteſtata ſenectus

¶ Itẽ inteſtatus.i.ſine teſtamento. qꝛ nihil hñt qđ relinquãt ꝯſumptis patrimonijs. vñ Martial. Nil dedit vxori. cui dedit ergo ſibi.i.gule ſue. Item Crudus.i.non coctus. Etiam ſignificat crudelem ⁊c̃.

noua fama narratur ſꝑ de morte tua. ſꝫ amici nõ dolẽt. qꝛ oïa ꝯſumpta ſũt — Iuuena.

It noua nec triſtis per cunctas fabula menſas

Ducitur iratis plangendum funus amicis.

¶ Itẽ iratis.i.dolentibꝫ nil ſibi relictum ẽ. Item funus qñqꝫ dꝛ corpus mortuũ. qñqꝫ ſignificat exequias mortuoꝝ. Inde funeſtus funebris ⁊ funereus. vel funeralis.i.ꝑtinens ad funus

Meſſe tenus propria uiue & granaria fas eſt — Iuuena.

frange in creſcentia

Emole quid metuis? occa ſeges altera in herba eſt

¶ Vitã ducas iuxta rerũ tuarũ facultatẽ. Tenꝰ eñ ꝑpõ eſt ꝓpinqtatem ſignificãs q̃ ⁊ interdũ accõ iũgit. vt flaccꝰ in argonauticis. Et tayman tenꝰ in menſis deſcẽdit ab euro. nõnunqꝫ gtõ. vt Virg. in georgicis. Et crurũ tenꝰ ⁊c̃. Tũc ibi Quid metuis. hortat ne honeſte ꝯſumere id metuat qđ terra pa rẽs benigne paulo poſt reddet. Itẽ occare eſt glebas ꝯminuere Varro de re ruſtica libro ꝑmo. nouella fodere aut arare ⁊ poſtea occare deinde diminuere. Itẽ ꝯmedere oportet vt viuas. nõ viuere vt ꝯmedas. rationis vile ſepulchrũ ebrietas. laſciuia ⁊ laus nunqꝫ habent cõcordiam.

omnia manifeſtat

Quid non ebrietas deſignat? operta recludit — Hora.

Spes iubet eſſe ratas. ad prelia trudit inermen

non habet curam

Sollicitis animis onus eximit: & docet artes

Fecundi calices quem non fecere diſertum!

¶ Item facio multis modis apud oratores ponitur. vt facio te certiorem ⁊ nunqꝫ certum. facio tibi gratum. facio rem diuinam. facio ſacrilegiuz. facio damnũ. feci iacturã. feci naufragiũ. quaſi paſſus ſum damnũ. iacturaz. naufragiũ. vñ Quintilianꝰ. In portu naufragiũ fecimus. Item facio tibi copiã rerũ mearũ. facio lucrũ. facio tibi iniuriã. afficio te iniuria. facio tibi contumeliã. afficio te cõtumelia. Item Calix eſt vas potorium. Inde caliculus.i.ꝑuus calix. Acaliculis.i.pincerna. Recludere ſignificat aperire qđ erat clauſum. Sicut reſerare ⁊ retegere.

G

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1185 4° [14,-475]

modus certus bibendi.

Ouidi. Certa tibi nobis dabitur menſura bibendi
Officium preſtent menſq; pedeſq; ſuum

¶ Bibas ⁊ mens tua vt pedes officium ſuum ſeruent. Da operam voluptati.

Perſius Indulge genio. carpamus dulcia. noſtrum eſt
quantũ ad corpꝰ quãtũ ad animã.
Q ꝫ uiuis. cinis & manes & fabula fies

¶ Tu viuis ⁊ ſatiſfacies appetitui. Itẽ veteres dicebãt geniũ deũ nature ⁊ deũ natalẽ ⁊ cuilibet eſſe ſuũ geniũ. Prudẽtius h̄ rephẽdit. ſic hois vitã ſibi tẽperet atq; gubernat viua mens quã tu ficto ꝯponere tẽtas membroꝝ genio qui nuſq̄ꝫ eſt nec fuit vnq̄ꝫ. quẽ genium Perſius h̄ deridet.

Ouid. Vina parant animos faciuntq; coloribus aptos
remouetur
Cura fugit multo diluiturq; mero
ſcꝫ poſt vina ſumpta
Tunc ueniunt riſus tunc pauper cornua ſumit

¶ Itẽ Merus a ũ. ſcat ſolũ. vñ merula dicta eſt q̄ſi auis ſolitaria. Item merũ vinũ dicit̄ qñ eſt ſine aqua. ⁊ inde venit vſus qñ merũ dicimꝰ vinuꝫ intelligimus. dicimus em̄ vinũ meratius. hoc ẽ magis purũ. ⁊ vinũ dilutius in quo plus aque eſt. Etiã ego meratius bibo q̄ꝫ tu. h̄ eſt magis purum vinũ q̄ꝫ tu. ⁊ dilutius bibo. i. vinũ magis aqua tẽperatũ. Itẽ muſtus a um. idẽ eſt qđ nouus. vñ Plautus muſtã iuuencã d̄t. ⁊ vinũ muſtum. i. nouũ. Et inde venit vſus vt muſtũ ꝑ ſe ſubſtantiuũ vinum nouũ ſit. Iteꝫ Merus. merax. ⁊ meracus idem ſunt.

Ouid. Sepe ego tentaui curas depellere uino
At dolor in lachrymas uerterat omne merum

¶ Tentare ſignificat probare vel incipere.

Ouid. Vina parant animos ueneri. ne plurima ſumas
Vt ſtupeant multo corda ſepulta mero
barbaros turpis
Iuuena. Prima peregrinos obſcena pecunia mores
Intulit, & turpi frigerunt ſecula luxu
Diuitie molles. quid enim uenus ebria curat?
venꝰ ebria
Inguinis & capitis que ſunt diſcrimina neſcit

¶ Luxuria ⁊ corrupti mores ex diuitijs orta ſunt. Itẽ pegrinꝰ d̄r a per ⁊ agro quaſi pagrinꝰ. qꝛ ꝑ varios agros ambulat. Etiam adiectiue inuenitur. ⁊ ſic vicioſus eſt. Diuitie molles dicunt̄. qꝛ faciunt hominẽ delicioſuꝫ ⁊ mollem. Ebria venus libido inebriata diuitijs nõ ſcit boni ⁊ mali differentiã. Obſcenus. i. immũdus. ab ob ⁊ cenum qđ eſt lutum

¶ De Auaricia.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1185 4° [14,-475]

PAuca licet portes argenti uaſcula puri Iuuenalis
laticeum
Nocte iter ingreſſus gladium contumq; timebis
Et mote ad lunam trepidabis arundinis umbram.
non habens pecuniam
Cantabit uacuus coram latrone uiator.

¶ Cura pecunie multos ſtrāgulat: licȝ em̄ ſint mediocres ⁊ non extreme diuites. Pecunijs obſit⁹ nunq̄ȝ ſecur⁹ ē: etſi tut⁹ eſſe pt. Itē Cōtus ferrum nō hȝ. ſȝ tm̄ cuſpide acuta ē. Uirgil. Farrataſq; trudes ⁊ acuta cuſpide cōtos. Itē Latro inceſſoꝛ eſt viarū a latere dictus. vel inſidiatoꝛ vie

Et quando uberior uitiorum copia? quando Iuuena.
qꝛ auari oīa in ſinu abſcondunt
Maior auaricie patuit ſinus? alea quando
Hos animos habuit neq; em̄ loculis comitantibus itur
ad ludum alearum
Ad caſum tabule poſita, ſed luditur arca

¶ Et qn̄ vberioꝛ fuit copia vitioꝝ: hoc eſt qn̄ fuerūt plura vitia rephendenda. Itē Tot⁹ lud⁹ alee ꝯſiſtit in caſu ⁊ foꝛtuna. Itē Arca dicta ē q̄ arceat viſum atq; cohibeat. hinc ⁊ arciuū. hinc ⁊ arcanū. Itē Locul⁹ ad aliq̄d ponendū in terra loc⁹ factus ſeu ad veſtes vel ad pecuniam cuſtodiendā. Itē Alea ludus tabule inuenta a grecis in ocio troiani belli a quodā milite nomine alea: a quo ⁊ ars nomen accepit.

Non propter uitam faciunt patrimonia quidam
Sꝫ uitio ceci propter patrimonia uiuunt

¶ Propt̄ vitā agendā diuitie q̄rende ſunt: cū de nūero bonoꝝ vtiliū ſit. quidā tn̄ ponentes felicitatē in eis viuūt vt diuitias acq̄rere poſſint.

Vnde habeas nemo querit ſed oportet habere
Hoc monſtrant pueris uetule poſcentibus aſſem
Hoc diſcunt omnes ante alpha & beta puelle

¶ Diuitie acq̄ſite q̄uō ſint nemo querit. ſȝ quot poſſideat. Nutrices em̄ pueros ſuos docēt vt petāt patrinis ſuis vnū denariū docēdo eos elemēta auaricie. Itē Uetula dꝛ quaſi vetuſta. Anus aūt a multis annis dicit̄. Itē Alpha ⁊ beta lr̄e ſunt grecoꝝ. oēs aūt lr̄e apud grecos v̄ba ꝯponūt: ⁊ numeros faciūt. Nā alpha lr̄a apud eos vocat̄ in numero vnū. vbi aūt ſcribūt beta vocat̄ duo. vbi gāma vocat̄ tria ⁊c̄. latini aūt numeros ad literas nō ꝯputant. ſȝ ſola v̄ba ꝯponūt: exceptis aliquibꝫ q̄ numeros figura demōſtrant. vt I p vno. C p centū. D p quingentis ⁊c̄.

Et maiore domus gemitu maiore tumultu Iuuena.
pecunie amiſſio.
Planguntur nummi q̄ funera, nemo dolores
Fingit in hoc caſu ueſtem deducere ſummam,

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1185 4° [14,-475]

ſupple ipſe inq̄ꝫ flett̄ ꝓuocare non ſponte.
Contentus uexare oculos humore coacto
Ploratur lachrymis amiſſa pecunia ueris

¶ Tanta auaricia creuit in hoib⁹ vt amiſſio diuitiarū hoīes magis dolere faciat parentib⁹ amiſſis. Item oculi vocati ſunt ꝙ eos ciliorū tegmina occultant. ſiue ꝙ lumen occultum hn̄t. i. ſecretum ꝛ intus poſitum.

ſupple requirit de diuitijs
Iuuena, Protinus ad cenſum de moribus ultima fiet
Queſtio, quot paſcit ſeruos: quot poſſidet agri
aureis vaſis.
Iugera: q̄ multa magnaq́ꝫ parapſide cenat
Quantum quiſq́ꝫ ſua nummorum ſeruat in arca
Tantumq́ꝫ habet & fidei.

¶ Itē auaricia ē vehemēs opinio de pecunia q̄ſi valde expetēda ꝛ penit⁹ inſita. Auar⁹ niſi cū moritur nihil recte facit. Auaro quid optas mali niſi vt diu viuat. Inopie ꝑua deſunt: auaricie oīa. Itē parapſis ē vas q̄drāgulare ꝓfundū latis laterib⁹ qđ h̄ ponitur ꝓ q̄libet vaſe argēteo. Itē pecunia nō ſatiat auarū: ſꝫ irritat. Pecunie oportet imꝑare nō ſeruire. Auaricia fidē ꝛ ꝓbitatē ceteraſq́ꝫ bonas artes ſubuertit. ꝛ ꝓ his ſuꝑbiā ꝛ crudelitatem deū negligere omiaq́ꝫ venalia habere docuit. Hec q̄ſi malis venenis imbuta corp⁹ animūq́ꝫ virilē effeminat. ſꝑ infinita inſatiabilis ē: neq́ꝫ copia neq́ꝫ inopia minuitur. Saluſti⁹. Tā deeſt auaro qđ hꝫ q̄ꝫ qđ non hꝫ. Fortuna multis: nulli ſatis. Potentior erat Diogenes omnia poſſidēte Alexādro. plus em̄ erat ꝙ iſte nollet accipe: q̄ꝫ ꝙ ille poſſet dare.

Marcialis Ardua res hec eſt: opibus non tradere mores
in diuitijs acquirendis. cuſtodias equitatem
Sit pudor & tandem ueri reſpectus & equi
ſecurior vita agitur in paupꝑtate q̄ꝫ in diuitijs
Rebus in anguſtis facile eſt contemnere uitam
Fortiter ille facit qui miſer eſſe poteſt.

¶ Si diuitie alicui affluant et queſtu: virtutis ē cohibere appetitum ne eis inhereat. facilius eſt tamē in humili ſtatu ꝯtemnere vitam mūdi q̄ꝫ in magno. Miſer dr̄ eo ꝙ omnē felicitatē amiſit. Cicero in tuſculanis vocat miſeros mortuos. qr iam amiſerunt vitam.

Auian⁹ Nemo nimis cupide ſibi res deſideret ullas
Ne dum plus cupiat perdat & id quod habet

¶ Eo animo dimittēde ſūt diuitie q̄ accipiēde. nil meū aut alicui⁹ alteri⁹ ē qđ auferri aut amitti p̄t. Auaricia q̄ties extirpat prudētiam: ſic hō negligens ſe id qđ hꝫ ꝑdit. Item ꝑdo aliq̄n ſignificat amitto. vt ꝑdidi pecuniam. i. amiſi. aliq̄n ſignificat deſtruere. vt ꝑdam inimicos meos. i. deſtruam.

Munera crede mihi capiunt homineſq́ꝫ deoſq́ꝫ
Placatur donis iupiter ipſe datis

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1185 4° [14,-475]

¶ Homines cuiuſcun͛q ſtatus fuerint corrumpuntur muneribus.
Heu male nunc artes miſeras hec ſecula tractant
Iam tener aſſueuit munera uelle puer
¶ Hei heu heus eheu dolẽtis ſunt: ħ tñ intereſt φ hei ſꝑ inuenit cũ dtõ.
vt hei mihi q̃lis erat. heu cũ accõ. ⁊ magis videt importare exprobratiõez
vt heu demẽtiã. qñq͛ cũ ntõ ↄſtruit. vt heu pſca fides. heus etiã aduerbia
liter capit. eheu nulli caſui ſeruit. vt in bucolic. Eheu quid volui miſero.
Eſt alia interiectio huy. vnde Terentius. Huy tam graues raſtros.
Quid tibi diuitiis opus eſt que ſemper auaris Galter⁹
Eſuriem pariunt. quanto tibi plura paraſti
Tanto plura petis: & habendis acrius ardes
ille diues eſt qui ſeipſo contentus eſt
Sic͛q famem faciens defectum copia nutrit
¶ Quid hõ tanto labore q̃rit diuitias q̃ eũ ſollicitũ reddunt plura poſſi
dere: vñ inſatiabilis ſitis habẽdi accreſcit. Seneca auaros ↄpat canibus
quicq̃d canis arripit totũ integrũ deuorat ⁊ ſemꝑ ad ſpem futuri inhiat.
ſic auarus quãto plura huius: tanto magis ad rapinam alteri⁹ erigitur.
Quas male collegit fallacis dextra parentis Claudia.
diſſipat.
Has peius nati dextra refundit opes
¶ Itẽ dextra vocat a dãdo. ipa eñ pign⁹ pac dat. Ipa fidei teſtis atq͛ ſa
lutis exhibet. vt apud Tulliũ fidẽ publicã iuſſu ſenat⁹ dedi. i. dextram

¶ De impudicitia mulierum

CRedo pudicitiam ſaturno rege moratam
In terris uiſam͛q diu cum frigida paruas
Preberet ſpelunca domos ignem͛q larem͛q
homines ⁊ pecora viuebant ſimul in ſpeluncis.
Et pecus & dominos communi clauderet umbra
¶ Rep̃hendit mulieres ⁊ vitia earũ q̃ multa ſunt. q͛ caſte mulieres ſolũ
fuerũt tp̃e ſaturni. ſuccedẽte aũt Ioue receſſit pudicitia. Itẽ nõdũ inuento
vſu edificio꜕: hoĩes in cauernis terre habitabãt. Itẽ Saturn⁹ origo deo
rũ ⁊ totius poſteritatis a paganis deſignat. hunc latini a ſatu appellatũ
fuerunt quaſi ad ip̃m ꝑtineat ſatio omniũ rerũ. vel dicit a tp̃is longitudi
ne φ ſaturetur annis. Saturno regnãte aurea ſecula fuerunt: ⁊ oĩes vir
tutes fuerunt in ſeculo. ſed ſub Ioue vitia ſubierunt.
Certe ſanus eras uxorem poſthume duces Iuuena.
ſtimularis ſerpẽtib⁹
Dic qua Teſiphone quibus exagitare colubris
Ferre potes dominam ſaluis tot reſtibus ullam
¶ O poſthume olim ſanus fuiſti ⁊ bñ ↄſult⁹ cũ vxorẽ recuſabas. Nũc
aũt inſanus ⁊ furioſus cũ vxorẽ petis. q͛ vel poſſis finire vitã ſuſpẽdio.
Itẽ q̃ teſiphone. i. q̃ furia exagitaris. Vñ tres ſunt furie infernales. Una

teſiphone q̃ p crinib⁊ colubros habuit. Et ideo ſubdit. Quib⁊ exagitare colubris. Alie due megera ⁊ alecto vocant̃. Itē vxores vocate ab vngendo. Moris em̄ erat antiq̃tus vt nubentes puelle ſimul venirent ad limē mariti ⁊ poſtes. anteq̄ʒ ingrederent̃ ornarent̃ laneis vittis ⁊ oleo vngerēt̃. ⁊ inde vxores dicte quaſi vnxores.

Iuuena. Semper habet lites alternaqꝫ iurgia lectus
In quo nupta iacet. minimum dormitur in illo
Tunc grauis illa uiro tunc orba tigride peior
Tunc ſimulat gemitus occulti conſcia facti
Tunc odit pueros aut ficta pellice plorat

¶ Tigris amiſſis catulis in p̄cipuā ſeuitiē excādeſcit. ⁊ ē vocata ꝓpt̃ volucrē fugā. ⁊ ē beſtia varijs diſticta macul' v̄tute ⁊ velocitate mirabilis. et cui⁹ noīe fluui⁹ tigris appellat̃. q꞉ rapaciſſim⁹ ſit. Has mag̃ hyrcania gignit. Mulier ꝯſcia ſecreti delicti peior eſt illa beſtia. odit pueros. falſa crimina iponit marito. ſ. qꝫ pellicē nutriat vt ꝓp̄a crimia ꝑ h̄ excuſando celet
immo omnia

Iuuena. Nil non permittit mulier ſibi turpe putat nil
Cum uirides gemmas collo circundedit & cum
ꝓpter pōdus lapidum tales lapides ad portandū in aure.
Auribus extenſis magnos commiſit elenchos
Intolerabilius nihil eſt q̃ femina diues

¶ Muliebriū vitioꝝ fundamētū ē auaricia. Seneca. Quid ē mulier. hominis ꝯfuſio. inſatiabilis beſtia. cōtinua ſollicitudo. indeſinēs pugna. viri incōtinentis naufragiū. humanū mācipiū. bolon phs. Itē elenchus ē ſyllogiſmus redargutiuus. Etiā eſt precioſus lapis

Iuuena. Nil unq̃ in uita dabis ulli coniuge uendas
Hac obſtante nihil. nihil hec ſi nolit emetur

¶ Nil abſqꝫ ei⁹ licētia poterꝭ emere aut vēdere. Itē ꝯpoſita ab emo int̃ ſe dr̄ñt. Coemo eñi ⁊ redimo magꝭ naturā p̄mitiui ſapiūt q̄ʒ alia. vt coemit q̄ ſimul emit. redimit q̄ qđ ſuū ē rurſus aſſequit̃. Emim⁹ aliena. redimim⁹ noſtra. Sʒ dirimit q̄ aufert vel ſepat. Sed qui eximit vitulā extrahit.
ꝓſtratus aureis cornib⁊ dee nuptiarū.

Iuuena. Pronus & auratam iunoni cede iuuencam
Si tibi contigerit capitis matrona pudici
Pauce adeo cereris uittas contingere digne

¶ Pauce iā inueniunt̃ q̃ ſīt digne ꝯtingere vittas cererꝭ. Nā feſta cererꝭ agebant̃ ꝑ ſolas feminas pudicas. Vitta ē tegmen ſacerdotalis capitis.

Si ratio eſt honeſta timent pauidoqꝫ gelantur
Pectore. nec tremulis poſſunt inſiſtere plantis
Fortem animū preſtant rebus quas turpiter uident

¶ In p̄ſentia mariti timide ⁊ puſillanimes ſunt nō audentes bona ⁊ ho

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1185 4° [14,-475]

neſta attingere. ſed in reb⁹ turpiter agendis p̄ſtant fortem animū. Itē ho-
neſtus qd̄ nihil habeat turpitudinis. Nam quid honeſtas niſi honor per
petuus ⁊ honoris ſtatus qui ṽtute cōſeruat: cū honor ſit p̄miū ṽtutis
⁊ ſeq̄tur ipſum ſicut corpus vmbra.

Prodiga non ſentit pereuntem femina cenſum — Iuuenalis
Ac uelut exhauſta rediuiuus pullulet arca
Nummus: & e pleno ſemper tollatur aceruo

Prodiga vxor expēſis mariti nō pcit. Itē pdig⁹ ſumptuoſus atq̃ cō-
ſumptor q̇ oīa pfuſus agit ⁊ q̄ſi pijcit. Itē nūm⁹. denarius. Itē Numa pō
pilius p̄mo inſtituit monetā que nunc nūmus dr̄. Unde numiſma

Proſpiciunt aliquando uiri friguſq̃ famemq̃ — Iuuena.
Formica tandem quidam expauere magiſtra

Formica ſp̄ in exēplū puidētie ⁊ pcitat̄ allegat̄ q̄ in eſtate ꝯgregat vt
in hyeme viuat. vñ Virg. Sepi⁹ ingentē formice farr̄ aceruū. Cōponunt
hyemis memores tectoq̃ recōdūt. Itē formica dicta eo q̄ ferat micas cō-
gregat in eſtate qd̄ ꝯmedit in hyeme. In meſſe aūt eligit ſibi triticū ordeū
nō tāgit. Dū pluit ſe ſup̄ frumētū totū ponit. Dicunt̄ in ethiopia eſſe for-
mice ad canis formā q̄ arenas aureas pedib⁹ cuſtodiūt q̄s captantes ad
locum dant mulieri loquaci (necē pſequūtur.

Cedunt grammatici uincuntur rhetores omnes — Iuuena.
Turba iacet nec cauſidicus nec preco loquatur
Altera nec mulier. uerborum tanta cadit uis.

Itē grāmatica ē loquēdi peritia Itē rhetorica ē bñ loquēdi ſciētia in ci
uilib⁹ q̄itionib⁹ ad pſuadēdū bona ⁊ iuſta in rerū pſonarumq̃ negocijs.

Eſt operepreciū penitus cognoſcere toto — Iuuena.
Quid faciant agitantq̃ die. ſi nocte maritus

ṽberatur exuunt
Auerſus iacuit periit libraria ponunt
ancille ornatrices famulus.
Coſmete tunicas tarde ueniſſe liburnus
fingitur ſoluere
Dicitur: & penas alieni pendere ſomni.

Vxores fictas cās q̄rētes ꝯtinuis litib⁹ domū replēt. Itē libraria dr̄
ancilla q̄ ad librā recipit cibū vel lanā quā carpit Itē Coſmete famuli vel
famule ornātes dñam ſuā a greco ṽbo coſmeo qd̄ ē orno Itē Liburn⁹ ē au
riga vel lecticari⁹ Vñ liburni ſunt ppl̄i agiles. vñ p q̄libet re agili libur-
nos ponim⁹. ſcꝫ p nauib⁹ currib⁹ p̄conib⁹. ⁊ ſic de alijs. Alieni ſomni ma
riti ſcꝫ q̇ dormiuit nec rē cū ea habuit. Itē marit⁹ ſine adiectiōe coniugē ſo
nat. ⁊ a mare maritus: q2 mas dr̄. Etiam dr̄ maritare p coniungere.

vnica vxor
Si tibi ſimplicitas uxoria deditus uni
Eſt animus ſubmitte caput ceruice parata. — Iuuena.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1185 4° [14,-475]

vxoris viro
Ferre iugum nullam inuenies que parcat amanti
amore
Ardeat ipſa licet tormentis gaudet amantis

¶ Si tibi cōtingat habere vxorē ſimplicē ⁊ ſimplr vis amare vxorē que vno amore cōtenta eſt: ei ſubſeruire oportet. Itē Caput dictum eo q ſenſus omēs ⁊ nerui inde initiū capiunt. Ceruix aūt vocata: eo q p eam partem cerebrū ad medullā ſpine dirigit: quaſi cerebri via.

Ouid. Non facile eſt taurum uiſa retinere iuuenca
Vt pene extinctum cinerem ſi ſulphure tangas
Viuit: & ex modico maximus ignis erit
Non habet unde ſuum paupertas paſcat amorem
Diuitiis alitur luxurioſus amor.

Sicut ſulphure ⁊ cinere ɔtract⁊ ſtatim gnāt ignis. ita pñtia amātiū amoris ignis accēdit. cui⁹ nutrimētū ſt⁊ diuitie q̄ cū paupi deficiūt nō hꝫ nutrimētū amoris. Itē amor forme rōnis obliuio ē ⁊ iſanie pxim⁹. Hiero. Luxuria ē immoderata carnis petulātia dulce venenū. importuna mēs. pniicioſa potio q̄ corpus humanū debilitat: ⁊ virilis animi robur eneruat

¶ De uitiis lingue.

valde magna
Heſiod⁹ OPtimus eſt homini lingue theſaurus: & ingens
Gratia que parcis menſurat ſingula uerbis
Hora. Protinus ut moneam ſi quid monitoris eges tu
Quid de quoq; uiro: & cui dicas ſepe uideto
qui multa pcunctatur.
Percunctatorem fugito nam garrulus idem eſt
Nec retinent patule commiſſa fideliter aures
Et ſemel emiſſum uolat irreuocabile uerbum

¶ Qui multa pcōctat pauca reticet. Itē pcōctari p o fcat interrogare. ſꝫ pcūctari p u fcat morari a noie cūcta. i. mora. Garrul⁹. i. loquax a verbo garrio ⁊c. Itē patulū ſp aptū nunq̄ clauſum. vt patula fagus. Virg. Tityre tu patule recubans ſub regmine fagi. Patens qđ aperit ⁊ clauditur.

acerba veritate
Perſius Sed quid opus teneras mordaci radere uero
diuitū ſunt q̄ tenere ſt⁊ videas ne repellar⁊ a freqnti viſitatōe diuitum
Auriculas. uide ſis ne maiorum tibi forte
domus nō frequētant a te
Limina frigeſcant: ſonat hic de nare canina
ſcꝫ r. nihil in quenq̄ ſcribam
Litera: per me equidem ſint omnia protinus alba
¶ Cur alios rephendēdo odiū in te ɔtrahis vt maiorē indignationē me

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1185 4° [14,-475]

rearis. qꝛ huic litere r ineſt mordacitas quãtã irritatus canis ringendo ſo
let oſtẽdere. R aũt lr̃a canibꝫ tribuit. Irati em̃ canes reſtrictis dentibꝫ r li
terã ringendo exp̃munt. vñ ⁊ irritare Donato auctore deductũ eſt. Item
videſis ponit̃ p̄ vide p̄ paragogen. ſicut dicier p̄ dici. Item a limen venit
elimino. i. extra lim̃ excludere. vñ Pacuuius. Ubi illic eſt ne miſerã clam
eliminat. Nonius vult q̄ limen non ſ̾cat qd̾ pedibꝫ eſt. ſed etiam ſuperi⁹.
Et p̄ ianua ponitur. Limen eſt edium. limes agrorum

callidus horatius

Omne uafer uitium ridenti flaccus amico — Perſius

ludendo rep̄hendit titillando

Tangit: & admiſſus circum precordia ludit

deridere.

Callidus excuſſo populum ſuſpendere naſo

¶ Naſum contrahim⁹ cũ aliquẽ deridem⁹. vñ naſuti p̄ rep̄hẽſoribꝫ atq̄ ir⁹
riſoribꝫ capiunt. Itẽ Callidi dicunt̃ ſ̾m Cice. q̄rũ tanq̄ man⁹ op̄e ſic ani⁹
mus vſu ↄcaluit. Itẽ p̄cordia ſ̾m Pliniũ exta q̄ ab inferiorꝫ viſcerũ p̄te ſe
parant̃ mẽbraniſq̄ p̄cordia. qꝛ cordi p̄tẽdunt̃ appellãt. q̄q̄ alibi ait p̄cor
dia vno noĩe exta i hoĩe nũcupam⁹. In his mẽbris p̄cipua ẽ ſedes hilari⁹
(tatis.

maxime

Viuendum recte tum propter plurima: tũ his — Iuuena.

Precipue cauſis ut linguas mancipiorum

Contemnas. nam lingua mali pars. peſſima ſerui

¶ Et ſic pluribꝫ cauſis viuẽdũ ẽ recte. maxĩe tñ ne familiares ſeruitores
garruli male de te loquant̃. Itẽ linguã a lingẽdo cibũ putat Uarro nomẽ
eſſe impoſitũ. Alij q̄ p̄ articulos ſonos ⁊ v̾ba ligat. Sicut em̃ plectrũ cor
dis: ita lingua elidit̃ dẽtibꝫ ⁊ vocalẽ efficit ſonũ. Itẽ mãcipiũ eſt q̄cq̄d ma
nu capi ſubdiq̄ p̄t. vt hõ equus ouis. hec em̃ aĩalia ſtatim vt nata ſit mã
cipiũ eẽ putant̃. Nã ⁊ ea q̄ in beſtiarꝫ nũero eſſe putant̃ tũc mãcipia ſit q̄ñ
capi ſiue donari p̄ñt. Serui aũt ne occidant̃ in bello a victoribꝫ ↄſeruãtur
a ſeruãdo dicti. Iſta tñ duo plurimũ ↄfundant̃ ab auctoribꝫ: vt hic.

Nam ſtultum nimis eſt cum tu prauiſſima tentes — Auianus.

Alterius cenſor ut uicioſa notes

¶ Uiuas recte qui alios caſtigare vis ne tua vox te remordeat. Itẽ Cẽ
ſores apud romanos veteres iudices morꝫ fuerunt: ⁊ patrimoniorum iu
dices a cenſu. Cenſere em̃ iudicare eſt vel numerare.

que plures ſciunt

Non ſecreta manent quorum fit conſcia turba — Galter⁹

Mendaces faciunt ne credam uera loquendi

mendax non ſeruans fidem

Nam multis iuſtis perfidus unus obeſt

¶ Item Mendaciũ eſt falſa vocis ſ̾catio cũ voluntate fallendi. Tenue
mendaciũ eſt qd̾ p̄lucet ſi diligenter inſpexeris. Tollendũ eſt ne rebꝫ cõtra
hendis omne mendaciũ, tam emptor q̄ venditor ſi ad loquendũ venerit

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1185 4° [14,-475]

noſt plus ꝙ̄ ſemel eloquatur. Cicero. Item mendax ꝙ mentē alterius fal
lit. Item ꝑfidus quaſi fidem ꝑdens .i. fraudulentus

Ouidius Qui nunq̄ iurat nunq̄ periurus habetur
Qui leuiter ſpondet non multum ſoluere curat
Eximia eſt uirtus preſtare ſilentia rebus
Et contra grauis eſt culpa tacenda loqui

¶ Periuriū ē mēdaciū ſacramēto firmatū. Iurare ꝗꝙ niſi vbi neceſſe eſt
graui viro parū ꝯuenit. Minus ē alienā ſentētiā ſpernere ꝙ̄ in ꝓpa diſcre
pare. Itē ꝑiur⁹ ꝗ ꝑperā iurat .i. male. Periurus aūt in ꝟbo non habꝫ Nā
peiero ⁊ deiero dicimus. Eximius quaſi valde eminens.

¶ De fictis reprehenſoribus

Iuuena. Ultra Sauromatas fugere hinc libet & glacialem
Oceanum quoties aliquid de moribus audent
Qui Curios ſimulent & bacchanalia uiuunt

¶ Reꝑhēdit fictos hoīes ꝗ bn̄ dicūt: ſꝫ male viuūt ꝗrū ꝑ̄dicationi vitia
cōtrariaꝶ ꝑ intollerantia hmōi iniq̄tatꝫ dt ſe malle fugere vltra ſauroma-
tas ⁊ oceanū ꝙ̄ illos de moribꝫ ꝑ̄dicātes audire. Vn̄ ſauromate populi
ſunt ſcythie ꝗ etiā ſarmate dicunꝶ vltra vngariam. Itē Curij erāt ꝓbiſſi-
mi viri religioſiſſimi dicti a curio quodā ꝯſule. Qui em̄ in bacchanalibꝫ
ludis erant oēs ebrij agerent ꝗcquid vellent ſine reꝑhenſione etiā turpiſſi
ma in honorem dei bacchi. Bacchanalia ſunt bacchi feſta.

Iuuena. Indocti primum quanq̄ plena omnia gipſo
illi⁹ ꝑhi principis ſtoycoꝝ.
Chryſippi inuenias. nam perfectiſſimus horum eſt
Si quis Ariſtotelem ſimilem uel Pittacon emit

¶ Itē gipſuꝫ ē ſpēs crete ex ꝗ antiq̄ imagines formabāt. nā poſtea dure-
ſcit Vn̄ oīa ſtudoria ⁊ plutei phoꝝ erāt plena gipſeis imaginibꝫ veterum
phoꝝ vt oñderēt ſe illoꝝ phoꝝ amatores ⁊ imitatores. Pittac⁹ fuit vn⁹
apparentie (de ſeptē ſapiētibꝫ.

Iuuena. Fronti nulla fides. quis enim non uicus abundat
loquiꝶ ad fictū bn̄ loquentem.
Triſtibus obſcenis? caſtigas turpia cum ſis
hypocritas luxurioſos
Inter ſocraticos notiſſima foſſa cinedos

¶ Nō eſt credendū fronti nec ſunt qꝺ eſſe apparent bn̄ loquunꝶ ⁊ male vi
uunt. Itē triſtibꝫ .i. hoibꝫ ſeueris ꝗ triſti ſupcilio graues ⁊ cēſorij videri vo
lūt. Cice. in offi. Toti⁹ iniuſticie nulla ē capitalior peſtis ad nocēdū ꝙ̄ eo-
rū ꝗ cū maxime fallāt id agūt vt boni viri videanꝶ. cuius hec om̄es aliud
agentes ⁊ aliud ſimulantes ꝑfidi ſunt improbi ⁊ malicioſi. Socratici ci-
nedi dicunꝶ qui phi vel boni volunt videri. ⁊ tn̄ luxurioſi ſunt.
pauc⁹ more veroꝝ religioſoꝝ

Iuuena. Rarus ſermo illis & magna libido tacendi

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1185 4° [14,-475]

melius egit

Atq; ſupercilio breuior coma. uerius ergo
Et magis ingenue Peribonius hunc ego fatis
Imputo qui vultu morbum inceſſuq; fatetur
Horum ſimplicitas miſerabilis:

¶ Itē hypocrite pauco ſmōe raſo capite moderato inceſſu ꝟtutē oñdere nitunt. ſʒ miſerrime ↄditiōis eēt q̄ morbū latentē inceſſu denotaret. Peribonius fuit turpiſſim⁹ vir ⁊ informis q̄ morbū turpitudinis nulli occultabat. ſʒ id qd̄ erat oib⁹ vultu ꝓfitebat. Itē incedere eſt nobiliū ꝑſonarum. vñ Seneca. Tenero ⁊ molli paſſu ſuſpēdimus gradū. nec ambulam⁹: ſʒ incedimus. ſponſa incedit nō ambulat. vñ Virgilius. Regina ad tēpluʒ magna ſtipante caterua. inceſſit. Et vera inceſſu patuit dea

Loripedem rectus derideat ethiopem albus — Iuuena.
Quis tulerit gracchos de ſeditione querentes
confundat aquam aeri
Quis celum terris non miſceat & mare celo?

¶ Oēs gracchi ſeditioſi erāt quis aiaduerteret ↄquerentes de ſeditionibus ipſis illatis ⁊ omnia elemēta cōfundant. Itē pedes ex greca ethimologia nomē ſortiti ſunt. hos em̄ greci podas dicunt. q̄ʒ alternis motibus fixi incedunt. Itē loripes claudus eſt habens lorum ad pedem

Nonne igitur iure ac merito uitia ultima ſcauros — Iuuena.
Contemnunt fictos & caſtigata remordent

Scauri fuerūt q̄dā romani nobiles ꝟtutē ſumme diligētes. Sʒ q̄dā ſunt ficti ſcauri ꝟtutē ꝟbo ꝑdicātes ⁊ facto negātes q̄s vitia ꝟbo rephenſa remordēt falſos reddēdo.

illa mulier
Non tulit ex illis toruum lauronia quendam — Iuuena.
Clamantem toties ubi nunc lex iulia dormis?
Atq; ita ſubridens. felicia tempora que te
Moribus opponunt. habeat iam roma pudorem
Tertius e celo cecidit cato.

¶ Quidam videns ſtupra ⁊ adulteria equaliter ab oībus cōmitti exclamabat ad legem iuliā que ꝓhibebat ea an dormiret. Irata ex hoc quedaʒ mulier lauronia illū ſufferre nō valuit cū ipſe neq̄ʒ eſſet. Itē lex eſt cōſtitutio populi qua maiores nati ſimul cū plebe aliquid ſanxerunt. Item duo fuerunt catones qui ambo virtuoſi erant. ⁊ ſic lauronia deridet ac ſi terti⁹ cato veniſſet de celo. q̄ dicitur ironice.

Q; ſi uexantur leges ac iura citari — Iuuena.
Ante omnes debet Scatinia. reſpice primum
Et ſcrutare uiros. faciunt hi plura. ſed illos
ſupple a punitione
Defendit numerus, iunctęq; umbone phalanges

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1185 4° [14,-475]

¶ Lex ſcatinia fuit ↄtra viros turpes: ſicut iulia ↄtra adulteros dicta a Scatino ↄſule. q̄ dʒ inuocari vt puniant̃ viri turpiter viuẽtes. ſed in tãto nũero ſūt viri inhoneſte viuẽtes ꝙ eos defendet numerus. Itẽ vmbo ſcuti ꝑs media ſicut vmbilic᷒ Itẽ lapha e. ẽ turris lignea. Itẽ phalãx phalãga macedonũ lingua ẽ idẽ qꝺ turma vel legio. ſ. ſex miliũ armatoꝝ ab electo vocata. qꝛ electi milites ſūt. galloꝝ lingua dꝛ caterua. legio hʒ. lx. caternas
viciũ viroꝝ. (manipulos. xxx. cohortes. xij.

Iuuena. Dedit hanc contagio labem
Et dabit in plures. ſicut grex totus in agris
Vnius ſcabie cadit & prurigine porci
Vnaq; conſpecta liuorem ducit ab vua

¶ Multitudine viroꝝ peccãtiũ plꝛes ↄtagio ad vitia alliciunt̃: ſicut greges ↄtagio ſcabiẽ trahũt ⁊ vna inficit̃ ab vua. Itẽ porc᷒ dꝛ q̄ſi ſpurc᷒. Ingurgitat eñ ſe ſceno. Itẽ vua dicta ẽ. qꝛ intus humore ẽ plena ſucci ⁊ pinguedinis. Nã humida ẽ qꝺ exterius habet humorẽ. vuidum qꝺ interius.

Iuuena. De uobis poſt hec triſtis ſententia fertur
viris libidinoſis castas mulieres
Dat ueniam coruis uexat cenſura columbas

¶ De fictꝭ libidinoſis fert̃ tal' ſn̄ia: ꝙ dãt veniã ⁊ ꝑmit libidinoſis. ſʒ caſtos vexat eoꝝ cẽſura. Et ↄꝑat h̄ viros libidioſos coruis ꝓꝑ vitiũ libidinis. ferũt̃ eñ corui oꝛe coire. m̄lieres ãt colũbas appellat ꝓꝑ ſimplicitatẽ.

¶ De adulatione.

Iuuena. QVid quod adulandi gens prudentiſſima laudat
Sermonem indocti faciem deformis amici
Et longum inualidi collum ceruicibus equat
gigantem.
Herculis antheum procul a tellure tenentis

¶ Adulatores oia laudãt etiã peſſima. Item Antheus rex fuit lybie ad quẽ cũ ꝑueniſſet hercules cepit cũ eo luctari. ⁊ cũ Hercules eũ ſępe viciſſet ad terrã cadẽs vires reſumebat. qꝺ hercules ꝑcipiẽs erexit eũ. Itẽ gens ẽ multitudo ab vno ꝓncipio orta. ſiue ab alia natione ſm ꝓpꝛiam collectionem diſtincta. ⁊ gens a gignendo dicta. ꝓpter generationẽ familiarum.

adulatores naturaliter ſunt
Iuuena. Natio comeda eſt rides: maiore cachinno
natio illa
Concutitur. flet ſi lachrymas conſpexit amici
Nec dolet. igniculum brume ſi tempore poſcas
illam veſtem ad cõplacendum.
Accipit emdromydem. ſi dixeris eſtuo ſudat

¶ Adulatores ex natura hñt h̄ ꝙ ſūt imitatores oim rerũ. Difficilimũ cõtinẽtie opus ẽ aſſentatiões adulatoꝝ repellere q̄rũ ſermões animũ q̄dam voluptate reſoluũt. Itẽ Sene. Malo vere offendere q̄ꝫ adulãdo placere

Adulatoꝛ dꝛ q̄ſibládus demon. ſiren quoqꝫ mari ꝯꝑatur: eo ꝙ mortife-
ris incãtationib⁊ aures hoím demulcet. Itē Emdromis veſtis ē villoſa
qua potiſſimū in gymnaſijs vtebant. Sed adulatoꝛ hoc loco accipiebat
vt oſtendat ſe algere ad fouendū coꝛp⁹. Comedus dꝛ q̄ comedam agit

nos alij viri — eſt inter illos adulatores

Non ſumus ergo pares melior qui ſemper & omni — Iuuena.

Nocte dieqꝫ poteſt alienum ſumere vultum

ab alto — qui ſcit.

A facie iactare manus laudare paratus

Veritate ꝯſtãtes nõ ſunt pares adulatoꝛib⁊ q̄ omni tꝑe ſunt parati ſu-
mere alienū vultū ſm eoꝝ placitū q̄b⁊ placere volũt. Itē facies dicta ē ab
effigie. ibi em̄ eſt tota figura hominis. Vultus ꝟo dict⁹ eſt eo ꝙ ꝑ ip̄m vo
luntas oſtendit ⁊ animoꝝ qualitates. vñ dicimus vultum letum.

fruſtra adulant — credulas

Ne quicq̄ populo bibulas donaueris aures — Perſius

remoue falſas laudes a te — vilis adulatoꝛ

Reſpice quod non es. tollat ſua munera cerdo

ꝑua abundantia

Tecum habita ut noris q̄ ſit tibi curta ſuppellex.

Omiſſa ambitiõe ⁊ aura populari adulatoꝝ. ꝟtutē ſequere. teipſum
cognoſce. ⁊ vulgus aufert ſuas laudes. Item Cerdones viles hoies ſunt
adulatione lucrum ſectantes. Cerdos em̄ lucrum ſignificat.

¶ De Ira & inuidia.

cum ſic iraſceris — magna ira ⁊ virilis ad modū viri

QVid tibi uis? calido ſub pectore maſcula bilis — Perſius

magna q̄ntitas illi⁹ herbe frigide

Intumuit quam non extinxerit urna cicute

Quid tãtū iraſceꝛ vt vix ſedari poſſis. Itē Cicuta herba in tirſo geni
culatos nodos hꝫ vt cãna. Cicuta licet ſm Lucretiū homini acre venenū
ſit ad multos; tñ vſus ⁊ p̄ſertim ad refrigerãdū ſtomachū valet. Itaqꝫ cū
bilis ardoꝛe intumuiſſet cicutã in remediū poſuit. Item bilis ē humoꝛ coꝛ
poꝛis calidus ⁊ pungens qui ex ira mouetur ad coꝛ.

Cum furor in curſu eſt currenti cede furori — Ouidi.

Difficiles aditus impetus omnis habet

Da locum ire ⁊ dū tepeat curandū eſt. omnis res impetuoſa difficiles
hꝫ aditus. Item aditus ab adeundo dictus ꝑ quem ingredimur.

formatione

Impatiens animus nec adhuc tractabilis arte — Ouid.

Reſpuit atqꝫ odio uerba monentis habet

Aggrediat melius tunc cum ſua uulnera tangi

Iam ſinet & ueris; uocibus aptus erit

Dū animus alicu⁹ errantis ē impatiēs odit ꝟba infoꝛmantis eū qui

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1185 4° [14,-475]

tamē alio tpe facilius mutabit. Item ab odio venit oſoꝛ. i. inimicus. ſicut ab amare amatoꝛ. ꝛ eſt gn̄is cōis. Inde odibilis. odio abilis

etſi plures hoies ſunt mali: nō tn̄ omnes arguendi ſunt.

Parcite paucorum crimen diffundere in omnes

ſunt mala bonis cōmixta: ꝛ ideo boni ꝑter malos patiūtur.

Et mala ſunt uicina bonis. errore ſub ipſo

Pro uitio uirtus crimina ſepe tulit

inuidia

Liuor & iniuſto carpere dente ſolet

¶ Itē detractio ē alteri⁹ glīe minuende moꝛdax ad alterū delatio. Nulla tā modeſta felicitas eſt q̄ malignitatis dentes effugere poſſit. Detractio ſpecies inuidie eſt qua fama alterius minuit que tamē penitenti refoꝛmāda q̄ꝛuis difficile hoc factu ſit. qꝛ mala ſunt bonis vicina.

Ouid. Quis furor eſt que nocte latent in luce fateri

Et que clam facias facta referre palam

Gloria peccati eſt nulla petenda ſui

¶ Que demētia ē manifeſtare ſecreta. Nullā difficilioꝛē eſſe credo q̄ꝫ ſilētꝗ virtutē. Neminē cito laudaueris aut vitupaueris. Nullū ſine teſte eſſe locū putaueris. Qd̄ tacitū eſſe velis nulli dixeris. Nō poteris ab alio ſilētium exigere ſi tibi nō pꝛeſtes. Aliū ſilere qd̄ vis ꝑus ſile. Pythagoꝛicoꝛū diſciplina eſt tacere ꝑ quinquenniū: ꝛ poſtea eruditos loqui. Non maioꝛ eſt gloꝛia dixiſſe qd̄ noueris: q̄ꝫ ſiluiſſe qd̄ neſcis. Sepultus apud te ſit ſermo quem ſolus audieris.

Hora. Quid dignum tanto feret hic promiſſor hiatu?

res ridicula

Parturient montes naſcetur ridiculus mus

tanget.

Non ſemper feriet quodcunqꝫ minabitur arcus

¶ Multi laudē amittūt qn̄ ipſi eā de ſe ꝑdicāt. hoc aūt mō ſapiēs ſe laudat q̄ in ipſo apparēt bona in alijs ꝑdicādo vitioſa ē iactatio fertqꝫ audientib̄ nō mō faſtidiū. ſꝫ etiā plerūqꝫ odiū. Om̄is oſtētatio nō caret ſuſpitione mendacij. qꝛ quicqd aſſumitur ꝓpꝛium non putatur.

Ouidius Promittas facito quod enim promittere ledit

in poteſtate cuiuſlibet eſt ꝑmittere

Pollicitis diues quilibet eſſe poteſt.

Spes tenet in longum ſemel eſt ſi credita tempus

Sic dominum ſterilis ſepe fefellit ager

Sic ne perdiderit non ceſſat perdere luſor.

Qd̄ qs ꝑmiſerit adimplere dꝫ. ꝛ ſpes ſemel credita tenet hoies lōgo tpe in ſpe. ſicut ager fertilis ſepe dn̄m decepit. Et luſoꝛ ſperās iterū lucrari qd̄ amiſerat nō ceſſat ꝑdere. fides ſemel ſeruata: ꝯfidentiā generat credendi

Marcialis Qꝫ ſi me tonſor cum ſtricta nouacula ſubit

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1185 4° [14,-475]

Tunc libertatem diuitiaſq; rogat
Promittam nec enim rogat illo tempore tonſor
Latro rogat. res eſt imperioſa timor.

¶ Promiſſa coacta ſoluere ne cures. q2 nõ obligarꝭ. qꝺ met⁹ cã factũ fuerit ratũ nõ eſt. cũ met⁹ ſit q̇ poſſit in ꝯſtantẽ virũ cadere. plurimi eñi timẽt nullo imminẽte pꝛiculo ſicut melãcolici. ſicut Ariſtoteles. ꝛ talis timoꝛ nõ excuſat aliquẽ quin debeat pmiſſa ſoluere. Inanis timoꝛ non excuſat.

Cui male feciſti ne te commiſeris illi
Pretereunte malo permanet ira mali
Nunq̃ ſpernendus a te tuus eſt inimicus

¶ Nemo inimicum ſuũ debet pꝛuipendere: ne confidas inimico recõſiliato. q2 vt plurimũ aliquid veteris rancoꝛis remanſit

Inuidus alterius rebus macreſcit opimis — Hora.
Et uidet illius proſpera cum lachrymis

¶ Inuidus triſtatur de pſperitate alioꝝ. Inuidia eſt in auctoꝛem ſuum recipꝛocus ex alterius bono tabeſcentis animi cruciatus

Fertilior ſeges eſt alienis ſemper in agris — Ouidi.
Vicinumq; pecus grandius uber habet.

¶ Bona vicinoꝛum apparent ſemper melioꝛa.
ab omni homine laudamur.

Rumpitur inuidia ꝙ turba ſemper in omnſ — Marcialis
Monſtramur digito rumpitur inuidia
Rumpitur inuidia ꝙ ſum iucundus amicis
Rumpitur inuidia ꝙ amamur quodq; probamur
Rumpatur quiſq; rumpitur inuidia

¶ Inuidus ab inuidendo felicitatẽ alterius dictus eſt. Inuidioſus q̇ ab alio patiꝛ inuidiam. Inuiſus odioſus ab inuidia ꝛ zelo dictus. Inuidus conſumẽs ſeipſum dicitur rumpi.

Verba toge ſequeris iunctura callidus acri — Hora.
repꝛehenſione modica
Ore teris modico pallentes radere mores
Doctus & ingenuo culpam defingere ludo

¶ Modicũ modeſtũ a mõ pcat. pallentes moꝛes. i. malos. vitia eñi pallorẽ generant. Itẽ Toga genus veſtis cõis eſt ꝛ pacis. verba toge. i. communiũ hominũ. ꝛ ſcis homines callido ſermone repꝛehendere. malis moꝛibus fingere culpam. hoc eſt circuire quaſi ludendo qꝺ poetarũ eſt nõ aperte nudam veritatem dicere. ſed circũuoluendo fingere.

¶ De Dolore.

Stulte quid inſanis· cur te dolor urget inanis? — Pãphilus.
Acquirit gemitus premia nulla tuus.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1185 4° [14,-475]

¶ Non eſt vane dolendū: qꝛ dolore nihil eſt acq̄rendū. Inter q̄relas plā-
ctus ſuſpiria ꝛ gemitus h̄ intereſt. querele ꝛ planctus voce ꝑcatiua fiunt.
Gemitus ꝛ ſuſpiria fiunt voce non ꝑcatiua: ſed naturali. Gemitus altiori
ſono fit q̄ȝ ſuſpiria que ex ꝓfundo tractu fiunt.

Terge tuas lachrymas reſpice quid facias
Sepius exigua dolor ingens labitur hora
Eſtq̄ȝ ſerena dies poſt longos gratior imbres
ſalus veniens poſt malum eſt gratioꝛ
Et poſt triſte malum gratior ipſa ſalus

¶ Abſtineas a fletu. qꝛ melioꝛa aduerſis ſuccurrūt ꝛ ꝑuo tp̄e mutant̄. ſi-
cut ſerenū tempus poſt imbꝛes. ꝛ bona poſt mala venientia ſunt gratioꝛa
Itē lachꝛymas aliq̄ putant a laceratione mentis dictas.

Ouid. Quis matrem niſi mentis inops in funere nati
Flere uetat non hoc illa monenda loco eſt
Cum dederit lachrymas animūq̄ȝ impleuerit egrum
Ille dolor uerbis emoderandus erit

¶ Homo toties moꝛit̄ quoties amittit ſuos ex ꝓuerbijs. Que querela ē
cōmodū ſi q̄cquid debeat deſinere deſinat. Et q̄s exitus melioꝛ q̄ȝ in finē
ſuū natura ſoluēte delabi. Stult⁹ eſt q̄ defleet moꝛtē moꝛtaliū. Nil h̄ nouū
aut mirū eſt. naufragiū feciſti cogita non q̄ ꝑdideris ſȝ euaſeris. Nō eſt lu-
genda moꝛs quam immoꝛtalitas ſequit̄. Tullius

abhoꝛrēt recentia
Ouid. Horrent admotas vulnera cruda manus
nō eſt in poteſtate medicoꝝ.
Non eſt in medicis ſemper releuetur ut eger
aliq̄d gen⁹ vulnerū eſt inſanabile ꝛ ergo non eſt tangendum
Vulneris id genus eſt quod cum ſanabile non ſit
illud inſanabile vulnus
Non contrectari tutius eſſe puto
vulnera quedā ꝑ tactum ꝛ curam fiunt maioꝛa
Curando fieri quedam maiora uidemus
Vulnera: que melius non tetigiſſe fuit

¶ Recentib⁹ ꝛ crudis vulnerib⁹ nō ſunt adhibēde man⁹. Non em̄ poſſi-
bile eſt medico ſemꝑ egrū curare. qꝛ aliq̄d vulnus eſt inſanabile q̄d mani-
bus tangendū non eſt. qꝛ tactu incrudeſcet moꝛb⁹. ſic doloꝛ quoties nō eſt
moderandus verbis tacite p̄tereundum eſt

Ouidius Tunc bene fortis equus reſerato carcere currit
Cum quos preterea quoſq̄ȝ ſequatur habet.

¶ Inſpicere tanq̄ȝ in ſpeculo vitas hoim iubeo atq̄ȝ ex alijs ſumere exem-
plū. Cū his ꝯſare q̄ te melioꝛē facturi ſunt. illos admitte q̄s tu poteris fa-
cere melioꝛes. Seneca. Optimū quidē eſt maioꝝ veſtigia ſequi ſi recte p̄-
ceſſerunt. Ex alterius vitio ſapiens emendat ſuū. Ideo imagines habētur

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1185 4° [14,-475]

in domib⁊ ⁊ aulis depicte maxime excellentiū hominū vt quiuis eos ⁊ fa-
cta eoꝝ egregia respiciens conet imitari atq̄ morib⁊ inſequi.

¶ De Laude & gloria.

NOn paruas animo dat gloria uires
Et fecunda facit pectora laudis amor Hora.
Excitat auditor ſtudium laudataq̄ uirtus
Creſcit & immenſum gloria calcar habet

¶ Glīa ē frequēs fama de aliq̄ cū laude. Nō eſt negligenda fama nec me
diocre zelū ad res gerēdas opꝫ eſtimare beniuolētiā ciuiū quā tn̄ blādicijs
⁊ aſſentādo colligere turpe ē. Tull'. hec. Itē Uarro. Qui in magnis excel
lit etiā inuit⁹ laudat. Itē Tulli⁹. Sicut q̄dā morbo aliq̄ ob ſtuporem ſen
ſus ſuauitatē cibi nō ſentiūt. ſic libidinoſi ⁊ auari laudis guſtū nō habēt.
Seneca. Quid letarꝫ ꝗ ab his laudat⁹ es q̄s ipſe laudare non potes.

Lauda tu parce ſi non uis uanus haberi
Nam laudans ſtultus neſcit habere modum

¶ Parce lauda vitupa parci⁹ Tā triſte ſit tibi laudari a turpib⁊ q̄ſ ſi lau
derꝫ ob turpia. Sen̄. Publica religiōe ꝯſecrata ꝟt⁹. nulla ꝑuata laudatōe
indiget. Ualerius.

honor laudis a multꝫ
Artibus ingenuis queſita eſt gloria multis. Ouidius
Qui ſcit laudatur: qui neſcit uituperatur

¶ Uana glīa multis modis exp̄mit. futilis honor. futilis leticia. futilis
gloria. inanis glīa. vētoſa glīa. ampulloſa glīa. inflata glīa. tumida glīa.
Itē laus ē premiū ſoli⁹ virtutis nec aliquis niſi virtute laudand⁹ eſt. ſcien
tem ꝟtuoſum laus ⁊ gloria ſequūtur. vt corpus vmbra

accuſator obuius tibi erit
Cum ueniet contra digito compeſce labellum Iuuena.
qui dicit te audiuiſſe verum.
Accuſator erit qui uerum dixerit, hic eſt
illū virū mortuū crudelem
Securus licet Aeneam rutilumq̄ ferocem
rep̄hendas rep̄henſus ille mortuus
Committas nulli grauis eſt percuſſus Achilles

¶ Int̄ curā ⁊ ſollicitudinē h̄ intereſt. ſollicitudo ē tpalis ⁊ modica cura ſi
ne moderatiōe Itē cura ꝯponit̄ cū ſe ⁊ d̄r ſecur⁹ q̄ſi ſeorſuꝫ a cura. ⁊ ꝯponit̄
cū ob ⁊ d̄r obſcur⁹ interponēdo s. ⁊ d̄r ꝓprie obſcur⁹ q̄ eſt ꝯtra curā hoīs:
de q̄ hoīes nō curāt. ⁊ dicimus accuratiſſime. i. cū diligētiſſima cura ⁊ dici
mus. iſte accuratus eſt. i. valde curans tam actiue q̄ꝫ paſſiue.

¶ De Cauſidicis

DIc igitur quid cauſidicis ciuilia preſtent Iuuena.
pōdere
Officia! & magno comites in faſce libelli

¶ Loquit̄ de cauſidicis. Solebāt em̄ cauſidici libros legum ferre ſecum

ad cauſas. Qui vere confeſſuʒ defendit: non abſolutionē ſceleriſ petit. ſed licentiam. Non eſt confeſſi cauſa tuenda rei. Ouidius.

ipſi magnificant cauſam
Iuuena. Ipſi magna ſonant: ſed tunc cum creditor audit
vehemētior illo creditore q̄ vrget cauſidicū
Precipue) uel ſi tetigit latus acrior illo
magno libro
Qui uenit ad dubium grandi cum codice nomen
emittunt
Tunc immenſa caui ſpirant mendacia folles
ex nimia loquacitate.
Conſpuiturq; ſinus veram deprendere meſſem.

Da mihi aduocati gratiā. largam vende vocē. vende linguā iras atq; odiū loca ꝛ in ſumma pauꝑ eſto ꝛ reporta penatibꝫ pecuniarū aliq̄d. ſed plus criminū ꝛ flagitioꝝ. In foro erant cauſidici q̄ ad ſubſellia vocem tm̄ clientibꝫ accōmodabant ꝛ pragmatici q̄ his ſuppeditabāt iura. vt Cicero et Fabius ſcribunt. Itē folles inſtrumēta fabroꝝ ſunt que flatū accipiunt et emittūt. ꝛ metaphorice hic ꝓ pulmone ponunť cauſidici. Iſti eñ ſpirāt immenſa mendacia. qꝛ ꝑcio corrupti veritatem celant. Item latus dꝛ q̄a nobis iacentibꝫ latet. Item a grandis venit grandeuus.

Iuuena. Dicturus dubia pro libertate bubulco
Iudice. rumpe miſer tenſum iecur & tibi laſſo
Figantur virides ſcalarum pulpita palme

Bubulco. i. apud iudicē rudem. Iudices dicti quaſi iura dicentes populo ſiue qꝛ iure diſceptent ꝛ iuſte iudicēt. Itē iecur nomen habet qꝛ ignis ibi ſedem hʒ. In iecore aūt conſiſtit cōcupiſcentia ꝛ voluptas: vt phyſici placet. In gradibꝫ ponebanť virides corone in ſignum victorie. Itē ſcale gemonie dicebanť in quas damnati trahi ſolebant. gloria ſcalarū erat cū patronus reum dānabat ad ſcalas gemonias

Iuuena. Si tibi cratheras argenti incuſſaq; pingui
ſiniſtro
Auro dona feram. ſudas & pectore leuo
lachrymas ꝛ ſudores.
Excutias guttas letatur pretepidum cor

Si quis dederit cauſidicis immenſa dona ex nimio labore ſudāt. Itē Crathera calix eſt duas habens anſas. ꝛ eſt nomen grecū. ꝛ fiebant quondam cōnexionibꝫ virgularum a crathin greco.

Iuuena. Difficile eſt ſatyram non ſcribere. nam quis inique
Tam patiens urbis tam ferreus ut teneat ſe
Cauſidici noua cum ueniet lectica Mathonis
Plena ipſo! poſt hunc magni delator amici

correpturus   cõmeſta vel attrita

Et cito rapturus de nobilitate comeſa.

¶ Ponit interrogationẽ affirmatiuã ad quã ſequitur rñſio negatiua. Naꝫ nullus tã patiens ẽ ꝙ ſe ꝯtineret ſi hmõi crimina ꝯſpiceret. Nã Matho quidã cauſidicus vitijs abundãs q̃ vehebatur in lectica .i. in tali vehiculo dicto a lecto intus clauſo. Romani ꝯſueuerunt ꝑ vicos vehi in lectis. Satyrici poete generaliter vitia hominũ rephendũt. vt Flaccus Perſiꝰ Iuuenalis. Satyra ẽ ſcriptura rephẽſiua. Itẽ lectica ẽ genꝰ vehiculi dicto a lecto intꝰ clauſo. Nero fere totã nobilitatẽ deſtruxit. ⁊ h̃ ꝯſilio iſtiꝰ Mathonis q̃ falſo oẽs accuſabat Neroni. vñ ſibi placuit factꝰ ditiſſimꝰ. Itẽ delator accuſator q̃ ſꝑ nouis veris aut fictis aures ꝑncipum implet

Conſilium Sylle dedimus priuatus ut altum — Iuuena.

qꝛ ꝑus nõ dormierat fatuũ eſt ꝙ petis clementiam

Dormiret. ſtulta eſt clementia cum tot ubiqꝫ

ꝓphetis rephendentibus

Vatibus occurras periture parcere carte.

¶ Hic iactator q̃dã denotat ſe eſſe rhetorẽ ꝑ h̃ ꝙ vtile ſuaſit Sylle q̃ fuit ꝯſul romanꝰ. q̃ oĩni nocte infeſtatꝰ ꝯſilio peritoꝝ viroꝝ ad ꝑuatã vitaꝫ ſe ꝯtulit vt ſic ſomnũ cape poſſet: q̃ rephẽditur ⁊ ſub eius nomine omnes iactãtes q̃ a pluribꝫ alijs vatibꝫ ⁊ poetis rephendunt. Itẽ vates a vi mẽtis appellati ſunt. Priuatus dr̃ qui non gerit rempublicam

impotens   illa mulier

Cum tener uxorem ducat ſpado. Meuia tuſcum — Iuuena.

venatur ad modum viri   baculum venationis

Figat aprum. & nuda teneat uenabula mamma.

¶ Omnia ꝑmutant cũ carẽs poteſtate ducat vxorẽ: ⁊ mulier exercet virilia. Itẽ Meuia nomẽ meretricis eſt. ⁊ ꝑ quacunqꝫ muliere impudẽti ponitur. q̃ in venationẽ pugnamqꝫ deſcendit theatralem

Patricios omnes opibus cum prouocet vnus — Iuuena.

Quo tondente grauis iuueni mihi barba ſonabat

¶ Hic ponunt patricij ꝓ nobilibꝫ q̃ dicebãtur patres ꝯſcripti quoꝝ nomina aureis lr̃is ſcribebant. Unus q̃ tonſor fuit tota notiſſimus vrbe ⁊ poſt factus eques ditiſſimus. Itẽ barbã veteres dixerũt eo ꝙ viroꝝ ſit ⁊ non mulierũ. Itẽ patricij ꝓgenies eoꝝ dicta eſt qui ex ſenatoribꝫ illis centum quos Romulus inſtituit originẽ trahunt. auctore Liuio.

illiꝰ patrie egypti   ſeruꝰ illiꝰ oppidi

Cum pars niliace plebis cum verna Canopi — Iuuena.

ille de illa patria   eleuante   illas veſtes

Criſpinus tyrias humero reuocante lacernas

ventilare faciet   ꝓ pondere auri

Ventilet eſtiuum digitis ſudantibus aurum

Nec ſufferre queat maioris pondera gemme

¶ Criſpinus fuit ſeruus egyptius q̃ veniẽs romã cũ vicioſiſſimus eſſet:

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1185 4° [14,-475]

factus ē magn⁹ ⁊ diues. Itē Tyria dicebāt purpura qua nobiliſſimi Romanoꝝ veſtiebant. a Tyro oppido regionis Paleſtine. Itē Nil⁹ fluuius egypti cui⁹ oſtiū ē canop⁹. Itē gēme vocate. q2 inſtar gūmi trāſluceāt que multū auri tribuūt venuſtate coloꝝ. ⁊ ſt; innumerabilia genera gēmarū

adulteri

Iuuena, Cum leno accipiat mechi bona ſi capiendi
Ius nullum uxori doctus ſpectare lacunar
Doctus & ad calicem uigilanti ſtertere naſo

¶ Scipio naſica ꝓhibuit ſenatū ꝯſtruere theatrū ꝑſuadēs oꝛone grauiſſima ne grecā luxuriā virilib9 patrie moꝛib9 paterent obꝛepe. Neqꝫ eīm cēſebat felicē foꝛe rēpublicā ſtātib9 menib9: ruētib9 moꝛib9. Item Demoſthenes cū a Layde meretrice copiaꝫ ſui coꝛpis peteret. illaqꝫ mille denarios paciſceret. Rūdit ego penitere tāti nō emo. Leno dꝛ ꝓꝑe ꝯciliatoꝛ ſtupri. vel ille q̄ in domo ſua patit ſtupꝛū vel coitū vt lucrū ſibi ſentiat. cui⁹ vxoꝛ dꝛ lena.
q̄d curāt de infamia dūmō diuites ſint

Iuuena, Quid enim ſaluis infamia nummis
infamiam
Vincant diuitie. ſacro nec cedat honori
Nuper in hanc urbem pedibus qui uenerat albis

¶ Aliquis ex nihilo ꝑ fas ⁊ nefas fact⁹ diues etſi abſqꝫ honoꝛe infamis ſit pꝛefert diuitias omnib9. Item ſerui venales induebant albis calceis ꝓ ſigno. ideo tamē non volunt deſpici ſi diuites ſint

qm̄ auaros infames

Iuuena. Quandoquidem inter uos ſanctiſſima diuitiarum
Maieſtas: & ſi funeſta pecunia templo
conſtituaris
Nondum habitas. nullas nummorum ereximus aras
Vt colitur pax atqꝫ fides uictoria uirtus

¶ Cū ita honoꝛant diuitie mirū eſt ꝙ altare nō habeāt in tēplo. Itē templi nomē generale ꝓ locis q̄buſcūqꝫ magis antiq̄ templa dicta quaſi tecta ampla ⁊ loc⁹ deſignatus ad oꝛientē. Itē funeſta dꝛ a funere vel fune: ideo pecunia dꝛ funeſta. q2 funera facit cū hoīes ſepe occidit. tū etiā q2 ſacci pleni pecunia fune ligant. Itē arā quidā dixerūt ꝙ incēſe ibi victime ardeant Alij aras vocāt a ꝑcatione quas greci aras vocāt. Itē pacis vocabulum videt a pacto ſumptū. poſterius aūt pax accipit fedus ꝑmū initur. fedus eſt pax que fit inter dimicantes. vel a fide vel a fecialibus.

¶ De vanis & inanibus votis hominū

deo nature dūmō aliq̄d des vt acq̄ras q̄d petis.

Perſius FVnde merum genio: non tu prece poſcis emaci

ꝑcio conductis acquirere

Que niſi ſeductis nequeas committere diuis?

ſacrificabit thuribulo

At bona pars procerum tacita libabit acerra

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1185 4° [14,-475]

Illeposcit emaciprece qui poſcit pciũ dat. Itẽ nature de⁹ genius ẽ. cui
natali die ſacrificat. Dũ donis aliqd impetram⁹ id emiſſe videmur. Itẽ
acerra arcula ẽ thura ↄdẽdi ⁊ ↄſeruãdi deſeruiẽs. q̃ ad tẽpla cũ erat neceſſi
tas ferebat. vñ Virgili⁹. Farre pio ⁊ plena ſupplex veneratur acerra

Haud cuiuis ꝓmptũ eſt: murmurq; humileſq; ſuſurros — Perſius
Tollere de templis: & aperto viuere uoto

Nõ facile eſt apte cũctis ſuperos depcari. qm̃ iniqua vota eoꝝ ſunt.
Vñ minus eſt ſuſurrus q̃ murmur. Suſurrus em̃ ẽ loq ſecum tacite. vel
alicui in aure. Murmur vero poteſt eſſe inter multos cum clamore.

ſubam augmẽtare ad ſacrificãdũ illũ deũ lucri ⁊ mercatoꝝ.
Rem ſtruere exoptas celo boue: mercuriumq; — Perſius
aduocas o mercuri domos
Accerſis fibra: da fortunare penates
rñdẽdo repħẽdit iſtũ vanum.
Da pecus & gregibus fetum quo peſſime pacto
vitulorum membra cõburuntur.
Tot tibi cum in flammas iunicum omenta liqueſcant

Mercuri⁹ ſermo interp̃tat. nã ideo mercuri⁹ q̃ſi medius currẽs dr. ita
q; ſermo currat medi⁹ inter hoies ideo mercatorib⁹ p̃eſt. q: inter vẽdentes
⁊ emẽtes ſermo ſit medi⁹. Quo peſſime pacto vis augere diuitias. cũ rem
cõtinue minuas muneribꝫ mercurio tribuẽdis. cũ tot tauri immolent ⁊ cõ
burant. Itẽ Iunices ſunt tauri vitulis grãdiores. bob⁹ q̃q; iuniores a iu
niori etate cognoiati. Itẽ Omẽtũ vt Celſus in q̃rto refert. mẽbrana tenu
is et inteſtina ↄtegens ex interiori pte leue ⁊ ſtrictũ. ex ſupiori mollius

aialiũ copioſo.
Attamen hic extis: & opimo vincere farto — Perſius
Intendit: iam creſcit ager iam creſcit ouile
tibi qđ oras ſperando eris deceptus
Iam dabitur iamiam donec deceptus & expers
fruſtra oĩa vane dabis donec nũmus ſit in ciſta
Nequicq̃ fundo ſuſpiret nummus in imo

Itẽ fartũ gen⁹ eſt ſacrificij vel qđ ad ſacra ferret dictũ. vel qđ pluribus
varijſq; reb⁹ fartũ eẽt. Tunc ibi. Ne quicq̃ fundo donec oẽs pecunias in
hmõi ſacris abſumpſerit. Nequicq̃ ꝓ p nõ ponit. Virgil. Nequicq̃ ſe
ros exercet noctua cantus. Alibi fruſtra ſcat. vt idem. ter ſaxea tentat li
mina nequicq̃. Suſpiret vero ad gemitũ ⁊ dolorẽ donantis retulit: q cuȝ
ſe omnia cõſumpſiſſe cerneret ipſe fruſtratus ſuſpirat.

o terrene
O curue in terras anime celeſtium inanes — Perſius
introducere auaroꝝ
Quid iuuat hoc templis noſtros immittere mores
p q̃ fiant ſcelera luxuria
Et bona diis ex hac ſcelerata ducere pulpa

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1185 4° [14,-475]

¶ O curue in terris anime terrena tm̄: relictis celeſtib9: cogitantes q̄d iu
uat terrena inducere in tēplis q̄ celeſtia deberent reſpicere. Exclamans au
tē indignanter q̄rit quid luxuries tanta in templis pſit. Ex hac pulpa .i.
ex hac nimia luxuria. Pulpa em̄ ſine oſſib9 caro eſt. Item manes dicūtur
deos mortuoꝝ: quoꝝ poteſtatē inter lunam ꝛ terrā fore aſſerunt a quib9
ꝛ mane dictū putant. ꝙ tunc ſol a manib9 .i. inferis veniat.

Iuuenalis Orandum eſt ut ſis mens ſana in corpore ſano
roga deū pſeuerantem animū
Fortem poſce animum: mortis terrore carentem
anim9 vt ſcias ꝙ ita naturale eſt mori ſicut naſci
Qui ſpatium uite extremum inter munera ponat
Nature. qui ferre queat quoſcunq̄ labores
ſit vacuus a poſſeſſionib9
Neſciat iraſci: cupiat nil.

¶ Orādū ē a dijs: vt ſit mens beata ꝟtutib9 ornata: in corpe ſano ꝛ bene
diſpoſito ꝯtra q̄cūq̄ mala hui9 mūdi. Phi iō mortē bonā dixerūt. qꝛ ſm
naturā eā ſicut vitā accidere dicebāt. Om̄e qđ ſm naturā ē. bonū eſt. Iteꝫ
mens vocata ꝙ emineat in aīa: vel qđ meminit in aīa. vn̄ ꝛ immemores
amētes. Itē. corp9 dictū eo ꝙ corruptū perit. ſolubile em̄ atq̄ mortale eſt.
Itē labare ē rure ꝛ repēte cadere. Virgil. Labat ariete crebro ianua. labi
ꝟo leuiter ꝛ ſenſim ſeorſuꝫ ire. vt labit̄ celū. labit̄ anguis. labo pmā breueꝫ
hꝫ. labor pmā lōgā. hinc labor oris ꝛ laboro as pmā breuē. Itē a labo ve
nit labaſcit ꝛ nō a labor. Vn̄ Terētius. Labaſcit vict9 vno ꝟbo q̄ cito
fortem animū ad recte viuendum.

Iuuena. Monſtro ꝙ ipſe tibi poſſis dare: ſemita certe
ſemita tranquille vite eſt viuere p ꝟtutem
Tranquille per virtutem patet vnica vite
nulla ꝟtus deficit ſi aſſit tibi prudentia.
Nullum numen abeſt ſi ſit prudentia

¶ Declaro ꝙ fortē animū debes poſcere. qꝛ nullas vires in nos hꝫ fortu
na ſi prudētes ſum9: ꝛ ſm ꝟtutē viuam9. qꝛ p virtutē eſt vnica ſemita cuꝫ
prudentes ſum9. Itē ſemita itineris dimidiū eſt. ꝛ a ſemi itu dicta. Semi
ta aūt hominū eſt. callis ferarum ꝛ pecudum eſt. Item Numē eſt imperiū
poteſtaſq̄ dei. Alij dicūt. Numen eſt dei nutus. vt Priſcianus
niſi qđ placeat deo

Iuuena. Nil ergo optabunt homines ſi conſilium vis?
Permittes ipſis expendere numinibus quid
Conueniat nobis rebuſq̄ ſit vtile noſtris
melioꝛib9
Nam pro iucundis aptiſſima queq̄ dabunt dii

¶ Dicere q̄s poſſit ſi nō ſit pecunia a dijs: nec aliqua bona fortune. ergo
nil optandū erit a dijs. Rn̄det ſic ſcire volueris q̄d debes optare. pone in
deoꝝ arbitrio: qꝛ ipſi ſciunt q̄d ſit nobis vtile. Item om̄ia noīa deoꝛuꝫ ex

cõſuetudine traducta ſunt ad ſignãdum res quib᷒ dij ꝑfecti habebãtur. Bac-
chus em̃ vinoꝝ deus erat. ⁊ ꝓ vino ponit᷑. Ceres dea frumenti. ꝓ frumen-
to. Mars belli. ꝓ bello. Penates dij familie. ꝓ familia.

humana natura

Charior eſt illis homo q̃ ſibi: nos animorum Iuuena.

improuiſa ⁊ inordinata affectione

Impulſu. & ceca magnaq; cupidine ducti

matrimonium

Coniugium petimus partumq; vxoris, at illis

Notum qui pueri: qualiſq; futura ſit vxor

¶ Dij meli᷒ hoib᷒ ꝓuidẽt: cũ ipſi cognoſcãt qd vtile ſit hoib᷒. Affectione em̃ ſenſuũ hoies ducunt᷑ ad vota. Itẽ hõ dict᷒. qꝛ ab humo eſt fact᷒. vt dꝛ in Geneſi. Et creauit de᷒ hoiem de limo terre. Abuſiue aũt ꝓnũciat᷑ totus hõ ex vtraq; ſubſtantia. ſ. ex ſocietate corpis ⁊ anime. Naꝫ ꝓprie hõ ab humo dꝛ. greci vero hominẽ antropos vocant qḋ ſurſum ſpectat.

templis

Attamen vt poſcas aliquid voueaſq; ſacellis

.i. albi ſecreta inteſtina

Exta & candiduli diuina thomacula porci.

¶ Etſi hoies ignorãt qd eis expediat: tñ in tẽplis fuerũt holocauſta ad impetrãdũ illa q̃ petũt. Itẽ thomacula ſunt farcimina porcinis carnib᷒ ceſis ⁊ inuolutis. Meminit aũt hui᷒ victime potius q̃ꝫ aliarũ. q̃m in nuptiis ⁊ re vxoria cuius paulo ante fecit mẽtionẽ ibi videlicꝫ. qualiſcunq; futura ſit vxor mactabat᷑ porcus. vt Varro in re ruſtica ſcribit.

iudice morum

O proceres cenſore opus eſt & aruſpice nobis Iuuenalis

tu qcũq; bonus maiora miranda.

Scilicet horreres maioraq; monſtra putares

Si mulier uitulum uel ſi bos ederet agnum

Itẽ puto. credo. arbitror. reor. exiſtimo. affirmo. q̃ſi in idẽ cadũt ſcḋm Laurẽtiũ. tñ eſtimo ⁊ exiſtimo dr̃nt ſicut cogito ⁊ excogito. ꝑus em̃ eſt excogitare: ⁊ poſtea cogitare. Ita ꝑus rẽ exiſtimam᷒ deinde q̃lis ſit eſtimam᷒. Exiſtimare ẽ ꝯſiderare. eſtimare iudicare. Itẽ Mõſtra a monitu dicta: q᷑ aliquid ſignãdo demõſtrẽt. ſiue q᷑ ſtatim mõſtret qd appareat. ⁊ hꝫ ꝓprietatis eſt. Aruſpex dꝛ diuinus q̇ circa aras inſpicit exta victimarum.

¶ De his qui ex nihilo ꝓmouẽtur ad diuitias.

mercedes vel pecunie exul extraneus.

ASpice quid faciant commertia: uenerat obſes Iuuenalis

Hic fiunt homines nam ſi mora longior urbem

permiſit.

Indulſit pueris non vnq̃ deerit amator

¶ Aſpice quid mercedes ⁊ pecunie efficere poſſunt. qꝛ etſi quis exul fuerit dũ pecunias poſſideat ſalutabitur ab hominib᷒. q᷑ ſi maius incremen-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1185 4° [14,-475]

tum fuerit diuitijs ad om̄ia ſcelera erit ꝓgreſſus. Itē Vrbani ꝛ oppidani dicunt q̇ in vꝛbibꝫ ꝛ oppidis habitāt. ſola vꝛbs roma. cetera oppida.

in p̄terito tp̄e

Iuuenalis Nam quid tam miſerum tam ſolum uidimus ut non

poſſis timere

Deterius credas horrere incendia lapſus

Tectorum aſſiduos ac mille pericula ſeue

Vrbis.

¶ Nā nihil tā malū ē in mūdo q̄n credere poſſim⁹ deteri⁹. q2 incēdia edificioꝝ caſus ꝛ mille ꝑicula ſeue vꝛbis. Itē Nā ꝛ nāqꝫ q̇ddā ſil'e hn̄t qd ita ꝛ itaqꝫ. Et ali q̄n accipit̄ ꝓ aūt ad diſtinctōeȝ ſentētiarū. vt in Saluſtium Cicero. Nāqꝫ qd in vxoꝛē atqꝫ filiā meā tā peculāter inuect⁹ es. i. ꝙ aūt in (vxorem.

poſt hoc

Iuuena. Hinc tunc Vmbricius quando artibus inquit honeſtis

Nullus in vrbe locus nulla emolimenta laborum

pauperum deterioꝛ.

Res hodie minor here q̄ fuit atqꝫ eadem cras

dirimetur paup̄ibꝫ

Deteret exiguis aliquid

¶ Vmbrici⁹ bon⁹ ꝛ iuſtus vir mala mūdi videre nō potuit. ergo ꝯq̄rēdo de malis recedere conat̄. q2 oia indies ad deteri⁹ deueniūt. nec artibꝫ honeſtis aliq̄ ꝯmēdatio e. t ali qd p̄miū laboꝝ honeſtoꝝ. Itē indies in hoc a q̄tidie differt: ꝙ ſp̄ fere cū quodā incremento dr̄. ideo plerūqꝫ cū ꝯparatiuo ponit̄. vt cum indies malū artius p̄meret. Sine ꝯꝑatiuo etiam dr̄ cū verbo incrementi. vt Liuius. creſcente indies multitudine. Quotidie aūt dici p̄t ſine incremento. vt q̄tidie ſcribo nō indies lego: ſed quotidie.

ꝑs vite

Iuuena. Dum ſupereſt Lacheſi quod torqueat: & pedibus me

ſuſtento manum meā

Porto meis nullo dextram ſubeunte bacillo

q̇ om̄ia falſo ꝛ dolo ꝑmutant.

Cedamus patria maneant qui nigrū in candida vertūt

¶ Cloto Lacheſis ꝛ Atropos tres ſoꝛoꝛes ſūt q̄ curſuȝ vite ꝑuare dicunt̄ vt Cloto dr̄ p̄eſſe initio vite ꝛ vitā dare. Lacheſis dr̄ vitā extēdere. ꝛ dr̄ toti vite p̄eſſe. q̄re ſepe ꝓ vita ponit̄. Atropos dr̄ vitā finire. ꝛ ita p̄eſt morti Tūc ibi. Qui nigrū ꝛc̄. Vitia ꝓ ꝟtutibꝫ vēdūt. vn̄ Ouid. Qui facere aſſueuerat patrie nō degener artis Cādida de nigris ꝛ de cādentibꝫ atra.

ꝑlem cauſa ex vulgo.

Iuuena. Munera nunc edunt & verſo pollice vulgi

aperte ex hoc maleficio

Quemlibet occidunt populariter inde reuerſi

ad purgandum.

Conducunt foricas & cur non omnia cum ſint

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1185 4° [14,-475]

Quales ex humili magna ad faſtidia rerum

iocus fortune eſt deꝓmere vnum ꝛ eleuare alterum.

Extollit quotiens voluit fortuna iocari

¶ Itē Verſo pollice.i.p leui cauſa vel ſolo ſigno. Itē forica ē cloaca vel puteus in quē publica ciuitatis ſtercora ꝓijciunt. Nā latrine dicunt̄ ꝓuate in domib9. forice ꝓo publice. Itē ꝓm9 digito ꝑ pollex vocat̄: eo ꝙ inter ceteros ꝟtute polleat ꝛ poteſtate. Itē vulgus ē paſſim inhabitans multitudo quaſi quiſꝙ ꝙ vult. Inuenit̄ generis maſ. ꝛ neutri.

extraneus omnia faciet vt aliquid lucretur.

Greculus eſuriens in celum iuſſerit ibit — Iuuena.

Aduectus romam quo pruna & coctana vento

ꝓdeſt natiuitas

Vſꝙ adeo nihil eſt ꝙ noſtra infantia celum

habuit romanū a monte q̄dā fructu oliue illi9 patrie

Hauſit Auentini bacca nutrita ſabina

¶ Alienigene intantū diligunt̄ ꝛ ꝓponunt̄ nr̄is. qꝛ oia parati ſunt facere ꝛ vſualiter locut9 eſt. qꝛ ſolem9 dicere de extraneo q̄ vēto huc veniſti. Item pruna ꝛ coctana fruct9 ſunt peculiares ſyrie: vt ſcribit Plini9. Coctana vero minores fici ſunt: vt idē eſt auctor Martialis. ſi maiora forēt coctana ficus erāt. Itē infans dr̄ hō ꝓme etatis. qꝛ adhuc fari neſcit. Nondum eñ bn̄ ordinatis dentib9: ꝑfecte loq̄ poteſt ꝓpter rōnis imbecillitatem. Item Auētinus mons in Romana vrbe eſt circa ſabinā vbi abundant oliue

Quid quod materiam prebet cauſaſꝙ iocorum — Iuuena.

tunica

Omnibus hic idem ſi feda & ſciſſa lacerna

Si toga ſordidula eſt: & rupta calceus alter

vſꝙ ad pellem

Pelle patet. uel ſi conſuto vulnere craſſum

nouiter ſutum filum

Atꝙ recens linum oſtendit non vna cicatrix.

¶ Hoies hodierno tp̄e deridēt pauꝑes ex leui cauſa. Itē iocari ꝛ ludere differūt. ludim9 eñ re. ꝛ iocamur ꝟbis. vn̄ lud9 in facto eſt. iocus in verbo Ideo dicim9. ioco ne an ſerio loq̄ris. Itē lacerna palliū fimbriatū in quo olim ſoli milites vtebant̄. Itē toga dicta eo ꝙ velamēto ſui corpus tegit. Eſt aūt palliū purū forma rotūda ꝛ fuſiore quaſi mūdante ſuū ſub dextra veniens ſuꝑ humerū ſiniſtrū ponit̄. Itē p cicatricē intelligit̄ hic ruptura in calceo vel alia ꝑte veſtis. pauꝑes eñ cum groſſo folio aliq̄d ſuunt ſerūt multis ſuturis que hic cicatrices vocantur.

durum eſt pauperi ab alijs derideri

Nil habet infelix paupertas durius in ſe — Iuuena.

diues

Quam ꝙ ridiculos homines facit exeat inquit

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1185 4° [14,-475]

ſllō [stain] ſñe equitum.
Sı pudor eſt & de puluino ſurgat equeſtri
poſſeſſio.
Cuius res legi non ſufficit & ſedeant hic
meretricio
Lenonum pueri quocunq; in fornice natı.
¶ Si vis vacare animo aut paup ſis oportet. aut paupi ſilis. Non pt ſtudiū ſalutare fieri ſine frugalitatis cura. frugalitas aūt pauptas voluntaria ē. Qd tuo bñficio ſcire nō potes: pauptate ſcias. Pauptatꝫ ꝓpriuz ē vbi aliena deficiūt exercere libertatez. Quintil. Ab alijs diuitibꝫ pauperes ſpernunt diuites extollunt. ꝛ ſi meretrice nati ſunt intromittunt. Item ridiculus dicitur is qui riſum mouet vel ꝓpter quem ridetur
pauper.
Iuuena. Quis gener hic placuit cenſu minor atq; puelle
Sarcinulis impar? quis pauper ſcribitur heres
¶ Nō petit paup ad matrimoniū filie nec inſtituit heres. Item gener eſt qui filiā duxit. gener aūt dictꝰ. q; aſſiſcat ad augmentandum genus
Iuuena. ~~Libertas pauperis hec eſt~~
ꝟberatus veniam
~~Pulſatus rogat & pugnis conciſſus adorat~~
~~Vt liceat paucis cum dentibus inde reuerti~~
¶ Paup a diuite ꝯfuſus ꝛ ꝑcuſſus rogat vt viuꝰ abire poſſit. Itē pugnꝰ a pugillo dictꝰ ſicut palma. ab expāſis palme ramis. Itē libertas ē liberi hois ꝯditio q̄ agere ſingula q̄ iure licent nec auro aut argento eſtimari pt cū ineſtimabilis eſt. cui opponit ſeruitus ꝯditio ſerui: quo alterꝰ dño ſubiectus ſcꝫ dñi cuius volūtate ſingula facere debet que iure licent.
Iuuena. Viuendum eſt illic ubi nulla incendia: nulli
ad extinguēdū ignē ſuppellectilem
Nocte metus: iam poſcit aquam iam friuola transfert
ille pauper
Vcalegon. tabulata tibi iam tertia fumant
¶ Viuendū eſt illic ibi ſecura quies animi abſq; ꝑiculis diē agere pt. qa in domibꝫ diuitū millie ꝑicula ſunt. Vcalegon erat paup quidā. ꝛ ē ſumptum nomē vcalegon ex Virgilio. ꝛ ponit hic pro quolibet paupe. Friuolum interp̄tatur quaſi fere valens obolum.
receſſu cōmotus
Iuuena. Quamuis digreſſu ueteris confuſus amici
in illo oppido
Laudo tamen uacuis q; ſedem figere cumis
ꝓponit
Deſtinat atq; vnum ciuem donare ſibylle
¶ Quāuis bonus vir amicus meus ꝓpter iſta mala vult recedere. laudo

tam᷑ ꝙ cumas petit vbi melius ꝙ̄ hic inter vitia virtutibꝫ inſiſtere pote-
rit. Nam Cume loca ſunt ſacrata in quibꝫ habitabat Sibylla vates. Cu
mis aũt vacuus dr̄. quia ille locus virtuoſiſſimus erat. ⁊ ideo pauci eũ co
lebant. Etiam vacuus locus ille erat a vitijs.

aliqs diues malus

Quid refert igitur quantis iumenta fatigat Iuuena.

pulchris domibꝫ.

Porticibus quanta nemorum vectetur in vmbra

Iugera quot vicina foro quas emerit edes

eſt felix

Nemo malus felix minime corruptor.

¶ Nõ pdeſt diuiti multa poſſidere ſi vitioſus ſit. Itẽ portic⁹ ꝙ trãſitus
ſit magis ꝙ̄ ibi ſtandũ q̄ſi porta. ⁊ dr̄ porta qꝛ p̄t p eã vel importari ali-
quid vel exportat᷑. Itẽ foꝝ eſt exercendarũ litiũ locus a fando dictus. ſiue
a rege Foroneꝫ q̄ p̄m⁹ grecis leges dedit. hec loca ⁊ roſtra vocant᷑ a capta
rũ nauiũ eratis roſtris: qbꝫ foꝝ Romanũ exornatum erat

rarum

Quicquid conſpicuum pulchrumqꝫ ex equore toto Iuuena.

Res fiſci eſt ubicunqꝫ natat donabitur ergo

Ne pereat iam letifero cedente pruinis

timentibꝫ.

Autumno iam quartanam ſperantibus egris

Stridebat deformis hyemis.

¶ Quicq̄d pulchrũ diuitibꝫ placẽs fuerit dabit᷑ eis vel ꝯfiſcabit᷑ aut alia
iniuria vendicabit᷑. Deſcribit hic tẽpus autũnale ⁊ hyemale. Vñ carneꝫ
hois calore eſtatis diſſolutã frigidus autũni facile penetrat ⁊ morbum in
ducit. Itẽ fiſcus eſt ſaccus publicus. vnde ⁊ fiſcelle ⁊ fiſcine dicũtur. hunc
habent exactores ⁊ in eo mttiũt debitũ publicũ qđ reddit᷑ regibꝫ. fiſc⁹ au-
tem p̄me poſitionis ē. deriuatiuũ fiſcina. diminutiuũ fiſcella. Autumnus
eſt dum rurſus ſol a cacumine deſcendens infringat eſtiuã caliditatem. hy
ems dum ſol meridianis ptibꝫ immoratur.

Sed quid violentius aure tyranni Iuuena.

Cum quo de pluuiis aut eſtibus aut nimboſo

Vere locututi fatum pendebat amici

¶ Nihil eſt violẽtius aure tyranni. qꝛ ſi aliqs amicus de aliqua re ſecuꝫ
loqueret᷑ ⁊ nõ ꝯtingeret ſibi vti amicus ſibi p̄dixit imminebit ſibi mors.
Nam Nero tyrãnus ſenatores ⁊ ꝯſulares ptim exilio: ⁊ ptim morte dã-
nauit leuiſſima cauſa. Itẽ tyrãni grece latine dicunt᷑ reges. Nã apud vete-
res inter tyrannũ ⁊ regẽ nulla diſcretio erat. Virgil᷑. Pars mihi pacꝭ erit
dextrã tetigiſſe tyrãni. i. regis optimi Enee. Nũc aũt rex ẽ iuſte ad vtilita
tẽ publicã regẽs. tyrãnus iniuſte oĩa ad vtilitatẽ ꝓpriam vendicans

De Mimis & Leccatoribus.

ſcurram ſi ſit
Iuuena. Site propoſiti nondum pudet atqꝫ eadem mens
etiam ſumma ſumptu.
Vt bona ſumma putes aliena uiuere quadra
ille ſcurra
Si potes illa pati que nec Sarmentus iniquas
tiberij ille ſcurra.
Ceſaris ad menſas nec vilis galba tuliſſet

¶ Quoddã viliſſimũ genꝰ hoim reꝓhendit qui potentibꝫ diuitibꝫ ſeruie-bant vt laute viuerent. Itẽ Sarmẽtus ⁊ Galba fuerunt viliſſimi leccatores qui curiã Tiberij ceſaris frequentãtes magnã iniuriã paſſi ſunt. Itez ceſaris nomẽ a Julio cepit. qꝛ bello ciuili cõmoto ꝑmus romanoꝝ ſingularem obtinuit principatũ. Itẽ ceſar ꝗ matris vtero ceſus. vel qꝛ cũ ceſarie natus ſit. a quo ⁊ impatores ſequentes ceſares dicti ſunt

tu ſceuola implet corpore ſcutellã.
Aſpice ꝗ longo diſtendat pectore lancem
ille piſcis circũdata.
Que fertur domino ſquilla & quibus vndiqꝫ ſepta
deorſuz aſpiciat reliquos piſces
Aſparagis qua deſpiciat conuiuia cauda.

¶ Dñs optimos piſces habebit. alij ãt viliſſimos. vñ dñs habuit ſquillam que ẽ genus piſcis delicati. ⁊ ponebat in maxima lãce ⁊ vndiqꝫ ad latera ponebant aſparagi. Itẽ aſparagi ſunt piſciculi parui ⁊ optimi

eleuaris manibꝫ ſcutella
Iuuena. Cum uenit excelſis manibus ſublata miniſtri
albumine ille vilis piſcis
Sed tibi dimidio contritus gamarus ouo
gamarus exiſtens mortifera.
Ponitur exigua feralis cena patella

¶ Gamarꝰ eſt piſcis vilis mali saporis ꝗ ita putreſcit vt ꝑs ꝑti nõ heret niſi ouo ꝯſolidet. nõ integro: ſꝫ albumine ⁊ dabit paugibꝫ. Itẽ Oua ſtdicta: eo qꝛ ſunt vuida. vñ ⁊ vuida eo qꝛ intꝰ humore ſint plena. Nã humidũ eſt qͦ exterius humorẽ hꝫ. Vuidũ qͦ interius. Quidã eñ putãt ouũ habere grecã originẽ nois. Iſti aũt dicunt oa v litera ſublata

diues illo bono oleo ſed
Iuuena. Ipſe venafrano piſcem perfundit: at hic qui
nõ bene coctus ſcurre
Pallidus offertur miſero tibi caulis olebit
oleum lucerne ventribꝫ
Laternam illud enim ueſtris datur alueolis quod
nauis illoꝝ populoꝝ
Canna micipſarum prora ſubuexit acuta

¶ Diues vtit̄ bono oleo oliuarꝝ ꝛ tu malo. vñ venafrū oppidū ē vbi naſcitur oleū. Itē caulis gn̄alr̄ dr̄ arborꝝ herbarū vl̄ olerū. ſꝫ fruter dr̄ tirſis q̄ ſurſuz aſcēdit. Micipſa fuit rex numidarū Iugurthe patruus Maſſaniſſe fili⁹. a q̄ numide micipſe dicūt̄. Itē cāna dr̄ nauis q̄ ad modū cāne ē. Cāna aūt ꝓprijſſime dr̄ arūdo. qꝛ micipſe naues habebant pyraticas acutas ꝓras hn̄tes ad modū cāne. Itē lucerna dr̄ ꝙ lucē int⁹ habeat clauſam fit eīm ex vitro int⁹ recluſo lumine vt vēti flat⁹ adire nō poſſit. Laterna dr̄ (in q̄ latet lumen.

ſcurrarū ſtultus audax

Quis veſtrum temerarius uſqꝫ adeo quis — Iuuena.

diuiti

Perditus ut dicat regi bibe plurima ſunt que

rupta veſte

Non audent homines pertuſa dicere lena

¶ Quis ſcurrarū p̄ſumet libere loq̄ diuitibꝫ. qꝛ ſolū exaudiūt̄ diuites auctoritate fulti. vñ Tul. Nā ꝛ ſi maledixer̄ auctoritas tua ꝑſuadebit Itē le(na ē gen⁹ veſtis.

nūmos aliq̄s potēs

Quadraginta tibi ſi quis deus aut ſimilis diis — Iuuena.

tuis quāti honoris.

Et melior fatis donaret homuncio quantus

viri diuitis

Ex nihilo fieres quantus virronis amicus

diceret diues

Da trebio. pone ad trebium vis frater ab iſtis

illis cibis

Ilibus? o nummi uobis hunc preſtat honorem

Vos eſtis fratres.

¶ Si paup̱ es a diuite ꝯtēneris. ſꝫ ſi diues efficiar̄ amic⁹ eius eris. Itē Iliū greco ſermōe appellatū ꝙ ibi obuoluam⁹ nos. grece eīm Ilios obuoluere dr̄. Itē fratres dicti ꝙ ſint ex eodē fructu. i. eodē ſemie nati. vñ frater q̄ſi fere alter. Itē nūm⁹ dr̄ a numero as. qꝛ nūmis numeramus. Itē pecunia q̄ſi pecudia. qꝛ ois antiq̄rū pecunia in pecudibꝫ erat. ſꝫ iam ad alia trahitur. Vñ peculiū pecunia ꝓpria. vt monacho nō licet habere peculium

ſceuola

Tu tibi liber homo & regis conuiua videris — Iuuena.

coquine

Captum te nidore ſue putat ille culine

Nec male coniectat: quis enim tam nudus? vt illum

ſignum nobilitatis

Bis ferat Hetruſcum puero ſi contigit aurum

illud ſignum contingit

Vel nodus tantum & ſignum de paupere loro.

¶ Tu putas te ſcurrā eſſe magne libertat̄. qꝛ ꝯuiua es diuitis ſibi autem

videt ꝙ tu es vocatus ad cenã ſpe odoris coq̃ne ſue. ſed dimitto om̄ia ad
miror ꝙ tolerare queas pueros te irridẽtes. Itẽ ꝑ hetruſcũ aurũ intelligũ
tur bulle quas p̄mi hetruſci nobiles pueris ſuis aptauerũt per corrigias
dependentes ⁊ erant ſignũ nobilitatis. ⁊ nodi ſunt corrigie

ꝟba vnius ſcurre ad aliũ

Iuuena. Spes bene cenandi uos decipit, ecce dabit iam

medio comeſtũ

Semeſum leporem aut aliquid de clunibus apri

ſcurras

Ad uos iam ueniet minor altilis inde parato

Intactoq; omnes & ſtricto pone tacetis

Sepe bñ cenãdi ſcurre oia bñ patiunt. ſʒ dũ ſperãt aliq̃d leporis aut apri
habere acq̃rũt mutilatã gallinã. Semeſus a ſemis ⁊ eſus. Altil q̃nq; po-
(nit adiectiue. q̃nq; ſubſtãtiue vt h.

diues

Ille ſapit qui te ſic utitur omnia ferre

colophiſandum

Si potes & debes. pulſandum uertice raſo

Prebebis quandoq; caput nec dura timebis

verbera

Flagra pari his epulis & tali dignus amico

¶ Scurrꝫ radebant capita ⁊ ꝑcutiebãt arũdine. Tam ſeruilẽ aim habes
vt ſis paſſurus ꝟbera capite raſo more ſerui. qd genus pulſatõis notat Mar
tial. h ſcʒ caput ſalamãdra notat aut ſeua nouacula nudat vt digna ſpecu
lo fiat imago tua. Itẽ Vertex ẽ ea ps capitꝫ q̃ capilli colligant. Itẽ epule
ab opulẽtia rerũ dicte. Epule aũt ſimplices in duo neceſſaria diuidunt. ſcʒ
panẽ ⁊ vinũ. ⁊ duo ſuꝑflua q̃ terre ⁊ mari veſcendi cauſa exquiruntur.

apud diuites.

Iuuena. Cum perfuſa mero ſpumant unguenta falerno

magno vaſe ex ebrietate.

Cum bibitur concha cum iam uertigine tectum

apparet ãbulare cũ tñ tm̃ ſit vna videt exurgere ebrioꝝ

Ambulat, & geminis exurgit menſa lucernis

¶ Diuites romani vtebant vngento vt melius comederẽt ⁊ biberẽt qd vn
gentũ ꝑfuſo vino ſpumabat. i. nõ bñ odorabat. Nihil aliud eſt ebrietas q̃ꝫ
voluntaria inſania. Reb itaq; nõ verbis ꝓba iſtas q̃ dicunt voluptates
vbi modũ excelſerint penas eſſe. Seneca. Vini vſus olim romanis femi-
nis ignotus fuit ne in aliud qd dedecus ꝓlaberentur.

malus ille vir.

Iuuena. Exul ab octaua marius bibit & fruitur diis

roma iſta fieri.

Iratis, & tu victrix prouintia ploras

Hec ego non credam venuſina digna lucerna?

¶ Legib romanis cautũ erat ne qs ante nonã horã vacaret libidini. ⁊ ll

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1185 4° [14,-475]

la pars diei a mane vsq ad nonā vocabatur integra dies. A nona vero li cebat vacare voluptatibꝫ. ⁊ illa pars dicebatur dies corrupta. tūc eni͂ mere trices exiuerūt a fornicibꝫ. Vn̄ adhuc dicunt nonarie. Marius autē tota die libidini vacabat. Item frui aliqua re eſt fructum ſiue vtilitatē vel vo luptatem capere. et ea re vt dicimus. quis ocio fruitur.

De mathematicis aſtrologis

Quidam credūt aſtronomis ⁊ ſortilegicis.

Sed maior erit fiducia quicquid

prognoſticauerit   responſum

Dixerit aſtrologus credunt a fronte relatum

iouis   in illa ciuitate   apollinis

Hamonis quoniam delphis oracula ceſſant

nō eſt certitudo ſꝫ deceptio   incertitudo

Sed genus humanum damnat caligo futuri

¶ A frōte relatū. i. a media iouis ſapiētia. ⁊ dr̄ iupiter hamon. i. arenarius vel arenoſus. hamon grece arena ē latine. Apud delphos inſulam dabat apollo rn̄ſa. ſꝫ Nero timēs ne ppl's mortis ſue occaſionē ſumeret iuſſit tē plū obſerari. Itē inter aſtronomiā ⁊ aſtrologiam aliqd differt. qꝛ aſtrono mia ꝯuerſionē ortꝰ celi ⁊ obitꝰ motuſqꝫ ſiderū ꝯtinet. Aſtrologia ꝓ ptim naturalis ptim ſupſtitioſa ē. Naturalr̄ dū exqrit ſol' ⁊ lune ceterarūqꝫ ſtel larū curſus ⁊ ſtatiōes. Supſtitioſa ē illa quā mathematici ſequunt q̇ in ſtellis augurianē ⁊ p. xij. ſigna ſingula aīe ⁊ corpis mēbra regi aſſerunt

ꝑ aſtronomiam   fricatus.

Sumitur ex libro ſi prurit frictus ocelli

illi libro   vngentum

Angulus. inſpecta geneſi colliria poſcit

mulier

Egra licet iaceat capiendo nulla uidetur

ille mathematicus.

Aptior hora cibo niſi quam dederit pitoſiris

¶ Oīa vnguēta oculoꝝ colliria vocant. Ocellꝰ puus oculꝰ. Pitoſirꝫ. i. a rō aſtroꝝ tradita a pitoſtri. qꝛ cōi errore hoīm in oībꝫ agēdis ꝯſulit aſtro logus cui ꝯfidūt. ⁊ ſic decipiunt. Itē liber dr̄ in q̄ ſcribimꝰ. qꝛ an̄ vſuꝫ car te ⁊ mēbranoꝝ de libris arboꝝ volumina fiebāt ⁊ ꝯpaginabant. liber ve ro ē interior ps ⁊ tunica corticis q̄ ligno heret. vn̄ Virgiliꝰ. Sic alta liber heret in vlmo. Itē Geneſis eſt liber veteris legis. ⁊ ponit hic ꝑ libro ma thematico in quo ortus inuentū ⁊ occaſus: ⁊ fortuna traditur

quia poetica

Iam ſi pieria nullus tibi nummus in arca   Iuuena.

amare debes   nutrimentum carnificis

Oſtendatur. ames nomen uictumqꝫ machere

pauper   tibi ab alijs   venditio

Et uendas potius commiſſa quod auctio uendit.

Iuuena.

Iuuena.

¶ Jam ſi tu nõ es diues ꝙuis ſis doctus: tñ peribis ꝛ q̃res victũ in ma
cello cũ carnificibꝫ. Sũt em̃ q̃dã q ex pudore res ſuas vẽdere nolunt. ſed
alijs ad vẽdendũ ꝯmittũt. ꝛ ſic dꝛ auctio cõmiſſa. Auctio venditio eſt ab
auctionoꝛ qḋ eſt vẽdere. Machera ẽ lõgus gladius. nomen grecum eſt.

melius falſum teſtimonium dando

Iuuena. Hoc ſatius q̃ ſi dicas ſub iudice vidi

hoc quod dictum eſt

Quod non vidiſti. faciant equites aſiani

ducit ad nos

Altera quos nudo traducit Gallia talo

¶ Melius eſt pauperẽ iuſticiã ꝛ eq̃tatem ſeruare ꝙ̃ peierando iuſticiam
violare. Item eq̃tes milites equeſtres dicti eo ꝙ equo ſedeãt ꝛ in equeſtri
ordine militant. Uñ fortes iuuenes ad militiã ſolent deligi ꝛ armis exer
ceri doceri ꝛ ꝓbari ꝛ deinde ſacramẽto inſcribi equitum militie

Iuuena. Frange miſer calamũ uigilataq; prelia dele

Qui facis in parua ſublimia carmina cella

Ut dignus venias hederis & imagine macra.

¶ O tu poeta vel alter docte: carmina de plijs q̃ ꝯpoſuiſti dimitte. quia
nulla p̃mia laboꝝ. Item hedera eſt herba viridis q̃ adheret muris q̃ ſole
bant coronari poete in ſignũ ſapientie. qꝛ ſicut hedera ſemꝑ viret. ſic fama
poetarũ ꝑpetua eſt. Nam vatibꝫ dabatur ſtatua macra ꝛ pallida corona
ta hedera in ede camenarũ poſt mortem.

ſubintrant ſtudendo

Iuuena. Tedia nunc ſubeunt animos tunc ſeq; ſuamq;

ſcientiam ſuam eloquens

Terpſicoren odit facunda & nuda ſenectus

licet nõ ꝓdeſt. ſcribimus tamen ſterili arena.

Nos tamen hec agimus tenuiq; in puluere ſulcos

quia nulla premia nobis ſunt

Ducimus: & littus ſterili verſamus aratro

¶ Dum philoſophantes ad miſerã veniũt ſenectutem: pauperẽ tunc cuꝫ
tedio ꝯquerunt ꝛ culpant ſtudiũ. qꝛ indigenti melius eſt ditari ꝙ̃ philoſo
phari. attamẽ ſenes philoſophantes nõ dimittunt ſua ſtudia

cõis populus cõſueuit vulgus

Iuuena. Turba tremens ſequitur fortunam ut ſemper & odit

morti adiudicatos fortuna alicui de tuſcia

Damnatos. idem populus ſi murſia tuſco

Fauiſſet & oppreſſa foret ſecura ſenectus

illum virum de tuſcia.

Principis hac ipſa ſeianum diceret hora

ceſarem

Auguſtum.

¶ Ignobile ꝛ variū vulgus ſeq̄tur fortunā melioris odiēs dānationem Itē habem⁹ odio is iui itū. ꝛ etiā habem⁹ odi ꝓbū defectiuū in eodē ſcato qd̄ ſcationē pn̄ti ꝛ ꝑteriti hꝫ. ꝛ ꝯiugat in oib⁹ tꝑib⁹ a ꝑterito formatꝭ. ſed odi ꝑfectū eſt q̄rte ꝯiugatiōis. odi defectiuū tertie. Et repitur triplex odi. ꝓmū defectiuū ꝓma lōga. odi impatiuus ab odio ꝓma breuis. tertio odi ꝑteritū ſyncopatū ab odio. Odio inuenit habere oſum in ſupino. Inde oſor. i. oditor. vn̄ Plau. Scio illū oſorē vxoris ſue. Itē exoſus ꝛ ꝑoſus. i. ꝑfecte odiēs. Itē Murſi q̄dam ppl'i italie apud q̄s colebat fortuna. ꝛ ſic murſia dea fortune ſepe dr̄. quē ſeq̄tur vulg⁹. illū cui fortuna fauet ſequit ppl's. Itē Auguſtus ideo apud romanos nomē imperij eſt eo q̄ olim au ſgerent rempublicā amplificando. imo vt doctis placet ab auium garritu: qd̄ nomen primo ſenatus Octauiano dedit. q2 auxerat terras noie ꝛ titulo. Itē Octauian⁹ dn̄i appellationē vt hō declinauit ꝛ grauiſſimo edicto oēm populū ne eū deū appellaret corripuit.

aliquis

Si mortalis idem nemo ſciat aſpice quanta — Iuuena.

ꝑiurus — peierantis

Voce neget. que ſit ficti conſtantia vultus

p fulmen iouis.

Per ſolis radios tarpeiaq; fulmina iurat

¶ Quidā leuiter peierāt falſū ꝛ fictū magna ꝯſtātia p oēs deos ꝯfirmātes. Itē ſol appellat eo q̄ ſol⁹ appareat obſcuratꝭ fulgore ſuo cūctis ſideribus. In plurali ꝓo nūero p radijs ſolarib⁹ capit. Fulgur ꝛ fulmē ict⁹ celeſtis iaculi a feriēdo dicti. Fulgere eīm ferire eſt ac ꝑcutere. fulmina aūt colliſa nubila faciūt. Nā oim rerū colliſio ignē creat. vt in lapidib⁹ cernimus. tria aūt ſunt eius nomina. fulgur q2 tangit. fulgor incēdit. fulmē findit

Sunt qui infortune iam caſibus omnia ponant — Iuuenalis

Et nullo credant mundum rectore moueri

Natura voluente vices & lucis & anni

ſupple ꝑiurando — quecunq; mala faciunt

Atq; ideo intrepidi quecunq; altaria tangunt

Sūt aliq̄ putātes oia regi fortuna ꝛ nō a dijs. ꝛ iō nō curāt peierare. Itē greci mūdo nomē ornamētū dederunt. dr̄ eīm apd̄ eos coſmos qd̄ ſcat firmamētū vel ornamētū. Nihil eīm mūdo pulchri⁹. oculis chari⁹ ꝯſpicim⁹.

periurij.

Eſt alius metuens ne crimen pena ſequatur — Iuuenalis

Hic putat eſſe deos: & peierat atq; ita ſecum

Decernat quodcunq; uolet de corpore noſtro

illa dea — oculos meos — tibia

Iſis & irato feriat mea lumina ſiſtro

Dummodo uel cecus teneam quos abnego nummos.

¶ Alia opinio hoim credētiū deos eſſe ꝛ tn̄ peierāt ꝛ malūt pecuniā ꝑiurio tenere ꝛ expectare plagā q̄ȝ eā nō habere dūmō pecuniā teneāt. ſi mittat deus quācunq; plagā. Itē Iſis lingua egyptiorū terra nuncupat. ſunt eīm

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1185 4° [14,-475]

Iſis regina egyptioꝝ Inachi regis filia q̄ de grecia veniēs egyptios lr̄as
docuit terras colere inſtituit. ⁊ ideo terrā ei⁹ noīe appellauerūt. Itē ſiſtrum
eſt gen⁹ tympani aut alterius inſtrumēti muſici quo vſa eſt Iſis.

Iuuenalis Ille crucem precium ſceleris tulit hic diadema
Sic animum dire trepidum formidine culpe
creditorem
Confirmat tunc te ſacra ad delubra uocantem
iſte volens peierare
Precedit. trahere immo ultro ac uexare paratus

¶ Aliq̄ ꝓpter mala patiunꝫ penā. aliq̄ p̄mianꝫ. ergo auaritia ducti animū
trepidū ꝓpter culpā iuramēto falſe ꝯfirmāt impauide cū irriſione credito-
ris altaria tangūt ⁊ p̄cedentes illū cui iuramēto bona negāt Itē diadema
eſt ornamētū capitis ex auro ⁊ gēmis ꝯtextū qd̄ in circūactis extremitati-
bus retro ſtringiꝫ. ⁊ exinde dictū grece q̄ p̄ligeꝫ. Itē delubra veteres dixe-
rūt tēpla fontes hn̄tia. qb⁹ ante ingreſſum diluebanꝫ. ⁊ appellata delubra
a diluēdo. Uel a deliberatꝫ arboꝝ codicib⁹ vn̄ ⁊ ſimulachra deoꝝ fiebāt.

ſicut illud qd̄ contigit tibi
Iuuena. Si nullum in terris tam deteſtabile factum
q̄ plura ſunt alia mala peiora
Oſtendis taceo nec pugnis cedere pectus
Te ueto. nec plana faciem contundere palma

O tu q̄ decept⁹ es pecunia iuramēto ꝓuata ſi null⁹ ali⁹ patiaꝫ p̄ꝛa mala do
lere poſſis. Itē palma ē man⁹ expāſis digitꝫ ſicut pugn⁹ digitis ꝯtractis.

Iuuena. Sed ſi cuncta uides ſimili fora plena querela
cartis.
Si decies lectis diuerſa in parte tabellis
Vana ſuperuacui dicunt chirographa ligni
nobilis.
Ponendum quia tu galline filius albe
ex ignobili ꝓgenie
Nos viles pulli nati infelicibus ouis

¶ Non cōqueraris q̄ pecunia tibi ſublata iuramēto ſit. qꝛ alij patiuntur
multo maiores iniurias qb⁹ nō es melioris ꝯditionis. Antiq̄tus cum pe
cuniam alicui crederent in ligno ſcribebant vel in carta. ⁊ in medio chiro-
graphum cum literis capitalib⁹ diuidebant

paruū damnū modica ira.
Iuuena. Rem pateris modicam & mediocri bile ferendam
vertas que alijs inferuntur
Si flectas oculos maiora ad crimina confer
ne extinguantur incepta
Conductum latronem incendia ſulphure cepta
Atq̄ dolo primos cum ianua colligit ignes

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1185 4° [14,-475]

¶ Qm̄ iſta dāna cōīa ſtꝫ patiēter tolera cū alij maiora patiātur. qm̄ ſi hodi erno tp̄e aliq̄s aliū odio hꝫ ↄducit latronē q̄ res ei⁹ ſurripet aut domos in cēderet ponēdo ignē p̄mū in ianua ne q̄s accederet ad defendendū. Itē fel fert humorē q̄ vocatur bilis. ⁊ eſt ſedes ⁊ origo iracundie ⁊ rancoris.

ſtolidi
Prima docens rectum ſapientia quippe minuti — Iuuena.
debilis.
Semper & infirmi eſt animi exiguiq́ʒ uoluptas
Vltio. continuo ſic collige ꝙ uindicta
Nemo magis gaudet q̄ femina

¶ Infirmi ⁊ ſtolidi animi ē vindicatio. quia nemo magis gaudet de vin dicta q̄ʒ mulier. ⁊ ideo hō debet eſſe patiens nō intendens vindictā. Item vindicta ex inuidia ꝓcedēs eſt in actorē ſuū reciproc⁹ animi cruciatus. Si nulli vindictam q̄ris maior eris. qui eñ vindictam q̄rit minor eſt.

Cur tamen hos tu — Iuuenalis
culpabilis
Euaſiſſe putes quos diri conſcia facti
cōſciētia ꝑplexos latente dolore
Mens habet attonitos & ſurdo uerbere cedit
Occultum quatiente animo tortore flagellum

¶ Cur tū̄ vltro tibi placet, q̄z q̄ʒuis illa nō veniat: penā tū̄ nō euadūt. q̄z interius torquent̄ q̄ʒuis tu putes eos euaſiſſe. remorſus ↄſcientie pctōꝝ ē p̄ma vltio ⁊ maxima malefactoꝝ q̄ hominē iudicat. Surdo verbere gemi tib⁹ ⁊ dolorib⁹ interiorib⁹ mentis. Item animo tortore. i. animo ipſo pre ſtante officium tortoris. nam ↄſcientia punit eum

Pena autem uehemens & multo ſeuior illis — Iuuenalis
Quas & Seditius grauis inuenit & Rhadamantus
Nocte dieq́ʒ ſuum geſtare in pectore teſtem

¶ Remorſus ↄſciētie ē maior pena q̄ʒ ſeuiſſimi iudices Seditius ⁊ rha damantus infligere poſſint. Seditius iudex fuit ſeuiſſimus. Rhadaman tus filius iouis q̄ apud inferos dignas ꝓ peccatis infligit penas

¶ De Pena vitiorum.

vltiones
HAs patitur penas peccandi ſola uoluntas — Iuuena.
Nam ſcelus intra ſe tacitumq́ʒ cogitat ullum
peractum
Facti crimen habet. cedo ſi conata peregit
remorſus conſcientie.
Perpetua anxietas nec menſe tempore ceſſat

¶ Cū hō ↄplacendo ↄſentit pctis iā peccat q̄d ſi op̄e cōpleat grauı⁹ mul to. Auerſio voluntatis ab incommutabili bono formaliter peccatum: in

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1185 4° [14,-475]

actus exterior addat pctm̄: vel aggrauat pctm̄ voluntatis dubitāt theologi ꝙ peccatū ꝑ actum non recedat tꝑe niſi penitentia deleatur.

adnuſit tibi

Iuuenalis Nocte breuem ſi forte indulſit cura ſoporem

moto in lecto tuo

Et toto uerſata thoro iam membra quieſcunt

Continuo templum & uiolati numinis aras

imaginem tuam

Et quod precipuis mentem ſudoribus urget

imaginem tuam

Te uidet in ſomnis tua ſacra & maior imago

¶ Predicta pena eū comitať vigilantē: ſꝫ exequens dormientē. qꝛ imagines deoꝝ leſoꝝ videnť ei aſtare ac eū torquēt ꝑ breuē ſoporē. Itē templū nomē generale ē. ꝓ locis eīn q̄buſcūq; magnis antiq̄ tēpla dixerūt ⁊ templa dicta q̄ſi ampla tecta. ſꝫ ⁊ locus deſignat⁹ ad orientē ꝯtemplatiōi templū dicebať. Cuius ꝑtes quattuor erant. antica. poſtica. dextra ⁊ ſiniſtra vt qui cōſueret aut deꝑcaret rectum aſpiceret orientem

malefactores ad quēlibet fulminis ictū pallidi fiunt.

Iuuena. Hi ſunt qui trepidant & ad omnia fulgura pallent

cum fiunt tonitrua ipſi ſunt ſemi mortui.

Cum tonat exanimes primo quoq; murmure celi

quaſi veniant tonitrua in punitionem eius.

Non quaſi fortuitu nec uentorum rabie. ſed

ira deoꝝ miſſus.

Iratus cadat in terras & vindicet ignis

¶ Iſti flagitioſi timēt tonitrua ⁊ oīa ex vindicta diuina venire in vltiōeꝫ pctōꝝ ſuoꝝ vt exanimes. Itē exanimis extra aīm. vt mortu⁹ poſitus. Itē antiq̄ celū rotundū volubile dixerunt vocatūq; hoc noīe: eo ꝙ tanq̄ꝫ vas celatū impſſa habeat ſigna ſtellarū. hoc greci vranus dicunt a videndo.

pleureſim

Iuuena. Preterea lateris uigili cum febre dolorem

Si cepere pati miſſum ad ſua corpora morbum

irato deo diuina ptāte imagines q̄bꝫ puniunť pctōres.

Infeſto credunt a numine ſaxa deorum

Hec & tela putant.

¶ Si patiať morbū timet ſibi miſſuꝫ vltione diuina ꝓpter mala. Item febris a feruore dicta ē. qꝛ febris ē abūdātia caloris. ⁊ ē varia ſm̄ diuerſitatē humoꝝ corꝑis inflāmatiōis ⁊ putredinis. Itē corp⁹ dꝛ ꝙ nō viuit. ſ. qꝛ poſt vitā mortuū ē aut ſine vitia ē ꝯditū ⁊ formatū. quo formato infunditur anima ⁊ vita. Interdū cū vita corpus ⁊ nō caro. vt herba ⁊ lignum.

Iuuena. Quiſnam hominū eſt quem tu contentum uideris uno

Flagitioꝝ dabit in laqueum ueſtigia noſter

inſtrumētū lĩgādi eos
Perfidus & nigri patietur carceris vncum
Quaſi dicat nemo ponit ſibi finē peccādi cū ſepiꝰ peccādo itercipiť donec puniať carcere vel alio mō. Itē vncꝰ eſt ꝙ aliqͩ cudiť vel teneť a cudendo dictꝰ: eo ꝙ illo aliqͩ cudamꝰ vel tenemus. Itē Carcer locus ꝙ aliqͩ ↄſeruatur. ꝛ ē ad ↄſeruationē hoīm ꝛ nō punitionē ſm leges ordinatus.
immo maximū qđ ſequiť verare aliqͥs cōis
Haud nimium illud erit ne te pulſare togatus Iuuena.
verberetur iniuriam ſibi illatam
Audeat immo & ſi pulſetur diſſimulet nec
iudici
Audeat excuſſos pretori oſtendere dentes
vulnus
Et nigram in facie tumidis liuoribus offam.
¶ Si aliqͥs paup cōis fuerit ꝑberatꝰ a potente nō audet dicere aut ↄq̄ri corā iudice. Toga aūt romani tpe pacis vtebanť ꝛ iuſta menſura toge hȝ ſex vlnas. Togati aūt ſunt cōes pacifici. Itē Offa ꝓpe ē fruſtū dentiū. cuius diminutiuū offella. Vn̄ ꝛ offarij coci ꝗ ꝑticulatim ꝛ offatim coquunt hic aūt capiť ꝑ vulnere. Item p̄tores quaſi p̄poſitores iudices.
ꝗ eſt fauorabilis militibꝫ.
Bardiachus iudex datur hec punire uolenti Iuuena.
in ſede tribunali.
Calceus & grandes magna ad ſubſellia ſure
iure militari milites non pn̄t citari eoꝝ capitaneo.
Legibus antiquis caſtrorum & more camilli
extra caſtra
Seruato miles ne uallum litiget extra
¶ Si miles togato iniuriā intulerit mētionē inde facere nō audebit. ꝛ ſi aliqͥs velit talē ↄuenire oēs ei officient ꝛ etiā iudex. ꝛ hoc eſt qđ đr dať iudex ꝛc. Bardiachus eīm ꝓprie eſt ſagulū militare ex pilis caproꝝ. hic accipitur bardiacū epitheton calcei vt ex habitu deſignet centurionē ꝗ ꝛ calceis ciliceis vtiť. calceus bardiacus .i. ciliceus ꝛ grandes ſure. Cēturio vtēs calceis bardiacis ꝛ grandibꝫ tibialibꝫ eligiť iudex togato ſi voluerit accuſare militem ꝙ miles de milite erit iudex
Vt nemo in ſeſe tentat deſcendere nemo Perſius
ſemꝑ maiores conſideramus
Sed precedenti ſpectatur mantica tergo
¶ Nullus homo cognoſcit ſeīpm. ſȝ reſpicit maiores ſe ꝛ cupit eſſe eis ſimilis ꝛ nō potens efficere alijs iniuriať. Itē mantū hiſpani vocant ꝙ manus tegat tm̄. ꝛ eſt breue amictū. Inde mantica maior dorſum tegens.
patientia ſociatur omnibꝫ virtutibꝫ.
Omnibus una comes uirtutibus aſſociatur Iuuena.
nullus ſapiens niſi patiens: ꝛ ſine ſapientia nulla virtus
Auxiliumqꝫ ſuum fortis patientia miſcet

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1185 4° [14,-475]

ſterilis ⁊ ſine fructu
Virtus. nam uidua eſt quam non patientia firmat
¶ Itē patientia ē honeſtatis ſeu vtilitatis cauſa rerū arduarū ac difficiliū voluntaria ac diuturna ꝑpeſſio. Tullius. Totius phie robur patientia eſt. Plato. Cuiuis dolori remediū eſt patiētia. Ex ꝓuerbijs feramus equo animo ⁊ vtamur foro qđ ſors ↄceſſit donec inuicta felicitas finē malis imponat. Seneca. Equo animo audienda ſunt imperitoꝝ conuitia ⁊ ad honeſta vadenti ↄtemnendus eſt ipſe ↄtemptus

aduerſa · deficit
Ouid. Poſſe pati facile eſt ſi non patientia deſit
feras non culpas qđ vitari non poteſt
Leuiter ex merito quicquid patiare ferendum eſt
condolenda
Que uenit indigne pena dolenda uenit

¶ Iniuriarum remedium eſt obliuio. Miſerrima eſt fortuna que inimico caret. Nondū felix es ſi nōdum turba deridet. naȝ ⁊ ſi nullos inimicos tibi facit iniuria: multos tamen facit inuidia

vtile aliqn̄ eſt pati iniuriam
Ouidius Vtilis interdum eſt ipſis iniuria paſſis
veterem ferendo iniuriam inuitas nouam
Sepe eſt ſupplicii cauſa fuiſſe pium.

¶ Quicq̇d nō iure fit iniuria eſt. ↄtumelia aūt iniuria ꝑ ↄtemptū ⁊ inhonoratione̅ facta. Cōuitiū iniuria vocibꝫ facta quaſi conuitiū cū plures voces immenſe in vnū ꝓferūtur. Vn̄ iniuria generalis ad iſta.

onera · iugum
Ouid. Non iuga taurus amat quod tamen odit habet
non ſemper que placent aduenient
Sepe bibi ſuccos q̄uis inuitus amaros
Vt corpus redimas ferrum patiaris & ignes
inualidꝰ ille animo modicum
Vt ualeas animo quicq̄ tolerare negabis.

¶ Vti ꝑ corporis valitudine difficilia nō inuite patimur. ſic ꝓ ꝟtutibꝫ aīe excolēdis q̄cūq̧ ardua ⁊ difficilia pati nō recuſemꝰ. cū ꝟtus circa difficilia ꝟſat. Ille animo valet q̇ multꝭ viribꝫ ſtipatus ē aut forſan oibꝫ. cū vt ſtoicis placet habēs vnā ꝟtutem oēs hȝ. qꝛ inuicem ſunt connexe.

Ouidius Fert ſapiens omnis caſus patienter amaros
refutat.
Frena nec indomiti more recuſat equi
virtus ꝓbata aduerſis rebꝫ ꝓ̄bet materiā laudis ſuo tp̄e.
Scilicet aduerſis probitas exercita rebus
Materiam triſti tempore laudis habet

¶ Quilibet ſapiens patiēter fert oīa aduerſa. nec recuſat more indomiti

equi recuſantis frena. qꝛ virtus ꝓbata aduerſis reb⁹ prebet tpe aduerſita-
tis materiam laudis. Item exercitus nomen eſt ordinata militū multitu-
do. Sꝫ exercitus ꝑticipium eſt idem qḋ exercitatus

Sepe creat molles aſpera ſpina roſas Ouid.

irrita inania.

Iupiter in multos temeraria fulmina torquet.

Sicut ſpina aſꝑa ꝓducit aliqñ molles roſas. ſic mala aduerſa ⁊ aſꝑa
creāt ꝟtutes. ⁊ his tela iouis punictia malos nocere non pñt. ſm poetas
fulmina ſunt iacula iouis qb⁹ punit malos hoies h in terris ſuꝑbientes.

locū da patienter

Cede repugnanti cedendo uictor abibis Ouidi.

hominē ſuꝑa patienter

Quem ſuperare potes interdum vince ferendo

omniū virtutū maxima eſt patientia

Maxima etenim morum eſt ſemper patientia uirtus.

Dabis aliqñ locum repugnanti ⁊ cedendo quē ſuꝑare pt victor. Ari-
ſtoteles. Maxima em ꝟtutū eſt patientia. Nobile vincendi gen⁹ eſt patiē-
tia. Si vis vincere diſcas pati. oīs fortuna vincenda ſuꝑanda eſt loco
⁊ tempore. pati pulcherrima morum conditio eſt

bñ facies ⁊ neminē timeas mala loquentem.

Cum recte uiuas ne cures uerba malorum Cato

malus bñ loqui non didicit

Arbitrii noſtri non eſt ꝙ quiſqꝫ loquatur

Quia nō eſt in noſtra poteſtate impedire blacterones ſuſurrones ma-
la de hoib⁹ ꝑdicātes. bñ agēdo ſpernes ꝟba maloꝝ. ſic quis ſuꝑpſius iu-
dex nec curat ꝟba alioꝝ ſcit quis q pede claudicat. aut quē doleat dentē.
nec cures qd mali dixerint. q malus eſt bene loqui non poteſt

ſacra dies laudando deum.

Proſpera lux oritur linguis animiſqꝫ fauete Ouid.

in die ſancto orationes bone

Nunc dicenda bono ſunt bona verba die

non eſt litigandum

Lite uacent aures inſanaqꝫ protinus abſint

abſtinendum eſt ab omni oꝑe.

Iurgia differ opus liuida turba tuum.

Feſta dies poti⁹ qꝫ feſtiua dies. Nā feſtus a ū. ad diē ꝑtinet. feſtiu⁹ ad
res. vt oia feſtiua. Sacrū diē deſcribit. q agēda ſunt oſtēdit. qꝛ feſtiuo die
bona ꝟba dicenda ſunt. pace viuendū eſt Iurgia ⁊ oꝑa quis qtidiana ab
ſunt. Aures a vocib⁹ hauriendis dicte. vñ Virgili⁹. Voceſqꝫ his auribus
hauſi. Lingua a lingendo cibū putant dictam alij qꝛ ꝑ articulos ſonos ⁊
verba ligat. ſicut plectrū cordis: ita lingua illudit dentib⁹.

die ſancto terra non arandum

Luce ſacra die requieſcit humus requieſcat arator Hora.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1185 4° [14,-475]

taliſ inſtrumento
Et graue ſuſpenſo vomere ceſſat opus
Soluite vincula iugum nunc ad preſepia debent
quieſcentes ⁊ non laborantes
Plena coronato uertice ſtare boues

¶ Sacro die qeſcendū eſt ab omi ope mechanico ⁊ ruſtico. oiaq3 aialia ad opus ruſticū ordinata qeſcant. Vomer ē dictus ꝙ vi humū ornat. ſeu ab euomendo terrā. de q̊ Lucretius Uncus aratri ferreus acuto decreſcit vomere in aruis ſumitq3 per detrimentum fulgorem

parendum eſt legib9 ⁊ p̃ceptis eoꝝ

Octauius Aug. Eſt legum ſeruanda fides ſuprema uoluntas.
Quod mandat fieriq3 iubet parere neceſſe eſt.

¶ Lex qđ mandat aut iubet ſeruandū eſt ꝑ extrema voluntate. qm̄ nihil precipit niſi iuſtū ⁊ equū. diјs parentib9 ⁊ legib9 parendū eſt. Legib9 ⁊ parentib9 differentib9: quib9 parendū ſit dubitabant antiqui

cōmoda ⁊ lucra ſua quilibet diligit

Ouid. En reditus iam quiſq3 ſuos amat & ſibi quid ſit
Vtile ſollicitis computat articulis

venerabile nomē amicitie computaꝛ iam ꝑ cōmodo.

Illud amicitie quondam venerabile nomen

vendit iam operā ſuam more meretricis.

Proſtat; & in queſtu pro meretrice ſedet

¶ Cū tria gn̄a amicitie ſiꝫ ꝓpꝛ bonū vtile delectabile ⁊ honeſtū: ꝫ amicitia ꝓpter bonū honeſtū ſola ꝑpetua ⁊ ꝯmēdāda ē. q̄uis iam nulla regiaꝛ niſi ꝓpter bonū vtile. ideo amicitia ꝑ meretrice ⁊ q̄ſtu iā ſedet. nā plura munera dāti plura amicitie ſigna meretrix p̄bet. Itē meretrix a merendo dꝛ.

¶ De Amicitia.

Ouidius EN ego non paucis quondam munitus amicis
Dum flauit uentis aura ſecunda meis
Vt fera morboſo tumuerunt equora uento
In mediis fracta naue relinquor aquis

¶ Tpe felici adiut9 ⁊ munit9 multiſ amicis erā dū proſꝑ vēt9 ⁊ aura ſecūda mihi flarūt ⁊ oia ad nutū maꝝ ꝓſꝑitate more ꝓcelloſi mariſ tumuerūt. Iā fracta naue relinq̄r in mediјs aq̄s aduerſitatiſ. ꝯꝑatio optima a mari ſumpta. Itē naui q̄dā ꝓhibēt dictā eo ꝙ nauis rector perit9 ſapiēs ſtrēnu9 q̄ ꝯtinere ⁊ gubernare nouit. vn̄ Sapiēs. Intelligēs gubnacla poſſidebit

Vulgus amicitias vtilitate probat
Turpe erit in miſeris ueteri tibi rebus amico
Auxilium nulla parte tuliſſe tuum

¶ Aliq̄n circūſpiciendū ē magis cū quib9 edas aut bibas: q̄ꝫ q̄d edas ⁊ bibas. Nā ſine amico viſceratio leonis ⁊ lupi ē. Epicur9 hec. Nulli9 boni ſine ſocio iocūda ē poſſeſſio. Senē. oim ſocietatū nulla ē pſtatior. nulla fir9

mioꝛ ꝙ̄ cū boni viri moꝛibꝫ ſiles familiaritate ꝯiūcti ſunt. Et idē. Amici⸗
tia ē volūtas erga aliquē bonaꝝ reꝝ ipſi⁹ cā quē diligis cū pari volūtate.

homini fortunam
Turpe ſequi caſum & fortune cedere amicum Ouid.
ꝛ niſi amicus ſit pꝛoſper negare eum ſuum
Et niſi ſit felix eſſe negare ſuum.

¶ Eſt em̄ amicitia omniū diuinarū humanarūꝗ rerū beniuolētia ꝛ cha⸗
ritate cōſenſio. ſecūdas res amicitia ſplendidioꝛes facit. aduerſas ꝑtiens.
cōmunicās leuioꝛes. Amici diuitū palea ſunt circa grana. vis amicum ex⸗
periri calamitoſus fias. Turpiſſimū eſt amicum ſequi foꝛtunam

amicū lauta
Hunc quem menſa tibi quem cena parauit amicum Marcialis
fidelis amicitie
Eſſe putes fide pectus amicitie
animal illos piſces
Aprum amat & nullos & oſtrea non te
amat bona cibaria non te
Tam bene ſi cenetur noſter amicus erit.

¶ Qui amicus coq̄ne ē dū coq̄na perit null⁹ amic⁹ erit. quia nō amat niſi
lautos cibos. ꝛ ita ꝙ̄diu laute cenauerit amic⁹ erit Aper aial ꝓpter ꝯuiuia
natū. Et nulli piſces ſunt valde ꝑcioſi ꝛ delicioſi diuitibꝫ deputati. Cena
ſero fit ientaculū. de mane prādiū. in meridie obſoniū. poſt cenā q̄ſi obſo⸗
niū. A cena cenaculū ꝑua cena. Dubia cena ē multoꝝ ferculoꝝ vbi quis
dubius q̄d ꝑmū attinget. vn̄ Hiero. poſt dubiū cenam apl'i ſomniant

ſupſunt mihi vix duo fideles amici ex omnibꝫ.
Vix duo treſve mihi de tot ſupereſtis amici Ouidius
Cetera fortune non mea turba fuit.

¶ Amici alicui⁹ ꝓpter bonū honeſtū ꝟtutis manēt ꝑpetim. cū illa amici⸗
tia vt Ariſtoteli placet immoꝛtalis eſt. ſꝫ amici ꝓpter bonū vtile ꝛ delecta
bile pereūt cum foꝛtuna. qꝛ amici foꝛtune fuerunt non hominis

venerabile nomen amicitie iam ꝑ malo reputatur.
Illud amicitie ſanctum & uenerabile nomen Ouid.
Re tibi pro uili ſub pedibuſꝗ iacet
tꝑe felici multi numerant amici
Donec eris felix multos numerabis amicos
dum foꝛtuna perit nullus amicus erit
Tempora ſi fuerint nubila ſolus eris

¶ Laudabile nomen amicitie ſub pedibꝫ iam iacet. qꝛ hodierno tꝑe ſunt
amici foꝛtune ꝛ non hoīs virtuoſi. qꝛ illa ꝑpetua ē. Amici em̄ foꝛtune dū
aduerſa nubila tꝑe foꝛtune veniunt cauſam ꝑdentes amicitiam derelin⸗
quūt. Venerabile dign⁹ venerari. qꝛ q̄ abijceret amicitiā ſolē videt auferre
(de celo. vt inq̄t Cicero.

ſed plena frumentis
Horrea formice tendunt ad inania nunq̄ Ouidius

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1185 4° [14,-475]

non vadit aliquis amicus ad egenum amicum.
Nullus ad amiſſas ibit amicus opes
varium faciem fortune
Mobile ſic ſequitur fortune limina vulgus
¶ Qui in vtilitatis cauſa aſſumpt⁹ eſt tamdiu placebit q̃diu vtilis fuit. hac re florentes amicos turba circũcedit. circa euerſos ſolitudo eſt: ⁊ inde amici fugiunt vnde ꝓbant̃ Tarq̃num bruti auunculũ exulantẽ dixiſſe fe rũt. Tunc ꝑmũ ſe intellexiſſe quos fidos habuiſſet amicos quos infidos cum iam neutris gratiam referre poſſet

ꝑmanet proſpera benignũ conſeruatis
Ouid. Cum fortuna manet vultum ſeruatis amici
cum aduerſa fuerit fortuna faciem
Cum cecidit turpi uertitis ora fuga.
¶ Hoc tꝑe obſequiũ amicos veritas odiũ parit. cũ quis nitit̃ ſeruire for tune ⁊ cõplacere hoib⁹ fortuna eleuatis. q̃diu manet fortuna: amici ma nent. q̃ recedente: abeunt. deſtructa cauſa ꝑrima: effectus deſtruitur

ne credas blandicijs
Ouid. Ne nos decipiant pendentia brachia collo
ne credas verbis dulcib⁹
Nec capiat blanda ſordida lingua prece
¶ Nõ eſt credendũ blandicijs hominũ q̃b⁹ fel deceptiõis latet. Brachia a fortitudine noiata. bari em̃ grece graue ⁊ forte ſignificat

¶ De ingeniis & negociis diuerſis hominũ in eodem negocio coniunctis.

Ouid. SCilicet ingeniis aliqua eſt concordia iunctis
cõſeruat negocij homo.
Et ſeruat ſtudii federa quiſq; ſui
agricola amat amat militem
Ruſticus agricolam miles fera bella gerentem
gubernatorẽ nauta
Rectorem dubie nauita puppis amat
¶ Aliq̃ ꝯcordia nature ⁊ ingenioꝝ ꝯueniũt. alij ꝓo diſcrepãt, vt alij agri culturã. alij bella. alij nauigatiões ꝯſectant̃. Fed⁹ ẽ pax q̃ fit int̃ dimicãtes vel a fide vel a fecialib⁹ ſacerdotib⁹ dictũ ꝑ q̃s fiebant federa ſicut ꝑ ſecula res bella. Alij federa dicta putãt a porca feder ⁊ crudeliter occiſa. cui⁹ mors optabat̃ ei q̃ a pace reſiliiſſet. vñ Virgil. Et ceſa firmabãt federa porca

vnuſquiſq; hõ ſuo negocio.
Henric⁹ pauper Nonne ſua licite quilquis ſic vtitur arte
artem fortuna quilibet homo
Quam ſibi ſors dederit utitur omnis homo
vtitur vtitur vtitur
Miles equis piſcator aquis & clericus hymnis

Virgo legit flores ſtultus amator amat

retrahens

Seminat in ſpinis nature iura retractans

¶ Negocia ⁊ hoim̄ officia ſm̄ diuerſitatē ingenioꝝ diſptienda ſunt. q2 ſeminat in ſpinis ⁊ nō ꝓficiet ꝗ aliq̄d nitit̄ facere reluctāte natura: cū inuita natura nihil faciet. Miles dictꝰ. q2 mille erāt añ in nūero vno. vel q2 vnꝰ ex mille electꝰ. Romulꝰ āt p̄mꝰ ex pplo milites ſumpſit ⁊ appellauit. liber ꝯo p̄mꝰ militie ordinē docuit. Ordinariꝰ miles ꝗ ꝑ ordinē militat. Emeriti dicunt̄ veterani ſoluti a militia. Aq̄ dicta ꝙ eiꝰ ſupficies eq̄lis ē. Inde eq̄r mare eq̄le ⁊ q̄etū. tēpeſtuoſum dr̄. fretū fremēdo. mare quaſi amarum

illud

Quod caret alterna requie durabile non eſt — Ouid.

requies animi innouat

Hec reparat uires feſſaq; membra nouat

¶ In omni tpe negocio aliquotiens quieſcendum eſt. quia quies ⁊ intermiſſio laboꝝ repat vires. vñ illud. Ocio ꝗ neſcit vti plus hȝ negocij q̄ȝ ſit negocium in negocio cū anima vtat̄ organis corpis in actionib9 que continuo actu fatigantur requies neceſſaria eſt

ager cōtinua cultura coletur

Fertilis aſſiduo ſi non renouetur aratro — Ouidius

cum zizania gramina

Nil niſi cum ſpinis gramen habebit ager

¶ Uti ꝯtinuus labor aratri facit agrū fertilē ꝓducere fructū. ita paciētia longa maloꝝ facit fructū ingenij. cū vulgo dr̄. tribulatio dat intellectum. Quadruplex ager ſationalis. ꝯſitiuus. paſcualis ⁊ floridus. Inde ſationali frumenta ſeminant̄. in conſitino arbores plātant̄. paſcuali armenta nutriuntur. florido herbe creſcunt.

eſt ille homo integra nocte

Infelix tota quicunq; quieſcere nocte — Ouidius

poteſt nature reputat

Suſtinet & ſomnos premia magna putat

hō laudans ſomnum frigide ſimilitudo

Stulte quid eſt ſomnus gelide niſi mortis imago

poſt mortē laboras ergo in hac vita

Longa quieſcendi tempora fata dabunt

¶ Infelix ē ꝗ reputat ſomnū bonū q̄ſcēs tota nocte. q2 ſomnꝰ nō eſt niſi imago mortꝭ ⁊ morti ſilimꝰ. poſt mortē ꝯo dij dabūt tibi lōga tpa ſomni q2 ꝑ eterna tpa nunq̄ȝ reditur9 ad vitā p̄ſentē. Tria ſunt gña mortis. acerba. immatura. ⁊ naturalis. Acerba infantiū. imatura iuuenū. naturalis et natura ſenū. vñ Ariſto. mors ſenū dulcis. iuuenū aūt amara. ois aūt mortuus ē aut funus aut cadauer. funus ſi ſepeliat̄. cadauer ſine ſepulchro

ocia dant vitia impetus libidinis

Ocia ſi tollas periere cupidinis arcus — Ouid.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1185 4° [14,-475]

ſprete ſi tollas ocia   ſine viribꝫ impetus libidinis.
Contempteqꝫ iacent & ſine luce faces
illa arboꝛ   illa arboꝛ
Quam platanus riuo gaudet q̄ populus vnda
Et q̄ limoſa canna paluſtris humo
libido veneria
Tam venus ocia amat.

¶ Amoꝛ libidinis nutrit̄ ocijs. qꝛ ſicut platanꝰ tm̄ riuos: ⁊ ppl's vndas. ſic venꝰ amat ocia. Cupido deꝰ amoꝛis ⁊ filiꝰ venerꝫ. ⁊ pingit̄ alatꝰ. qꝛ nihil amātibꝫ leuius: puer qꝛ ſtultꝰ ⁊ irrōnabilis amoꝛ ſagittaꝫ ⁊ facē tenet. qꝛ amoꝛ coꝛ vulnerat ⁊ inflāmat. Platanꝰ a lōgitudine folioꝝ dicta. vl' ꝙ ipſa arboꝛ ampla ſit ⁊ patula. nā platos greci latū vocant. eſt aūt tenerrimis folijs ⁊ mollibꝫ vitiū ſilibꝫ. Populꝰ dicta ē. qꝛ ex eiꝰ calce multitudo naſcat̄. cuius genus duplex eſt. nā altera eſt alba. altera nigra. Alba autem populꝰ dicta eſt. qꝛ folia eius ab vna ꝑte ſunt alba: altera viridia

vt mihi aliq̄d conferat
Iuuena. Quando pauper ero pro me fortuna rogatur
auribꝫ meis   foꝛtuna   vlixis
Affixit cereas illa de naue petitas
nauis   euaſit   nauta facto ſurdo
Que ſiculos cantus aufugit remige ſurdo

¶ Paupes raro foꝛtuna exaltat atqꝫ releuat. ſꝫ diuites ⁊ magnos multꝫ foꝛtune dotibꝫ ſuboꝛnat. Ulixes audiuerat ꝙ cātu ſirenis multas naues periclitari ꝯtigerat. q̄re comitū ſuoꝝ aures pice obſtruxit ⁊ ſeip̄m ad malū religauit. ⁊ ſic euaſit ſirenes q̄ in ſiculo mari plurimū ſunt.

mala aſſueta creſcunt in artem
Ouid. Ars ſit ubi a teneris crimen condiſcitur annis
ſicut iuuenes bonos.
Scilicet ut teneros ledunt iuga prima iuuencos
non vult cognoſcere frena   iuuenis
Frenaqꝫ uix patitur de grege captus equus
difficulter
Sic male uixqꝫ ſubit primos mores rude pecus

¶ Hoc ſingulare ē ꝙ Cicero ⁊ q̄ eſt ſequunt̄ raro vtunt̄ h̄ noīe ars ſꝫ ſubintelligūt. vn̄ Sueto. firmariā exercebat. nō dixit artē. Quintil. oꝛatoꝛiaꝫ nominās nō addidit artē. In tenerꝫ etatibꝫ ſic vel ſic aſſueſcere multū eſt. vn̄ Ariſto. nō parū refert iuuenē ſic vel ſic aſſueſci. vn̄ ꝯſueta trahūt in mores fiūt in eis ꝯſuetudo. deinde natura. In tenera etate om̄e animal inſtituendū eſt ad eam ꝯditionē virtutis ad quā a natura aptum ⁊ oꝛdinatuꝫ eſt: ⁊ a malis retrahi. Grex caprarū ouiū ⁊ alioꝝ ꝑuoꝝ animaliū eſt. Armentū vero magnoꝝ. vt equoꝝ cameloꝝ. ⁊ vtrūqꝫ collectiuū

immo diligens   aliquis   ad indiam
Hora. Impiger extremos currit mercator ad indos

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1185 4° [14,-475]

per pericula maris

Per mare pauperem fugiens per ſaxa per ignes

O ciues ciues querenda pecunia primũ eſt

habitos illede⁹ clamat

Virtus poſt nummos. hec ianus ſummus ab imo

¶ Diuerſis periculis ꝑ fas ⁊ nefas q̃rũt hoīes pecunias ⁊ diuitias. q̇bꝰ habitis aliq̇ q̃runt ꝟtutes. Janũ dicunt mundi celi vel menſiũ ianuaꝫ. du as ei facies faciũt ꝓpter orientē ⁊ occidentē. cũ vero eum ſciunt quadrifrõ tem ⁊ ianũ geminũ appellant ad quattuor elemēta ſiue oꝑa. ſed cum hoc fingunt monſtrum non deum faciunt

aduenias doct⁹ ⁊ ꝟtuoſus

Ipſe licet venias muſis comitatus homere — Ouid.

ſi non adducas aliquid non eris acceptus

Si nil attuleris ibis homere foras

¶ Et ſi pauꝑ nihil dãs prudẽtiſſim⁹ ſit ſcia plen⁹ nõ erit accept⁹ diuiti: ſꝫ ab eo excluſus. Muſe ſunt modi poetice deſcribendi reſonantes.

in futuro iam o tu

Semper pauper eris ſi pauper es emiliane — Marciali

habentibꝫ

Dantur opes nullis nunc niſi diuitibus.

¶ Quã inique ꝯꝑatũ eſt vt hi q̇ minus hñt ſemꝑ aliq̇d dicioribꝫ addãt. Habenti dabitur: nõ habenti auferet ab eo ⁊ dabitur habenti.

omnis populus dixit te beatum.

Iactamus iampridem omnis te norma beatum — Hora.

recte ergo viuas vt ſis talis quē dicunt homines

Tu recte uiuis ſi curas eſſe quod audis

Sed vereor ne cui de te plus q̃ tibi credas

q̃ꝫ ſapiente ⁊ bonum

Neue putes alium ſapiente bonoqꝫ beatum

¶ Magna ꝑfecto ſtulticia qꝫ ne nobis nr̃iſqꝫ moribꝫ q̃ aliis nõ multum cogniti ſīt, pl⁹ aliis q̃ꝫ nobis tribuam⁹ credendo adulatoribꝫ. nec putat q̇s bonũ ꝯſiſtere in alia re q̃ꝫ ꝟtute. ſi dicat q̇s bon⁹ viuat bñ vt culpa non re (darguat ipm.

bene

Heu ſi te populus ſanum recteqꝫ ualentem — Hora.

dicet

Dictitet occultam febrem ſub tempus edendi

diſſimulando occultes

Diſſimules donec manibus tremor incidit vnctis

incurabilia mala verecũdia

Stultorum incurata pudor malus vlcera celat

¶ Qm̃ prauis moribꝫ tanq̃ꝫ bonis laudatur. ꝓpterea ipſa vitia diſſimu

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1185 4° [14,-475]

lans ſimilis eſt ei qui cum velut bene valens laudetur in ipſo ingreſſu fe-
bris cibum capiet ꝛ febꝛes diſſimulat

¶ De Fama.

est aliquod ... malum.
Virgi. FAma malum, quo non aliud uelocius vllum
motu ... ꝑcedendo
Mobilitate uiget uireſq; acquirit eundo
fama liuoꝛe ... eleuat.
Parua metu primo. mox ſeſe attollit in auras
terra ... nubes extendit
Ingrediturq; ſolo & caput inter nubila condit

¶ Fama ſepe ponit᷑. audio rumoꝛes optimos de te. i. famā. etiam opinio ſepe ponit᷑ ꝓ fama. dicimus ſpero q; poſſimus noſtro generi aliquid lucis afferre. i. fame. dicim⁹ habem⁹ nominatiſſimū ꝑncipem. i. famatiſſimū. Tu ſplendoꝛem ꝛ nomen boni viri amiſiſti. i. famā. bone eſtimationis es. i. fa me. A fama infamia ꝓ qua ponimus notam maculam labem.

.i. fama ... fame
Virgi. Monſtrū horrendū ingens cui quot ſunt corpe plume
ſunt fame ... ad dicendum.
Tot vigiles oculi ſubter: mirabile dictu
ſunt ... attigit aures
Tot lingue totidem ora ſonant tot ſurrigit aures
plura falſa famantur vera.
Tam ficti prauiq; tenax q̃ nuncia veri

Ouid. Fama loquax ſemper ueracibus addere falſa
Gaudet: & in minimo ſua per mendacia creſcit
Mixtaq; cum ueris paſſim commenta uagantur

¶ Augeo. creſco. pubeſco. adolco. increſco. coaleſco. in idem tendunt. pro creſco aliq̄n gliſco inuenit᷑. Ingraueſcit moꝛbꝰ. i. moꝛbꝰ creſcit Hieronym⁹ Nihil in te ꝯfuſionis coaleſcat. i. creſcat. Virgili⁹. Pubeſcit vinea fructu. id eſt creſcit. Aulus geli⁹. opinio falſa ꝯualuit. i. creuit coaleſcere cepit opi nio. i. creſcere. Oratoꝛes aūt ſepiſſime vtunt᷑ coaleo ꝓ creſco. Et apud legi ſtas Si radices in fundo coaluerunt. i. creuerunt.

¶ De veneratione ſenum.

Iuuena. IMprobitas illo fuit admirabilis æuo
peccatum ... pudiendum
Credebat hoc grande nefas & morte piandum
aliquis ... ad faciendū reuerentiam
Si iuuenis uetulo non aſſurrexerit: & ſi
puer
Barbato cuicunq; puer, licet ipſe uideret

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1185 4° [14,-475]

apud antiquos
Plura domi ſatra & maiores glandis aceruos

¶ Licet quis iuuenũ eſſet multo ditior ſene. tñ eũ honorare deberet ⁊ aſ-
ſurgere ſibi. Sic olim om̃es iuuenes diuites ⁊ paupes honorabant ſenio
res eis aſſurgendo. ⁊ ſi etiam iuuenes eſſent ditiores ſenib⁹. q̄ꝛ veneranda
erat ſenectus. Coram cano aſſurge ⁊ honorem da. Far dꝛ eo ꝙ initio fran
geretur. apud antiquos vſus molaris non erat. ſed frumentũ in pila miſ-
ſum frangebant. ⁊ hoc erat genus molendi.

magno tp̄e olim ſenilem etatẽ ceteri venerabantur
Magna fuit quondam capitis reuerentia cani — Ouid.
tam apud romanos q̄ꝫ lacedemones que ſenilem etatem indicat
Inq̄ꝫ ſuo precio ruga ſenilis erat
iuuenum verecundia
Verba quis auderet coram ſene digna rubore
etas ſenectutis
Dicere: cenſuram longa ſenecta dabat

¶ Quondã in magna reuerentia ab om̃i populi habiti ſunt ſenes ⁊ ſeni-
lis. ruga fuit maximi p̄cij. nec aliq̄s iuuenũ audebat ꝟbũ p̄ rubore corã ſe-
ne loq̄: cũ ipſi ſenes dabant p̄cepta ⁊ cẽſuras moꝝ. Romani quondã non
admittebant ad ꝯſiliũ aliquẽ niſi attigiſſet. xxxi. annũ etatis. qui tñ illius
etatis admiſſi ad ꝯſilium habebant ſeniorib⁹ obedire ⁊ conſentire.

pugnabant ꝓ patria
Martis opus iuuenes: animoſaq̄ꝫ bella gerebant — Ouid.
ꝓ defenſione patrie ⁊ deoꝝ ſuorum.
Et pro diis aderant in ſtatione ſuis
etas ſenilis nec vtilis ad arma
Viribus illa minor nec habendis utilis armis
per conſilium ferebat opera patrie
Conſilio patrie ſepe ferebat opem

¶ Apud antiquos iuuenes animoſi ⁊ fortes virib⁹ corpis valẽtes de-
fendẽdo patriã ⁊ deos quos coluerunt bella gerebant. ſenes aũt viribus
corpis deſerti patriã ⁊ deos conſilio defendebant. que vis conſilij ⁊ pru-
dentie ſenum omni ꝟtute bellica corporis preferenda eſt.

¶ De inconſtantia hominum

in oriente ⁊ occidente.
Omnibus in terris que ſunt a gadibus uſq̄ꝫ — Iuuena.
partem orientalem
Auroram & gangem pauci dinoſcere poſſunt
bona malis inuoluta iacent
Vera bona atq̄ꝫ illis multum diuerſa remota
abhorremus quantum ad mala.
Erroris nebula. quid enim ratione timemus

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1185 4° [14,-475]

quantum ad bona   diligenti examine.
Aut cupimus: quid tam dextro pede concipis ut te
operis incepti.
Conatus non peniteat uotiq; peracti
¶ Indiſcreta hominũ vota rephendit qđ ꝓcedit eo ꝙ hoĩes ignorãt vera bona acceptantes falſa pro veris. Ganges fluuius ẽ in oriente. Indie. Alij incerto ortu eſſe dixerunt. Alij in ſchiticis montibꝫ habere fontes in eum decem ⁊ nouem amnes influunt. Om̃es homines verũ bonum ſomniantes diuerſis erroribꝫ falſa ⁊ ficta bona ꝓ veris amplectũtur. q̃re omnes peccatis ſubiecti facti ⁊ praue voluntatis. Gades plurali numero eſt inſula in finibꝫ occidentis aut hiſpanie.
quomodo   homo   viuendi
Hora, Qui ſit mecenas ut nemo quam ſibi ſortem
deliberatio   fortuna   ſorte
Seu ratio dederit ſeu ſors obiecerit illa
oĩa alia appetẽs   q̃libet homo   imitantes
Contentus uiuat: laudet diuerſa ſequentes
¶ Oſtendit Horatiꝰ vnũquẽq; hoĩem ſue ꝯditionis penitere cũ prudentis ſit ea q̃ ſui arbitrij ſunt ita diligere vt poſtea nõ peniteat. Itẽ qui ſit. i. quo ſit modo. ⁊ qꝛ eſt aduerbiũ circũflectit̃ noĩa eñi monoſyllaba q̃ in aduerbiũ tranſeũt circũflectunt̃. Itẽ ſortes ſunt ſpẽs vaticinationis. in h̃ loco intelligimus ſortem portionem. ratio dederit. i. ex noſtra conſultatione ⁊ electione venerit. ratio aũt hoc loco ratiocinatio eſt
laudando mercatores   ſener
Hora, O fortunati mercatores grauis annis
penitens militie
Miles ait multo iam fractus membra labore
ſub periculis   illis ventis.
Contra mercator nauem iactantibus auſtris
eſt melior mercantia rõ qꝛ mors vno concurſu adeſt
Militia eſt potior quid enim concurritur hore
per militiam
Memento. cita mors venit aut uictoria leta
¶ Procedit exẽplo multoꝝ. nã miles ſortẽ ſuã exoſus mercaturã laudat mercator ꝯtra. quis eoꝝ ſentit in ſuo negocio mala q̃ in alieno nõ computat. Itẽ Auſter ventꝰ meridionalis ẽ ab hauriendis aq̃s vocatus. vnde ⁊ craſſum aerẽ facit ⁊ nubila nutrit hic grece nothus appellat̃. ꝓpter qđ interdũ corrũpit aerẽ peſtẽ generat ex corrupto aere. aquilo repellit peſtem. Auſter nõ eſt bonus niſi qꝛ ventrem laxat. Galienus.
agriculturam   inriſta
Hora, Agricolam laudat iuris legumq; peritus
pfunda nocte   qui conſilium petit
Sub galli cantu conſultor ubi hoſtia pulſat

pignoribꝫ qui conſilium petit
Ille datis uadibus qui rure extractus in urbem eſt
in oppidis ⁊ ciuitatibꝫ
Solos felices viuentes clamat in vrbe

¶ Peritus legū laudat agriculturā. agricola laudat peritū iuris. Itē vas vadis vt Feſto placet ſpōſor ē alterius in re capitali idē ſuppliciū ſubiturus niſi reus ad diē redieret. Vel vades ſpōſores ſunt rei certo die affuturi dicti. qꝛ illis datis habeat reus vadēdi poteſtatē. Vadimoniū aūt eſt hmōi ſponſio. Oſtiū eſt ꝑ qd̄ arcemur ab aliquo ingreſſu ab obſtando dictum. ſiue oſtiū qꝛ oſtendit aliquid intus. Alij dicunt oſtium appellari. qꝛ hoſtē morat̃. Ibi eīn aduerſarijs nos obijcimus

diuinus ſpūs hoibꝫ influentie celeſtes.
Eſt deus in nobis & ſunt commertia celi — Ouid.
a deo et celo intellectualis in nobis
Sedibus ethereis ſpiritus ille uenit
diuinus ſpūs illo cōmouente ⁊ regente
Eſt deus in nobis agitante caleſcimus illo
cognitiōis nr̄e ab illo ſpū habemus cognitionē ⁊ intellectū.
Impetus hic ſacre ſemina mentis habet

¶ Eſt in nobis ꝗdam ſpūs diuinus a celeſtibꝫ miſſus regēs nr̄os ⁊ actiones noſtras cū influentia celeſti a quo etiā intellectū ⁊ rationē recepimus. Spūs aūt dr̄ vel ꝓ ſpeciali natura. vel ꝓ eo ꝙ ſpiret in corꝑe viuificans corpus anima. dū vult animus. dū recolit memoria ē. dū rationez indicat ratio. dū ſpirat ſpiritus. dū aliq̄d ſentit ſenſus eſt

cum oīa animalia hn̄t capita ſua ꝓna ad terram.
Pronaq; cum ſpectent animalia cetera terram — Ouid.
eleuatum natura celeſtia aſpicere.
Os homini ſublime dedit celumq; uidere
eleuatos ad celum
Iuſſit & erectos ad ſidera tollere vultus

¶ Hō erectus capite ideo celū aſpicit vt deū querat nō vt terrā intendat veluti pecora q̄ natura ꝓna ⁊ vētri obedientia finxit. Vn̄ greci hoiem antropū appellant: eo ꝙ ſurſum ſpectat ſubleuatū ab humo ad ꝯtēplationē ſui artificis. Os dictū eſt ꝙ ꝑ ipm quaſi ꝑ oſtium cibos intus mittimus ⁊ ſpm̄ foris emittimus. Animalia ſiue animātia dicta ſunt ꝙ animent̃ vita ⁊ moueant̃ ſpiritu omnibꝫ animantibꝫ. Adam primus vocabula indidit dans vnicuiq; nomen iuxta conditionem nature ſue.

euentus expectandus eſt ad capiendum aliquid
Caſus ubiq; ualet ſemper tibi pendeat hamus — Ouid.
in fluuio quo minime putas aliquis.
Quo minime creditis gurgite piſcis erit
doceas indoctos ⁊ a doctis diſcas
Diſce ſed a doctis indoctos ipſe doceto — Cato

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1185 4° [14,-475]

doctrina bonarũ rerum eſt multiplicanda
Propaganda etenim eſt rerum doctrina bonarum.
¶ Uti piſcator piſces prēdere intēdēs ſp inherere dꝫ piſcatiōi. ita ſciētiꝭ
ꝛ ꝟtutibꝫ creſcere intēdēs ꝯtinue erit in laboribꝫ docēdo indoctos diſcet a

cape ſepe tentat (doctis.

Ouidi. Tantulus a labris ſitiens fugientia captat

qꝛ ſub nomine tantuli auarus intelligitur
Flumina. quid rides mutato nomine de te
Fabula narratur congeſtis undiqꝫ ſaccis
recubas ſuper diuitias ne tibi ſurripiant abſtinere
Indormis inhians & tanq̄ parcere ſacris
ab auaricia
Cogeris aut pictis tanq̄ gaudere tabellis
non ꝓpter ſe: ſed vt illo vtamur ꝛ emant necesſaria
Neſcis quo ualeat nummus quem prebeat uſum
¶ Huiꝰ fabula nota ē. ſꝫ qđ aliud ſibi volũt poete cũ hũc in tãta cibi ꝛ po
tus copia fameſcere fingũt niſi aurũ exꝑmere qđ auari cũ accumulauerunt
tñ ex cupiditate plura coaceruãdi nõ audēt tantũ ſumere vt famē ſitimqꝫ
repellãt. Inhiãs. i. vehemēter cupiēs q̄ ē auari. Hiare ꝓprie ē os apire. ſed
cũ q̇ vehement rē cupiũt ore apto apparēt hiare ꝛ ꝯcupiſcere. Sacrꝭ tãqꝫ
ſi ſacra eēnt. nã q̄ ſacra ſunt in vſum nr̃m aſſumi nefas ē. Pictis picturam
iccirco adhibemꝰ vt illa oculi delectent. diuitie aũt parant: non vt paſcant
oculos. ſꝫ vt corpus alant. Auarus ignorat ad q̇d munus valet. quia ad
vſum: ſꝫ vtit nũmo vt pictura tm̃ aſpiciendo: ꝛ in aſpectu delectando.
viuendum moleſtia ſcilicet.

Hora. Eſt modus in rebus ſunt certi deniqꝫ fines

equitas.
Quos ultra citraqꝫ nequit conſiſtere rectum
¶ Eſt modus ꝛc. i. modeſtia qua iubemur in medio conſiſtere vltra exce
dendo. citra deficiendo. vtrũqꝫ hic aduerbium eſt. ꝑpoſitiones cũ ſine no
mine ſunt in aduerbium trãſeunt. Modeſtia virtus eſt ſingulis actibus
prudentia moderans ꝛ gubernans.

modus agendi emunt

Hora. Regibus hic mos eſt ubi equos mercantur apertos
viſa pulchra.
Inſpiciunt ne ſi facies ut ſepe decora
debili fulſita
anhelantem
Molli fulta pede eſt emptorem inducat hiantem
tu tñ non poſſis videre mulierem niſi faciem.
Matrone preter faciem nil cernere poſſis
¶ Debemꝰ in ꝯuerſatione reges imitari qui in emendis equis eos aper
tos nullis phaleris velatos inſpiciunt. Faciem totius corpis figuram fa
ciem vocamus. Molli ꝛc. i. tenera vngula ꝛ non dura. vt oportet eſſe vn

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1185 4° [14,-475]

gulam equinam. Hiãtem.i.inertem qui vitia nõ conſiderat. nam hiant ⁊ oſſitant ex pigritia homines. ſꝫ in muliere homines decipiunꝰ. qꝛ in eius corꝑe nihil inſpiciunt ꝑter faciem que apparet

reprehendẽdum eſt cantoribꝫ

Omnibus hoc uitium eſt cantoribus inter amicos — Hora.

eorum

Vt nunq̃ inducant animum cantare rogati

Iniuſſi nunq̃ deſiſtunt

¶ Iniuſſi.i.nõ iuſſi.i.nõ rogati.iã iubere aliqñ ẽ rogare ⁊ optare. vt Terẽtius. Iubeo cremetẽ ſaluere. ꝓꝓe tñ iubere eſt ꝑcipe. Cãtores rogati cãtare ↄtẽnunt. ſꝫ ꝓꝓa ſpõte incipiẽtes nunq̃ꝫ deſiſtũt qd eis vitio datur

magnis exercitibꝫ.

Olim qui magnis legionibus imperitarunt — Hora.

homines illos

Vt pleriq; ſolent naſo ſuſpendis adunco

homo

Nam quiſq; inſanus nigris medium impediet crus

nigris calceis veſtem nobilium.

Pellibus & latum demiſit pectore clauum

ille ab hoibꝫ ſiue incedens vt nobilis

Audit continuo quis homo hic aut quo patre natus

¶ Qui ex nihilo ad dignitates eleuanꝰ deridẽt eos adũco naſo dicentes tali patre natꝰ ignobili.iã ita incedit militaribꝫ veſtibꝫ bullatꝰ nigris pellibus ⁊c̃.apud antiq̃s nõ niſi nobiles nigris calceis vtebanꝰ:illiſq; lunam inſcribebant. vt Martialis. Lunata nuſq̃ꝫ pellis ⁊ nuſq̃ꝫ toga. Crura dicta q͛ his currimꝰ greſſum facimus. ſunt aũt ſub genibꝫ vſq; ad ſuras. Tibie vocate quaſi tube. ſunt eñ lõgitudine ⁊ ſpecie ſimiles tubis.

arte ⁊ diligentia paulatim

Flectitur obſequio curuatus ab arbore ramus — Ouid.

ſi violenter ⁊ impetuoſe curuentur

Franges ſi uires experiare tuas

arte ⁊ ingenio

Obſequio tranantur aque nec uincere poſſis

aquas fluuius contra impetum fluminis

Flumina ſi partem quam rapit unda nates.

¶ Singula meliꝰ regunꝰ arte paulatim ⁊ obſeq̃o q̃ꝫ violẽter ⁊ impetuoſe Rami ſunt q̇ a trunco manant. Nobilis animꝰ hominis mauult duci q̃ꝫ trahi. Regendus quiuis eñ ingenio ⁊ arte non violentia.

ars ⁊ ſtudium illa aialia domitat illa aialia

Obſequium tigres domat tumidoſq; leones — Ouid.

mãſuefieri tale aial tale aial

Tempore leniri tigris & vrſa ſolet

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1185 4° [14,-475]

ſucceſſiue
Tempore miteſcunt poſita feritate leones
bos
Ruſtica paulatim taurus aratra ſubit

¶ Leonis vocabulũ ex greca origine influxũ eſt in latiniũ. grece eñ leon vocatur ⁊ eſt nomen notum. ſirtꝰ leonis in pectore. firmitas in capite ſepti a venatoribꝫ terrã ꝯtuenẽ. q̃minꝰ ꝯſpectis venabulis terreanẽ. rotarum timent ſtrepitus. ſed ignis magis ⁊ vehemẽter gallum. Circa hominem natura leonis eſt benigna. vt niſi leſi nequeant iraſci. Itẽ Tigris vocata eſt ꝓpter volucrũ fugam. eſt eñ beſtia varijs diſtincta maculis virtute ⁊ velocitate mirabilis. ex cuius noie fluuius eſt appellatus ꝙ is rapaciſſimus ſit omniũ fluuioꝝ has magis hircania gignit.

magnifica res eſt ſubuenire
Ouid. Regia crede mihi res eſt ſuccurrere lapſis
aſpicitur alicuius
Conſpicitur nunq̃ meliore potentia vultu
faciendo id quod quis rogat
Quam quotiens uanas non ſinit eſſe preces
Vtilitas igitur magnos hominesq̃ deosq̃
Efficit auxiliis quiſq̃ fauere ſuis.

¶ Regalis ⁊ magnifica res eſt ſubuenire lapſis ⁊ egentibꝫ. quia potẽtia alicuius magnifici nunq̃ aſpicitẽ meliori vultu q̃ exaudiendo preces eis ſubueniendo. qꝛ vtilitas facit deo magnificos ⁊ laudatos. ſiľr ⁊ homines cũ quiſq̃ fauet ſuis auxilijs. qui eñ alijs ſuccurrit exaudiendo p̄ces commendatẽ ⁊ p̄dicatur magnificus ⁊ optimus ab omnibꝫ.

vnde illa domꝰ eſt maxime laudanda que multos agros videt
Hora. Viuere nature ſi conuenienter oportet
morandũ meliorem
Nouiſtine locum potiorem rure beato
vbi non eſt tanta inuidia remouens ſomnos
Eſt ubi diuellat ſomnos minus inuida cura
aliqua ꝓprios
Laudaturq̃ domus que longos proſpicit agros

¶ Laudet morari rure ⁊ cãpo. qꝛ locꝰ ruris potior ẽ. qꝛ in rure non ẽ inuidia nõ admittẽs q̃etẽ ſicut in vrbe. Virgiliꝰ. Rus colit. ciuitatẽ habitat. ꝑpulchre dꝛ teneo ſiue cõtineo. vt ruri ſe ꝯtinet. tenet ſe in vrbe. Minus aduerbiũ q̃uis ſepe parum ſ̄cat. nõnunq̃ poſitiuo iunctũ cõtrarie ſignificationis ꝯpatiuũ demonſtrat. vt Terẽtius. Phedria nemo fuit minꝰ ineptus ꝑ prudentior. ⁊ ſic nemo te minus formoſus. i. difformior

ardua conueniens eſt
Hora. Inuitus fuge magna: licet ſub paupere tecto
Reges & regum uita precellere amicos

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1185 4° [14,-475]

quí non ſcít eſſe contentus paruís: erít cōtínuus ſeruus.
Seruiet eternum qui paruo neſciat vti
¶ Fugiēda ſunt magna q̄ neq̃ acq̇runt neq̃ acq̇ſita retinent ſine ſummo
labore. viuētes pō ꝯtenti vitā regū ⁊ eoꝝ q̇ amici ſunt regū ſuꝑare pn̄t.
ſ; q̇ paruo nō eſt ꝯtentus ſemꝑ in anxietate viuet ſeruiens alijs perpetuo
tꝑe. miſeri ſunt qui caſtra ſequūtur alijs ſubſeruiendo.
nullus hō crudelis manſuefieri
Nemo adeo ferus eſt ut non miteſcere poſſit Hora.
patientie
Si modo culture patientem prebeat aurem
ſumma virtus eſt fugere vitia.
Virtus eſt vitium fugere & ſapientia prima
prima ſapientia eſt caruiſſe ſtulticia
Stulticia caruiſſe.
¶ Nā cū hō ꝑpt rōem hō ſit ſi illa ſpreta appetitū ſeq̇t in ferā abijt. vitia
ſuſcipiēs deinde exuēdo vitia paulatim feritatē deponit ⁊ miteſcit cultura
phi. vt ager boni agricole cultura. nā ille ſapiēs eſt q̇ bona a malis diſtin
guit. q; omniū vitioꝝ mater ē ſtulticia: ſicut oim ꝟtutū mater ē ſapientia
⁊ prudētia. eſt em̄ prudentia omniū actuū rationis regina.
fera aſtuta
Olim quod vulpes egroto cauta leoni Hora.
dicam tranſeuntium
Reſpondit referam: quia me veſtigia terrent
Omnia te aduerſum ſpectantia nulla retrorſum
¶ Viderat em̄ olim vulpecula multoꝝ aialiū veſtigia apō leonis antrū
ita tn̄ vt oia eſſent ingrediētiū ⁊ nulla exeūtiū. q̄ coniectura rata id qō erat
ideo nō redire ingreſſas feras q leo illa vorarat noluit ingredi. interroga
ti leoni cur nō ingrederet. rn̄det deterreri veſtigijs q̄ aduerſa oia eſſent. ſic
etiā paucis datur reditus a vitijs ſi ad ea ingreſſus fuerit.
ſummatim homo
Ad ſummam ſapiens vno minor eſt ioue diues Hora.
Liber honoratus pulcher rex denique regum
dolor
Precipue ſanus niſi cum pituita moleſta eſt.
¶ Cōcludūt ſolos ſapiētes liberos eſſe ſolos diuites ſolos reges deniq̃
oia ſic excellere vt excepto deo nihil mai⁹ ſapiēte ſit. ⁊ p̄cipue ſan⁹ niſi aliq̄
vana glia ipm inficiat ſicut mal⁹ humor corp⁹. ⁊ poſuit pituitā q̄libet hu
(more.
aberrant maiores populares ⁊ plebei
Quicquid delirant reges plectuntur achiui Hora.
fraudib⁹
Seditione dolis ſcelere atq̃ libidine & ira
vbiq̃ peccata cōmittuntur
Iliacos intra muros peccatur & extra.
M

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1185 4° [14,-475]

¶ Delirāt a recta lira aberrant trāſlatio ab aratro . lira.i.ſulcus . vn̄de ꝛ lirare tranſuerſis ſulcis raſtrū ducere . Seditione ſicut Achilles dolis ſcꝫ vlixis.libidine ſcꝫ paridis.hec referens Homerus docet vitijs ꝛ ꝑturbationibꝰ oēs eſſe infelices.tamē pncipum maius eſt ſcelus q̄ ſcelera vbiqꝫ ꝯtingunt ꝙ ſi maiores peccant populares puniuntur.

qꝛ ſurgunt de nocte latrones vigilant homines

Hora. Vt iugulent homines ſurgunt de nocte latrones

in animo tuo

Vt teipſum ſerues non expergiſceris:at qui

lucem ad ſtudendum.

Poſcens ante diem librum cum lumine ſi non

non cures animū tuū rebꝰ honeſtis applicare

Intendes animum ſtudiis & rebus honeſtis

¶ Qui ſcelꝰ ꝯmiſſuri ſunt vigilātes ſunt.hoīes ꝓo vt diſcāt ea q̄ ſaluti ſūt nō pn̄t expgiſci a ſomno capiēdo librū an̄ diē cū lumine. qꝛ nō intēdis animū tuū rebꝰ honeſtis imorari.ꝑtē meliorē. aiam ſcꝫ negligūt ac viliorē ſcꝫ corpꝰ obſeruāt. Nox a nocēdo.qꝛ oculis nocet a ꝯtrario. qꝛ nigro ꝛ obſcuro viſus ꝯfortat̄. vel qꝛ nocet actui vidēdi abſqꝫ lumine nō p̄t fieri viſus

omni cura feſtinas ſuccurrere corpi: (qđ viſus ad actū ducit

Hora. Que ledunt oculos feſtinas demere:ſi quid

comedit

Eſt animū:differs curandi tempus in annum

qui incepit habet dimidiū facti virtutem ſequendo.

Dimidium facti qui cepit habet:ſapere aude

recte viuere

Incipe uiuendi qui recte prorogat horam.

¶ Nocumentū corpis abſqꝫ mora curare ſtudemꝰ.ſꝫ curā aīe differimus in annū qđ tn̄ interdū ē ſero. Dimidiū ꝛc. ab Ariſtotele ſumptū eſt dicēte principiū plus eſſe q̄ꝫ dimidiū totius. Aude. tanq̄ꝫ rem difficilem. qꝛ plena laboris eſt via que ducit ad ꝟtutem. Inter dimidiū ꝛ dimidiatū intereſt.cum em̄ dimidiatum quaſi in ꝑtes duas diuiſum eſt . dimidiū ꝓo appellatur nō ꝙ ipſum diuiſum ſit.ſed qđ altera pars eſt.

ille ſolus diues eſt qui ſeipſo contentus eſt

Hora. Quod ſatis eſt cui contingit nil amplius optet

Non domus aut fundus non eris aceruus & auri

Egroto domini deduxit corpore febres

diues curat vt animo valeat.

Non animo curas.ualeat poſſeſſor oportet

ꝛ ſciat vti rebꝰ acquiſitis.

Si comportatis rebus bene cogitat vti

¶ Tātū diuitiarū q̄rēdū ē q̄ntū ad vitā ꝯmode degēdā ſufficit. nā q̄ maiorē illo cumulū q̄rit ſibi curas ꝯꝑat.q̄s oēs vitare cupiūt neqꝫ morbos a corpe pellūt. Valeat.nūq̄ꝫ poterit frui ſuis bonis quiſqꝫ cuiꝰ animus non

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1185 4° [14,-475]

valet ꝛ vacu⁹ ſit ſollicitudinib⁹. Itē fundus ē poſſeſſio ruſtica agroꝝ. ꝛ dr
vt aliq̄ putāt a fūda ꝙ tātū ꝯtineat q̄ntū fūda lapidis iactaret. Dicit̄ aūt
fūd⁹ ꝛ fundū hic fūdamētū dr. Deīn fūdare ꝛ fūdamēta iacere. Fūdare eſt
firmare aliq̄d ꝛ ſtabilire. vt fūda domū tuā. Iacere fundamēta q̄lecūq; p̄n
(cipiū edificij facere

natura nō formauit corpus ſine capite
Non tu corpus eras ſine pectore, dii tibi formam — Hora.

diuitijs
bona
Dii tibi diuitias dederant artem q; fruendi

nutrix
Quid voueat dulci nutricula maius alumno

intelligere loqui intelligat
Quam ſapere & fari poſſit que ſentiat

Itē ſine pectore .i. ſine ꝓuidentia naturali. oſtēdit eū in hoīe fuiſſe ꝓ̄ncī
pia fruēdi .i. ꝓtutē intelligit q̄ cū p̄ma nature ceperit illis frui. Sapere ē ſa
pientie. fari ē eloq̄ntie. Itē duo ſūt q̄b⁹ natura hūana oīb⁹ animātib⁹ pfert̄.
Intelligētia ſcʒ ꝛ rōne. Rōne inq̄ʒ verū a falſo ſecernim⁹. ſermone mutu
is colloq̄ijs verū ꝯceptū exꝓmim⁹ quib⁹ cetera animantia carent.

bonis
ad quid valet
Quo mihi fortunam ſi non conceditur vti — Hora.

grauis cenſor
auarus
Parcus ob heredis curam nimiumq; ſeuerus

omnia conſumere.
non diſcedet
Aſſidet inſano potare & ſpargere flores

ab eis
Incipiam: patiarq; uel inconſultus haberi

Parc⁹. deeſt ſi. vt ſi aliq̄s pc⁹ .i. auar⁹ cupiat oīa ꝯſeruare heredib⁹ ſuis
ꝛ nimiū ſeuer⁹ .i. nimis grauis cēſor. Aſſidet .i. nō diſcedit a me ne ego pa
trimoniū diffundā. Itē inſano .i. nimiū in ſumpto. q2 q̄ ita ꝓhibere me ten
tat: ideo ꝯ̄triū faciā ꝛ incipiā potare ꝛ vti lautiori ꝯuiuio. qd̄ ꝓcat ꝑ flores
ꝛ patiar haberi .i. eſtimari. incōſult⁹ .i. parū caut⁹ in reb⁹ meis cuſtodiēdis

talis vir.
admirandū deſiderari
Nil admirari prope res eſt una numici — Hora.

Solaq; que poſſit facere & ſeruare beatum

Om̄i in ꝑturbatiōib⁹ animi ē ſūmū malū. Perturbatiōes aūt aut ſūt
in opiniōe boni aut mali. ſiue bona cupias ſiue mala timeas ſꝑ euenit ꝙ
ipſa q̄ bona putas plurī facias q̄ȝ opteat. ꝛ cū plurī facias admirarī. ex q̄
ſeq̄t̄ ꝙ nil admirari ſolū ſit qd̄ faciat nos btōs ꝛ nos ꝯſeruat beatos. Itē
beat⁹ dr q̄ſi bn̄ auctus ſcʒ ab habēdo qd̄ velit ꝛ nihil patiendo qd̄ nolit

qui timet aduerſa
Qui timet his aduerſa fere miratur eodem — Hora.

bona
Quo cupiens pacto pauor eſt utrobiq; moleſtus

Improuiſa ſimul ſpecies exterret utrunq;

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1185 4° [14,-475]

Si quicquid vidit melius peiuſve ſua ſpe
qui timet aut cupit
Defixis oculis animoqꝫ & corpore torquet
¶ Siue animi ꝑturbatio ſit in cupiditatē bonoꝝ ſiue in fuga maloꝝ pa-
uor eſt vtrobiqꝫ ſiue cupias bona ſiue timeas mala ſemꝑ eris in formidi-
ne. qꝛ ſemꝑ melius aut peius ſua ſpe triſtatur.
diuitē vxorem fiduciam veros.
Hora. Scilicet uxorem cum dote fidemqꝫ & amicos
progeniem.
Et genus & formam regina pecunia donat
diuitem
Ac bene nummatum decorat ſuadela venuſqꝫ
¶ Pecunia mūdū gubernās dat vxorē diuitē, genꝰ amicos ⁊c. Suadela
id ē vis ꝑſuadēdi. Nā cū diuiti tāta fides adhibeat̃ videt̃ ferre q̄ndā effi-
catiā ꝑſuadēdi. Itē venuſqꝫ .i. venuſtas. Itē pecunia decorat diuitē num-
matū q̄muis turpē ⁊ ignarū
similitudine
Hora. Hac ego ſi compellor imagine cuncta reſigno
vulgarium
Nec ſomnum plebis laudo ſatur altilium nec
Ocia diuitiis arabum liberrima muto
vnuſquiſqꝫ ſequetur formulam ſibi a natura datam menſura
Metiri ſe quemqꝫ ſuo modulo ac pede uerum eſt
Hac imagine .i. ſiı̄litudine. nā grece imago color rhetoricꝰ ē. Nec ſat̃ ⁊c. Nā
vt multi faciūt tenuē victū crapula plenꝰ laudo nec tn̄ muto ocia mea diui-
tiis arabū .i. magnis diuitiis. Itē. Ille felix ē q̄ ſua ſorte ꝯtētꝰ ē q̄ deꝰ ⁊ na-
tura eū eſſe diſpoſuerūt. Diues q̄ ſe ꝯtētus ē. ⁊ illa ꝯtētus viuat. Arabia
eſt pars oriētis ⁊ ſacra appellata: eo q̄ ſit regio thurifera odores creans.
conantem
Hora. Si querat quid agam dic multa & pulchra minantem
qꝛ non ꝯm virtutem tēpeſtas aeris
Viuere nec recte nec ſuauiter. haud quia grando
Contuderit uites: oleamqꝫ remorderit eſtus
plenus ſine ſollicitudine non valens mente
Sed quia mente minus ualidus q̄ corpore toto
¶ Minātē .i. pollicentē. Nec ſuauit̃. qꝛ ex ꝑturbatōibꝫ animi ꝓuenit mul-
ta moleſtia. Itē Cōtuderit Nā grādinis ē nouellos palmites ⁊ vuas cō-
tūdere. Itē Olea arbor ē. oliua fructꝰ. oleū ſuccꝰ. Itē vitꝭ dicta eſt. qꝛ vim
habeat citiꝰ radicādi. Itē ibi Mēte minꝰ. Et ꝑturbatiōibꝰ animi exoriun-
tur in animo quas ad ſiı̄litudinē corꝑis egrotationes appellamus.
non obedio monitoribꝫ
Hora. Nil audire velim. nil diſcere quod leuet egrum
amicis ſuadentibꝫ bona
Fidis offendar medicis iraſcar amicis

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1185 4° [14,-475]

Cur me funeſto properent arcere ueterno

que nocent mihi

Que nocuere ſequar fugiam que pro fore credam.

℃ Scóm Heſiodũ poetã tria ſunt gña hoim. Quidã ꝓpꝛijs naturꝭ ꝓtu tꝰ ſequunť. Alij monitoꝛib⁹ obediũt. Quidã neutro mõ incedũt. Inť tria gña hoim peſſimũ eſt illoꝝ q̇ neqꝫ ex ſe qȯ rectũ bonũqꝫ ſit noꝛunt. neqꝫ q̄ bona ſunt moneti obtẽperare volũt. Deſperandũ em̄ ẽ oino de ſalute illi us q̇ nõ obtẽperat fidis medicis. Phi em̄ ſunt aioꝝ nr̄oꝝ fidi medici Itẽ veternũ ꝓ moꝛbo intercutaneo poniť. ſꝫ h̄ ꝓ vitio q̄ aia occidiť. Itẽ Fune ſtus funere plenꝰ. funus dictũ a funib⁹ accẽſis q̄s ante feretrũ papiris cera circũdatis ferebãt. Veternus funeſtus qꝛ ad moꝛtẽ aia ſicut coꝛpus.

ego dico beatũ viuentem rure: tu vero in vꝛbe

Rure ego viuentem tu dicis in urbe beatum — Hora.

cui placet ſoꝛs alterius illi eſt ſua ſoꝛs odio.

Cui placet alterius ſua nimirum eſt odio ſors

Stultus vterqꝫ locum immeritum cauſatur inique

animus vniuſcuiuſqꝫ eſt in ea culpa

In culpa eſt animus qui ſe non effugit vnq̄.

℃ Stulte tu agrum ſtulte ego vꝛbem cauſamur. qꝛ non locus nobis noꝰ cet: ſed animus. i. animi cupiditas. Itẽ cauſari aliq̄n eſt cauſam ꝛ excuſaꝰ tionẽ ꝓferre. aliq̄n vero eſt cauſas afferendo accuſare. vt hic. Qui incerto animo vagatur vitia animi laudat aut vitup̄at alia tranſ ferendo ꝓpꝛiũ er roꝛem in aliena vitia aliarum rerum.

Cena breuis iuuat & prope riuum ſomnus in herba — Hora.

Nec luſiſſe pudet. ſed non incidere ludum

Sperne voluptates. nocet empta dolore uoluptas.

℃ Voluptatib⁹ vtendũ etſi tp̄ate. Nõ em̄ eſt turpe ludere: ſꝫ turpe ẽ non incidere ludũ. i. ita in ludo occupari vt nõ agat vt res poſtulat. Itẽ Cena veſp̄e. ientaculũ mane. pꝛandiũ in meridie fit. Et dꝛ cena a canon qȯ ẽ vni bꝛa: qꝛ ſero fit. Iñ cenaticus ad cenã ꝑtinens. vñ Plautꝰ. In captiuis ẽ il la vnica ſpes cenatica. Iñ ſcena ꝑ ſc. domꝰ ꝑua vbi dũ in publico ſpectaꝰ culo ludiť ſe ꝑſone occultãt ꝛ ad ludũ ſe aptificãt. Añ cenã ſtꝫ comeſtiões poſtpꝛãdiales. obſoniũ poſt cenã qȯ bancetũ vulgi ſermone appellamus

qui timet non eſt liber.

Qui metuens uiuit liber mihi non erit vnq̄ — Hora.

libertatis

Perdidit arma locum uirtutis deſeruit qui

ſubſtantia rerum ſuarum

Semper in augenda feſtinat & obruitur re

Vendere cum poſſis captiuum occidere noli.

℃ Qui aũt in metu ẽ is liber nõ eſt. ꝑdidit arma. tranſlatio a militia Nã militi ignominioſiſſimũ erat ſi aut locũ in acie deſeruiſſet: aut ſibi viuenti arma ab hoſte fuiſſent capta. Qui metuit aut cupit ꝑdidit arma libertatꝭ.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1185 4° [14,-475]

In hoc tā bn̄ facit auarus qꝫ captiuū occidere poſſet auaricia motus ven-
dit. cū eīm rōne recta meli⁹ ē vēdere captiuū q̄ꝫ occidere. Seruit⁹ de iure gē
tiū admiſſa eſt qua hoſtes ſeruati precio venditi ſunt.

prandere vellet.

Hora. Si pranderet olus patienter regibus vti

ille ſequens alexandrum

Nollet ariſtippus. ſi ſciret regibus vti

Faſtidiret olus qui me notat.

¶ Cū Diogenē lauantē olera inueniſſet Ariſtippus atq̄ꝫ illi dixiſſet ſi ſci
ret regibꝫ obſequi nō eſſent ei lauanda olera. Rn̄dit. tibi non eſſet obſeruā
dū regibꝫ ſi eſſes oleribꝫ cōtentus. Item olus ab alendo dictū eſt: eo q̄ ho-
mines ṗmū oleribꝫ alerent̄ anteq̄ꝫ fruges ⁊ carnes ederent. Tantū eīm po
mis arboꝝ ⁊ oleribꝫ alebantur ſicut animalia herbis

Hora. Arcanum neq̄ꝫ tu ſcrutaberis illius vnq̄

Commiſſumq̄ꝫ teges & uino tortus & ira

Nec tua laudabis ſtudia aut aliena reprehendes

Nec cum venari uolet ille poemata panges.

¶ Nemo quantūcūq̄ꝫ vino vel ira cōmotus ſecreta ſibi commiſſa reuela
re debet nec ꝓpria negocia laudabit. aut alioꝝ vitio dabit negocia. nec ve-
natori poemata dicas. ſꝫ vnicuiq̄ꝫ ſua placentia dices. Item Studiuꝫ eſt
vehemens animi applicatio ad negociū aliquod ꝑagendum. Et ideo ſtu
dere datiuo iungit̄. vt ſtudeo grammatice. logice ⁊c̄.

Hora, Res gerere & captos oſtendere ciuibus hoſtes

res ardua eſt

Attingit ſolium Iouis. & celeſtia tentat

Principibus placuiſſe viris non ultima laus eſt

non omnibus omnia licent

Non cuiuis hominum contingit adire corinthum

¶ Rē publicā adminiſtrare ⁊ hoſtes fugare res magna eſt. ſꝫ nō minima
ita ṗncipibꝫ obſeq̄ vt eis placeas. Nō omībꝫ ꝯtingit adire corinthū. i. te-
nere ṗmas ꝑtes. ⁊ ē ꝓuerbiū grecū ꝓpter nobilitatē vrbis ⁊ Laidis mere-
tricis. Itē morēgerere dicim⁹ ornate. ꝓ complacere atq̄ꝫ obſequi. Iñ mori
ger a um. ſed moroſus a um. a mora qd̄ ⁊ difficile ſignificat.

ſtatim tu ꝑcipis

Hora. Ad te poſt paulo uentura pericula ſentis

Nam tua res agitur paries cum proximus ardet

extingui

Et neglecta ſolent incendia ſumere uires

¶ Si ſuccurrat̄ incēdio vicinio qd̄ nox ſit ad te tranſiturū ſic tuā rē agis
cū innocentis calūniā ꝓpulſas q̄ paulo poſt ad te ꝑuenire poſſit. Itē ami-
cis ⁊ ꝓximis ſuccurrendū eſt. q2 non eſt ſolū nobis q̄ nati ſum⁹. ſed ortus
noſtri ꝑtē vendicāt amici. ꝑtē patria. Paries nūcupatus, q2 ſemper duo

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1185 4° [14,-475]

ſunt pares vel in fronte vel in latere. aliter ſtructura diffozmis eſt.

comendare debes circumſpice

Qualem cōmendes etiam atqꝫ etiam aſpice ne mox Hora.

induc ant pudozem in te.

Incutiant aliena tibi peccata pudorem

Fallimur & quendam non dignum tradimus ergo

non defendas culpabilem

Quem ſua culpa premet deceptus omitte tueri

¶ Nō debet q̇s faciliter quem cōmendare aut vituꝑare ne male cogno‑ſcens in oppoſitam ꝑtem trahere coneť. Item ibi Decept⁹. Quia credidiſti bonū: ergo cū non eſt ne ꝑſeueres in laudando. econtra vero ſerua ⁊ defende eum quem penitus bonum noſti ſi mozdetur.

Oderunt hilarem triſtes: triſtemqꝫ iocoſi Hora.

Sedatum celeres agilem gnauumqꝫ remiſſi

illius vini

Potores bibuli media de nocte falerni

Oderunt porrecta negantem pocula

¶ Optimū eſt ꝓceptū in amicitijs ſeruandis vt nō ex adulatiōe: ſed ex mozū facilitate ꝯuertamus ingeniū noſtrū ad amici ingeniū. Dicim⁹ odio is iui itum. ⁊ odi ꝟbū defectiuū in eodē ſenſu. qd̓ ꝑcationē p̄ntis ⁊ preteriti habet. Vñ odi facit ſupinum oſum. Inde venit oſoz. i. oditoz. vñ Plautus. Scito illū oſozē vrozis ſue. Iñ exoſus ⁊ poſus ꝑfecte odiens.

qui cupit ſemꝑ pauper ⁊ inops eſt.

Nec te ſemper inops agitet uexetqꝫ cupido Hora.

Non pauor & rerum mediocriter utilium ſpes

Virtutem doctrina paret naturave donat.

¶ Pauoz qui ē de imminenti malo. ſpes q̄ eſt de futuro bono mediocriter vtili. ſunt eñ non neceſſarie diuitie. Natura dat initium virtutis quaꝫ doctrina excolit atqꝫ ꝑficit. Natura primū doctrina. ſed excolit imū qua libidines refrenande ſunt.

doluerūt meritis equalem eſſe

Plorauere ſuis non reſpondere fauorem Hora.

Speratum meritis: dicam qui contudit hydram

monſtra

Notaqꝫ fatali portenta labore ſubegit

¶ Dolēt hoīes cū ſuis meritis ſperatū fauozē nō acq̄rūt q̄ ꝯtudit diram hydrā nota poztenta fatali laboze ſubegit vel domuit. Is erat Hercules.

Comperit inuidiam ſupremo fine domari Hora.

quas excellit

Vrit enim fulgore ſuo qui pregrauat artes

Infra ſe poſitas extinctus amabitur idem.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1185 4° [14,-475]

¶ Ibi ſup̄mo fine.i.ipſa morte ꝛ nō antea. Nā ille q̄ p̄grauat artes infra ſe poſitas q̄s excellit vrit hoīes ad inuidiā. q̄ em̄ p̄grauat artes infra ſe poſitas viuēs parit inuidiā. ſꝫ mortuus amorē ꝛ ꝯmendationē ab alys.

p̄ſumit̄ facere niſi doct⁹ paruum ꝛ humile

Hora. Non audet niſi qui didicit dare quod medicorum eſt

Promittunt medici, tractant fabrilia fabri

quiuis ſm̄ exigentiam ſuam

Scribimus indocti doctiq̄ꝫ poemata paſſim.

¶ Quiuis illa aget q̄rū expt⁹ ē nec alijs ſe intromittet. vt medici egris p̄mittūt ſanitatē. fabri tractāt fabrilia. poete tn̄ indocti vt docti ſcribūt ꝫ illā quā q̄s nouit artē exerceat. Ludere q̄ neſcit cāpeſtrib⁊ abſtinet armis

Virgi. Felix qui potuit rerum cognoſcere cauſas

timoris

Atq̄ꝫ metus omneis: & inexorabile fatum

contempſit.

Subiecit pedibus. ſtrepitumq̄ꝫ acherontis auari.

¶ Felices ſunt q̄ tribuunt operaꝫ naturali ph̄ie ꝛ morali p̄ quā ſcit quis agere ꝟtuoſe: vti agendum ſit vt non habet emere ſupplicia inferni. Item philoſophia eſt regula rationis recte dirigens eam in verum bonū ne ſenſuali appetitu ſeducatur ad deuia ꝛ errores

Ouid. Si tamen o ſuperi mortalia facta uidetis

vox mea

Eſte mei memores nihil ultra lingua precari

poteſt longo tp̄e dicant̄ bona de nobis

Suſtinet. & longo facite ut narremur in euo

ſupple bone

Et que dempſiſtis uite date tempora fame

¶ Dū morte grauati ſum⁹ orandū eſt. o ſancti celeſtes eſte noſtri memores ꝛ facite vt multis ꝟtutib⁊ veneremur lōgo tp̄e. Mortalia facta videtis ꝯtra opinionē illoꝝ q̄ dixerūt deos nullā curā gerere de hoīb⁊. Itē Inter memorē ꝛ memoroſum intereſt. qꝛ memoroſus ē bone memorie. M. ē mor q̄ meminit bn̄ fieri memorator. memoramur pauca. cōmemoramur multa. memoria p̄terita retinet. mēs futura p̄uidet. cogitatio p̄ñtia āplectitur.

anxietate magna que reddūt hoīes ſollicitos

Sene. Turbine magno ſpes ſollicite

Vrbibus errant trepidiq̄ꝫ metus

Ille ſuperbos regum aditus

non dormiens

Duraſq̄ꝫ fores expers ſomni

que non ordinantur ad beatitudinem

Colit: ac nullo fine beatas

congregat cupiens diuitias.

Componit opes gazis inhians

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1185 4° [14,-475]

in auro congregato eſt pauper
Et congeſto pauper in auro.
¶ Hic declarat quõ aliqui ſperant diuitias: aliꝫ honores nunꝗ̃ deſcen-
tes aut dormientes quamuis in auro cõgeſti iaceant. Item aditus ab eundo
dictus ꝑ quem egredimur ⁊ admittimur. Item fores value clauſtra ſunt
ſed fores dicuntur que foris. value que intus reuoluũtur ⁊ duplices ꝯpli-
cabileſqꝫ ſunt. ſꝫ generaliter vſus vocabula iſta corrumpit
alius
Hic clamoſi rabioſa fori Sene.
ſuas
Iurgia uendens. improbus iras
Et uerba locat. nouit paucos
que facit homines quietos.
Secura quies qui velocis
Memores eui tempora nunꝗ̃
Reditura tenent
¶ Hic loquitur de aduocatis q̃ ſpe pecunie vendũt iurgia ⁊ iras. nunꝗ̃ q̃e-
ti ſunt memores tp̃is velociter currentis. Item forũ eſt exercendarũ litiũ
locus a fando dictꝰ ſiue a Foroneo rege q̃ primus grecis leges dedit. loca
hec Rome roſtra vocantur. Ideo ꝙ ex bello punico captis nauibꝫ Cartha-
ginenſiũ roſtra ablata ſunt. ⁊ in foro romano ꝑfixa vt eſſent inſigne victo-
rie. Itẽ improbꝫ dictus ꝙ inſtat etiã ꝓhibenti q̃ſi nõ pbꝫ. rapimur ſimul
cũ tp̃e. ⁊ ſicut om̃ia eiuſdem diſpoſitionibꝫ eodẽ numero nunꝗ̃ redeũt. ita
nos nõ redimus quamuis ſemꝑ redit hyems ⁊ eſtas
Dure peragunt penſa ſorores Sene.
Nec ſua retro fila reuoluunt
Ac gens hominum fertur rapidis
Obuia fatis incerta ſui
infernales vndas
Stygias ultro querimus undas
¶ Dee tres fatales ꝑſunt vite hũane ducẽtes hoiem ad mortez. Itẽ pẽſa
ſunt fila pẽdentia in ſtamine ꝑ q̃ intelligitur hic curſus vite hois vſqꝫ mor-
tẽ. Itẽ ſtyx palꝰ infernalis ẽ ꝑ quã dij iurãt. qꝺ iuramentũ violare nõ p̃nt
Itẽ ſoror eſt q̃ſi ex eodem ſemine dicta. ꝙ ſola cũ fratribꝫ in ſorte agnitio-
nis habeatur. Et dr̃ germana quaſi ex eodem germine manãs. germani fra-
tres ⁊ germane ſorores vocantur qui ſunt ex eodem patre.
qui non timet ille rex ſecurus eſt.
Rex eſt qui metuit nihil Sene.
qui non cupit rex eſt.
Rex eſt qui cupiet nihil
libertatis vnuſquiſqꝫ
Hoc regnum ſibi quiſqꝫ dat
N

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1185 4° [14,-475]

⁊ quicunq̄ vult ſtat ſic potens

Stet quicunq̄ uolet potens

Illi mors grauis incubat

Qui notus nimis omnibus

Ignotus moritur ſibi

¶ Ille rex ē q̄ nec timet nec cupit ſe ⁊ ſuis ꝯtent⁹. hoc regnū p̄t q̄libet ſibi dare ⁊ potentē ſe facere. q̄ eñ nimis cupit not⁹ eſſe alijs ſubſeruiēdo morit̄ ignot⁹ ſibi. plus eñ alijs cure tribuit q̄ȝ ſibi. Itē ignot⁹. nō not⁹. ignobilis ex improuiſo veniēs. Cū rex dicat̄ a regēdo q̄ ſeipm̄ regere ⁊ noſcere p̄t optimo regno rex ē: ⁊ oēs eñ actus regiminis ⁊ vite nr̄e ordinādi ſt̄, vt noſmetipſos regam⁹ ⁊ cognoſcam⁹. q̄ aūt nimium alijs extrinſecis negocijs alijs ſubſeruiēdo impedit⁹ fuerit ſeipm̄ negligit ⁊ ſibi ignotus morietur.

pauperes domos

Sene, Cur in penates rarius tenues ſubit

libido

Hec delicatas eligens peſtis domos

In domib⁹ mediocriū tēperata voluptas moratur

Cur ſancta paruis habitat in tectis uenus

cōmunis populus obſeruat ſanos affectus

Mediumq̄ ſanos vulgus affectus tenet

Regnoq̄ fulti plura q̄ fas eſt petunt

Quod non poteſt vult poſſe qui nimium poteſt

¶ Penates gētiles dicebant oēs deos quos domi colebant ⁊ dicti ſunt. q̄ eſſent in penetralib⁹. i. in ſecretis. hi dij quo vocabant̄, ⁊ q̄ noīa habuerūt ignorat̄. ⁊ ſepe ponunt̄ p̄ domib⁹. vt hic. Itē affect⁹ ab afficio qđ pulchre h̄ ponit̄. afficio te voluptate. inimicos iniuria. i. facio inimicis iniuriam. Siliter afficior dolore. i. doleo. afficior verecūdia. i. verecūdor. afficior iniuria. i. iniuriā paſſus ſum. Itē regnū a regib⁹ q̄ gubernāt p̄ ſalute rei publice ſingula cuius ꝯtrariū eſt tyrānus. Vñ apud veteres p̄uerbiū etiā erat rex eris ſi recte facias. cuius v̄tutes due ſunt. iuſticia ⁊ pietas.

Hora. Quam temere in noſmet legem ſancimus iniquam

Nam uitiis nemo ſiue naſcitur optimus ille

qui minus peccat inter homines melior eſt.

Qui minimis urgetur. amicis dulcis ut equum eſt

¶ Miſerrima ē ꝯditio hūana q̄ cū naſcit̄ abſq̄ vicijs viuere nō p̄t. vt oīs hō mēdax. oēs inutiles facti ſt̄, nō eſt q̄ faciat bonū nō eſt vſq̄ ad vnū. Itē ſancio ſm̄ Priſcianū d̄ʒ in p̄ñti ⁊ in t̄pib⁹ inde formatis ſcribi p̄ c ⁊ nō p̄ k aut p̄ t. Et hʒ ſm̄ eundē triplex p̄teritū ſcʒ ſanciui ſanxi ⁊ ſanxij

Hora, Virtus fama decus diuina humanaq̄ pulchris

Diuitiis parent quas qui conſtruxerit ille

Clarus erit fortis iuſtus ſapiens etiam rex

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1185 4° [14,-475]

acquiſitum eſt.

Et quicquid uolet hoc ueluti uirtute paratum

¶ Qui diues eſt famatur ꝟtuoſus honorandus ꝛ oĩa humana ꝛ diuiꝰ na ſibi obediunt. ſapiens ꝓuidus nobilis quaſi omnia virtute eſſent para ta. Item nobilis ꝛ clarus in hoc differunt ꝙ clarus ſemꝑ capit in bonam ꝑtem. Nobilis vero qñq3 in malam ꝑtem. Unde a noſco dꝛ quaſi notꝰ. Unde ꝛ nobilis meretrix dꝛ ꝛ nobile ſcortum.

in aureo ſeculo

Vix ego ſaturno quenq̃ regnante uidebam — Ouid.

Cuius non animo dulcia lucra forent

lucri

Tempore creuit amor qui nunc eſt ſummus habendi

amor lucri habendi

Vix ultra quo iam progrediatur habet

¶ Cupiditas mortaliũ excreuit tꝑe paulatim vt iã ſũma ſit vt maior ſſe ri nõ poſſit. Tꝑe aũt ſaturni aurea ſecla fuerũt. tñ aliq̃ lucri libido fuit. Itẽ cupiditate ceci nõ niſi lucrũ q̃rũt. Itẽ lucri bonus eſt ador ex qualibet re.

Creuerunt opes & opum furioſa cupido — Ouid.

auari ꝛ diuites

Et cum poſſideant plurima plura petunt

Querere ut abſumant abſumpta requirere certant

nutrimenta acquirendi

Atq3 ipſe uitiis ſunt alimenta uices

¶ Creuit inſana ꝛ inexplebilis diuitiarũ audacia. ꝛ quo plura homines habent plura appetũt vt q̃d abſumere ꝛ ꝓfundere pñt req̃rere abſumpta ea que iam cõſumpſerunt ꝛ viciſſitudines querendi ſunt alimenta vitijs. alunt eñ cupiditatem inſatiabilem. Item vices acquirendi ꝛ appetendi diuitias ſunt alimenta vitioꝝ ꝛ cupiditatis

ab aquoſitate epatis ſuffuſa

Sic quibus intumuit ſuffuſa venter ab vnda — Ouid.

quanto magis bibit hydropicus tanto magis ſitit.

Quo plus ſunt pote plus ſitiuntur aque

pecunie ſunt

In precio precium nunc eſt dat cenſus honores

abiectus eſt.

Cenſus amicitias pauper ubiq3 iacet

¶ Comꝑat auariciã hydropiſi ſic. Horatiꝰ in odis. Creſcit indulgens ſi bi dirus hydrops. Potus a ũ. in vtrãq3 accipit ſ̃cationẽ ꝑ eo q̃ potauerit vt Ouidiꝰ. Põpa ſenem potũ pota trahebat anꝰ. ꝛ paſſiuo. vt h. Itẽ ibi. In p̃cio. Nihil eſt iam q̃d poſſit niſi pecunia ꝯꝑari p̃cium eſt in p̃cio qua ſi quicq̃d p̃cioſum eſt ꝛ alicuius eſtimationis venale eſt etiam ip̃m p̃cium Pecunia dat publica munera. amicitie etiam p̃cio parantur. pauꝑ qui p̃ciũ ſoluere nõ poteſt iacet vbiq3. qꝛ ꝑ abiecto ꝛ vili habetur.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1185 4° [14,-475]

olim hoies habebant era p cõmutatione rerum: ſed nunc aurum

Ouid. Era dabant olim melius nunc omen in auro eſt

moneta erea dedit locum noue auree.

Victaq; conceſſit priſca moneta noue

Nos quoq; templa iuuant q̃uis antiqua probemus

noua magna

Aurea: maieſtas conuenit ipſa deo

¶ Seruius Tullius pmus ſignauit es añ rudes lamine erãt. ſignatũ eſt nota pecudũ. Inde pecunia dicta eſt. qꝛ effigie bonum era ſignauit. Item es a ſplendere aeris dictũ eſt. Apud antiquos ꝑus eris q̃ ferri cognitus erat vſus. eratq; in pcio magis es q̃ aurũ ꝛ argentum. ſꝫ voluenda etas cõmutat tpa rerum. es iacet. aurum ſummo ceſſit honore

Ouid. Laudamus ueteres: ſed noſtris utimur annis

ſcꝫ antiquus ꝛ modernus

Mos tamen eſt eque dignus vterq; coli

¶ Verbo laudam⁹ veteres. ſꝫ nr̃is morib⁹ viuim⁹ q̃ ſi ꝟtuoſi ſunt vtriq; coli pñt. Itẽ mores antiq̃rũ ꝟtuoſi ꝯmendandi ſunt. pñtib⁹ tñ ꝟtute pbatis morib⁹ vita nr̃a ꝯfirmanda eſt cũ his maxime amica hominũ cõuerſatio retinet. moꝛuꝫ ſilitudo eſt maxime amicitie vinculi ratio. ꝛ hoc natura innatum eſt. vt vult Ariſtoteles octauo ethicoꝛum

Ouid. Nox erat & vino ſomno faciente iacebant

grauitate

Corpora diuerſis uicta ſopore locis

illa tria boni

Nox & amor vinumq; nihil moderabile ſuadent

nox vinum

Illa pudore uacat liber amorq; metu

¶ Nox erat ꝛ q̃eti ſe oẽs tradiderũt ꝑſertim cũ epotũ vinũ vigeret faciẽs ſomnũ. Tria ſunt q̃ nihil moderabile ſuadẽt. ſcꝫ nox. vinũ. ꝛ amor. nox caret pudore. vinũ ꝛ amor metu. Itẽ Uaco ſi dtõ iũgit̃ ſcat operaꝫ dare. vt vaco lr̃is. Si vero abltõ iungit̃ ſcat ꝯtrariũ dt. vaco caris. i. careo. ꝛ ſic ẽ hic. Si abſolute ponit̃ vacare ſcat ſupfluũ eſſe. vt carmina vacãt. i. ſuperflua ſunt. Aliq̃n ociũ eſſe. vt ſi vacat nr̃os audire laboꝛes. i. ſi ocium eſt

Ouid. Scilicet interdum miſcentur triſtia letis

delectant

Nec populum toto pectore feſta iuuant

¶ Eodem die leta euenere ꝛ triſtia. Triſtia miſcentur letis. Intermiſſio negociorum eſt virium corporis reſtauratio. miſcenda ergo ſunt letis triſtia. laborioſis quieta.

¶ De modis ebrietatis

in campum diffuſa in diuerſis locis

Ouid. Plebs uenit ac uirides paſſim diſiecta per herbas

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1185 4° [14,-475]

quiſq; ſedet bibit cum coniuge ſua
Potat & accumbit compare quiſq; ſua
aliqui ſub diuo aliqui ſub tentorijs
Sub ioue pars durat pauci tentoria curant
caſa eſt facta ex frondib9
Sunt quibus & ramis frondea facta caſa eſt

¶ Itē deſcribit h modū ebrioꝝ villanoꝝ. Itē tentoria ſunt tabernacula militū qb9 in itinere ſolis ardores tēpeſtateſq; imbriū frigoriſq; iniurias vitāt dicta q tendanť funib9 ꝛ palis. vñ ꝛ hodie ꝑtendere dicunť. Itē Caſa eſt agreſte habitaculū palis atq; ꝓgultis arundinibuſq; contextum qb9 poſſunt homines tueri a vi frigoris ꝛ caloris nimia.

multos ciphus
Inuenies illic qui neſtoris ebibit annos Ouid.
ſpectaculis
Illic & cantant quicquid didicere theatris
vt ebrij ſolent. qꝛ eas ad cantum agitant
Et iactant faciles ad ſua uerba manus
paſſis crinib9
Cultaq; diffuſis ſaltat amica comis

¶ Qui totiens bibit quot annis vixit Neſtor quē vixiſſe dicūt tricentos annos. Theatrū aūt a ſpectaculo nominatū q in eo popul9 ſtans deſup atq; ſpectans ludos ſcenicos cōtemplareť. Amphiteatrū vocatū eo q ex duob9 ſit theatris cōpoſitum. Nam amphiteatrū rotundū eſt. Theatrū vero ex media amphiteatri eſt ſemicirculi figuram habens. Item manus dicit q ſit totius corpis animus. Ipſa em̄ cibum ori miniſtrat. Unde ab Ariſtotele organum organorum dicitur

ex taberna domū eundo ſpectanť ab omnib9
Dum redeunt titubant: & ſunt ſpectacula vulgi Ouidius
qꝛ quoad ebrij ſunt nec bona nec mala diſcernunt
Et fortunatos obuia turba uocat
Occurrit nuper: uiſa eſt mihi digna relatu:
ſpectaculum ebrium ebria vetula
Pompa: ſenem potum pota trahebat anus

¶ Dū ex tali ebrioꝝ conuentione male loquentes ꝛ ambulantes ſunt ridiculo hominib9 vt exemplo declarat. Itē pompa dr̄ greca deriuatione: ē publica oſtentatio. ꝛ ꝑcedit victoriam pompa. Item anus appellata ē a multis annis quaſi annoſa. a quo anilitas dr̄. Potus a um actiue vt hic. ꝛ paſſiue vt ibi Clauiger. ꝛ tanto eſt albula pota deo

¶ De inuentione iuris

PRincipio nimium promptos ad bella quirites Ouidius
leniri nume deorum relligione
Molliri placuit iure deumq; metu

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1185 4° [14,-475]

a numa ne omnia arbitrio potentiorib⁊ fierent
Inde date leges ne fortior omnia poſſet
induerũt manſuetudinẽ arma ⁊ vires equitate vincuntur.
Exuritur feritas armiſq; potentius equum eſt
pudet inter ſe pugnare
Et cum ciue pudet conſeruiſſe manus

℄ Ad reꝑmendũ violẽtias iura ⁊ leges inuẽta ſunt. Romul⁹ ꝑm⁹ romanoꝝ rex ſp armis oia rexerat. ſꝫ numa regno potit⁹ vrbẽ cõditã vi ⁊ armis iure legibuſq; ab integro repare parat. ⁊ hoc deoꝝ metu ⁊ religione Nam illa ꝟa religio ẽ cũ deũ timem⁹. Et inde volũt deũ dictũ ꝙ metus ſit. vnde Papinius ꝑm⁹ in orbe deos fecit timor. Et pomponi⁹ ait deus dictus eo ꝙ ibi nihil deſit ⁊ oĩa ꝯmoda hoib⁊ dat. Item quirites milites nobiles ſunt a romulo quirino dicti qui primo ordinem militum ordinauit diuidendo vrbem in tres partes. milites. conſules ⁊ plebes

anteq̃ꝫ quid incipias deliberes
Ouid. Nubere ſi qua uoles q̃uis properabitis ambo
Differ. habent parue commoda magna more

℄ Si aliq̃ puella ſit nuptijs cõtractura q̃ꝫuis ambo ꝑperabitis differre tñ velis. qꝛ pue more hñt magna cõmoda. Itẽ nubere ꝓprie dꝛ de mulierib⁹ tm̃. vt hec mulier nupta eſt viro. Inuenit etiam nouus nuptus

veritatis.
Ouid. Si qua fides animum uériq; infuſa per artes
numen corporis
Virgi. Mens agitat molem & toto ſe corpore miſcet
grauant
Spiritus & quantum non noxia corpora tradant
obtundunt
Terreniq; hebetant artus moribundaq; membra

℄ Fides veritatis canit ſpũalẽ mentez eſſe in hoib⁊ q̃ miſcet ſe toto corpꝑ viuificans ipm ⁊ exercens quantũ mẽbra moribũda corpis pñt retardare. Cũ aũt duab⁊ ptib⁊ aia ſcꝫ ⁊ corpe hoiem ꝯſtare liq̃dum eſt. vñ e aie corpus ſubſeruire debet ⁊ ab ea regi. Illa em̃ eſt naturalis ordo corpis ⁊ aie Vñ anima deo ſilis immortalis. Corpus vero corruptibile ⁊ moribundũ. Corruptibilia aũt incorruptibilib⁊ ſubijciuntur.

℄ De penis inferni.

Virgi. Diſcite iuſticiam moniti & non temnere diuos
ꝓ ſua virili poteſtate facultas alacres
Pro ſe quiſq; uiri que cuiq; eſt copia leti
vnum inuocate
Communemq; uocate deum meliora ſequamur
ad quod deus dirigamus
Quaq; uocat uertamus iter via prima ſalutis

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1185 4° [14,-475]

boni

Intemerata fides & mens ſibi conſcia recti

⁋ Ammonet mortales ad beatã vitã diligendo ⁊ timendo deũ cum integra fide opibus cõprobata faciendo vnicuiꝗ ꝓximo ſicut ſibiipſi. Fides ẽ ſubſtantia omniũ bonoꝝ operũ. fides ſine opibus mortua eſt. ꝓma via ſalutis fides eſt inuiolata. virtuoſis opibus cõprobata. cũ quiuis ꝓ ſe ⁊ demeritis ſuis rationẽ reddet. ideo quiuis ꝓ ſe intemeratam fidem eligat operibus iuſticie aut aliarũ virtutum eam cõprobando.

hi ſunt in ꝑpetuis penis   ſtuduerunt   recollectis

Hic qui diuitiis ſoli incubuere repertis   Virgi.

diuitiarũ cõmunicauerũt ꝓximis   viuerent

Nec partem poſuere ſuis dum uita maneret

a quibus eſt ꝑcuſſus pater   a quibus facta eſt

Pulſatuſve parens & fraus innexa clienti

⁋ Hic de ꝓmio meriti ⁊ demeriti ꝓſequitur. In ꝑpetuis penis ſunt auari non ſuccurrentes egentibus ſuis ꝓximis. quiꝗ etiam parentes ſuos inobedientes leſerunt. aut patronis ſuis benefactoribus mala ꝓ bonis retribuebant. diis parentibus ⁊ benefactoribus in re naturali bñfacere cogimur ⁊ malefacere ꝓhibemur. Item clientes a verbo greco clingere ꝙ eſt cingere dicti ſunt ꝓterea ꝙ dominos ſuos cingunt circũſtantes clientes quaſi colentes. Sunt patroni quaſi patres ex lege duodecim tabularum. Patronus ſi clienti fraudem ſecarit ſacer eſto

hi ſunt ꝑpetuis penis   occiſi

Quiꝗ ob adulterium ceſi quiꝗ arma ſecuti   Virgil.

contra dominum vel patriam.

Impia: nec ueriti dominorum fallere dextras

⁋ In ꝑpetuis penis torquentur ꝗ ꝯtra patriã arma ſumpſerũt dños ſuos aut patriam tradiderint. patrie ⁊ ſuperioribus obediendo nos ⁊ noſtra debemus. ⁊ hoc lege nature cõtra quã peccans penis eternis afficitur

traditor patrie affligitur penis   ad nutum ſuum

Vendidit hic auro patriam. dominumꝗ potentem   Virgil.

ſtrauit   compoſuit ꝓpter lucrũ vidẽdo iura ꝯtrarium formando.

Impoſuit. fixit leges precio atꝗ refixit

qui commiſit inceſtum ꝑpetuis penis affligitur

Hic thalamum inuaſit nate uetitoſꝗ hymeneos

oẽs ꝗ puniuntur ꝑpetuis penis in inferno auſi ſunt ⁊ magnũ pctm̃ fecerunt

Auſi omnes immane nefas auſoꝗ potiti

⁋ Item matrimoniũ. connubiũ. cõiugiũ nuptiale. fedus hymeneus. teda. thorus. thalamus. circa idem verſantur. Item hymen a primario ſcato matricem ſcat. Eſt etiam carmen nuptiale. Item hymeneus ẽ deus nuptiarũ a quodam viro hymeneo athenienſi qui proſpere vſus eſt nuptiis. Cũ voluntas ſit origo om̃is peccati ꝙ voluntariũ eſt non tm̃ exitus peccatoꝝ punitur: ſed etiam conatus. Omnes eñ qui conati ſunt magnũ nefas. i. mortale peccatum: eternis penis ſunt cruciandi.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1185 4° [14,-475]

Virgi. Tunc cum frigida mors anima ſeduxerit artus
in inferno
Incluſi penam expectant que maxima turba eſt
antiquoꝝ peccatoꝝ.
Inferniſq; cient tenebris ueterumq; malorum
exſoluunt ſtygie
Supplicia expendunt aliis ſub gurgite vaſto
q̄ꝺ infecit animam
Infectum eluitur ſcelus aut exuritur igni

¶ Enumerat h̄ penas inferni ⁊ modū q̄b⁹ puniunt̄ dāṅati. Anima ſeparata corpe nō pura defert̄ ad penas ad expurgandū pctā. Itē infern⁹ ſubſtantiue eſt loc⁹ penarū. Infernus aūt adiectiue ſiue infernalis idem eſt q̄ꝺ imus ſiue ꝓfund⁹. vt infernas adijt domos. ⁊ ꝺꝛ ab infra. qꝛ ſub terra. vel ꝺꝛ ab infero infers. qꝛ aīe reoꝝ illuc inferunt̄. Itē pendere penas dicimus ꝓpterea ꝙ olim pecunia peccata luebant quas appendi plane conſtat.

cenoſus luculent⁹ illic in inferno magno hiatu
Virgi. Turbidus hic ceno uaſtaq; voragine gurges
efferuet euomit
Eſtuat atq; omnem Cocyto eructet arenam

Senior intus habet ſede tamen tartarus ipſe
profundum īprofundum
Bis patet in preceps tantum tenditq; ſub vmbras
ad ſummum celum
Quantus ad ethereum celi ſuſpectus olympum

¶ Tartar⁹ ipſe in q̄ ꝑpetuis penis affligunt̄ bis tm̄ in p̄ceps patet ⁊ tendit ad ſuas vmbras q̄nt⁹ ē ſuſpect⁹. i. altitudo ad olympū etherenū. Gurges turbid⁹ vaſta voragine eſtuat arenā infernalē cui⁹ peioꝛ loc⁹ ē tartar⁹ ⁊ ꝺꝛ turbid⁹. qꝛ illic aīe turbate ſtꝫ. vel a tumore frigoꝛꝫ q̄ꝺ ē algere ⁊ rigere qꝛ luce ſoleq; caret. Tartariſim horrere ⁊ tremere apꝺ grecos legit̄. Illic flet⁹ ⁊ ſtridoꝛ dētiū. Itē Cocyt⁹ ex fluuijs infernalib⁹ latine ſonat luctus.

ex tartaro audiebantur ploꝛat⁹ ſonabant
Virgi. Hinc exaudiri gemitus & ſeua ſonare
dentium
Verbera tum ſtridor ferri tracteq; cathene
ſumma obſcuritas eſt ibi
Semper & obducta denſantur nocte tenebre

¶ A tartaro exaudiunt̄ gemitus ſeua verbera ſtridoꝛ ferri ⁊ cathenarum ꝑpetua nocte ⁊ obſcuritate. Eijcite eum in tenebras exterioꝛes ibi erit fletus ⁊ ſtridoꝛ dentium ſummuſq; caloꝛ cum ſummo frigoꝛe mixtus: oīa quoq; mali preſentia ⁊ bona abſentia

magnum lapidem ſurſum pendent inter rotas
Virgilius Saxum ingens voluunt alii radiiſq; rotarum

alligati in tartaro perpetue in penis
Diſtricti pendent ſedet eternumq́ʒ ſedebit
Non mihi ſi centum lingue ſint oraq́ʒ centum
Ferrea vox omnes ſcelerum comprehendere formas
Omnia penarum percurrere nomina poſſum
¶ Siſiph9 latro cū mortales ingenti grauans ſaxo necaret dānat9 apud inferos ingens ſaxū mouet. Si omnes linguas ꝛ ora mundi haberē non poſſem enarrare omnes penas inferni.
cretenſis ille iudex poſſidet
Gnoſius hec rhadamantus habet duriſſima regna Virgl.
nocentes inq̄rit pctā cōpellit ad confeſſionem.
Caſtigatq́ʒ auditq́ʒ dolos ſubigitq́ʒ fateri
peccata
Que quis apud ſuperos furto letatus inani
confiteri grauem perpetrata peccata.
Diſtulit in ſeram commiſſa piacula mortem
¶ Itē Rhadamātus Minos ꝛ Eac9 iudices ſunt apud inferos Rhadamātus aūt cogit eos fateri pctā q̄ nunq̄ʒ in vita ꝯfeſſi ſſt. Et p iſtos tres iudices intelliguntur ꝓpria conſcientia. iuſticia diuina ꝛ veritas.

¶ De felicitate beatorum.

Hi ſunt in beatitudine qui mortui ſunt pro defenſione patrie.
Hic manus ob patriam pugnando vulnera paſſi Virgl.
ſunt illic fuerunt eis
Quiq́ʒ ſacerdotes caſti cum uita manebit
vaticinantes ꝛ predicantes vera.
Quiq́ʒ pii vates & phebo digna locuti
qui vitam duxerunt per artes ſicut philoſophi
Inuentas aut qui uitam excoluere per artes
beneficium dando.
Qui ſui memores alios fecere merendo
p̄dictis ꝛ ſimilib9 pulchra corona glorie
Omnibus his niuea cinguntur tempora vitta
¶ Hic oſtēdit q̄ ꝑpetuis delicijs ꝛ beatitudine fruunt̄. ſ. q̄ mortui ſunt ꝓpter defenſionē reipublice. ꝛ caſti ſacerdotes veritatē p̄dicātes. ꝛ q̄ vitam ꝟtuoſam duxerūt ꝑ artes inuētas. Itē vitte ſunt q̄ crinib9 innectunt̄: q̄b9 fluentes religant̄ capilli. ꝛ dicte qꝫ vinciunt. Item Tenia eſt vittarum extremitas dependens diuerſoꝝ coloꝝ. Vitta eſt qua corona vincitur.
cum mundo
Quin & ſupremo cum lumine uita reliquit
quod egerunt in vita animab9 ex toto Virgl.
Non tamen omne malum miſeris: nec funditus omnes

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1185 4° [14,-475]

libidines corporis omnino.
Corpore excedunt peſtes penituſq; neceſſe eſt
mala conjuncta conſueſcere.
Multa diu concreta modis moleſcere miris

¶ Hic agit de penis purgatorij dicens. crimina p penitentiã in hac vita nõ deleta debent penis purgatorij purgari: cũ anima pura vti creata ſuo creatori p gloriam iungi neceſſe erit. Quicquid hic nõ deletum eſt purgabitur purgatorio. Que eñ diu coniuncta fuerunt inuicem ſe tenent ⁊ trahunt reliquias ſordium antiquarum. ⁊ cum remanet aliquid ſordis: neceſſe eſt vt purgetur.

q2 in mũdo ſunt ex ꝯtagio corpis factorum in vita
Virgi. Ergo exercentur penis veterumq; malorum
ſuſtinet peccatum purgatur
Supplicia expendunt ſcelus atq; exuritur igni

Donec longa dies perfecto temporis orbe
affixam in corpore
Concretam exemit labem purumq; relinquit

¶ Quia anime ſunt inquinate ꝯtagio corpis. ergo purgari debent penis longo tpe. pena eximit omnẽ labem peccati. omne peccatũ cõtagio corpis aduenit. q2 anima de ſe pura eſt imagine creatoris creata ſibi dum corpori infunditur contagio maculis corpis cõmaculatur.

aĩas poſtq̃ voluerunt
Virgi. Has omnes vbi mille rotam voluere per annos
fluuius infernalis eſt impetu
Letheum ad fluuium deus euocat agmine magno
purgati a peccatis preteritis redeant ad creatorem
Scilicet immemores ſupera ut conuexa reuiſant

¶ Item Letheus fluuius infernalis eſt obliuionẽ inducens p tãto. quia anime in purgatorio purgate beatitudini deputant᷑ abſq; aliqua imagine pene. poſtq̃ longo tpe purgate fuerint ⁊ munde deus vocat eas ad letheum fluuium vt obliuiſcant᷑ preteritoꝝ in penam ⁊ punitionem. ⁊ ſublimãtur vſq; ad conuexa celorum. hoc eſt ad celum empyreum vbi reſidẽt beati in gloria. Et ſic p flumen letheum poete intelligunt obliuionem omnium preteritoꝝ malorum ⁊ penarum

ſine ordine ⁊ iudicio iſta loca inferni.
Virgi. Nec uero he ſine ſorte date ſine iudice ſedes
inq̃ſitor pctõꝝ ille iudex animarum
Queſitor minos vrnam mouet ille ſilentum
animarum
Conciliumq; vocat uitaſq; & crimina diſcit

¶ He ſedes nõ dant᷑ animab; ſine iudicio. q2 minos iudex infernalis mouens vrnam conuocat conciliũ celeſtium deputando quẽq; locis ſuis meritis. ⁊ ita ſine ſorte. i. ſine iudicio more romanorum Non eñ audiebãtur

cauſe niſi ſortes ordinate eſſent ex vrna quã mouebat iudex. Item Concilium hominum ad conſultandum congregatio. a cio es eſt. conuocare.

¶ De Lymbo inferni

introitum inferni aperitionibus

VEſtibulum ante ipſum primiſq; in faucibus orci Virgi.

triſticia vindicatores malorum.

Luctus & vltrices poſuere cubilia cure

facientes pallidum

Pallenteſq; habitant morbi triſtiſq; ſenectus

ſuadens mala egeſtas q̃ ſuadet turpis.

Et metus & maleſuada fames ac turpis egeſtas

¶ Agit de veſtibulo & lymbo inferni. Et quia om̃ia mala a diabolo eiuſq; ſocietate oriunt: fingunt iſta habitare ante introitum inferni. Item veſtibulum dictum ab eo q; ianuam veſtiat. vel a veſta. quia veſte limen conſecratum eſt. vel quia nullus illic ſtet. vel a ve & ſtando. In limine em̃ ſol⁹ eſt tranſitus quomodo veſanus dicit non ſanus. ſic veſtibulũ non ſtabulum cum nemo illic debet ſtare aut quieſcere. Dicit aũt eſſe in aditu inferorum q̃ vicina ſunt morti. aut q̃ poſt morte͂ creant in que͂ iſta ↄcurrũt neceſſe e͂ q; mortalis ſit. Unde deos immortales dicunt. quia iſta non ſentiunt.

mors

Terribiles viſu forme letumq; laborq; Virgi.

deinde proximus mortis

Tum conſanguineus leti ſopor & mala mentis

inferens mortem in oppoſito introitus

Gaudia. mortiferumq; aduerſo limine bellum

furiarum thori rabida

Ferreiq; eumenidum thalami. & diſcordia demens

¶ In veſtibulo inferni ſunt mors. labor. ſopor. bellum. diſcordia. furie infernales Ite͂ Eumenides furie infernales ſunt tres. ſ. Allecto. Teſiphone & Megera dicte ab eu interiectio dolentis: & menes defectus. & puniunt animas in inferno.

in lymbo audiunt voces fletus infantium

Continuo audite uoces vagitus & ingens Virgi.

ſine ſorte lactantes adhuc.

Quos dulcis vite exortes & ab vbere raptos

a mundo mortis abſq; baptiſmo

Abſtulit atra dies & funere merſit acerbo

¶ In lymbo inferni ſunt infantes abſq; baptiſmo decedentes. Item ploratus tm̃ lachrymarũ eſt. planctus tm̃ vocum. fletus ad vtrũq; ptinet. q̃ plerũq; ↄfundunt a poetis. Ite͂ exortes quaſi extra ſorte͂ vite poſitos Ite͂ limina oſtiorum dicta eo q; tranſuerſa ſunt vt introeat aut foris eatur Limites vero ſunt agrorum. Acerbo. i. immaturo tranſlatio a pomis que immatura acerba ſunt. Infantes acerba morte moriuntur.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1185 4° [14,-475]

non ſinam habere poſtea.

Virgi. Non ego uos poſthac ceſis de morte iuuencis
ſm religionē maioꝝ linguis arboꝝ extructas.
Religione patrum truncisve & robore natas
humana arte ſtatuas
Mortaliꝗ manu effigies nec templa deorum
non concedam poſt mortē vt facies bona in hac vita
Annuam repetens iterum iterumꝗ.

¶ Poſtq̄ homo animabꝫ ꝑ mortē datus ē nō p̄t ampliꝰ mereri. Admonet ergo. vt q̇s in hac vita bona agendo mereat̃. Item religio appellata ē ꝙ ꝑ eam vni deo religamus animas noſtras ad cultum diuinum vinculo ſeruiendi. ⁊ venit a religendo. ⁊ eſt ſpecies iuris nature. Itē poſthac: antehac. i. ante hoc vel poſt hoc tempus. Aliq̄n tm̄ regimus ante illud ⁊ poſt illud. Vn̄ Saluſtius. Sed ⁊ ſepe ante hac fidem ꝑdiderat.

mortuū eſſe honora parentes cum effectu
Virgi. Sed periiſſe ſemel ſatis eſt matremꝗ patremꝗ
vtile erit qꝛ non eſt dignum credere minus
Profuerit meminiſſe. minus ſi credere dignum eſt
labitur ſub hoc
Cum fugit interea fugit irreuocabile tempus
incendij extremi poteſtas.
Flammarumꝗ dies & vis inimica propinquat

¶ Poſt mortem que tm̄ ſemel homini contingit merendū nō eſt. In hac vita honora parentes. qꝛ minus credere nō eſt dignum. tempus ſubito fugit irreꝑabile. inimica vis diaboli ⁊ punitio peccatoꝝ mortalibꝫ omī hora ꝓxima eſt: cum hora mortis incerta eſt. Honora patrem ⁊ matrē ⁊ diu eris ſupra terram. Maledictus qui non honorat parētes. morte nihil certius. ⁊ hora eius nihil incertius.

¶ De extremo iudicio.

Virgi. Sq̄ ſuperiora ſupplicia inferni
Sic aliud maius miſeris mortalibus egris
crudeles.
Iudicium canit & triſtes denunciat iras
collapſa
Venturum excidium & uaſta conuulſa ruina
Omnia nunc pariter rutilo immiſcerier igni
Palanteſꝗ polo ſtellas celiꝗ ruinam

¶ Venit hora in qua omnes q̇ in monumentis ſunt audient vocem filij dei. ⁊ ꝓcedent boni in reſurrectionē vite. mali vero in reſurrectionē iudicij Reſurrectio mortuoꝝ iudiciū extremū. iudicis futurū. Omnia tunc ſuis formis deſtituent̃ ⁊ igne ꝯſument̃. Celum aūt in ſcripturis firmamentū vocat̃ ꝙ ſit curſu ſiderum ratis legibꝫ ⁊ fixis firmatū. Interdum ⁊ c elum

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1185 4° [14,-475]

ꝓ aere accipitur. Lucretius. celum qđ dicitur aer Pſalmus. volucres ce
li appellat cum manifeſtum ſit volucres in aere volare.

poſt hoc animos auditoribꝫ
Tunc uero tremefacta nouus per pectora cunctis
ſubrepit
Inſinuat pauor & taciti uentura videbunt — Virgi.

Tuba vocante ad iudicium magnus timor ſubrepit pectora mortaliū expectantiū tacito ventura. magis eñ abhorrent dānati vocem ⁊ ſententiam iudicis omnibꝫ penis inferni. Unde quis mihi tribuat vt in inferno protegas me donec pertranſeat furor tuus

o vos aīe ſaluate curſūs mundi completus
Viuite felices quibus eſt fortuna peracta — Virgil.
nos viuentes rotamur in ꝑiculis mūdi et vno vitio in aliud
Iam ſua. nos alia ex aliis in fata uocamur
acꝗſita laboris qꝛ in eterna beatitudine
Vobis parta quies nullum maris equor arandum

Sūma felicitas eſt ſpeculatio veritatis increate q̄ conſiſtit in fruitione diuine eſſentie qua beati fruunt̄ in quo conſiſtit eterna felicitas. Hec eſt vera felicitas vt videant te deum facie ad faciem. Item arare eſt terram aratro ſcindere. ⁊ dꝛ ab ere. qꝛ prius ere culturam exercebant anteq̄ ferri fuiſſet vſus ⁊ reptus. ⁊ accipitur hic pro laborare

O preſtans animi iuuenis abſiſte precando
abſtinuiſſe a peccatis — Virgil.
Nec te peniteat nihil o tibi nempe relictum eſt
Diſce puer contemnere opes & te quoqꝫ dignum
puta fruitione diuina
Finge deo & que ſit poteris cognoſcere uirtus

Dat modū quo iuuenis p̄t euitare penas inferni ⁊ ꝯſequi beatitudinē ſummā. Itē dicimus ornate. p̄ſtans animi vel animo. preſtantis animi ⁊ preſtanti animo. vt vir egregius laude vel laudis. egregie laudis vel egregia laude. Abſtineat a peccatis volens euitare penas inferni. nec hoc peniteat. qꝛ peccatis nō niſi pena relinquit̄. ꝯtemnat diuitias. colat ꝟtutes ſic poterit eſſe dignus deo. ꝑ virtutes eñ quis efficitur deo dignus. vnde Uirgilius. Ardens euexit ad ſidera virtus

auxilium proximū tuum non derelinque
Da dextram miſero & fratrem ne deſere frater — Virgi.
recipi accipere petentem
Si iungi hoſpitio properat coniunge uolentem
Caſta pudicitiam ſeruet domus en age ſegnes
fac cito penitentiā ⁊ ꝯuerte te ad virtutes accedendo
Rumpe moras rebuſqꝫ ueni non aſper egenis

Uolens euitare penas inferni ſuccurrat miſeris hoībꝫ hoſpitalitatem colat cū alijs opibꝫ miſericordie caſte viuat. ⁊ hoc cito ꝑagat n̄ morte pre

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1185 4° [14,-475]

ueniatur. Item ſegnis piger dr quaſi ſine igne. i. ſine viuacitate ꝛ virtute.
Item temporale non durans habitaculum hoſpitium eſt.

Ieſus ſaluator noſter natus ex intacta genitrice
Virgi. Iam noua progenies celo deſcendit ab alto
tandem tempus
Attulit & nobis aliquando optantibus etas
redimendo nos a ſeruitute diaboli maria
Auxilium aduentumq; dei cum femina primum
vulgaris cõceptus. qꝛ deũ abſq; virili parit ſemine
Nec generis noſtri puerum nec ſanguinis edit

¶ Nobis hominib9 caligine peccatoꝝ natis Ieſus ſaluator omnium de virgine intacta natus attulit remedium quo a penis inferni liberari poterimus. Item Edo quaſi extra. vt quod edis recipies. Edere librum non eſt componere. ſed in lucem dare ꝛ alijs publicare. Edere ſtragem ſignificat multos occidere.

horrendi
Virgil. Seraq; terrifici cecinerunt omnia vates
aduentum eſſe nobilem ꝛ clarum
Aduentare virum populis terriſq; ſuperbum
genere diuino obtineat mundum potentia
Semine ab ethereo qui uiribus occupet orbem
mari
Imperet oceano: famam qui terminet aſtris

¶ Saluatorem noſtrũ ex virgine naſciturũ ꝓphete p̄dixerunt. Item vates a vi mentis appellati ſunt: vt Varro inquit. vel a vidẽdis carminib9. id eſt flectendis ꝛ modulandis. ꝛ ꝓinde latine vates olim ꝛ ſcripta eorum vaticinia dicebant ꝙ vi quadam ꝛ quaſi veſania in ſcribendo cõmouerentur. Item Oceanum greci ꝛ latini ideo nominant ꝙ in circuli modo ambiat orbem. ſiue a celeritate. eo ꝙ ocyus currat. Iſte eſt qui orbem terrarũ amplectitur alterniſq; eſtib9 accedit atq; recedit q̄ a ꝓximis regionib9 diuerſa vocabula aſſumpſit. vt gallic9. germanic9. hircanus athlanticus ꝛc̄.

Virgil. Irrita perpetua ſoluet formidine terras
deus erit ꝛ dominus omniũ ſanctorum
Ille deum uitam capiet dominabitur illis
in pace diuinis
Pacatumq; reget patriis uirtutibus orbem
diabolus ligatus ꝛ venenoſa fraus eius ſublata eſt.
Occidet & ſerpens & fallax herba veneni

¶ Iſte ſaluator nobis a deo patre miſſus reget mundum virtutib9 diuinis abſq; omni formidine: cum diabolum in fraudib9 eius apud inferos relegauit. pax eñ per eum data eſt omnibus hominib9 bone voluntatis.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1185 4° [14,-475]

Extant ⁊ quarũdam herbarũ nomina q̃ ex aliqua cauſa reſonant habẽtes nominũ explanationẽ. non tamen omniũ herbarum ethimologiam inuenies. Nam pro locis mutantur etiam nomina. Terra vt teſtatur Higinius. mundi media regione collocata omnibus partibus equali diſſidẽs interuallo centrum obtinet.

¶ Concluſio operis.

Hora,

Uiue vale. ſi quid nouiſti rectius iſtis
Candidus imparti. ſi non, his vtere mecum

O lector ſi tu nouiſti rectius ⁊ veri⁹ iſtis collectis imparti ⁊ redde me participem. Sin autẽ nihil nouiſti rectius vtere his de ſingulis virtutib⁹ huic faſciculo inſertis. in eiſq; viue vt valeas: harumq; merita recipias. Item candidus bonus ſine inuidia. Nam inuidus non candidus: ſed liuidus eſt. Item impertio idem eſt qđ impendo vel in partem do. Unde Tullius. Huic rei aliquid temporis impartias. i. impendas. Reperit etiam aliquando mutata cõſtructione. vt apud Terentiũ. Plurima ſalute ꝑmenonem ſuum impertit gnato. quaſi plurimã ſalutem permenoni ſuo impartit gnato. quomodo dicit dono tibi hunc equũ vel dono te hoc equo. Et paſſiuũ eſt impartior. vt Deo college laus impartitur. hec Cicero

¶ Clariſſimi magiſtri Henrici Boort Buſcoducẽſis gymnaſij moderatoris diligentiſſimi Faſciculus morum ſumma lucubratione ex approbatis poetarũ auctoritatib⁹ collect⁹ felici ſidere finem capit. Excuſum Colonie in edib⁹ Magiſtri Cornelij de Zyrickzee e regione edis Predicatorũ: expenſis Joannis Meyer Bibliopole. Anno virginei part⁹ Seſquimilleſimo decimoſeptimo. tertio No. Aprilis.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1185 4° [14,-475]

BIBLIOTHECA
REGIA
HAFNIENSIS

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1185 4° [14,-475]

1185.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1185 4° [14,-475]